

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

ANONİM ŞİRKETLERDE OY HAKKINDAN YOKSUNLUK

Yüksek Lisans Tezi

Hazal Merve BARKIŞ

Ankara, 2022

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

ANONİM ŞİRKETLERDE OY HAKKINDAN YOKSUNLUK

Yüksek Lisans Tezi

Hazal Merve BARKIŞ

Tez Danışmanı

Dr. Öğretim Üyesi Murat GÜREL

Ankara, 2022

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
TİCARET HUKUKU BİLİM DALI

ANONİM ŞİRKETLERDE OY HAKKINDAN YOKSUNLUK

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

Dr. Öğretim Üyesi Murat GÜREL

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Adı ve Soyadı

İmzası

- 1- Doç. Dr. Başak ŞİT İMAMOĞLU
- 2- Dr. Öğretim Üyesi Tuğçe Nimet YAŞAR
- 3- Dr. Öğretim Üyesi Murat GÜREL
- 4-
- 5-

Tez Savunması Tarihi

21.01.2022

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Dr. Öğretim Üyesi Murat GÜREL danışmanlığında hazırladığım “Anonim Şirketlerde Oy Hakkından Yoksunluk (Ankara 2022)” adlı yüksek lisans tezimdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Tarih: 03.02.2022

Adı-Soyadı ve İmza: Hazal Merve BARKIŞ

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
KISALTMALAR.....	vii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK OY HAKKI VE OY HAKKINDAN YOKSUNLUK

I. GENEL OLARAK OY HAKKI.....	3
A. Kavram ve Hukuki Niteliği	3
B. Belirlenmesi.....	5
C. Özellikleri	8
1. Oy Hakkının Müktesep Hak Niteliği	8
2. Oy Hakkının Vazgeçilmezliği.....	10
3. Pay Sahibine Bağlı Olma	12
D. Oy Hakkının Kullanılmasına İlişkin İlkeler	12
1. Genel Kurulda Kullanılması.....	12
2. Belirli Bir Usule Uygun Olarak Kullanılması.....	15
3. Payların İtibari Değeriyle Orantılı Kullanılması.....	15
4. Özgürce Kullanılması.....	16
5. Bizzat veya Temsilci Aracılığıyla Kullanılabilmesi	23

II. GENEL OLARAK OY HAKKINDAN YOKSUNLUK	24
A. Yoksunluk Kavramı.....	24
B. Yoksunluk Hükümlerinin Kapsamının Belirlenmesi	24
C. Yoksunluk Hükümlerinin Getiriliş Amacı	27
D. Diğer Müesseselerle Karşılaştırılması	28
1. Oy Hakkının Donması.....	28
2. Oydan Yoksun Paylar.....	30
3. Oy Hakkına Üst Sınır Getirilmesi	31

İKİNCİ BÖLÜM

OY HAKKINDAN YOKSUNLUK HÂLLERİ

I. PAY SAHİBİNİN KENDİSİ VEYA BELİRLİ DERECEDEKİ YAKINLARININ ŞİRKETLE ARASINDAKİ KİŞİSEL NİTELİKTE BİR İŞ VEYA İŞLEME VEYA YARGI KURUMU YA DA HAKEMDEKİ DAVAYA İLİŞKİN KARARLAR	33
A. Hükmün Kişisel Uygulama Alanı.....	35
1. Pay Sahibinin Kendisi	35
2. Pay Sahibinin Eşi	40
3. Pay Sahibinin Alt ve Üst Soyu.....	42
4. Pay Sahibinin, Eşinin, Alt ve Üst Soyunun Ortağı Olduğu Şahıs Şirketleri veya Hâkimi Oldukları Sermaye Şirketleri	43

5. Oy Hakkından Yoksun Pay Sahibinin Hâkimi Olduğu Sermaye Şirketlerinin Durumu.....	45
B. Hükümün Maddi Uygulama Alanı	47
1. Kişisel Nitelik Kavramı.....	47
2. İş veya İşlem veya Herhangi Bir Yargı Kurumu ya da Hakemdeki Dava Kavramı	49
3. Kişisel Nitelik Taşıyan İş, İşlem ve Davaların Somutlaştırılması	55
a. Genel Olarak.....	55
b. Yönetim Kurulu Üyeleri ile Denetçilerin Seçimi ve Azline İlişkin Karar	57
c. Yönetim Kurulu Üyelerinin Mali Haklarının Belirlenmesine İlişkin Karar	59
d. Şirketle İşlem Yapma ve Rekabet Etme Yasağının Kaldırılması Kararı..	60
e. Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı ve Özel Denetçi Atanması Talebi	61
f. Yapısal Değişiklik Kararları.....	63
g. Hâkimiyet Sözleşmesine İlişkin Karar	67
h. Sorumluluk Davası Açılmasına İlişkin Karar.....	69
i. Pay Devrinin Onaylanmasına İlişkin Karar	73
II. YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN İBRASINA İLİŞKİN KARARLAR	74
A. İbra Kavramı ve Hukuki Niteliği.....	75
B. İbra Türleri.....	78

1. Açık İbra.....	78
2. Örtülü (Zımnî) İbra.....	79
C. Hükümün Amacı	80
D. İbra Kararında Oy Hakkından Yoksun Kişilerin Belirlenmesi	83
1. Yönetim Kurulu Üyeleri.....	83
2. Yönetimde Görevli İmza Yetkisini Haiz Kişiler.....	86
3. TTK m. 436/1’de Sayılan Kişiler İbra Kararında Oy Hakkından Yoksun Mudur?	88
E. Oydan Yoksunluk Kapsamının Belirlenmesi	90
1. Genel Olarak	90
2. Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Karar	92
3. Sorumluluk Davası Açılmasına İlişkin Karar	93
F. Yönetim Kurulu Üyesinin Bir Tüzel Kişi Olması Hâlinde Oy Hakkından Yoksunluğun Uygulanması	95
1. Yönetim Kurulu Üyesinin Özel Hukuk Tüzel Kişisi Olması.....	95
2. Yönetim Kurulu Üyesinin Kamu Tüzel Kişisi Olması	100
G. Tüm Ortakların veya Tek Ortaklı Şirkette Ortağın Yönetim Kurulu Üyesi Olduğu Hâllerde Hükümün Uygulanabilirliği.....	102

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OY HAKKINDAN YOKSUNLUĞUN ETKİLERİ İLE YOKSUNLUK

HÜKÜMLERİNE AYKIRILIK VE BUNUN YAPTIRIMI

I. OY HAKKINDAN YOKSUNLUĞUN ETKİLERİ	104
A. Pay Sahipleri Açısından	104
B. Genel Kurula Katılım Açısından	107
C. İptal Davası Açma Hakkı Açısından	109
D. Nisaplar Açısından	110
1. Toplantı nisabı.....	111
2. Karar Nisabı	114
II. OY HAKKINDAN YOKSUNLUK HÜKÜMLERİNE AYKIRILIK VE BU AYKIRILIĞIN YAPTIRIMI.....	115
A. Oy Hakkından Yoksunluk Hükümlerine Aykırılık	115
1. Doğrudan Aykırılık	115
2. Dolaylı Aykırılık	116
a. Genel Olarak.....	116
b. Pay Mülkiyetinin İnançlı Devri	117
c. Pay Üzerinde İntifa Hakkı Tesis Edilmesi	117
B. Oy Hakkından Yoksunluk Hükümlerine Aykırılığın Yaptırımı.....	118
1. Doğrudan Aykırılık Hâlinde.....	118
2. Dolaylı Aykırılık Hâlinde.....	125

SONUÇ	129
KAYNAKÇA.....	135
ÖZET	169
ABSTRACT	170

KISALTMALAR

ABD	: Ankara Barosu Dergisi
AHBVÜ- HFD	: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AkÜHFD	: Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜİİBD	: Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BaÜHFD	: Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BD	: Bankacılar Dergisi
BFHD	: Banka ve Finans Hukuku Dergisi
Bkz.	: Bakınız
BÜHFD	: Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
C.	: Cilt
ÇÜİİBFD	: Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
dn.	: Dipnot
E.	: Esas
EBYÜHFD	: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

ESPK	: 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
ETK	: 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
EÜHFD	: Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GaÜHFD	: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GTD	: Gümrük ve Ticaret Dergisi
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
H.D.	: Hukuk Dairesi
HÜHFD	: Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İAÜHFD	: İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İKÜHFD	: İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İnÜHFD	: İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İTÜSBD	: İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
Karş.	: Karşılaştırınız
KHÜHFD	: Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
LHD	: Legal Hukuk Dergisi

LMHD	: Legal Mali Hukuk Dergisi
m.	: Madde
MÇD	: Mali Çözüm Dergisi
MHMÖHB	: Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni
MÜHFD	: Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
MÜHFHAD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
NEÜHFD	: Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
ÖHDÜİİBFD	: Ömer Halis Demir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
RTHD	: Regesta Ticaret Hukuku Dergisi
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SPK	: Sermaye Piyasası Kanunu
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TFM	: Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi
THD	: Terazi Hukuk Dergisi
TMK	: Türk Medeni Kanunu

TTK	: Türk Ticaret Kanunu
UMD	: Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi
vb.	: Ve Benzeri
vd.	: Ve Devamı
YBHD	: Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi
YD	: Yaklaşım Dergisi
YÜHFD	: Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

GİRİŞ

Anonim şirketlerde pay sahibinin hakları niteliklerine göre, malvarlıksal ve yönetsel haklar olarak ikiye ayrılmaktadır. Oy hakkı da pay sahibinin önemli bir yönetsel hakkıdır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda¹ (TTK) oy hakkı, payların toplam itibari değerine göre belirlenen ve pay sahibine tanınan vazgeçilmez nitelikte bir hak olarak öngörülmüştür. Asgari oy hakkının vazgeçilmez niteliği, pay sahibinin rızasıyla dahi elinden alınamamasına sebep olmaktadır. Ancak pay sahibinin oy hakkı kanun gereği sınırlandırılabilir. Kanunda oy hakkının kullanılmasına getirilen sınırlamalar da mevcuttur. Bunlardan biri de TTK m. 436'da öngörülen oy hakkından yoksunluk düzenlemesidir. Oy hakkı gibi oy hakkından yoksunluk düzenlemeleri de emredici nitelik taşımakta ve kanunda ayrıntılı bir biçimde düzenlenmektedir.

TTK'da oy hakkından yoksunluk iki hâlde öngörülmüştür. Bunlardan ilki, pay sahibinin kendisi, eşi, alt ve üst soyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasında kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin müzakerelerde oy kullanamayacağına ilişkin TTK m. 436/1 hükmüdür. Diğer oydan yoksunluk hâli ise, şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişilerin, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamayacağına ilişkin TTK m. 436/2 hükmüdür.

Tezin amacı, oy hakkı ve oy hakkından yoksunluk hâllerini, mevzuat, doktrin, yargı kararları çerçevesinde incelemek ve uygulamada karşılaşılan sorunları ortaya koyarak bunları çözmeye çalışmaktır. Bu kapsamda oy hakkı genel hatlarıyla incelendikten sonra oy hakkından yoksunluk hâllerine ayrıntılı biçimde yer verilecektir.

¹ Resmî Gazete, 14.02.2011, Sayı: 27846.

Çalışmamız bu girişi takiben üç ana bölüm ve sonuç kısmından oluşmaktadır. Birinci bölüm, genel hatlarıyla oy hakkı ve oy hakkından yoksunluğa ilişkin bilgiler içermekte ve iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci ana bölümde, oy hakkı kavramı ve hukuki niteliği ile oy hakkının belirlenmesi, özellikleri ve bu hakkın kullanılmasına ilişkin ilkelerden bahsedilecektir. İkinci ana bölümde ise, genel olarak oy hakkından yoksunluk açıklanmaktadır. Bu kapsamda oy hakkından yoksunluk kavramı, söz konusu hükümlerin kapsamının belirlenmesi ve getiriliş amacı ile diğerk müesseselerle karşılaştırılmasından bahsedilecektir.

İkinci bölüm, oy hakkından yoksunluk düzenlemelerinin ayrıntılı şekilde irdelendiğı iki ana bölümden oluşmaktadır. Bu iki ana bölümde, TTK m. 436/1 ve TTK m. 436/2 düzenlemeleri incelenmekte ve bu hükümlerin maddi ve kişisel uygulama alanları üzerinde durulmaktadır.

Üçüncü bölümde, oy hakkından yoksunluğun etkileri ile oy hakkından yoksunluk hükümlerine aykırılık ve bunun yaptırımları üzerinde durulacaktır. Son bölüm, iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk ana bölümde oy hakkından yoksunluğun etkilerinden bahsedilecektir. Bu kapsamda yoksunluğun genel kurula katılma ve iptal davası açma hakları ile pay sahipleri ve nisaplar yönünden etkisine değinilecektir. İkinci ana bölümde ise, oy hakkından yoksunluğa aykırılık ve bu aykırılığın yaptırımından bahsedilecektir. Oy hakkından yoksunluğa aykırılık konusu, doğrudan ve dolaylı aykırılıklar olarak ikiye ayrılarak incelenecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK OY HAKKI VE OY HAKKINDAN YOKSUNLUK

I. GENEL OLARAK OY HAKKI

A. Kavram ve Hukuki Niteliği

Pay sahibinin hakları niteliklerine göre malvarlıksal ve yönetsel haklar olarak ikiye ayrılmaktadır². Önemli yönetsel haklardan biri olan oy hakkı TTK'da tanımlanmamıştır. TTK m. 434/2'de pay sahibinin en az bir oy hakkına sahip olduğu belirtilmiş, ancak kavram açıklanmamıştır. Öğretide oy hakkı, pay sahiplerinin organsal irade oluşumuna katılmalarını³ ve genel kurulda oy kullanmak suretiyle şirketin yönetim ve denetiminde etkin rol oynamalarını sağlayan⁴, inşai nitelikte⁵ bir hak olarak tanımlanmıştır⁶.

Sermaye şirketlerinden⁷ biri olan anonim şirketlerde pay sahibi, oy kullanmak suretiyle şirket yönetimine dolaylı olarak katılma imkânına sahip olmaktadır⁸. Pay

² Malvarlıksal haklar, kâr payı hakkı, tasfiye payı hakkı, hazırlık dönemi faizi, rüçhan hakkıdır. Yönetsel haklar ise genel kurula katılma ve öneride bulunma, oy hakkı, bilgi alma ve inceleme hakkı ile özel denetim isteme hakkıdır. Niteliklerine göre pay sahipliği haklarına ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Tekinalp**, Ünal (**Poroy**, Reha/ **Çamoğlu**, Ersin), Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Vedat Kitapçılık, 12. Baskı, İstanbul, 2010, N. 873, s. 456; **Tekinalp**, Ünal, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, Vedat Kitapçılık, 2. Baskı, İstanbul, 2012, N. 14-31, s. 202 vd.; **Bahtiyar**, Mehmet, Ortaklıklar Hukuku, Beta Yayıncılık, 15. Baskı, İstanbul, 2021, s. 283 vd.

³ **Nomer**, N. Füsun, Anonim Ortaklıkta Oydan Yoksun Paylar, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1994, s. 3; **Şener**, Oruç Hami, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara, 2019, s. 507.

⁴ **Pulaşlı**, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, Adalet Yayınevi, C. 2, 3. Baskı, Ankara, 2018, N. 152, s. 1885; **Kaya**, Mustafa İsmail, "Pay Sahiplerinin Anonim Şirket Genel Kurulunda Temsil Edilmesi", BATİDER, C. 30, S. 4, 2014, s. 49.

⁵ **Hirsch**, Ernst, Ticaret Hukuku Dersleri, İsmail Akgün Kitabevi, 3. Baskı, İstanbul, 1948, s. 291.

⁶ **Teoman**, Ömer, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1983, s. 3; **Çeker**, Mustafa, Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2000, s. 7; **Kendigelen**, Abuzer, Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1994, s. 204.

⁷ Türk Ticaret Kanunu m. 124/2'e göre, anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket sermaye şirketi sayılır.

sahibi, genel kurulun yetkisinde olan kararları almak ve bu kararlar aleyhine iptal davası açabilmek (TTK m. 446/1-a) için oyunu kullanır. Bu sayede şirket yönetim ve denetimine katılımı sağlanır⁹.

Oy hakkı tek taraflı irade beyanı niteliğini haizdir¹⁰. Oyun hukuki niteliğinin ne olduğu yönünde doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır. Bir görüşe göre¹¹, pay sahibinin genel kurulda oy kullanması sonucu hukuki bir sonuç doğduğu için oy, hukuki işlem¹² niteliğinde bir irade açıklamasıdır. Diğer görüşe göre¹³, oy kullanmak hukuki bir sonuç doğmasına katkıda bulursa da kanunda veya esas sözleşmede belirlenen nisaba ulaşan ve aynı yönde kullanılan oylar hukuki sonucu meydana getirir. Bu sebeple oy, niteliği itibariyle hukuki işlem değil, hukuki eylemdir¹⁴. *Dağ* ise oyun hukuki niteliğinin maddi fiil¹⁵ olduğu görüşünü savunmuştur¹⁶.

⁸ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 5; **Pulaşlı**, Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, 6. Baskı, Ankara, 2020, N. 45, s. 584; **Arslanlı, Halil**, Anonim Şirketler I: Umumi Hükümler, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, C. 1, 3. Baskı, İstanbul, 1960, s. 227-228; **Ergincan**, Yakup/ **Bülbül**, Özgür, “Türkiye’de Elektronik Genel Kurulların Ortakların Oy Haklarının Kullanımına Etkisi”, MÜHFD, C. 13, S. 2, 2014, s. 32.

⁹ **Toraman Çolgar**, Emek, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Oy Hakkının Özellikleri ve Kullanılması”, Prof. Dr. Rona Serozan’a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, C. 2, İstanbul, 2010, s. 1708.

¹⁰ **Pash**, Ali, “Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Kullanılan ‘Oy’un Hukuki Niteliği”, İÜHFM, C. 67, S. 1-2, 2009, s. 175; **Bilgili**, Fatih/ **Demirkapı**, Ertan, Şirketler Hukuku, Dora Yayıncılık, 9. Baskı, Bursa, 2013, s. 496.

¹¹ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 4; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 15; **Tekinalp**, Ünal (**Poroy**, Reha/ **Çamoğlu**, Ersin), Ortaklıklar Hukuku II, Vedat Kitapçılık, 14. Baskı, İstanbul, 2019, N. 959, s. 16; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 292; **Bilgili**, Fatih/ **Cengil**, Fatih, “Limited Şirket Genel Kurulunda Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu”, GaÜHFD, S. 1, 2017, s. 73; **Karshoğlu**, Hasan, Anonim Şirketlerde Genel Kurul, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s. 211.

¹² Hukuksal işlem, hukuki sonucun elde edilmesi için yapılan bir irade açıklamasıdır. Bkz. **Kayihan**, Şaban, Hukukun Temel Kavramları, Seçkin Yayıncılık, 9. Baskı, Ankara, 2021, s. 321 vd.; **Antalya**, Gökhan/ **Topuz**, Murat, Medeni Hukuk, Seçkin Yayıncılık, C. 1, 4. Baskı, Ankara, 2021, s. 200.

¹³ Bu görüşü savunan yazarlar için bkz. **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 3, dn. 9; **Moroğlu**, Erdoğan, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, On İki Levha Yayıncılık, 9. Baskı, İstanbul, 2020, s. 13, dn. 17.

¹⁴ Hukuki eylem, kişinin iradesini fiili bir sonuca yöneltip yöneltmediğine bakılmaksızın hukuk düzeni tarafından söz konusu iradeye hukuksal sonuç bağlanmasıdır. Bkz. **Kayihan**, s. 318.

¹⁵ Maddi fiil, hukuki sonucun açıklanan irade beyanına değil, iradi olarak meydana gelen maddi değişikliğe bağlanmasıdır. Bkz. **Dağ**, Üner, Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1996, s. 6.

¹⁶ Yazara göre pay sahibinin kullandığı oy, genel kurul kararının alınmasında doğrudan doğruya değil, dolaylı olarak etki sağlamaktadır. İrade açıklamaları birlikte değerlendirildiğinde ve gerekli nisap sağlandığında karar meydana gelmektedir. Bu açıdan hukuki sonuç açıklanan irade beyanına değil, bunların meydana getirdiği maddi değişikliğe bağlanmıştır (**Dağ**, s. 5-6). Bu görüşe getirilen eleştiri için bkz. **Pash**, Oyun Hukuki Niteliği, s. 176-177.

Bu görüşlerden herhangi birinin benimsenmesinin pratik bir önemi olmadığı söylenebilir¹⁷. Zira pay sahibi, hukuki niteliği ne olursa olsun, kullandığı oy ile iradesini şirkete yöneltmekte ve bununla bağlı olmaktadır. Bunun sonucunda pay sahibi hem Türk Borçlar Kanunu¹⁸ (TBK) m. 30 ve devamı kapsamında irade beyanının sakatlığı sebeplerinden birine dayanarak oyun iptalini hem de kullandığı oy sonuca etki etmişse genel kurul kararının iptalini talep edebilmektedir. TBK’da düzenlenen genel hükümlerin oy hakkı için de uygulama alanı bulacağı doktrinde de kabul gören bir görüştür¹⁹. Buna göre pay sahibi, hata, hile ve korkutma sebebiyle iradesinin sakatlandığını ileri sürerek oyun iptalini talep edebilecektir.

B. Belirlenmesi

6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu’nda²⁰ (ETK) oy hakkının belirlenmesinde payın itibari değerinin belirleyici olup olmayacağı konusunda açık bir hüküm yer almamaktaydı²¹. ETK m. 373, her payın bir oy hakkı verdiğini, bu kurala aykırı olmamak koşuluyla paya tanınacak oy hakkının esas sözleşme ile belirlenebileceğini hükme bağlamıştı²². TTK’da ise anonim şirketlerde oy hakkında

¹⁷ Çeker, Oy Hakkı, s. 13-14; Deryal, Yahya, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hukuki Niteliği”, Prof. Dr. Fahiman Tekil’in Anısına Armağan, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2003, s. 389.

¹⁸ Resmi Gazete, 04.02.2011, Sayı: 27836.

¹⁹ Arslanlı, Halil, “Anonim Şirketlerde Umumi Heyet”, İÜHFM, C. 24, S. 1-4, 1959, s. 252; Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 5; Dağ, s. 6-7; Deryal, s. 389; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 14; Şener, s. 507; Biçer, Levent/ Hamamcıoğlu, Esra, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Uygulanan Yetersayılar ve Bazı Değerlendirmeler”, BÜHFD, C. 12, S. 149-150, 2017, s. 75.

²⁰ Resmi Gazete, 09.07.1956, Sayı: 9353.

²¹ ETK döneminde bu hususta kanuni bir düzenlemenin bulunmaması sebebiyle doktrinde görüş birliği yoktu. Doktrindeki görüşlere yönelik ayrıntılı açıklamalar için bkz. Sertoğlu, Simge, Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Oy Hakkının Kullanılmasında Sınırlamalar, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007, s. 11-13. ETK’da açık bir düzenlemenin yer almamasına rağmen oy hakkının sermayeye katılım oranına göre belirlenmesi gerekliliği ve bunun gerekçelerine ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklıklar Hukukunda Payın Birim (İtibari=Nominal) Değerinin Oy Hakkının Saptanılmasındaki İşlevi ve Türk Sistemi”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 87 vd.; Teoman, Ömer, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkı”, Tüm Makalelerim, Vedat Kitapçılık, C. 3, İstanbul, 2010, s. 170-173.

²² Hükme göre her hisse senedi, pay bedellerinin ödenmesi koşuluna gerek kalmaksızın en az bir oy hakkı vermektedir. Oy hakkının kullanılabilmesi için esas sözleşmede pay bedelinin belli bir oranının veya tamamının ödenmesine yönelik bir hüküm, pay sahiplerinin oydan yoksunluğuna sebep olacak ve yasa

oransallık ilkesinin²³ uygulanacağı ve oy hakkının tespitinde payın itibari değerinin belirleyici olacağı hususu yasal dayanağa kavuşturulmuştur. TTK m. 434'e göre, "(1) *pay sahipleri, oy haklarını genel kurulda, payların toplam itibarî değerleriyle orantılı olarak kullanır. (2) Her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa bile en az bir oy hakkını haizdir. Şu kadar ki, birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısı esas sözleşmeyle sınırlandırılabilir.*". Söz konusu hükümle ETK'daki "pay" sisteminden "pay sahibinin paylarının toplam itibarî değeri" sistemine geçilmiştir^{24, 25}. Bu açıdan pay sahibinin haklarının belirlenmesinde pay sayısı, şirketle girişilen işlemler veya ikincil yükümlülükler önem arz etmemektedir²⁶. Pay sahibinin oy hakkının belirlenmesinde sahip olunan payların toplam itibari değeri²⁷ belirleyici olacaktır²⁸.

hükmüne aykırılık sonucunu doğuracaktır. Bu sebeple farklı oranlarda ödenmiş paylarda oy hakkı bakımından dengesizlikler oluşmaktaydı. Ayrıca hüküm farklı itibari değerdeki paylara bir oy hakkı vermesi sebebiyle zoraki bir imtiyaz tanınması da yaratmaktaydı. Bkz. TTK m. 434 düzenlemesine ilişkin gerekçe. Gerekçe metni için bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 208 (<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss96.pdf>, erişim tarihi: 19.08.2020).

²³ ETK döneminde söz konusu ilkenin malvarlıksal haklar için açıkça öngörülmesine karşın, yönetsel haklardan olan oy hakkı için öngörülmemiş olması doktrinde eleştirilmiştir. Bkz. **Çeker**, Oy Hakkı, s. 36; **Teoman**, İtibari Değer, s. 88-89; **Toraman Çolgar**, s. 1717.

²⁴ Bkz. TTK m. 434 düzenlemesine ilişkin gerekçe [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 208]. TTK'daki bu değişikliğin sebebi, Tasarı'nın hazırlanma sürecinde büyük ölçüde İsviçre hukukundan esinlenmiş olunmasıdır. Bkz. **Teoman**, Pay Sahibinin Oy Hakkı, s. 171. **Tekinalp**, yeni sistemin öngörülmesinde üç gerekçe öne sürmüştür. Yazara göre değişiklikteki amaç; a) farklı itibari değerdeki paylara aynı oy miktarını vererek gizli imtiyaz sağlanmasını ortadan kaldırmak, b) pay sahibinin oy hakkının hesaplanmasında netliği sağlamak, c) esas sözleşme ile pay sahibinin sahip olduğu oy hakkını, eşit işlem ilkesine uymak suretiyle sınırlandırılabilme olanağını yaratmaktır [**Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 961, s. 21].

²⁵ **Eriş**, söz konusu sistem değişikliğinin mevcut anonim şirketlerin esas sözleşmelerinde değişiklik yapma zorunluluğu getirdiğini, ancak yasa ile sözleşme hükümlerinin değiştirilemeyeceğini belirtmiştir. Yazar, söz konusu değişikliğin TTK'nın yürürlüğe girmesinden sonra kurulacak anonim şirketler için uygulanması gerektiğini belirtmiştir (**Eriş**, Gönen, Ticari İşletme ve Şirketler, Seçkin Yayıncılık, C. 3, 3. Baskı, Ankara, 2017, s. 2936). **Moroğlu**, söz konusu değişikliğin gereksiz olduğunu ve mevcut anonim şirketlerdeki çıkar dengelerini alt üst edeceğini belirtmiştir (**Moroğlu**, Erdoğan, "Tasarı Hakkında Genel Değerlendirme", Makaleler, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010, s. 606). **Teoman** ise, söz konusu değişikliğin ETK döneminde hâlihazırda uygulanan bir sistem olduğunu belirtmiş ve **Moroğlu**'nun görüşünü eleştirmiştir (**Teoman**, Pay Sahibinin Oy Hakkı, s. 173).

²⁶ Bkz. TTK m. 434/1 gerekçesi [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 208].

²⁷ İtibari değer, anonim şirkette esas sermayenin bir bölümünü oluşturan payın şirket sermayesi karşısındaki birim değerini ifade eder. Bkz. **Arslanlı**, Umumi Hükümler, s. 146; **Arslan**, İbrahim, Şirketler Hukuku Bilgisi, Mimoza Yayıncılık, 14. Baskı, Konya, 2010, s. 179; **Pulaşlı**, Şerh, N. 215, s. 1913.

²⁸ **Pulaşlı**, Şerh, N. 219, s. 1914. **Eriş**, payların toplam itibari değeriyle orantılı olarak belirlenen oy hakkının, aynı zamanda pay karşılığı ödenen tutarın da dikkate alınarak hesaplanmasının daha adaletli ve

Pay bedelinin ödenme oranının oy hakkının doğumu ile bağlantılı olup olmadığı hususunda ETK’da bir hüküm bulunmamaktaydı²⁹. Emredici nitelikteki ETK m. 373’te her payın en az bir oy hakkına sahip olduğu düzenlendiğinden pay bedelinin ödenme oranının oy hakkının kazanılmasında bir kıstas olmayacağı sonucu ortaya çıkmaktaydı. Aksi durum oydan yoksun payların ortaya çıkmasına sebep olacak, bu da kanun hükmüne aykırılık teşkil edecekti. Bu sebeple oy hakkı, payın taahhüt edilmesiyle doğmaktaydı.

TTK’da oy hakkının doğumu ETK’dan farklı bir şekilde düzenlenmiştir. TTK m. 435’e göre, “oy hakkı, payın, kanunen veya esas sözleşmeyle belirlenmiş bulunan en az miktarının ödenmesiyle doğar.”³⁰. O hâlde oy hakkı, pay taahhüdü ya da şirketin veya sermaye artırımının tescili³¹ ile değil, kanun veya esas sözleşmede öngörülen asgari tutarının ödenmesi ile doğmaktadır³². TTK m. 344’te, nakden taahhüt edilen payların itibari değerinin en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce ödeneceği öngörüldüğünden oy hakkının doğumu bakımından sorun çıkmayacağı söylenebilir^{33, 34}.

tutarlı olacağını belirtmiştir (Eriş, Gönen, Ticari İşletme ve Şirketler, Seçkin Yayıncılık, C. 2, 3. Baskı, Ankara, 2017, s. 2240).

²⁹ Söz konusu dönemde Alman ve İsviçre hukukunda mevcut olan düzenlemelere ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Altıntaş**, Gülfem, Anonim Şirkette Pay Sahibinin Oy Hakkı ve Oyda İmtiyaz, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, 2019, s. 31-33.

³⁰ **Aytaç**, oy hakkının pay bedellerinin ödenmesi koşuluna bağlanmasının halka kapalı ve TTK’ya tabi ortaklıklarda hakkın kullanımını güçleştireceği gerekçesiyle eleştirmiştir (**Aytaç**, Zühtü, “Sermaye Piyasası Hukuku Bağlamında Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Pay Sahipliği Hakları”, Avrupa Birliği Perspektifinden Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasası’na Etkileri, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2010, s. 119).

³¹ Sermaye artırımında iştirake katılan ve taahhüt ettiği bedeli ödeyen pay sahibi, dış ilişkide henüz tescil gerçekleşmemiş olsa dahi iç ilişkide oy hakkını kazanmış olmaktadır. Bkz. **Tekinalp**, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, 5. Baskı, İstanbul, 2020, N. 14-55, s. 369.

³² **Teoman**, Ömer, “Alman ve İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukukunda Pay Bedelinin Ödenme Oranının Oy Hakkına Etkisi ve Türk Sistemi Üzerine Düşünceler”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 336; **Şener**, s. 507.

³³ Asgari sınırı aşan kısmın ödenmemiş olması, pay sahibinin oy hakkını kullanmasını engellemez. Ancak sermaye koyma borcunda temerrüde düşen pay sahibi, yönetim kurulu tarafından yapılacak ihtar ile paydan doğan haklarından ve özellikle oy hakkından yoksun bırakılabilir (TTK m. 482/2).

³⁴ Maddenin ikinci fıkrasında 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nun (SPK) (Resmî Gazete, 30.12.2012, Sayı: 28513) pay bedellerinin ödenmesine ilişkin hükümlerinin saklı olduğu belirtilmiştir. SPK m. 12 gereği ihraç olunan payların bedellerinin tamamen ve nakden ödenmesi gerekmektedir. Söz konusu payların bedelleri peşin ödendiğinden oy hakkının doğumu esasen gerçekleşmiş olacaktır.

Ancak esas sözleşmede daha yüksek bir oran öngörülmüşse, pay sahibi belirlenen oranı ödediği takdirde oy hakkını kazanabilecektir³⁵. TTK m. 435 hükmü, kural olarak, şirkete ayni sermaye getiren pay sahibinin oy hakkının doğumu için de uygulanır³⁶. TTK'da ayni sermayenin taahhüt ve tasarruf aşamaları ayrı ayrı düzenlenmiştir. TTK m. 128/2'de, taşınmazların tapuya şerh verildiği, fikrî mülkiyet haklarıyla diğer değerlerin varsa özel sicillerine kaydedildikleri ve taşınırınların güvenilir bir kişiye tevdi edildikleri takdirde ayni sermaye olarak kabul edileceklerini düzenlemiştir. TTK m. 128/5 hükmü, taahhüt edilen taşınmaz mülkiyeti veya diğer ayni haklar üzerinde şirketin tasarruf edebilmesi için tapu siciline tescil edilmeleri gerektiğini düzenlemektedir. TTK m. 128/4 ise, paradan başka bir ekonomik değer veya bir taşınırın sermaye olarak konulması hâlinde, bunlar üzerinde tasarruf edebilmesi için şirketin tescilini gerekli kılmıştır. O hâlde, şirkete ayni sermaye getiren pay sahibinin oy hakkını kazanabilmesi için, TTK m. 128'de her bir sermaye türü için öngörülen usullere uygun olarak ifa aşamasını gerçekleştirmiş olması gerekmektedir³⁷.

C. Özellikleri

1. Oy Hakkının Müktesep Hak Niteliği

ETK'da müktesep hak tanımı yapılmış ve hangi hakların bu kapsamda olduğu belirtilmiştir³⁸. ETK m. 385'e göre müktesep hak, kanun veya esas sözleşme

³⁵ **Altaş**, Soner, Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketler, Seçkin Yayıncılık, 10. Baskı, Ankara, 2021, s. 179.

³⁶ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, N. 14-56, s. 369.

³⁷ **Çamoğlu**, Ersin (**Poroy**, Reha/ **Tekinalp**, Ünal), Ortaklıklar Hukuku I, Vedat Kitapçılık, 15. Baskı, İstanbul, 2021, N. 696a, s. 563.

³⁸ Hüküm öğretide birçok yazar tarafından eleştirilmiştir. Doktrindeki eleştirilere yönelik ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Kırca**, İsmail (**Şehirali Çelik**, Feyzan Hayal/ **Manavgat**, Çağlar), Anonim Şirketler Hukuku, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, C. 2/2, 2. Baskı, Ankara, 2017, s. 31; **İmregün**, Oğuz, Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları Ve Bunları Telif Çareleri, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1962, s. 124 vd.; **Kun**, Eyüp, "Çoğunluk İlkesinin Sınırı Olarak Pay Sahipliği Haklarının Nitelikleri: Vazgeçilemez Ve Müktesep Haklar", RTHD, C. 4, S. 3, 2019, s. 437-440; **Sarılioğlu**, Gizem, Anonim Ortaklıkta Oy Hakkının

hükümlerine göre yönetim kurulu veya genel kurul kararlarına tabi olmayan haktır. Buna göre, hususiyle azalık, oy kullanmak, iptal davası açmak, kâr payı almak ve tasfiye sonucuna iştirak etmek müktesep haklardandır. Doktrinde müktesep haklar, nispi müktesep haklar ve mutlak müktesep haklar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır³⁹. Mutlak müktesep haklar, sahibinin rızası olmaksızın elinden alınamayan hakları ifade eder. Pay sahibine veto hakkının tanındığı haklar olarak da tanımlanırlar⁴⁰. Nispi müktesep haklar ise, özüne dokunulamayan ve esas sözleşme ile belirli şartlarda sınırlandırılabilen hakları ifade eder⁴¹. ETK döneminde oy hakkı, her paya en az bir oy hakkı tanınması sebebiyle nispi bir müktesep hak olarak kabul edilmekteydi⁴².

ETK’da müktesep hak kavramına ilişkin yetersiz tanımlama yapan ve söz konusu hakları tek tek sayan hüküm TTK’dan çıkartılmıştır⁴³. Yeni sistemde ayrıca, farklı tür ve derecedeki müktesep haklar ortadan kaldırılmış ve bütün müktesep haklar mutlak sayılmıştır⁴⁴. TTK m. 452, esas sözleşmenin hükümlerinin değiştirilebileceğini, ancak müktesep ve vazgeçilmez hakların saklı olduğunu belirterek söz konusu hakları yalnızca bir kavram olarak ortaya koymuştur. Doktrinde müktesep haklar, pay sahibinin rızası olmaksızın değiştirilmesi veya kaldırılması mümkün olmayan haklar olarak

Kazanılması ve Kullanılması, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014, s. 5-7.

³⁹ **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 31; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 866, s. 448; **Erdem**, Nuri, “6102 Sayılı ‘Yeni’ TTK’ya Göre Anonim Ortaklık Pay Sahiplerinin ‘Müktesep’ (Kazanılmış) Hakları”, RTHD, C. 2, S. 1, 2012, s. 32-33; **Kun**, s. 438-439.

⁴⁰ **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 867, s. 448-449.

⁴¹ **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 31; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 868, s. 449.

⁴² **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 963, s. 500.

⁴³ İsviçre’de müktesep hak kavramı kanundan çıkartılmasına rağmen uygulamada hâlâ işlerliğini korumaktadır. İsviçre’de yürürlükten kaldırılmasından sonra TTK’da kavramın korunmasının sebebi hem farklı maddelerde kavrama yer verilmesi hem de esas sözleşmede bu nitelikte hak grubunun oluşturulabilmesidir. Bkz. TTK m. 452 gerekçesi [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 216]. İsviçre ve Türk hukukunda müktesep hakların düzenlenişine ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 22 vd. TTK’da kavramın korunmasına getirilen eleştiriler için bkz. **Moroğlu**, Erdoğan, Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, On İki Levha Yayıncılık, 8. Baskı, İstanbul, 2016, s. 270.

⁴⁴ **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 31.

tanımlanmıştır⁴⁵. Kanunda değiştirilmesi veya kaldırılması için oy birliği aranan hususlar müktesep hak kategorisine girmektedir. Esas sözleşmede düzenlemek suretiyle bazı haklar da müktesep hak niteliğine kavuşturulabilir⁴⁶. Buna göre, kanunda değiştirilmesi veya kaldırılması için daha hafif bir nisap öngörülmesine rağmen esas sözleşmede oybirliği gerekliliğini öngören haklar, bu hak kategorisine girebilir⁴⁷.

ETK’da oy hakkının bir müktesep hak olduğu açıkça belirtilmesine karşın, müktesep haklar TTK’da sadece kavram olarak bahsedilmiş, oy hakkının müktesep hak olup olmadığı düzenlenmemiştir. TTK m. 434/2’e göre, “*her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkını haizdir. Şu kadar ki, birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısı esas sözleşmeyle sınırlandırılabilir.*”. Söz konusu hükme göre oy hakkının esas sözleşmeyle sınırlandırılabilir olması, müktesep hak olarak kabulünü mümkün kılmamaktadır⁴⁸.

2. Oy Hakkının Vazgeçilmezliği

Vazgeçilmez haklar, pay sahibinin rızasıyla dahi vazgeçemeyeceği haklardır⁴⁹. Bu nitelikteki haklar, pay sahiplerinin menfaatlerini ve aynı zamanda şirketin temel yapısını koruma amacını haizdir⁵⁰. Kamu düzenini yakından ilgilendiren bu

⁴⁵ Erdem, Müktesep Hak, s. 31; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar I, N. 868, s. 682-683.

⁴⁶ Pulaşlı, Şerh, N. 15, s. 2002; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, N. 14-22, s. 349. Belirli bir pay grubuna imtiyaz tanıyarak da müktesep hak oluşturulabilir. Bkz. Erdem, Müktesep Hak, s. 35. Karş. Kırca (Şehirli Çelik/ Manavgat), Anonim II, s. 31, dn. 71. Yargıtay bir kararında, bu şekilde oluşturulan bir hakkın sınırlandırılabilmesi veya ortadan kaldırılabilmesi için tüm pay sahiplerinin onayı yerine ilgili pay sahiplerinin oy birliğinin aranmasını yeterli görmüştür [Yargıtay 11. H.D., 10.02.2005, E. 2004/2649, K. 2005/990 (www.kazanci.com), erişim tarihi: 12.09.2020].

⁴⁷ Kırca (Şehirli Çelik/ Manavgat), Anonim II, s. 32 vd.; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku, N. 869, s. 449-450.

⁴⁸ Çeker, Oy Hakkı, s. 9; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar I, N. 868, s. 683; Kırca (Şehirli Çelik/ Manavgat), Anonim II, s. 31. Karş. Ergincan/ Bülbül, s. 32-33.

⁴⁹ Çeker, Oy Hakkı, s. 10; Pulaşlı, Şerh, N. 13, s. 2001.

⁵⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, N. 14-28, s. 353; Bahtiyar, Mehmet/ Hamamcıoğlu, Esra, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirket Genel Kurulunun Fiziken Yapılması”, Prof. Dr. Erhan Adal’a Armağan, YÜHFD, C. 8, S. 2 (Özel Sayı), 2011, s. 355.

kategorideki haklar emredici hukuk kuralları ile korunmaktadır⁵¹. Mutlak eşitlik ilkesine tabidir, oransallık ilkesi uygulanmamaktadır⁵². Pay sahibinin iradesi bu tür haklarda önem arz etmemektedir. Bu yönüyle de vazgeçilmez haklar müktesep haklardan ayrılmaktadır⁵³.

TTK m. 434/2'e göre, her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa bile en az bir oy hakkını haizdir. Görüldüğü gibi oy hakkı için kanunda asgari bir sınır öngörülmüştür. TTK m. 434'ün gerekçesinde, yeni sistemde “*oysuz pay sahibi olmaz*” ilkesi⁵⁴ getirildiği belirtilerek asgari oy hakkının vazgeçilmezliği vurgulanmıştır⁵⁵. *Tekinalp*⁵⁶, oy hakkının ne müktesep ne de vazgeçilmez nitelikte bir hak olduğunu, buna karşılık asgari oy hakkının vazgeçilmez nitelikte olduğunu belirtmiştir⁵⁷.

Genel kurul kararlarının butlan sebeplerini düzenleyen TTK m. 447 hükmü de asgari oy hakkının vazgeçilmez niteliğini vurgulamaktadır. Hükümde pay sahiplerinin vazgeçilmez nitelikteki haklarından bahsedilmiş, bu hakları ortadan kaldıran veya

⁵¹ **Kun**, s. 448.

⁵² **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, N. 14-28, s. 353. Pay sahibinin sahip olduğu hakların vazgeçilmez niteliği, onların özüne ilişkindir ve her pay sahibine tanınma mecburiyetini kapsar. Örneğin, kardan mahrum edilmeme, genel kurula katılma ve asgari oy hakkı vazgeçilmez nitelikteki haklardır. Sermayeye katılım oranlarına (oransallık ilkesi) bakılmaksızın her pay sahibi bu haklara sahiptir. Ancak oransallık ilkesi, söz konusu hakların belirlenmesi aşamasında uygulama alanı bulabilmektedir. Örneğin, oy hakkı sermayeye katılım oranına göre belirlenir. Bu açıdan hakkın tanınması aşamasında uygulanmayan oransallık ilkesi, belirlenmesi aşamasında uygulanabilmektedir. Bu konudaki ayrıntılı açıklamalarımız için yukarıda bkz. I, B.

⁵³ TTK m. 452'nin gerekçesinde vazgeçilmez haklar, müktesep hakkın bir türü olarak belirtilmiştir [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 216]. Doktrinde bu belirleme eleştirilmiştir. Zira vazgeçilmez haklar, müktesep haklardan farklı olarak, pay sahibinin rızası ile dahi vazgeçemeyeceği haklardır. Bkz. **Moroğlu**, Değerlendirme, s. 269; **Erdem**, Müktesep Hak, s. 37.

⁵⁴ **Teoman**, oysuz pay sahibi olmaz ilkesinin doğru olmadığını, zira oydan yoksunluk sebeplerinin varlığı hâlinde pay sahibinin oydan yoksun olacağını belirtmiştir (**Teoman**, Pay Sahibinin Oy Hakkı, s. 178-179). Biz yazarın bu görüşüne katılmıyoruz. Zira Kanunda düzenlenen oy hakkından yoksunluk, belirli durumlarda uygulama alanı bulan ve esasen oy hakkına sahip pay sahibinin ilgili hâllerde fiilen oy kullanamamasını içeren istisnai bir düzenlemedir.

⁵⁵ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 209.

⁵⁶ **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 960b, s. 19.

⁵⁷ Aynı yönde bkz. **Kırca (Şehirli Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 38. Ancak doktrinde bazı yazarlar, oy hakkının vazgeçilmez nitelikte bir hak olduğunu belirtmişlerdir. Bkz. **Çeker**, Oy Hakkı, s. 11; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 292.

sınırlandıran genel kurul kararlarının batıl olduğu düzenlenmiştir⁵⁸. Söz konusu hükümde asgari oy hakkından bahsedilmek suretiyle TTK m. 434’e atıf yapılmış ve asgari oy hakkının vazgeçilmez nitelikte olduğu açıkça düzenlenmiştir.

3. Pay Sahibine Bağlı Olma

ETK m. 373 hükmünde her hisse senedinin en az bir oy hakkı vermesi sebebiyle oy hakkı paya bağlanmıştır. TTK m. 434/2’e göre, “*her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkını haizdir.*”. Görüldüğü üzere TTK, oy hakkını pay sahibine tanıyarak bir sistem değişikliğine gitmiştir⁵⁹.

D. Oy Hakkının Kullanılmasına İlişkin İlkeler

1. Genel Kurulda Kullanılması

Anonim şirketlerde pay sahibi oy hakkını, kural olarak, genel kurulda kullanır. TTK m. 407/1’ e göre; “*pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar. Kanuni istisnalar saklıdır.*”. Hüküm doğrudan pay sahiplerinin katılma, öneride bulunma, oy verme gibi yönetime katılma haklarına ilişkindir⁶⁰. TTK m. 434’te pay sahiplerinin oy haklarını genel kurulda paylarının toplam itibari değeriyle orantılı olarak kullanacaklarını öngörmek suretiyle bu hususu tekrarlamıştır⁶¹.

⁵⁸ Örneğin, esas sözleşmeye pay sahibinin oy kullanabilmesi için en az 3 paya sahip olması veya belirli bir süreden beri pay sahibi olması gerektiğine yönelik bir şart konulamaz, aksi takdirde geçersizdir.

⁵⁹ *Teoman*, sermaye ortaklıklarından olan anonim şirketlerde pay yerine pay sahibini merkeze koyan bu düzenlemenin yerinde olmadığını belirtmiştir (**Teoman**, Pay Sahibinin Oy Hakkı, s. 171-172). *Tekinalp* ise, ihtiyaç halinde genel kurulda alınacak bir kararla oy hakkında sınırlama getirme olanağı yarattığı için uygun bir sistem değişikliği olduğunu belirtmiştir (**Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 14-55, s. 212).

⁶⁰ Bkz. TTK m. 407/1 gerekçesi [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 197].

⁶¹ Hükümün gerekçesinde, pay sahibinin oy hakkını genel kurulda kullanacağına ilişkin düzenlemelerin iki farklı hükümde yer almasının tekrar olarak düşünülebileceği, ancak TTK m. 407’deki düzenlemenin pay sahiplerinin haklarına ilişkin bir düzenleme amacını içermediği, bunun genel kurulun işleyişine ilişkin olduğu belirtilmiştir [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 208].

Anonim şirkette genel kurula katılmaya yetkili olan kişiler, TTK m. 415 gereği yönetim kurulunca hazırlanan hazır bulunanlar listesine göre belirlenmektedir⁶². Genel kurula katılmaya yetkili hamile yazılı pay sahipleri ise 7262 sayılı Kanun⁶³ ile TTK’da yapılan değişikliğe göre, Merkezi Kayıt Kuruluşundan sağlanacak pay sahipleri çizelgesine göre belirlenecektir (TTK m. 417/1). TTK m. 426/1’e göre, senede bağlanmamış paylardan, nama yazılı pay senetlerinden ve ilmühaberlerden doğan oy hakkı, pay defterinde kayıtlı olan pay sahibince veya yetkilendirdiği kişi tarafından kullanılır. TTK m. 426/2’ye göre ise, hamile yazılı pay senedine zilyet olduğunu ispat eden ve Merkezi Kayıt Kuruluşuna bildiren kimse, genel kurulda oy haklarını kullanmaya yetkilidir. TTK m. 432/2 gereği bir pay üzerinde intifa hakkı mevcutsa oy hakkı, aksi kararlaştırılmamışsa, intifa hakkı sahibince kullanılır⁶⁴.

Teknolojik alandaki gelişmeler ile internetin yaygınlaşması, şirketlerdeki yabancı pay sahibi sayısındaki artış, yönetime katılmanın her pay sahibi için aynı önemi taşımaması vb. sebepler genel kurulun yalnızca fiziken toplanarak yapılması kuralının yumuşatılmasını gerektirmiştir⁶⁵. Başta Fransa ve İsveç olmak üzere birçok AB üyesi ülkede pay sahiplerinin çevrimiçi olarak genel kurula katılmaları olanağı sağlanmıştır⁶⁶.

⁶² SPK m. 30/2: “payları kayden izlenen halka açık ortaklıkların genel kurul toplantılarına, yönetim kurulu tarafından Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK)’dan sağlanan pay sahipleri listesi dikkate alınarak oluşturulan hazır bulunanlar listesinde yer alan pay sahipleri katılabilir.”.

⁶³ Resmi Gazete, 31.12.2020, Sayı: 31351.

⁶⁴ *Kendigelen*, ETK döneminde de geçerli olan söz konusu düzenlemeyi eleştirmiştir. Yazara göre, oy hakkı hukuki anlamda bir semere olmadığı gibi, intifa hakkı sahibine tanınan yönetim yetkisinin kapsamında da değerlendirilemez. Yazar oy hakkının pay sahibine tanınmasının hem genel hükümlerle uyumlu hem de taraf menfaatleri açısından yerinde olacağını belirtmiştir (*Kendigelen*, İntifa Hakkı, s. 210 vd.).

⁶⁵ **Özer**, Işık, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006, s. 21-23; **Bilge**, Mehmet Emin, “Pay Sahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternet Aracılığıyla Katılımı”, Bilgi Toplumunda Hukuk- Ünal Tekinalp’e Armağan, Beta Yayıncılık, C. 1, İstanbul, 2003, s. 220-221; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 716, s. 590; **Kaya**, Temsil, s. 48-49.

⁶⁶ **Ari**, Zekeriyya, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Elektronik Ortama İlişkin Hükmü (Tasarı m. 1527) ve Sanal Genel Kurul”, EBYÜHFD, C. 8, S. 3-4, 2009, s. 179 vd. Ayrıca bkz. TTK genel gerekçe [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 9-10].

Bu gelişmeler doğrultusunda Türk hukukunda da gerekli düzenlemeler yapılarak pay sahiplerine bu olanağın tanınması zaruri bir hâl almıştır.

Genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılma ilk kez TTK m. 1527’de öngörülmüştür⁶⁷. Hüküm pay sahiplerinin elektronik ortamda genel kurula katılma, öneride bulunma ve oy kullanmaları imkânını içermektedir. TTK m. 1527/5’e göre, “anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fiziki katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğurur.”. Bu hükmün uygulanmasına ilişkin esaslar Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan yönetmelik ile düzenlenir. Bakanlık bu kapsamda, 01.10.2012 tarihinde yürürlüğe giren Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmeliği⁶⁸ çıkarmıştır⁶⁹. Yönetmelik genel kurula elektronik ortamda katılma ve oy kullanmaya ilişkin olarak şirketlerin aynen aktarmakla yükümlü oldukları esas sözleşme hükmüne de yer vermiştir⁷⁰. Yönetmeliğe göre elektronik ortamda oy kullanmak isteyen pay sahipleri elektronik posta adreslerini şirkete bildirirler. Genel kurula elektronik ortamda katılım, hak sahiplerinin veya temsilcilerinin güvenli elektronik imzaları ile Elektronik Genel Kurul Sistemi’ne⁷¹ (EGKS) girmeleriyle

⁶⁷ Doktrinde hükmün pay sahiplerinin “kişisel hakları” başlığı altında düzenlenmeyip, “son hükümler” kısmında düzenlenmesinin kanun sistematığına uygun olmadığı belirtilmiştir. Bkz. **Teoman**, Pay Sahibinin Oy Hakkı, s. 169, dn. 5; **Toraman Çolgar**, s. 1713.

⁶⁸ Resmi Gazete, 28.08.2012, Sayı: 28395.

⁶⁹ Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile pay senetleri borsaya kote edilmiş şirketlerde sistemin uygulanması zorunlu hale gelmiştir (TTK m. 1527/5).

⁷⁰ Yönetmelik m. 5/1: “*şirketin genel kurul toplantılarına katılma hakkı bulunan hak sahipleri bu toplantılara, Türk Ticaret Kanununun 1527 nci maddesi uyarınca elektronik ortamda da katılabilir. Şirket, Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik hükümleri uyarınca hak sahiplerinin genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılmalarına, görüş açıklamalarına, öneride bulunmalarına ve oy kullanmalarına imkân tanıyacak elektronik genel kurul sistemini kurabileceği gibi bu amaç için oluşturulmuş sistemlerden de hizmet satın alabilir. Yapılacak tüm genel kurul toplantılarında esas sözleşmenin bu hükmü uyarınca, kurulmuş olan sistem üzerinden hak sahiplerinin ve temsilcilerinin, anılan Yönetmelik hükümlerinde belirtilen haklarını kullanabilmesi sağlanır.*”.

⁷¹ Yönetmelik m. 4/c’ye göre, “*Elektronik Genel Kurul Sistemi (EGKS): Genel kurullara elektronik ortamda katılmayı teminen eski Sermaye Piyasası Kanununun 10/A maddesi uyarınca payları Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından kayden izlenen borsaya kote şirketler için Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından sağlanacak elektronik platformu ve diğer şirketlerin 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret*

gerçekleşir⁷². Bakanlık ayrıca, elektronik genel kurul sisteminin işleyişini, kuruluşunu, teknik hususlarını düzenleyen Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğ⁷³ çıkarmıştır.

2. Belirli Bir Usule Uygun Olarak Kullanılması

TTK’da genel kurulda oy hakkının kullanılmasında uygulanacak usule ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Kanunun 339. maddesinin 2. fıkrasının h bendinde, oy haklarına ilişkin hususların esas sözleşmede düzenleneceği belirtilmiştir. Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik⁷⁴ m. 20/1’e göre, “*özel mevzuatında, şirket esas sözleşmesinde, iç yönergede yer alan özel hükümler ve genel kurulda alınacak kararlar saklı kalmak kaydıyla, genel kurul toplantısında oylama açık ve el kaldırmak suretiyle yapılır.*”.

Bu düzenlemeler ekseninde anonim şirket genel kurulunda oy kullanma usulüne ilişkin olarak esas sözleşme, iç yönerge veya alınacak genel kurulu kararı ile düzenleme yapılabilecektir. Buna göre genel kurulda, el kaldırarak, ayağa kalkarak, oy pusulası aracılığıyla veya elektronik bir cihaz ile oy kullanılacağı düzenlenebilir⁷⁵. Özel bir düzenlemenin bulunmaması halinde oy, açık ve el kaldırmak suretiyle kullanılacaktır.

3. Payların İtibari Değeriyle Orantılı Kullanılması

TTK m. 434/1 gereği pay sahipleri, oy haklarını paylarının toplam itibari değeriyle orantılı olarak kullanırlar. Buna göre pay sahibi, sahip olduğu payın itibari

Kanununun 1527 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca kuracakları veya destek hizmeti alabilecekleri bilişim sistemini ifade eder.”.

⁷² EGKS’ne ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Ergincan/ Bülbül**, s. 42 vd.

⁷³ Resmi Gazete, 29.08.2012, Sayı: 28396.

⁷⁴ Resmi Gazete, 28.11.2012, Sayı: 28481.

⁷⁵ **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 961b, s. 21.

değeri oranında oy hakkını kullanabilecektir⁷⁶. TTK m. 339/2-c gereği her payın itibari değerinin esas sözleşmede belirlenmiş olması gerekmektedir. TTK m. 476/1 gereği, *“payın itibari değeri en az bir kuruştur. Bu değer ancak birer kuruş ve katları olarak yükseltilebilir.”*. İtibari değerden yoksun pay çıkartılamaz⁷⁷. Aksi takdirde çıkartılan pay geçersizdir (TTK m. 476/2).

Şirketin finansal durumunun düzeltilmesine ilişkin olarak TTK m. 434/3'te özel bir düzenleme yer almaktadır. Hükme göre, şirketin finansal durumunun düzeltilmesi sırasında payların itibari değerleri indirilmişse, payların indiriminden önceki itibari değeri üzerinden tanınan oy hakkı korunabilir⁷⁸. Bu hüküm, TTK m. 476/3'e göre zora giren şirketin finansal durumunun iyileştirilmesi için payların itibari değerinin bir kuruşa kadar indirilmesi durumunda, payların indirimden önceki itibari değeri üzerinden tanınan oy hakkının korunmasına olanak sağlamaktadır⁷⁹.

4. Özgürce Kullanılması

Pay sahibi genel kurula katılma ve oy kullanma hususunda serbestiye sahiptir⁸⁰. Asgari oy hakkının vazgeçilmez nitelikte olması, pay sahibinin oyunu kullanmak zorunda olduğu anlamına gelmemektedir⁸¹. Söz konusu nitelik, oy hakkının özüne

⁷⁶ Ayrıca yukarıda bkz. I, B.

⁷⁷ **Arslanlı**, Halil, “Anonim Şirkette Pay ve Pay Sahipliği”, İÜHFM, C. 23, S. 3-4, 1958, s. 252; **Pulaşlı**, Şerh, N. 217, s. 1913; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, N. 777a, s. 631.

⁷⁸ Hükümde yer alan “*korunabilir*” ifadesi ile şirkete seçim hakkı tanındığı yönünde bir izlenim bırakılsa da madde gerekçesinde “*oy hakkı sağlar*” ifadesi kullanılmıştır. Bkz. TTK m. 434/3 gerekçesi [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 209]. Gerekçedeki ifadenin kullanılması ile bu sonucun kendiliğinden ortaya çıktığı izlenimi yaratılmak istense de bu durumun kanun maddesi ve gerekçe arasında açık bir çelişki yarattığı yönünde bkz. **Teoman**, Pay Sahibinin Oy Hakkı, s. 182.

⁷⁹ Söz konusu hüküm, farklı itibari değerli payların varlığı hâlinde anlam ifade eder. Zira bütün payların aynı itibari değere sahip olduğu bir şirkette itibari değerlerin bir kuruşa kadar indirilmesi, oransallık ilkesi gereği, pay sahiplerinin sahip oldukları oy oranlarında farklılık yaratmayacaktır.

⁸⁰ **Pulaşlı**, Hasan, “Türk Ticaret Kanununa ve Tasarıya Göre Anonim Şirket Genel Kurullarında Oy Hakkının Kullanılması”, Prof. Dr. Fikret Eren'e Armağan, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2006, s. 786.

⁸¹ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 11; **Pulaşlı**, Şerh, N. 153, s. 1885.

ilişkin olup pay sahibinin rızasıyla dahi bu hakkın ortadan kaldırılamayacağına ilişkindir. Ancak pay sahibi oy kullanıp kullanmamakta serbesttir⁸².

Oy hakkının kullanılmasının güçleştirilememesi, onun özgürce kullanılmasının bir sonucudur. Bu sebeple oy hakkının kullanılması kanunda öngörülen sınırlar dışında güçleştirilememektedir⁸³. Nitekim, TTK m. 415/4'e göre, *“genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı, pay sahibinin payların sahibi olduğunu kanıtlayan belgeleri veya pay senetlerini şirkete, bir kredi kuruluşuna veya başka bir yere depo edilmesi şartına bağlanamaz.”*. SPK m. 30/1'de ise, *“halka açık ortaklık genel kuruluna katılma ve oy kullanma hakkı, pay sahibinin paylarını herhangi bir kuruluş nezdinde depo etmesi şartına bağlanamaz.”*.

Oy hakkının özgürce kullanılabilmesinin bir diğer sonucu ise, pay sahibinin oyunu dilediği yönde kullanabilmesidir. Pay sahibi, olumlu, olumsuz veya çekimser oy kullanmak konusunda serbestiye sahiptir⁸⁴. Doktrinde çoğu yazar⁸⁵, pay sahibinin oyunu kullanırken, kural olarak, şirketin veya diğer pay sahiplerinin menfaatine uygun hareket etme yükümlülüğü altında olmadığını savunur⁸⁶. Anonim şirketlerde pay sahipleri için

⁸² **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 10; **Pulaşlı**, Şerh, N. 162, s. 1889.

⁸³ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 11; **Tandoğan**, Haluk, Anonim Şirketlerde Hissedarların Umumi Heyete İştirak ve Rey Haklarının Esas Mukavele ile Tahdidi, I. Ticaret ve Banka Hukuku Haftası, Ankara, 1960, s. 100.

⁸⁴ Genel kurulda oy hakkının kullanılması sonucu ortak bir irade ortaya çıkmakta ve genel kurul kararı meydana gelmektedir. Kullanılacak oyun bir şarta bağlanması hâlinde ise, bir genel kurul kararının varlığından söz edilemez. Bu sebeple anonim şirketlerde şarta bağlı oy kullanımı mümkün değildir. Bkz. **Çeker**, Oy Hakkı, s. 16.

⁸⁵ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 12; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 194; **Ansay**, Tuğrul, Anonim Şirketler Hukuku, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 6. Baskı, Ankara, 1982, s. 248; **Pulaşlı**, Şerh, N. 71, s. 1992; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 1091-1092, s. 554-555; **Ayhan**, Rıza/ **Çağlar**, Hayrettin/ **Özdamar**, Mehmet, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Yetkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, 2021, s. 362; **Yiğit**, İlhan, Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2005, s. 211; **Çelikyurt**, Faruk, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkının Donması, Beta Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 43; **Kaya**, Arslan, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2001, s. 257.

⁸⁶ Bu görüşü savunan yazarlar, anonim şirketler açısından oy kullanma hakkında serbestlik ilkesinin geçerli olduğunu belirtmekle birlikte, bu ilkeye genel hukuk kurulları çerçevesinde getirilen genel bir sınırlandırmanın varlığını da kabul etmektedir. Bkz. **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 14; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 194; **Ansay**, Anonim Şirketler, s. 248; **Moroğlu**, Erdoğan, Oy Sözleşmeleri, Vedat Kitapçılık,

tek borç ilkesi öngörüldüğünden pay sahiplerinin şirkete karşı sadakat yükümlülüğü⁸⁷ bulunmamaktadır⁸⁸. Zira sadakat yükümlülüğü, ortakların güven ilişkisi içerisinde birbirlerine karşı belli bir oranda bağlı oldukları şirketlerde söz konusu olmaktadır⁸⁹. Katı bir sermaye şirketi olan anonim şirketlerde ise, pay sahiplerinin birbirleri arasında böyle bir ilişkinin varlığından söz etmek mümkün değildir⁹⁰. Bu sebeple pay sahipleri

5. Baskı, İstanbul, 2015, s. 25; **Yiğit**, s. 211; **Çelikyurt**, s. 44; **Özdemir**, Semih Sırrı/ **Tamer**, Elanur, “Kurumsal Yönetim İlkeleri Işığında Anonim Şirketlerde Genel Kurula İlişkin İlkelerin Değerlendirilmesi”, UMD, S. 14, 2019, s. 352.

⁸⁷ Genel olarak sadakat yükümlülüğü, pay sahiplerinin şirket menfaatlerine aykırı hareket etmemesini, şirketin menfaatini kendi menfaatinden üstün tutmasını ve şirkete bağlılık göstererek rekabet etmemesini ifade eder. Bkz. **Nomer**, N. Fusun, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1999, s. 16. Doktrinde söz konusu yükümlülüğü tanımlarken sadakat borcu, bağlılık yükümü, bağlılık yükü, sadakat yükümü ifadelerini kullanan yazarlar da mevcuttur. Bkz. **Ansay**, Anonim Şirketler, s. 227; **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 12; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 194; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 1091, s. 554.

⁸⁸ Aksi yönde düşünen **Nomer**, sadakat yükümlülüğünün şirket ilişkisinin niteliği gereği her şirkette mevcut olduğunu belirtmiş, anonim şirketlerde de hukuki yapı ve somut olayın incelenmesi neticesinde pay sahibinin yükümlülüğünün derecesinin tespit edileceğini belirtmiştir (**Nomer**, Sadakat Yükümlülüğü, s. 17 vd.). Benzer görüşler için ayrıca bkz. **Akın**, Murat Yusuf, Şirketler Hukukunda ve Özellikle Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Sadakat Borcu, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Yayınları, İstanbul, 2002, s. 139; **Savaş**, Fatma Burcu, “Paysahiplerinin Anonim Şirkete Karşı Sadakat Yükümlülüğü”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, Vedat Kitapçılık, C. 1, İstanbul, 2007, s. 500-505; **Aker**, Halit, “Hâkim İşletme ile Bağımlı Şirket Arasındaki Hukuki İlişki ve Hâkim İşletmenin Sadakat Borcu”, BATİDER, C. 32, S. 2, 2003, s. 174 vd.; **Ercan**, Tayfun/ **Arun**, Murat, “Anonim Ortaklıkta Pay Haklarının Geçiş”, RTHD, C. 6, S. 1, 2021, s. 54; **Türk**, Mehmet Cemil, Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s. 128-129; **Can**, Mustafa, ABD Ortaklıklar Hukukunun Tasarı Türk Ticaret Kanunundaki Ortaklıklar Hukukuna Etkileri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s. 132. **Okutan Nilsson**, anonim şirket pay sahiplerinin şirkete karşı sadakat yükümlülüğünün olmadığını belirtmekle birlikte, ilişkilerin daha sıkı ve şirkete bağlılığın daha kuvvetli olduğu sınırlı sayıda pay sahiplerinden oluşan anonim şirketlerde, pay sahipleri sözleşmesinde öngörerek pay sahiplerinin şirkete karşı sadakat yükümlülüğü altına girebileceğini belirtmiştir (**Okutan Nilsson**, Gül, Anonim Ortaklık Paysahipleri Sözleşmeleri, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, İstanbul, 2004, s. 260-261). Aynı yönde bkz. **Yüksel**, Sinan, Paysahipleri Sözleşmeleri, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003, s. 161-162. Yargıtay da pay sahibinin sadakat yükümlülüğü altında olduğu ve buna aykırı davranışın şirket menfaatine zarar verdiği gerekçesiyle ortağın haklı sebeple şirketten çıkartılmasının geçerli bir nedene dayandığına ilişkin ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır [Yargıtay 11. H.D., 21.11.2016, E. 2015/11660, K. 2016/8995 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 12.10.2020)].

⁸⁹ **Pulaşlı**, Şerh, N. 66, s. 1990; **Paslı**, Ali, “Anonim Ortaklıkta Kontrol Sahibinin Özel Durumu”, İÜHF, C. 66, S. 2, 2008, s. 349; **Akdağ Güney**, Necla, “Anonim Şirketlerde Hakların Sakınılarak Kullanılması İlkesi ve Uygulaması”, Prof. Dr. Hikmet Sami Türk’e Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara, 2017, s. 54. Anonim şirket pay sahiplerinin sadakat yükümlülüğünün bulunduğunu kabul eden **Karasu**, pay sahipleri arasındaki güven ilişkisinin söz konusu yükümlülük için bir şart olmadığını, sadece kapsam ve yoğunluğunu belirleyen bir kıstas olduğunu belirtmiştir (**Karasu**, Rauf, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı”, BATİDER, C. 23, S. 2, 2005, s. 92 vd.).

⁹⁰ Bir sermaye şirketi olmasına karşın şahıs şirketlerine özgü özellikleri de bünyesinde barındıran limited şirketlerde pay sahipleri açısından TTK m. 613’te bağlılık yükümlülüğü ve rekabet yasağı öngörülmüştür.

oylarını kullanırken kural olarak şirketin ve diğer pay sahiplerinin menfaatini gözetme yükümü altında değildirler^{91, 92}.

Pay sahipleri, kural olarak, oy haklarını kullanırken herhangi bir kısıtlamaya tabi değildirler. Ancak pay sahibinin sahip olduğu oy sayısı kadar farklı yönde oy kullanması mümkün değildir. Oy hakkının paya tanındığı ETK sisteminde her pay, sahibine ayrı bir oy hakkı vermekte ve oy hakkı kişiselleşmemektedir⁹³. Bu sayede pay sahibi, sahip olduğu pay sayısı kadar farklı yönde oy kullanma hakkına sahip olmaktadır^{94, 95}. Ancak TTK döneminde oy hakkı pay sahibine tanınmakta ve payların

⁹¹ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 12; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 194; **Ansay**, Anonim Şirketler, s. 227; **Moroğlu**, Oy Sözleşmeleri, s. 25; **Paslı**, Kontrol Sahibi, s. 351. Anonim şirketlerde şirket menfaatini gözetme yükümlülüğü yönetim kurulu üyelerine yüklenmiştir. Bkz. **Korkut**, Ömer, “Anonim Şirketlerde Şirket Menfaati Kavramının Somutlaştırılması”, ÇÜİİBFD, C. 11, S. 2, 2007, s. 3.

⁹² Karş. **Akın**, Sadakat Borcu, s. 166 vd.; **Savaş**, s. 503-504; **Nomer**, pay sahiplerinin sadakat yükümlülüğüne dayanarak oy kullanma haklarının genel bir sınırlandırmaya tabi kılınmasının mümkün olmadığını belirttikten sonra, belirli şartlar altında ve belirli bir yönde oy kullanma yükümlülüğü, özellikle de şirket menfaatini ilgilendiren tedbirlerin alınmasını engellemeye yükümlülüğünün getirilebileceğini belirtmiştir (**Nomer**, Sadakat Yükümlülüğü, s. 105 vd.). **Tekinalp** ise, pay sahiplerinin oylarını kullanırken özgür olduklarını ve şirkete karşı sadakat yükümlülüklerinin olmadığını belirtmekle birlikte, tek başına veya başka gruplarla birlikte şirketi yöneten pay sahiplerinin, diğer pay sahiplerine nazaran farklı olduklarını ve oy kullanırken genel bir sınırlandırmaya tabi olduklarını belirtmiştir [**Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 1091, s. 555]. **Tekinalp**’in görüşüne getirdiği eleştiri için bkz. **Teoman**, Ömer, Yaşayan Ticaret Hukuku- 12, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2008, s. 41-42.

⁹³ Karş. **Arslanlı**, Halil, Anonim Şirketler II-III: Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, C. 2-3, İstanbul, 1960, s. 48; **Doğanay**, İsmail, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Beta Yayıncılık, C. 1, 4. Baskı, İstanbul, 2004, s. 1091. Bu dönemde Alman mahkemelerindeki benzer görüş ve uygulama hakkında ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Yılmaz**, Asuman, “Alman Anonim Ortaklıklar Hukuku’nda Hissedarın Oy Hakkı: Oy Hakkının Teorik Esasları”, İTÜSBD, S. 5, 2004, s. 56 vd.

⁹⁴ **Teoman**, Ömer, “Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Birden Fazla Paya Sahip Olan Ortaklar Bir Öneri Konusunda Aynı Zamanda Olumlu ve Olumsuz Oy Kullanabilirler”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 21-22; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 193; **Dağ**, s. 32; **Çelikyurt**, s. 32; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 982, s. 509; **Özer**, Genel Kurul, s. 168; **Deryal**, s. 395; **Yiğit**, s. 237 vd. **Aytaç**, farklı yönde oy kullanılabileceğini savunan görüşün gerekçelerinin ibra kararı yönünden yetersiz kalacağını ve bu gibi durumlarda farklı yönde oy kullanmanın pay sahibine herhangi bir menfaat sağlamayacağını belirterek, aynı yönde oy kullanılması gerektiğini belirtmiştir (**Aytaç**, Zühtü, Anonim Ortaklıklarda İbra, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1982, s. 117). Aynı yönde bkz. **Çelik**, Aydın, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, s. 115. **Tekil** ise konuyu iptal davası ekseninde değerlendirmiştir. Oy hakkının farklı yönde kullanılabileceğini belirtmekle birlikte, bu gibi hâllerde iptal davası açılması için gerekli olan muhalefeti tutanağa geçirme koşulunun gerçekleşmiş olmayacağını, bu sebeple iptal davası açılmasının dürüstlük kurallarına uygun düşmeyeceğini belirtmiştir (**Tekil**, Fahiman, Anonim Şirketler Hukuku, Alkım Yayınevi, 2. Baskı, İstanbul, 1998, s. 375). TTK açısından aynı yönde bkz. **Türk**, s. 156.

⁹⁵ **Teoman**, pay sahibinin farklı yönde oy kullanmasında bir menfaatinin bulunabileceğini belirtmektedir. Yazara göre, genel kurulda alınacak bir kararda belirli bir kısım oyu için olumsuz yönde oy kullanacağına ilişkin oy sözleşmesi yapan pay sahibi, geriye kalan paylardan doğan oy hakkı açısından olumlu yönde oy

toplam itibari değeri oranında oy hakkı gündeme gelmektedir. Oy hakkının kullanılması ile pay sahibi iradesini açıklar ve bir öneri karşısında kişinin hem olumlu hem de olumsuz görüşü olamaz. Bu sebeple pay sahibinin sahip olduğu oy sayısı kadar farklı yönde oy kullanma hakkı yeni sistemde mümkün değildir⁹⁶. Bu sonuç, aşağıda tekrar değinilecek oy sözleşmeleri için de geçerlidir. Pay sahibinin taraf olduğu oy sözleşmesi gereği belirli sayıdaki oyunu belirli bir yönde kullanmayı taahhüt etmiş olması durumunda, geriye kalan oylarını da aynı yönde kullanması gerekmektedir⁹⁷.

Oy hakkının özgürce kullanılmasına genel hukuk kuralları çerçevesinde getirilen sınırlamalar da mevcuttur. Bunlardan ilki, oy hakkının dürüstlük kuralları çerçevesinde sınırlandırılmasıdır⁹⁸. 4721 sayılı Medenî Kanun⁹⁹ (TMK) m. 2’de düzenlenen hakkın kötüye kullanılması yasağı, oy hakkının özgürce kullanılabilmesine getirilen genel bir

kullanıp genel kurul kararının alınmasını sağlayabilir (**Teoman**, Değişik Yönde Oy Kullanma, s. 24 vd.). Yazar TTK Tasarısına ilişkin kaleme aldığı eserinde, söz konusu olanağın oy hakkının paya tanınmasının tamamlayıcısı niteliğinde olduğunu belirtmiştir. Buna göre, oy hakkı pay sahibine tanınmadığı ve kişiliğinde toplanmadığı için, pay sahibi sahip olduğu payların bir kısmı ile genel kurula katılabileceği gibi, farklı yönde oy da kullanabilmektedir. ETK’deki sistemde payların bağımsızlığı noktasından hareket ederek, kısmi oy anlaşmaları yapabilme ve değişik yönde oy kullanabilme olanağına hukuki ortam yaratıldığını belirtmiştir (**Teoman**, Pay Sahibinin Oy Hakkı, s. 170-172).

⁹⁶ **Toraman Çolgar**, s. 1732; **Pulaşlı**, Şerh, N. 156, s. 1886-1887; **Ayan**, Özge, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 428. Maddesinde Düzenlenen Organın Temsilcisi ve Bağımsız Temsilci”, GÜHFD, C. 16, S. 3, 2012, s. 22; **Akkaya**, Ayşegül, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun İbrası, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019, s. 59. Limited şirketler açısından aynı yönde bkz. **Erdoğan**, Abdullah, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Limited Şirket Genel Kuruluna İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, GÜHFD, C. 17, S. 3, 2013, s. 49. Karş. **Güner**, Temel, Limited Şirket Müdürlerinin Sorumluluğu, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2018, s. 172-173. Yeni sistemde de anonim şirketler açısından farklı yönde oy kullanma olanağının olduğunu savunan yazarlar şu gerekçeleri öne sürmüşlerdir; a) oy hakkının pay sahibine bağlanmasına karşılık, hak ve borçların kaynağını payın oluşturması, b) payların birbirinden bağımsızlığı ilkesinin anonim şirketin sermaye şirketi niteliği ile daha çok örtüşmesi, c) hamiline yazılı pay senetleri yönünden farklı yönde oy kullanılmasının fiilen engellenememesi. Bkz. **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 186-187; **Karshoğlu**, s. 216; **Çelikyurt**, s. 33; **Karamanhoğlu**, Argun, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Genel Kurulda Temsili, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2015, s. 217.

⁹⁷ Doktrinde tek pay sahipli anonim şirkette, pay sahibinin paylarını bölerek farklı kişilere temsil yetkisi vermesi durumunda farklı yönde oy kullanılmasının mümkün olmadığı yönünde bkz. **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 13-02, s. 163; **Pulaşlı**, Şerh, N. 156, s. 1886-1887; **Eminoğlu**, Cafer, “Tek Pay Sahipli Anonim Şirkette Genel Kurul”, İnÜHFD, C. 6, S. 1, 2015, s. 147.

⁹⁸ **Arslanlı**, Umumi Heyet, s. 251; **Moroğlu**, Erdoğan, “Anonim Ortaklıkta Çoğunluk Paysahiplerinin Azınlık ve İmtiyazlı Paysahiplerine Karşı Korunması”, BATİDER, C. 17, S. 3, 1994, s. 51; **Teoman**, Ticaret Hukuku 12, s. 39 vd.; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, N. 39, s. 601-602; **Önder**, Mehmet Fahrettin/ **Karademir**, Halis, “İbra Kararında Oy Hakkından Yoksunluk”, ÖHDÜİİBFD, C. 10, S. 4, 2017, s. 180.

⁹⁹ Resmî Gazete, 8.12.2001, Sayı: 24607.

sınırlamadır^{100, 101}. Örneğin, kanun gereği sermaye artırımını kararı alması gereken bir anonim şirkette pay sahiplerinin olumsuz oy kullanarak kararın alınmasını engellemeleri, oy hakkının dürüstlük kurallarına aykırı kullanımını oluşturmaktadır¹⁰². Buna ek olarak, hakların sakınılarak kullanılması ilkesi ile de oy hakkının özgürce kullanılmasının dolaylı olarak sınırlandırıldığı söylenebilir¹⁰³. Çoğunluk ilkesinin uygulama alanı bulduğu anonim şirketlerde, çoğunluğa karşı azınlığı koruma düşüncesi ilkenin temelini oluşturmaktadır¹⁰⁴. İlke, şirket menfaatine uygun olan ancak azınlığın haklarını ihlal eden hâllerde, azınlığa en az zarar verecek yöntemin seçilmesini ifade etmektedir¹⁰⁵. TTK'nın bazı hükümlerinde de azınlığı oluşturan pay sahiplerinin haklarının çoğunluk tarafından sınırlandırılması veya kaldırılmasında haklı gerekçelerin

¹⁰⁰ **Arsılanlı**, Anonim Şirket, s. 52-53; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 194-195; **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 13; **Pulaşlı**, Şerh, N. 71, s. 1992; **Yiğit**, s. 212.

¹⁰¹ Anonim şirketlerde pay sahiplerinin dürüstlük kurallarını aşan düzeyde bir sadakat yükümlülüğü bulunmamaktadır. Hakkın dürüstlük kuralına uygun kullanımı her somut olay bazında menfaatler dengesi gözetilerek uygulanan bir genel hukuk kuralı iken, sadakat yükümlülüğü şirket çıkarlarını zedelememeyi ve alınacak kararlarda şirket menfaatini pay sahibinin menfaatinde üstün tutmayı amaçlayan bir ilkedir. Hakkın dürüstlük kuralına uygun kullanılması ise yalnızca şirketi değil, diğer menfaat sahiplerini korumayı da amaçlamaktadır. Bu sebeple, anonim şirketlerde pay sahipleri açısından uygulama alanı bulan hakkın kötüye kullanılması yasağı, sadakat yükümlülüğünün varlığına karine teşkil etmemektedir.

¹⁰² **Kendigelen** kaleme aldığı mütalâasında, yönetim kurulu üyelerinin ibrasına ilişkin kararda pay sahibinin, üyelerin bir kısmı (kendi akrabaları) için olumlu, bir kısmı (geriye kalan üyeler) içinse olumsuz oy kullanmasını haklı kılacak makul ve somut bir gerekçe olmadığı sürece afakî iyiniyet kurallarına aykırılığın gündeme geleceğini belirtmiştir (**Kendigelen**, Abuzer, Hukuki Mütalâalar, On İki Levha Yayıncılık, C. 10, İstanbul, 2012, s. 129).

¹⁰³ **Akdağ Güney**, Hakların Kullanılması, s. 51; **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 14; **Akın**, Sadakat Borcu, s. 158; **Karasu**, Bilgi Alma Hakkı, s. 94; **Özdemir/ Tamer**, s. 352.

¹⁰⁴ İlke, çoğunluk tarafından alınan kararların azınlığı korumaya yönelik hükümleri ihlal etmesi durumunda uygulama alanı bulacaktır. İlkenin uygulama şartlarına ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Akdağ Güney**, Hakların Kullanılması, s. 55 vd.

¹⁰⁵ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 14; **Nomer**, Sadakat Yükümlülüğü, s. 27; **Okutan Nilsson**, Pay Sahipleri, s. 169-170; **Özdemir/ Tamer**, s. 353; **Üçışık**, Güzin/ **Çelik**, Aydın, Anonim Ortaklıklar Hukuku, Adalet Yayınevi, C. 1, Ankara, 2013, s. 57; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 737c, s. 603; **Kırca (Şehirli Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 103.

varlığını aramıştır¹⁰⁶. Bu ilkeye aykırı olarak alınan genel kurul kararları iptal yaptırımıyla karşılaşmaktadır^{107, 108}.

Son olarak oy hakkının özgürce kullanılmasının oy sözleşmeleri ile iradi olarak sınırlandırılması da mümkündür¹⁰⁹. Oy sözleşmeleri diğer pay sahipleri ile yapılabileceği gibi üçüncü kişilerle de yapılabilir¹¹⁰. Oy sözleşmeleri, pay sahibinin oy hakkını sözleşmede belirlenen yönde kullanması taahhüdünü içeren sözleşmelerdir¹¹¹. Bu taahhüt şirketin korporatif yapısına etki etmeyip, borçlar hukuku karakterlidir. Dolayısıyla sözleşmede belirlenen yönde oy kullanılmaması hâlinde ne oy ne de alınan genel kurul kararı geçersiz olmakta, koşulları varsa pay sahibinin tazminat sorumluluğu gündeme gelmektedir¹¹².

¹⁰⁶ Örneğin, TTK m. 202’de hâkimiyetin kötüye kullanılmasına ilişkin yasağın öngörülmesi, TTK m. 461/2’de rüçhan hakkının sınırlandırılması veya ortadan kaldırılmasında haklı gerekçelerin varlığının aranması, hakların dürüstlük kurallarına uygun şekilde ve sakınılarak kullanılması kuralının birer yansımasıdır. Rüçhan hakkının sınırlandırılmasını düzenleyen TTK m. 461/2 ile önerilmeye muhatap olma hakkının sınırlandırılmasını düzenleyen TTK m. 466/2’nin gerekçesinde de ilkeye uygun hareket edilmesi gerektiği açıkça belirtilmiştir [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 218, 223].

¹⁰⁷ **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 236; **Üçışık/ Çelik**, s. 57.

¹⁰⁸ “Pay sahibinin yeterli oranda kâr payı üzerinde mütesep hakkı bulunduğu, dolayısı ile istisnai hakların sakınılarak kullanılması gerektiği ilkesi çerçevesinde kâr payının dağıtılmamasına ilişkin genel kurul kararının iyniyetli olmadığı kabulü ile alınan kararın iptaline karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeye dayalı yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.” [Yargıtay 11. H.D., 25.02.2014, E. 2012/13234, K. 2014/3514 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 12.01.2021)]. Yargıtay’ın benzer gerekçelerle verdiği diğer kararları için bkz. Yargıtay 11. H.D., 30.10.2017, E. 2016/3145, K. 2017/5875 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 12.01.2021); Yargıtay 11. H.D., 21.11.2016, E. 2005/10060, K. 2006/13738 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021).

¹⁰⁹ ETK’da olduğu gibi, TTK’da da oy sözleşmelerine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak Borçlar Kanunu’nda öngörülen sözleşme özgürlüğü ilkesi gereği söz konusu sözleşmeler geçerli sayılmaktadır. Bu sebeple, oy sözleşmeleri de TBK m. 27’de düzenlenen kesin hükümsüzlük yaptırımına tabidir. Buna göre, kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine veya kişilik haklarına aykırı hükümler içeren, konusu imkânsız oy sözleşmeleri geçersizdir. Öğretide ivaz karşılığı yapılan oy sözleşmeleri de batıl kabul edilmektedir. Örneğin; oyun, para veya özel bir çıkar sağlayacak şekilde veya bir organdan alınan talimat yönünde kullanılması taahhüdünü içeren oy sözleşmeleri geçersizdir. Bkz. **Okutan Nilsson**, Pay Sahipleri, s. 182 vd.; **Moroğlu**, Oy Sözleşmeleri, s. 58 vd.; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 1002a-b, s. 49; **Aytaç**, İbra, s. 135. **Çamoğlu** ise, ivazlı oy sözleşmelerinin karşı edimine bakarak bir ayırım yapılması gerektiğini belirtmiştir [**Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 703, s. 569].

¹¹⁰ **Okutan Nilsson**, Pay Sahipleri, s. 178; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 701, s. 568.

¹¹¹ **Moroğlu**, Oy Sözleşmeleri, s. 3; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 233; **Üçışık/ Çelik**, s. 309; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 700, s. 568.

¹¹² **Okutan Nilsson**, Pay Sahipleri, s. 288-289; **Moroğlu**, Oy Sözleşmeleri, s. 6; **Üçışık/ Çelik**, s. 310; **Pulaşlı**, Şerh, N. 155, s. 1886.

5. Bizzat veya Temsilci Aracılığıyla Kullanılabilmesi

Pay sahibi oy hakkını fiziken toplanmış veya elektronik ortamda yapılan genel kurulda kullanmaktadır. Ancak pay sahibinin genel kurula bizzat katılıp oy kullanma zorunluluğu yoktur. TTK m. 425'e göre, pay sahibi genel kurula bizzat katılabileceği gibi, temsilci aracılığıyla da katılabilir¹¹³. Genel kurula temsilci aracılığıyla katılma hakkı¹¹⁴, vazgeçilmez nitelikte bir haktır¹¹⁵. TTK m. 425'e göre, temsilcinin pay sahibi olmasını öngören esas sözleşme hükmü geçersizdir¹¹⁶. Hükmün gerekçesinde, atanacak temsilciye ilişkin esas sözleşmede öngörülecek başka sınırlamaların geçerli olup olmayacağının tespiti öğreti ve mahkeme kararlarına bırakılmıştır^{117, 118}.

Genel kurula temsilci aracılığıyla katılmak zorunlu olmamakla birlikte, bazı hallerde kanun gereği temsilci atanması gerekmektedir. Nitekim TTK m. 477'ye göre, *“bir payın birden fazla sahibi bulunduğu takdirde, bunlar şirkete karşı haklarını ancak*

¹¹³ Madde gerekçesinde, hükmün lafzından pay sahibinin yalnızca bir temsilci atayabileceği anlamının çıkarılmaması gerektiği belirtilmiştir [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 202]. Ancak Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik m. 18/8'e göre, *“pay sahibinin genel kurulda sadece bir kişi tarafından temsil edilmesi esastır. Birden fazla temsilci atanmışsa yalnızca bir kişi oy hakkını kullanmaya yetkilidir. Oy kullanmaya kimin yetkili olduğunun yetki belgesinde gösterilmesi şarttır.”*.

¹¹⁴ TTK'da bireysel temsil ve tevdi eden temsilcisi olmak üzere iki tür temsil şekli düzenlenmiştir.

¹¹⁵ **Pulaşlı**, Şerh, N. 158, s. 1887; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 960b, s. 19.

¹¹⁶ ETK m. 360 hükmü ile esas sözleşmede temsilcinin pay sahibi olması gerektiği öngörülebiliyordu. Ancak TTK temsilcinin pay sahibi olmasını öngören esas sözleşme hükmünün geçersiz olduğunu belirtmek suretiyle temsil edilebilirlik ilkesine vurgu yapmıştır. Bkz. TTK m. 425 gerekçesi [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 202].

¹¹⁷ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 202.

¹¹⁸ Örneğin, pay sahibinin yalnızca bir kişiyi temsilci olarak atayabileceğine ilişkin esas sözleşme hükmü, temsil yetkisini ortadan kaldırmadığı veya zorlaştırmadığı için geçerli sayılmalıdır. Yargıtay da pay sahibinin birden fazla kişiyi temsil yetkisi vermesi durumunda, genel kurul toplantısına sadece bir temsilcinin kabul edilmesinin temsil yetkisinin sınırlandırması olarak algılanamayacağını belirtmiştir. Bu durumda da temsilcinin oy kullanma hakkının devam ettiğini ve bu sayede pay sahibinin temsil edildiğini belirtmiştir [Yargıtay 11. H.D., 13.09.2018, E. 2016/12080, K. 2018/5297 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 12.10.2020)].

ortak bir temsilci aracılığıyla kullanabilirler.”. Dolayısıyla birden fazla kişinin malik olduğu paylar için temsilci atanması zorunludur¹¹⁹.

Temsilci oy kullanırken pay sahibinin talimatlarına uymalıdır. Ancak talimata aykırılık oy geçersiz kılmayacaktır (TTK m. 427/1).

II. GENEL OLARAK OY HAKKINDAN YOKSUNLUK

A. Yoksunluk Kavramı

Oy hakkından yoksunluk, pay sahiplerinin belirli durumlarda oy kullanma hakkının engellenmesi olarak tanımlanabilir¹²⁰. Söz konusu durumlarda kanun gereği pay sahiplerinin oy kullanma hakkı sınırlandırılmaktadır. Bu başlık altında oydan yoksunluğa ilişkin genel bilgiler verilecek ve benzer müesseseler arasındaki farka değinilecektir.

B. Yoksunluk Hükümlerinin Kapsamının Belirlenmesi

TTK m. 436’da oydan yoksunluk hâlleri iki ayrı fıkrada düzenlenmiştir. İlk fıkrada pay sahibinin, kendisi veya belirli derece yakınları ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin kararlarda oy hakkından yoksun olduğu düzenlenmiştir. İkinci fıkrada ise, yönetim kurulu üyeleri ile yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişilerin yönetim kurulu üyelerinin ibrasında oy kullanamayacağı hükme bağlanmıştır. Acaba şirket esas sözleşmesi ile aksine bir düzenleme ya da hükümde sayılan hâllere ilave oydan yoksunluk öngörülebilir mi?

¹¹⁹ **Hirsch**, s. 279; **Pulaşlı**, Oy Hakkının Kullanılması, s. 811; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, N. 771, s. 625.

¹²⁰ **Hirsch**, s. 294; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, N. 14-60, s. 371; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 697, s. 564.

TTK m. 434/2 gereği asgari oy hakkının vazgeçilmez bir hak olduğunu, söz konusu hükmün de emredici nitelikte olduğunu belirtmiştik¹²¹. Oy hakkına getirilen sınırlamaları içeren hükümlerin de emredici nitelikte olduğu kuşkusuzdur¹²². TTK m. 340'ta düzenlenen emredici hükümler ilkesi¹²³ gereği, kanunun belirlediği sınırlar dışında yeni bir yoksunluk hükmü öngörülemediği gibi, esas sözleşmede aksine bir düzenleme de yapılamaz¹²⁴. Nitekim oydan yoksunluğu düzenleyen TTK m. 436'da “oy kullanamaz” ifadesi de hükmün emredici olduğunu ve aksine bir düzenlemenin esas sözleşmede öngörerek dahi yapılamayacağını teyit etmektedir.

Oydan yoksunluk hükümlerinin kapsamının belirlenmesi hususunda ise doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır. Bir görüş¹²⁵, oydan yoksunluk hükümlerinin istisnai nitelik taşıması sebebiyle dar yorumlanması gerektiğini ileri sürmektedir. Düzenlemenin lafzına bakarak yorum yapılmalı ve istisna kapsamının dışına çıkılmamalıdır. Diğer bir görüş ise¹²⁶, emredici nitelikteki bir hükmün dar yorumlanması ile lafzi yorum yapılmasının aynı olmadığını belirtmiş¹²⁷, yalnızca lafza

¹²¹ Yukarıda bkz. I, C, 2.

¹²² **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 17; **Can**, Ozan, “Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler”, ABD, S. 2, 2015, s. 51.

¹²³ Maddeye göre, “*esas sözleşme, bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak, Kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir.*”. Emredici hükümler ilkesine ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Karasu**, Rauf, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi”, MÜHFHAD, C. 18, S. 2, 2012, s. 315 vd. Bu hüküm ile anonim şirketler hukukunda pay sahipliği hakları ön planda tutulmuş, sözleşme serbestisi ilkesi geri plana atılmıştır. Bkz. **Kaya**, Temsil, s. 51. Hükmün kapalı tip anonim şirketler için öngörülmesinin yerinde olmadığı yönündeki eleştiri için bkz. **Karasu**, Rauf, “Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, TFM, C. 1, S. 1, 2015, s. 121 vd.

¹²⁴ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 15-16; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 212-213; **Ansay**, Anonim Şirketler, s. 245; **Bilgili/ Cengil**, s. 92; **Nomer**, Oydan Yoksun Paylar, s. 3; **Üçışık/ Çelik**, s. 311; **Bilgeç**, Hakan, “7099 Sayılı Kanun İle Yapılan Limited Şirkette Nakdi Sermaye Payının Ödenmesine İlişkin Değişikliğin Ortakların Oy ve Kâr Payı Hakları Üzerindeki Etkileri”, TBBD, S. 143, 2019, s. 245.

¹²⁵ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 18-19, 136; **Şener**, s. 510; **Üçışık/ Çelik**, s. 311; **Yiğit**, s. 215.

¹²⁶ **Bilgili/ Cengil**, s. 94.

¹²⁷ TTK m. 340'ın gerekçesinde “*kanunda açıkça izin verilmişse*” ifadesi açıklanmıştır. Gerekçeye göre, “*hükümdeki ‘kanunda açıkça izin verilmişse’ ibaresi, maddenin lafzından ‘sapabilme’ imkânının açıkça anlaşılmadığı durumlarda, amaca uygun düşen, metodoloji öğretisine aykırı olmayan, tatmin edici gerekçelere dayanan, sonuçları adil olan ve menfaatler dengesini gözetten bir yorumla ‘sapabilme’nin haklılık kazandığı varsayımları da kapsamaktadır.*” [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 156].

bakarak hükmün uygulanmasının yanlış sonuçlara neden olabileceğini ileri sürmüştür¹²⁸. Bu görüş, hükmün amacına bağlı kalarak aynı koşulları taşıyan hususlarda kıyasın uygulanabileceğini savunmaktadır¹²⁹. Kıyasın kapsamına ise, hükmün düzenleniş amacı ile örtüşen ve hükmün kapsamında değerlendirilebilen benzer durumlar sokulmaktadır¹³⁰.

Biz de ikinci görüşe paralel olarak, oy hakkından yoksunluk hükümlerinin dar yorumlanması gerektiğini kabul etmekle beraber, yalnızca lafza bakarak yorum yapılmaması gerektiğini düşünmekteyiz. Emredici nitelikteki oy hakkından yoksunluk düzenlemesinin de kendi dar amaçları içerisinde geniş yorumlanmasına olanak tanınması, hükmün getiriliş amacıyla da örtüşmektedir. Bu sebeple oy hakkından yoksunluk kapsamında değerlendirilebilen ve hükmün amacıyla örtüşen hususlarda kıyas yapılabilmelidir. Kanun koyucu da sınırları kesin olarak belirlenmiş oy hakkından yoksunluk düzenlemesi öngörmek yerine, TTK m. 436'da "*kişisel nitelikte bir iş veya işlem*" ifadesi ile kural içi boşluk oluşturmuş ve hangi iş ve işlemlerin kişisel nitelikte olduğunun belirlenmesini hâkime bırakmıştır. Hâkim bu boşluğu TMK m. 4 uyarınca

¹²⁸ Emredici nitelikteki hükümlerde yalnızca lafza uygun yorum yapılmaması gerektiği ve belirli koşullarda kıyasın da mümkün olduğuna ilişkin açıklamalar için bkz. **Ercan**, Tayfun, "Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi", THD, C. 14, S. 154, 2019, s. 1248. İstisnaların da kendi dar amaçları kapsamında geniş yorumlanabileceği yönünde bkz. **Yongalık**, Aynur, "İstisnalar Dar Yorumlanır Kuralı ve Değerlendirilmesi", AÜHFD, C. 60, S. 1, 2011, s. 12.

¹²⁹ **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 996, s. 45. Yazar, TTK m. 436 hükmünün hafifletilmesi veya ortadan kaldırılmasını öngören esas sözleşme hükümlerinin emredici niteliklere aykırılık gerekçesiyle geçersiz olduğunu belirtmiş, ancak yoksunluk düzenlemelerinin amacın haklı göstermesi koşuluyla genişletilebileceğini belirtmiştir [**Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 992a, s. 43].

¹³⁰ **Bilgili/ Cengil**, s. 94. Limited şirketler açısından *Çamoğlu*, pay sahibinin şirketten çıkarılmasına ilişkin kararda oy hakkından yoksunluğun TTK m. 619'da düzenlenmemiş olmasının bilinçsiz bir boşluk olduğunu, bu karar yönünden ilgili kişilere oy hakkı tanınmanın "*kimsenin kendi davasının yargıcı olamayacağı*" evrensel hukuk kuralına aykırılık teşkil edeceğini belirtmiştir. Yazar, söz konusu karar hükmün kapsamında değerlendirilemese de hükmün düzenleniş amacıyla örtüştüğü gerekçesiyle oy hakkından yoksunluğun gündeme geleceğini ileri sürmüştür (**Çamoğlu**, Ersin, "Limited Ortaklıktan Çıkarılma", BATİDER, C. 30, S. 3, 2014, s. 9-10). *Can* ise, limited şirketlerde şirket sırları niteliğindeki bilgileri öğrenmek için bilgi alma ve inceleme talebinde bulunan pay sahibinin oy hakkından yoksunluğunun kanunda düzenlenmemiş olmasına rağmen, talebin görüşüldüğü genel kurul kararında oydan yoksunluğun gündeme geleceğini belirtmiştir. Söz konusu karar açısından pay sahibini oydan yoksun kılmanın, TTK m. 619/3 kapsamında değerlendirilebilen ve hükmün amacına uygun düşen bir yorum olduğunu belirtmiştir (**Can**, Düşünceler, s. 58 vd.).

dolduracaktır¹³¹. Buna ek olarak, TTK m. 436/2 hükmünde “*ibra edilmelerine ilişkin karar*” ifadesinin yer alması, belirli koşullarda bilançonun onaylanmasına ilişkin karar yönünden de hükmün uygulanabilirliğini ortadan kaldırmamaktadır¹³². Sonuç olarak istisnai nitelikteki oy hakkından yoksunluk hükümlerinde sadece lafza bakarak yorum yapılmamalı, hükmün sınırları ve amacı içerisinde kalarak benzer durumlar da hükmün kapsamına dâhil edilmelidir.

C. Yoksunluk Hükümlerinin Getiriliş Amacı

Oydan yoksunluğa ilişkin hükümler, pay sahibi ile anonim şirketin menfaatinin¹³³ karşı karşıya geldiği durumlarda, şirketi korumak amacıyla öngörülmüştür¹³⁴. Kanunda öngörülen oydan yoksunluk hâllerinde pay sahibinin kendi menfaatini şirketin menfaatinin üstün tutarak oy kullanacağı ihtimali kabul edilmiştir¹³⁵. Bu sebeple hem şirketin devamlılığını sağlamak hem de alacaklıları ve kamuyu korumak maksadıyla söz konusu düzenlemeler öngörülmüştür¹³⁶.

Oy hakkından yoksunluğa ilişkin düzenlemelerin çoğunluk pay sahibi karşısında azınlığı koruma amacı güttüğünü de söyleyebiliriz¹³⁷. Bu sayede oy gücünün

¹³¹ TMK m. 4’e göre, “*kanunun takdir yetkisi tanıdığı veya durumun gereklerini ya da haklı sebepleri göz önünde tutmayı emrettiği konularda hâkim, hukuka ve hakkaniyete göre karar verir.*”.

¹³² Konuya ilişkin ayrıntılı açıklamalar ve Yargıtay uygulaması için aşağıda bkz. İkinci Bölüm, II, E, 2.

¹³³ Şirket menfaati, şirketin hukuki ve ekonomik varlığını en iyi şekilde devam ettirmesini sağlamak olarak ifade edilmektedir. Bkz. **Helvacı**, Mehmet/ **Çamurcu**, Emir/ **Türkyıldız**, İsmail, “Özellikle Anonim Şirket Açısından Şirket Menfaati Kavramı”, Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 311-314; **Korkut**, s. 3. Şirket menfaatinin diğer bazı hukuk sistemlerindeki kapsamına ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Helvacı**, Mehmet/ **Cankat**, Rıfat, “Karşılaştırmalı Hukukta Şirket Menfaati Kavramı”, Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 552 vd.

¹³⁴ **Hirsch**, s. 294; **İmregün**, Menfaat İhtilafları, s. 33.

¹³⁵ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 16; **Nomer**, Oydan Yoksun Paylar, s. 4; **Pulaşlı**, Şerh, N. 235, s. 1920; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 293; **Doğanay**, s. 1060; **Can**, Düşünceler, s. 50.

¹³⁶ **Pulaşlı**, Şerh, N. 235, s. 1920.

¹³⁷ **İmregün**, Oğuz, Anonim Ortaklıklar, Yasa Yayıncılık, 4. Baskı, İstanbul, 1989, s. 138.

çoğunluğunu elinde bulunduran pay sahiplerinin azınlığın menfaatlerini hiçe sayarak kişisel menfaatleri doğrultusunda karar alma ihtimali bertaraf edilmiş olmaktadır¹³⁸.

Son olarak, ibra kararında oy hakkından yoksunluğu düzenleyen TTK m. 436/2 hükmünün, hiç kimsenin kendi davasının yargıcı olamayacağı genel hukuk kuralının bir yansıması olduğu söylenebilir¹³⁹. Kişinin kendi davasının yargıcı olması ve kendisine güvenoyu vermesi çelişki olarak kabul edilmektedir¹⁴⁰. Bu açıdan doktrinde, ibra kararında oy hakkından yoksunluk düzenlemesinin getiriliş amacını söz konusu ilkenin oluşturduğu belirtilmektedir¹⁴¹.

D. Diğer Müesseselerle Karşılaştırılması

1. Oy Hakkının Donması

Kanunumuzda oy hakkının donması farklı maddelerde düzenlenmiştir. Kanunda düzenlenen donma hâllerinin (TTK m. 198, TTK m. 201, TTK m. 389, TTK m. 494/2, TTK m. 497/3, TTK m. 612) bazılarında tüm pay sahipliği haklarının, bir kısmında ise yalnızca oy ve buna ilişkin hakların donduğunu görmekteyiz.

Oy hakkından yoksunluk ile donma arasındaki farklardan ilki, bunları doğuran sebeplere ilişkindir¹⁴². Pay sahipliğinden doğan hakların donması, pay sahibinin kişisel durumundan değil, paydan kaynaklanan bir sebeple meydana gelmektedir. Yoksunluk durumunda ise, pay sahibinin kişisel konumundan kaynaklanan ve yalnızca ilgili genel

¹³⁸ **Pash**, Ali, Kontrol Sahibi, s. 353.

¹³⁹ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 122.

¹⁴⁰ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 122; **Aytaç**, İbra, s. 120; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 614, s. 459.

¹⁴¹ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 122; **Önder/ Karademir**, s. 182; **Şener**, s. 512.

¹⁴² **Yanlı**, Veliye/ **Okutan Nilsson**, Gül, “Türk Ticaret Kanunu'nun 198. Maddesi Uyarınca Bildirim Yapılmamasının Anonim Şirketteki Oy Haklarına Etkisi”, Prof. Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 777; **Baş**, Kadir, “Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Türk Ticaret Kanunu m. 198 Uyarınca Bildirim Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğe Aykırılığın Sonuçları”, BATİDER, C. 36, S. 1, 2020, s. 86; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 994a, s. 45.

kurul kararında oy kullanmasını engelleyen bir durum mevcuttur¹⁴³. Oysaki oy hakkının donması, pay sahibinden bağımsız olarak paya ilişkindir ve mevcut durum varlığını sürdürdüğü müddetçe genel kurulda alınacak bütün kararlar için geçerlidir¹⁴⁴.

Donma ile yoksunluk arasındaki bir diğer fark ise, bir donma sebebi mevcut olduğunda yalnızca oy hakkı değil, kural olarak, oya bağlı pay sahipliği hakları da (genel kurula katılma, müzakerelerde bulunma, görüş bildirme vb.) donmaktadır¹⁴⁵. Bu sebeple donma hâlinde genel kurul toplantı nisabına söz konusu paylar dâhil edilmemektedir¹⁴⁶. Oysaki oy hakkından yoksunluk, yalnızca oya ilişkindir. Bu sebeple pay sahibi hem genel kurula katılıp müzakerelerde bulunmakta hem de toplantı nisabında dikkate alınmaktadır¹⁴⁷. Bu açıdan donma genel, yoksunluk ise özel bir durumdur¹⁴⁸.

¹⁴³ **Toraman Çolgar**, s. 1737.

¹⁴⁴ **Bilgili/ Cengil**, s. 79; **Yanlı/ Okutan Nilsson**, s. 778; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 697c, s. 565.

¹⁴⁵ **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 952, s. 493.

¹⁴⁶ **Yanlı/ Okutan Nilsson**, s. 779; **Biçer/ Hamamcıoğlu**, Anonim Ortaklık, s. 108 vd.; **Pulaşlı**, Şerh, N. 203, s. 1907; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 292; **Çalışkan**, Merdan, Anonim Şirketlerde Genel Kurul, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s. 77. **Tekinalp**, payları borsaya kote edilmemiş nama yazılı payların miras, mirasın paylaşılması, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebri icra gereği iktisap edilmeleri hâlinde (TTK m. 494/2), söz konusu payların toplantı nisabında hiçbir etkisi bulunmadığını, esas sermayeden düşülmeyeceğini belirtmiştir. Yazar, pay defterine kaydedilen oydan yoksun payların yalnızca TTK m. 497/3'te öngörüldüğünü, bu sebeple TTK m. 494/2'ye kıyasen uygulanamayacağını belirtmiştir. TTK m. 497/3'te yer alan “*temsil edilmez*” ifadesi, payların toplantı nisabı hesaplanırken esas sermayeden düşülmesi anlamına gelmektedir. TTK m. 494/2'de buna ilişkin bir ifade yer almadığı için bu özel iktisap hâllerinde söz konusu payların esas sermayeden düşülmeyeceğini ifade etmiştir (**Tekinalp**, Ünal, Anonim Ortaklıkta Yeni Bağlam Sisteminin Esasları, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2012, N. 6-29, s. 53-54). Aynı yönde bkz. **Bozkurt**, Tamer, Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Sınırlandırılması (Bağlam), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 243; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 697e, s. 566; **Çelikyurt**, s. 100.

¹⁴⁷ **Bahtiyar**, Mehmet, “Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yetersayısının ‘Toplantı Süresince Korunması’ Şartına İlişkin TTK. 418/1 Hükümünün Değerlendirilmesi”, Prof. Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 63-64, dn. 6; **Biçer/ Hamamcıoğlu**, Anonim Ortaklık, s. 111 vd.; **Toraman Çolgar**, s. 1737; **Şener**, s. 511; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 293.

¹⁴⁸ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 209; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 988, s. 513; **Çelikyurt**, s. 93.

2. Oydan Yoksun Paylar

Türk hukukunda mülga Sermaye Piyasası Kanunu'na¹⁴⁹ (ESPK) 3794 sayılı Kanun¹⁵⁰ ile eklenen 14/A maddesi ile halka açık anonim şirketlerde oydan yoksun pay çıkarılabileceği öngörülmüş, ilk kez oydan yoksun pay kavramı kullanılmıştır. Hükme göre, “anonim ortaklıklar esas sözleşmelerinde hüküm bulunmak şartıyla, kâr payı imtiyazı sağlayarak, oy hakkından yoksun paylar ihraç edebilir ve bunları temsil eden hisse senetlerini halka arz edebilirler.”. ESPK döneminde yürürlüğe giren TTK'nın çeşitli hükümlerinde¹⁵¹ oydan yoksun pay kavramı olarak yer almakta, ancak bu kavrama ilişkin kanunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. TTK'dan sonra yürürlüğe giren SPK'da ise, mülga Kanundaki düzenleme yer almamış, bu sebeple de oydan yoksun paylara ilişkin hukuki bir dayanak kalmamıştır¹⁵². Ancak anonim şirket oydan yoksun paylar yerine, aynı amaca yönelik olarak katılma intifa senedi¹⁵³ ihraç edebilir. TTK m. 503'e göre, intifa senedi sahiplerine pay sahipliği hakkı vermeyen, ancak net kâra veya tasfiye sonucunda kalan tutara katılma veya yeni çıkarılacak payları alma hakkı tanınabilir.

Oydan yoksun pay veya katılma intifa senedi, oy hakkı vermeyen, kâr veya tasfiye payında imtiyaz sağlayan menkul kıymeti ifade etmektedir¹⁵⁴. Hukukumuzda artık yer almayan oydan yoksun pay, oy hakkını başından beri içermeyen paydır¹⁵⁵. İhraç edilen pay, sahibinin hiçbir genel kurul kararında oy kullanamamasını

¹⁴⁹ Resmî Gazete, 28.07.1981, Sayı: 17416.

¹⁵⁰ Resmî Gazete, 13.05.1992, Sayı: 21227.

¹⁵¹ Bkz. TTK m. 140/3, TTK m. 146/1-c, TTK m. 155, TTK m. 167/1-d, TTK m. 183/1.

¹⁵² Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar I, N. 775a, s. 630.

¹⁵³ Sermaye Piyasası Kurulu tarafından çıkartılan VII-128.1 sayılı Pay Tebliği m. 4/1-k: “katılma intifa senedi (KİS): Ortaklıklar tarafından nakit karşılığı satılmak üzere ihraç edilen, net kardan pay alma, tasfiye sonucunda kalan tutara katılma veya halka açık olmayan ortaklık tarafından yeni çıkarılacak payları alma hakkı tanıyan pay benzeri menkul kıymetleri ifade eder.” (Resmî Gazete, 22.06.2013, Sayı: 28685).

¹⁵⁴ Nomer, Oydan Yoksun Paylar, s. 6-7; Aktaş, M. Murat, Oydan Yoksun Hisse Senetleri, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2006, s. 105; Çeker, Oy Hakkı, s. 106; Pulaşlı, Şerh, N. 25, s. 1705.

¹⁵⁵ Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar I, N. 775a, s. 630; Çelik, Ticaret Hukuku, s. 290.

içermektedir¹⁵⁶. Bu yönüyle de oy hakkında yoksunluktan ayrılmaktadır. Zira oydan yoksunluğun söz konusu olduğu hâllerde gündemdeki diğer maddeler açısından oy hakkı kullanılabilir.

3. Oy Hakkına Üst Sınır Getirilmesi

TTK m. 434/2’ de birden fazla paya sahip olan pay sahiplerine tanınacak oy sayısının esas sözleşmeyle sınırlandırılabilceği düzenlenmiştir¹⁵⁷. Esas sözleşmeyle getirilecek olan bu sınırlama, her pay sahibinin en az bir oy hakkına sahip olacağı kuralına uygun olarak yapılmalıdır¹⁵⁸. Sınırlandırmanın bütün pay sahiplerini kapsayacak şekilde ve eşit işlem ilkesine¹⁵⁹ (TTK m. 357) uygun olarak yapılması gerekmektedir¹⁶⁰. Bu sebeple söz konusu sınırlandırmanın sadece belirli pay sahiplerine uygulanması geçerli değildir¹⁶¹.

Oy hakkına üst sınır getirilmesinde pay sahibinin her hâlükârda en az bir oy hakkı bulunmakta ve genel kurulda oy hakkını kullanabilmektedir. Oysa oydan yoksunluğun gündeme geldiği hâllerde pay sahibi oyunu kullanamamaktadır. İki müessese arasındaki diğer bir fark ise, oy hakkında yoksunluğun pay sahibinin kişisel

¹⁵⁶ **Nomer**, Oydan Yoksun Paylar, s. 4; **Teoman**, “Alman Paylı Ortaklıklar Kanunundaki Düzenlemeye Göre Oydan Yoksun Ayrıcalıklı Pay Kavramı”, Tüm Makalelerim, C. 1-2, 2. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 354.

¹⁵⁷ **Teoman**, İsviçre ve Alman hukukunda var olan sınırlandırmanın TTK ile Türk hukukunda da düzenlenmesinin gereksiz olduğunu belirtmiştir (**Teoman**, Pay Sahibinin Oy Hakkı, s. 180). *Dal* ise, esas sözleşme ile getirilen bu sınırlandırmayı, oy hakkının vazgeçilmez niteliğine ve kurumsal yönetim ilkelerine aykırı olduğu gerekçesiyle eleştirmiştir (**Dal**, Seniha, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Anonim Şirket Genel Kuruluna Özgü Düzenlemeleri”, Prof. Dr. Erhan Adal’a Armağan, YÜHFD, C. 9, S. 1 (Özel Sayı), 2012, s. 682, dn. 65).

¹⁵⁸ ETK’da esas sözleşme ile oy hakkına üst sınır getirilmesi imkânını öngören bir hüküm mevcut değildi. Bu dönemde esas sözleşme ile oy hakkına üst sınır getirilmesi, oy hakkının paya tanınması ve her payın en az bir oy hakkı vermesi gerekliliği öngörüldüğünden geçersiz kabul edilmekteydi. Bkz. **Çeker**, Oy Hakkı, s. 216; **Pulaşlı**, Hasan, “Anonim Şirketlerde Esas Sözleşme ile Oy Hakkının Sınırlandırılması, Buna İlişkin Yöntemler ve Oyun Dondugu Haller”, BATİDER, C. 33, S. 3, 2017, s. 19.

¹⁵⁹ Eşit işlem ilkesi, hukuki ilişkinin taraflarına eşit davranılmasını ifade eden ve belirli hukuki ilişkilerde uygulama alanı bulan genel bir prensiptir. Anonim şirketlerde pay sahiplerinin aynı şartlar altında eşit işleme tabi tutulmalarını ifade eder. İlkeye ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Nomer**, N. Füsün, “Anonim Ortaklıkta Eşit Davranma (Eşit İşlem) İlkesi”, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1998, s. 471 vd.

¹⁶⁰ **Tekin alp**, Sermaye Ortaklıkları, N. 14-61, s. 372.

¹⁶¹ **Tekin alp**, Sermaye Ortaklıkları, N. 14-61, s. 372.

konumundan kaynaklanmasıdır. Oysa oy hakkının esas sözleşme ile sınırlandırılmasında maddi ve objektif gerekçelerle yapılan bir sınırlandırma mevcuttur¹⁶².

¹⁶² **Pulaşlı**, Sınırlandırma, s. 24. Esas sözleşme ile oy hakkının sınırlandırılmasına yönelik örnekler için bkz. **Pulaşlı**, Şerh, N. 179, s. 1896 vd.; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 996, s. 517.

İKİNCİ BÖLÜM

OY HAKKINDAN YOKSUNLUK HÂLLERİ

I. PAY SAHİBİNİN KENDİSİ VEYA BELİRLİ DERECEDEKİ YAKINLARININ ŞİRKETLE ARASINDAKİ KİŞİSEL NİTELİKTE BİR İŞ VEYA İŞLEME VEYA YARGI KURUMU YA DA HAKEMDEKİ DAVAYA İLİŞKİN KARARLAR

TTK m. 436'da pay sahibinin oy hakkından yoksun olduğu hâller düzenlenmiştir. Bunlardan ilki, pay sahibinin kendisi, eşi, alt ve üst soyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasında kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin müzakerelerde oy kullanamayacağını düzenleyen birinci fıkra hükmüdür^{163, 164}.

Söz konusu hüküm, bazı değişiklikler eklenerek ETK'dan aktarılmıştır. ETK m. 374/1'e göre “*pay sahiplerinden hiçbiri, kendisi veya karı ve kocası yahut usul ve furuu*

¹⁶³ Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyeleri açısından da benzer bir düzenleme getirilmiştir. Yönetim kurulu üyelerinin müzakereye katılma yasağını öngören TTK m. 393'e göre, “(1) *yönetim kurulu üyesi, kendisinin şirket dışı kişisel menfaatiyle veya alt ve üst soyundan birinin ya da eşinin yahut üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birinin, kişisel ve şirket dışı menfaatiyle şirketin menfaatinin çatıştığı konulara ilişkin müzakerelere katılamaz. Bu yasak, yönetim kurulu üyesinin müzakereye katılmamasının dürüstlük kuralının gereği olan durumlarda da uygulanır. Tereddüt uyandıran hâllerde, kararı yönetim kurulu verir. Bu oylamaya da ilgili üye katılamaz. Menfaat uyuşmazlığı yönetim kurulu tarafından bilinmiyor olsa bile, ilgili üye bunu açıklamak ve yasağa uymak zorundadır.*”. Hükümün yalnızca müzakereye katılma yasağını düzenlemediği, aynı zamanda yasak kapsamındaki kişinin oy kullanmasını da engellediği kabul edilmelidir. Hükme ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Kırca**, İsmail (**Şehirali Çelik**, Feyzan Hayal/ **Manavgat**, Çağlar), Anonim Şirketler Hukuku, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, C. 1, Ankara, 2013, s. 495 vd. Hükümde oy hakkından yoksunluğun kapsamı, TTK m. 436'ya nazaran daraltılarak “*şirket dışı kişisel menfaat*” olarak belirlenmesine karşın, oy hakkından yoksun kişilerin çevresi genişletilmiştir. İki hükmün karşılaştırılması ve TTK m. 393'ün uygulama alanına ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Ayan**, Özge, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2021, s. 121 vd.; **Yanlı**, Veliye, “Yönetim Kurulu Üyelerine Sağlanacak Mali Haklar ile İlgili Bazı Değerlendirmeler”, BATİDER, C. 33, S. 4, 2017, s. 67.

¹⁶⁴ **Moroğlu**, “*müzakerede oy kullanamaz*” ifadesinin yanlış olduğunu, doğru ifadenin “*kararlarda oy kullanamaz*” şeklinde olması gerektiğini belirtmiştir (**Moroğlu**, Değerlendirme, s. 252).

ile şirket arasındaki şahsi bir işe veya davaya dair olan müzakerelerde, rey hakkını kullanamaz.”. ETK m. 374’ün gerekçesinde hükmün, 1926 tarih ve 865 sayılı mülga Ticaret Kanunu’ndaki¹⁶⁵ düzenleme yetersiz görülerek¹⁶⁶, 743 sayılı mülga Medenî Kanun’un¹⁶⁷ derneklere ilişkin oydan yoksunluğu düzenleyen 61. maddesi¹⁶⁸ ile tamamlandığı belirtilmiştir¹⁶⁹. Dernekler hukukundan alınan bir düzenlemenin anonim şirketlere aktarılmasının yerindeligi tartışmalıdır. Anonim şirketlerde kişi unsuru yerini sermaye unsuruna bırakmaktadır. Bu açıdan anonim şirketlerde kişisel unsurlar diğer ticaret şirketlerine nazaran daha az önem arz etmektedir. ETK döneminde limited şirketler açısından oy hakkından yoksunluğun kapsamına yalnızca ibra kararı sokulurken, TTK ile iki yeni hâl eklenmiş, ancak kişisel nitelik arz eden kararlar yönünden genel kapsamlı bir oy hakkından yoksunluk öngörülmemiştir¹⁷⁰. Tipik sermaye şirketi niteliğindeki anonim şirketlerde oydan yoksunluk açısından kişisel öğelere yer verilirken, şahıs şirketi unsurlarını da bünyesinde barındıran limited şirketlerde “*kişisel nitelik*” ölçütüne yer verilmemesi sebebiyle de hüküm doktrinde eleştirilmiştir¹⁷¹.

¹⁶⁵ Resmî Gazete, 28.06.1926, Sayı: 406.

¹⁶⁶ 865 sayılı mülga Ticaret Kanunu m. 367’e göre, “*hissedarlardan hiç biri şahsen alakadar olduğu bir hususun müzakeresinde hakk-ı reyini istimal edemez.*”. Düzenlemede oydan yoksunluk yalnızca pay sahibi için öngörülmüş, pay sahibinin eşi veya alt ve üst soyuna ilişkin kararlar yönünden öngörülmemiştir. Hirsch, 865 sayılı Kanun döneminde, düzenlemenin pay sahiplerinin yakınlarını içermemesine karşın, bu kişileri ilgilendiren kararların da yoksunluk kapsamında kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir (Hirsch, s. 295).

¹⁶⁷ Resmî Gazete, 04.04.1926, Sayı: 339.

¹⁶⁸ Hükme göre, “*bir cemiyet âzası, kendisi veya karı ve kocası yahut usûl ve fîruu ile cemiyet arasındaki bir işe veya davaya dair ittihâzı lâzım gelen kararlarda rey veremez.*”. Hükmün mehzasını İsviçre Medeni Kanun’u m. 68 oluşturur. Bkz. Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 15.

¹⁶⁹ Türk Ticaret Kanunu Layihası ve Adliye Encümeni Mazbatası (1/150), Devre X, İçtima: 2, S. Sayısı: 198, s. 34 (<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d10/c012/tbmm10012083.pdf>, erişim tarihi: 03.08.2020). Doktrinde gerekçede hükmün “*tamamlandığı*” belirtilmesine karşın, oydan yoksunlukta yeni bir ölçüt getirildiği belirtilmiş ve söz konusu ifade eleştirilmiştir. Bkz. İmregün, Menfaat İhtilafları, s. 36; Arslanlı, Anonim Şirket, s. 54.

¹⁷⁰ TTK m. 619’a göre, “(1) herhangi bir şekilde şirket yönetimine katılmış bulunanlar, müdürlerin ibralarına ilişkin kararlarda oy kullanamazlar. (2) Şirketin kendi esas sermaye payını iktisabına ilişkin kararlarda, esas sermaye payını devreden ortak oy kullanamaz. (3) Ortağın bağlılık yükümüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyetlerde bulunmasını onaylayan kararlarda ilgili ortak oy kullanamaz.”.

¹⁷¹ Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi (1978–1982)”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2.

A. Hükümün Kişisel Uygulama Alanı¹⁷²

1. Pay Sahibinin Kendisi

Anonim şirketlerde oy hakkından yoksun kılınan kişilerin başında kararın alınmasında kişisel menfaati bulunan pay sahipleri gelmektedir. Pay sahibi, şirket ile arasındaki kişisel nitelikte bir iş, işlem veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin kararda oy kullanamaz.

TTK m. 436'da "*pay sahibi gerçek kişiler*" ifadesi kullanılmadığı için kanun koyucunun tüzel kişi gerçek kişi ayrımına gitme amacı gütmeyeceği açıktır. Bu açıdan pay sahibi gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilir¹⁷³. Peki ticaret şirketleri de pay sahibi oldukları anonim şirket ile aralarındaki kişisel nitelikteki iş, işlem, yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin kararda oy hakkını kullanabilecek midir? Öğretide bir görüş ticaret şirketlerinin adi sahaları olmadığı gerekçesiyle bu ihtimale karşı çıkmıştır¹⁷⁴. Biz bu görüşe katılamıyoruz. Zira hükümde öngörülen kişisel nitelik kistası işin ticari veya adi olması ile ilgili olmayıp, kişinin anonim şirket karşısında üçüncü kişi konumunda olduğu durumlara ilişkindir. Pay sahibi konumundaki ticaret şirketinin alınacak bir karar yönünden bir menfaatinin olması ve bu menfaatin ortaksal bir

Baskı, İstanbul, 2012, s. 615; **Kırca**, İsmail/ **Gürel**, Murat, "Limited Şirket Ortağını Kendisini Çıkarmaya Yönelik Genel Kurul Kararının Alınmasında Oy Hakkına Sahip Olup Olmadığı Sorunu", 60. Yıl Armağanı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2015, s. 217; **Biçer**, Levent/ **Hamamcıoğlu**, Esra, "Limited Şirket Genel Kurulunda Yetersayılar", İKÜHFD, C. 16, S. 2, 2017, s. 377; **Karabağ**, Sefa Berat, Limited Şirkette Yönetim, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 40; **Çamoğlu**, Ersin, Limited Ortaklık Genel Kurulunda Nisaplar, (<http://www.ticaretkanunu.net/makale-23/>, erişim tarihi: 26.02.2021); **Tatlı**, Burçak, "Limited Şirketlerde Çıkma, Çıkarma ve Ayrılma Akçesi", AHBVÜ- HFD, C. 25, S. 1, 2021, s. 180.

¹⁷² Hükümde sayılan kişiler sınırlı sayıdadır (numerus clausus). Bkz. **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, N. 14-60, s. 372. **İmregün**, pay sahibinin her koşulda yakınlarının değil, şirketin çıkarlarını gözeterek de oy kullanabileceğini, bu sebeple maddede öngörülen yakınların oydan yoksunluk kapsamına sokulmasının yerinde olmadığını belirtmiştir (**İmregün**, Anonim Ortaklıklar, s. 139).

¹⁷³ **Arslanlı**, Pay, s. 248; **Tekinalp** (**Poroy/ Çamoğlu**), Ortaklıklar Hukuku, N. 810, s. 430; **Teoman**, Ömer, Yaşayan Ticaret Hukuku- 15, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014, s. 110.

¹⁷⁴ **Toraman Çolgar**, s. 1739.

ilişkiden doğmaması da pek muhtemeldir. Sonuç olarak, pay sahibi tüzel kişiler de oy hakkından yoksunluk kapsamında kabul edilmelidir.

Pay sahibinin kim olduğunun belirlenmesi yoksunluk hükümlerinin uygulanması açısından önem arz etmektedir. TTK m. 426/1'e göre, "*senede bağlanmamış paylardan, nama yazılı pay senetlerinden ve ilmühaberlerden doğan pay sahipliği hakları pay defterinde kayıtlı bulunan pay sahibi veya pay sahibince, yazılı olarak yetkilendirilmiş kişi tarafından kullanılır.*". Görüldüğü üzere senede bağlanmamış paylar, nama yazılı pay senetleri ve ilmühaberlerde pay defterinde kayıtlı olan kişi, oy hakkını kullanmaya yetkili ve bu sebeple de oy hakkından yoksunluk hükümlerine tabi olan kişidir. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre ise, hamile yazılı pay senetlerinde zilyetliğini ispat eden ve Merkezi Kayıt Kuruluşuna bildiren kişi, pay sahipliğinden doğan oy kullanma hakkına sahiptir ve bu sebeple oy hakkından yoksunluk hükümlerine tabidir.

Bir paya birden çok kişinin malik olması durumunda, bu kişilerin içlerinden biri veya bir üçüncü kişiyi temsilci olarak atamaları gerekmektedir (TTK m. 432). Bu durumda ilk olarak, oydan yoksunluğun tüm pay sahipleri için mi yoksa atanan temsilci için mi aranacağı sorunu gündeme gelmektedir. Yoksunluk hükümleri temsilciler açısından değil, paya malik olan pay sahipleri açısından öngörülmüştür¹⁷⁵. Pay sahibinin zaruri veya ihtiyari sebeplerle payını genel kurulda temsil ettirmesi bu sonucu değiştirmemektedir. Bu sebeple oy hakkından yoksunluk hükümleri payın maliki açısından uygulama alanı bulmaktadır¹⁷⁶.

Bir diğer husus ise, birden çok kişinin bir paya malik olması durumunda oydan yoksunluğun gündeme gelmesi için tüm pay sahiplerinin oydan yoksun olmalarının

¹⁷⁵ Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 90; Çeker, Oy Hakkı, s. 202.

¹⁷⁶ Nitekim ibrada oydan yoksunluğu düzenleyen TTK m. 436/2'de yer alan "*kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz*" ifadesi ile bu sonucu teyit etmektedir.

gerekli olup olmayacağıdır. Konuyu paylı mülkiyet¹⁷⁷ ve elbirliği mülkiyet¹⁷⁸ kapsamında ayrı ayrı değerlendirmek gerekir. TMK m. 688/3'e göre, paylı mülkiyette paydaşlardan her biri, kendi payı bakımından malik hak ve yükümlülüklerine sahiptir. Bu açıdan paylı mülkiyete konu bir payın birden fazla oy hakkı vermesi durumunda oy hakkından yoksunluk, yalnızca oydan yoksun pay sahibinin sahip olduğu oy miktarı açısından gündeme gelecektir. Bu açıdan, oydan yoksun olmayan malikin paylı mülkiyetteki payı oranında sahip olduğu oy, temsilci vasıtasıyla genel kurulda kullanılabilecektir¹⁷⁹. Elbirliği mülkiyette ise, ortakların belirlenmiş payları olmayıp her birinin hakkı malın tamamına yaygındır (TMK m. 701/2). Bu sebeple, elbirliği mülkiyet hâlinde maliklerden herhangi birinin oy hakkından yoksun olması, o pay açısından oydan yoksunluk hükümlerinin uygulanmasında yeterlidir.

Teoman, birden çok paya birden çok kişinin malik olması durumunda oy hakkından yoksunluğun belirlenmesi açısından ikili bir ayrıma gitmektedir. Yazar, müşterek malik sayısının katları oranında paya malik olunması durumunda, oydan yoksunluğun yalnızca ilgili malik açısından gündeme geleceğini belirtmiştir. Örneğin, üç kişinin bir anonim şirketin üç payına birlikte malik olmaları durumunda oydan yoksunluğun ilgili pay sahibi açısından ve tek bir pay için gündeme geleceğini ileri sürmüştür. Yazar, oydan yoksun olmayan müşterek malikler, her paya içlerinden bir kişiyi atayarak ya da ortak bir temsilci vasıtasıyla oy haklarını kullanabileceklerini belirtmiştir. Ancak, pay sayısı ile müşterek malik sayısının oransal olmadığı veya paylar üzerinde elbirliği mülkiyetin gündeme geldiği hâllerde, bir malikin oydan

¹⁷⁷ TMK m. 688/1'e göre, “paylı mülkiyette, birden çok kimse, maddî olarak bölünmüş olmayan bir şeyin tamamına belli paylarla maliktir.”

¹⁷⁸ TMK m. 701/1'e göre, “kanun veya kanunda öngörülen sözleşmeler uyarınca oluşan topluluk dolayısıyla mallara birlikte malik olanların mülkiyeti, elbirliği mülkiyetidir.”

¹⁷⁹ Aksi yönde düşünen *Teoman*, söz konusu durumda oydan yoksunluğun tüm malikler için hüküm ifade edeceğini, mülkiyetin paylı veya elbirliği mülkiyet olmasının sonucu değiştirmeyeceğini belirtmiştir (*Teoman*, Oydan Yoksunluk, s. 90).

yoksunluğunun diğerlerinin de yoksunluğuna sebep olacağını belirtmiştir¹⁸⁰. Yazarın pay sayısı ile müşterek malik sayısının oransal olmadığı hâllerde oydan yoksunluğun tüm malikleri kapsayacağı görüşüne katılamıyoruz. Bir paya birden çok kişinin malik olmasında yaptığımız açıklamalar, birden çok paya malik olunması hâlinde de geçerlidir. Bu açıdan paylı mülkiyete konu paylar malik sayısı ile oransal olmasa dahi, müşterek malikin payına karşılık gelen oy hakkı hesaplanıp bölünebiliyorsa, oy hakkından yoksunluk bu malik açısından gündeme gelmemelidir.

TTK m. 432/2'ye göre, “bir payın üzerinde intifa hakkı bulunması hâlinde, aksi kararlaştırılmamışsa, oy hakkı, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır.”. Bu sebeple oy hakkından yoksunluğun kişi bakımından uygulanmasında payın maliki değil, intifa hakkı sahibi önem arz etmektedir¹⁸¹. Ancak tarafların aralarında yapacakları bir anlaşma veya esas sözleşmede öngörülen bir düzenleme ile oy hakkının pay sahibince kullanılacağı öngörülebilir. Bu durumda oy hakkının kullanılabilmesi için pay sahibinin oy hakkından yoksun olmaması gerekmektedir¹⁸².

Pay üzerinde rehin veya hapis hakkı bulunması durumunda oy kullanma hakkı, TTK m. 427/2'ye göre pay sahibine aittir¹⁸³. Pay sahibi ile aralarında yapacakları bir anlaşma ile oy kullanma hakkı, rehin veya hapis hakkı sahibine bırakılabilir. Burada rehin veya hapis hakkı sahibinin temsil ilişkisinden doğan bir oy kullanma hâli mevcut

¹⁸⁰ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 91.

¹⁸¹ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 97; **Kendigelen**, İntifa Hakkı, s. 275; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 202; **Bilgili/Cengil**, s. 86. Oy hakkından yoksunluk hükümlerinin intifa hakkı sahibi açısından uygulama alanı bulacağını savunan **Güner**, pay sahibinin oy hakkından yoksunluğunun gündeme geleceği hâllerde de intifa hakkı sahibinin oy kullanamaması gerektiğini belirtmiştir (**Güner**, s. 170).

¹⁸² **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 97; **Kendigelen**, İntifa Hakkı, s. 275.

¹⁸³ ETK döneminde vermiş olduğu bir kararında Yargıtay, hapis hakkını haiz olanları intifa hakkını haiz olanlara benzetmiş, söz konusu kişilerin genel kurula katılma ve oy kullanma hakkına sahip olduğuna hükmetmiştir [Yargıtay 11. H.D., 07.03.1996, E. 1995/6475, K. 1996/1468 (**Çeker**, Mustafa, “Anonim Ortaklık Payı Üzerinde Hapis Hakkı Bulunması Halinde Oy Hakkı Kime Aittir? (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Bir Kararı Münasebetiyle)”, BATİDER, C. 18, S. 4, 1996, s. 158-159)]. Yargıtay kararına getirilen eleştiri için bkz. **Çeker**, Hapis Hakkı, s. 164 vd.; **Kendigelen**, Abuzer, “Anonim Ortaklık Payı (Pay Senedi) Üzerinde Hapis Hakkı ve Bu Hakka Konu Oluşturan Paya İlişkin Oy Hakkının Kime Ait Olduğu Sorunu”, BATİDER, C. 19, S. 1, 1997, s. 125 vd.; **Toraman Çolgar**, s. 1729; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 957a, s. 506.

olduğu için oydan yoksunluk da yine pay sahibi açısından gündeme gelecektir¹⁸⁴. Rehin veya hapis hakkı sahibinin pay sahipliği haklarını kullanabilmesi “*pay sahibinin temsili*” kenar başlıklı TTK m. 427’de düzenlenmiştir. Burada pay sahibinin rehin hakkı sahibine tanıdığı yetki temsil ilişkisinden doğmaktadır. Ancak intifa hakkı sahibinin kanundan doğan pay sahipliği haklarının aksi kararlaştırılmak suretiyle pay sahibine tanınması, intifa hakkı sahibinin temsiline değil, doğrudan pay sahibinin oy hakkını kullanmasına ilişkindir¹⁸⁵. Bu sebeple oy hakkından yoksunluk, rehin veya hapis hakkının mevcut olması hâlinde her koşulda pay sahibi için aranırken, intifa hakkının varlığında oy kullanma hakkı kime aitse o kişi açısından uygulama alanı bulmaktadır.

Peki tek pay sahipli bir anonim şirkette, pay sahibinin paylarının tamamı üzerinde oy kullanma hakkına sahip olması durumunda oydan yoksunluk hükümleri uygulama alanı bulacak mıdır? Tek pay sahibinin şirketle arasındaki bir iş, işlem veya yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin kararda herhangi bir menfaat çatışmasının olmadığı ileri sürülebilir¹⁸⁶. Ancak anonim şirket ile tek pay sahibinin kişilikleri birbirinden soyutlanmış ve malvarlıkları ayrılmıştır¹⁸⁷. Bu açıdan tek pay sahipli anonim şirketlerde, pay sahibi ile şirket arasında bir menfaat çatışmasının olmadığı da ileri sürülemez¹⁸⁸. Buna ek olarak, oydan yoksunluk hükümlerinin getiriliş amacı yalnızca şirketi ve diğer pay sahiplerini korumak değil, aynı zamanda alacaklıları ve kamuyu da korumaktır. Oydan yoksunluğun tek pay sahipli anonim şirketlerde uygulanmaması, tüzel kişiliğin arkasına saklanarak sınırlı sorumluluk ilkesinin kötüye kullanımı ile

¹⁸⁴ **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 975a, s. 32.

¹⁸⁵ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 97; **Kendigelen**, İntifa Hakkı, s. 275.

¹⁸⁶ **Korkut**, s. 7; **Akbay**, Direnç, Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s. 187.

¹⁸⁷ **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 5-05, s. 45-46.

¹⁸⁸ Karş. **Bilgili/ Cengil**, s. 91; **Can**, Düşünceler, s. 51.

alacaklıların zarara uğratılması sonucunu doğurabilir¹⁸⁹. Örneğin, şirketin önemli miktardaki malvarlığının piyasanın altında bir değerle pay sahibine devri veya bir işlemle pay sahibinin borçlarının şirkete kaydırılması hem alacaklıları hem de şirketi zarara uğratma sonucunu doğurmaktadır¹⁹⁰. Açıklanan gerekçelerle, tek pay sahipli anonim şirketlerde de oydan yoksunluk hükümleri uygulanmalıdır¹⁹¹. Ancak oy hakkından yoksun pay sahibinin sahip olduğu bir kısım paylar üzerinde, TTK m. 433'e aykırı olmamak koşuluyla, intifa hakkı tesis etmesi durumunda, intifa hakkı sahibinin bu paylardan doğan oy hakkını kullanabileceği açıktır.

2. Pay Sahibinin Eşi

Kanun koyucu, pay sahiplerinin yalnızca kendilerini ilgilendiren kararlar yönünden değil, belirli derecedeki yakınlarına ilişkin kararlarda da objektif kalamayacaklarını öngörmüştür. Bu sebeple pay sahibinin, eşi ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir iş, işlem veya yargı kurumuna ya da hakemdeki davaya ilişkin kararda oy hakkından yoksun olduğu düzenlenmiştir.

Karı-koca ilişkisinin tespitinde evliliğin hüküm ve sonuçlarını düzenleyen TMK m. 124 vd. hükümleri uygulanacaktır. TMK'ya göre yok hükmündeki bir evlilik yönünden TTK m. 436/1 hükmü uygulama alanı bulmayacaktır. Ancak butlan sebeplerinden birini içeren bir evlilik açısından yoksunluk hükümleri uygulama alanı bulur. Zira TMK m. 156'ya göre, batıl bir evlilik hâkim kararıyla tespit edilene kadar geçerli bir evliliğin bütün sonuçlarını doğurur. Evliliğin butlanının tespitine kadar eşler, TTK m. 436/1 gereği oy hakkından yoksunluk hükümlerine tabi olmaktadır. Hükümde pay sahibinin nişanlısına ilişkin bir ifade yer almamaktadır. Hükümde “pay

¹⁸⁹ Tek kişi ortaklığının kötüye kullanılması ihtimaline ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 5, s. 45 vd.

¹⁹⁰ **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 5-12, s. 47.

¹⁹¹ **Eminoğlu**, s. 157-158.

sahibinin eşi” kapsama alındığından oy hakkından yoksunlukta evlilik birliğinin varlığı aranmalıdır. Zira pay sahibinin nişanlısı da bu kapsama sokulmak istenseydi, bu husus kanunda açıkça öngörülürdü¹⁹². Aksi bir yorum pay sahibi ile sıkı ilişki içerisinde olan kişilerin de bu kapsama sokulmasına ve oy hakkının vazgeçilmezliği ilkesinin ihlal edilmesine sebep olur. Bu açıdan nişanlılık ilişkisi oydan yoksunluk kapsamında kabul edilmemelidir¹⁹³.

Oy hakkından yoksunluğun ortadan kalkması için evliliğin boşanma veya taraflardan birinin ölümü ile son bulması gerekmektedir. Hâkim tarafından ayrılığa hükmolunması veya taraflardan birinin gaipliğine karar verilmesi oydan yoksunluğun ortadan kalkmasına sebep olmamaktadır. *Çalışkan*, boşanmış eşlerin madde kapsamına girmediğini belirtmekle birlikte, miras kaçırmak, icradan kaçınmak vb. sebeplerle muvazaalı boşanma işlemleri ile tarafların oy hakkından yoksunluk hükümlerini dolandığı hâllerde alınan kararın, muvazaalı boşanma ileri sürülerek iptal edilebileceğini belirtmiştir¹⁹⁴. Ancak TTK m. 436/1’e göre oy hakkından yoksunluk, geçerli bir evlilik birliğinin varlığı hâlinde uygulama alanı bulmaktadır. TTK m. 433/1’de ise, oy hakkına ilişkin sınırlamaları dolanmak amacıyla, pay ve pay senetlerinin devri ya da başkasına verilmesinin geçersiz olduğu düzenlenmiştir. Yazarın belirttiği durumda ise, TTK m. 433/1 kapsamında muvazaalı bir hukuki işlem değil, mahkeme tarafından karara bağlanmış bir boşanma kararı söz konusudur. Muvazaalı boşanma işlemine dayanarak yoksunluk hükümlerinin dolanıldığı iddiasıyla genel kurul kararının iptalini ileri sürmek mevcut hukuki düzenlemeler ışığında mümkün görünmemektedir¹⁹⁵.

¹⁹² Hâkimin davaya bakmaktan yasaklı olmasına sebep olan nişanlılık ilişkisi buna örnek gösterilebilir. Bkz. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMUK) m. 34/1-e (Resmî Gazete, 04.02.2011, Sayı: 27836).

¹⁹³ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 98; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 988, s. 513.

¹⁹⁴ **Çalışkan**, s. 69.

¹⁹⁵ Ancak mevzuatımızda muvazaalı boşanma işlemleri hakkında bazı düzenlemeler de bulunmaktadır. Örneğin, SGK tarafından verilen aylığın muvazaalı boşanma işlemi ileri sürülerek kesilebileceğine ilişkin

3. Pay Sahibinin Alt ve Üst Soyu

TTK m. 436/1'de pay sahibinin, alt ve üst soyu ile şirket arasındaki kişisel nitelikteki bir iş, işlem veya yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin kararda oy kullanamayacağı düzenlenmiştir. Burada alt ve üstsoy hısımlığı, TMK m. 17'de düzenlenen düz çizgi hısımlığıdır. Buna göre altsoy, evlat, torun ve bunların çocuklarını ifade eder. Üstsoy ise, anne-baba ile onların anne ve babalarıdır. Hükümde pay sahibinin kardeşlerine ilişkin bir ifade yer almamaktadır. Bu sebeple pay sahibinin kardeşleri oydan yoksunluğun kapsamına girmemektedir¹⁹⁶. Ancak Yargıtay vermiş olduğu bir kararda, yönetim kurulu üyesinin rekabet yasağının kaldırılmasına ilişkin genel kurul kararında, pay sahibi olan kardeşin TTK m. 436/1 kapsamında oydan yoksun olduğunu belirtmiştir¹⁹⁷. Ancak hükümde pay sahibinin kardeşine ilişkin bir ifade yer almadığı gibi, kardeşler de alt ve üst soy hısımlığı kapsamında değerlendirilemez. Kanun koyucunun amacı kardeşleri de bu kapsama sokmak olsaydı, TTK m. 393'teki¹⁹⁸ gibi bir hüküm öngörürdü. Sonuç olarak, kardeşler TTK m. 436/1 kapsamında değerlendirilmemelidir.

Peki evlat edinen ile evlatlık arasında oydan yoksunluk hükümleri uygulanacak mıdır? Evlat edinme yoluyla evlat edinen ile evlatlık arasında soybağı oluşur (TMK m. 282/3). Bu sebeple evlat edinen, evlatlık ve onun alt soyu ile şirket arasındaki kişisel nitelikli bir iş, işlem veya yargı kurumu ya da hakemdeki davaya dair kararda oy

bkz. ve karş. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu m. 56 (Resmî Gazete, 16.06.2006, Sayı: 26200).

¹⁹⁶ **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 293; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 989a, s. 39; **Ayhan/ Çağlar/ Özdamar**, s. 282. Aynı yönde Yargıtay 11. H.D., 09.04.2019, E. 2017/4108, K. 2019/2787 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 25.01.2021).

¹⁹⁷ Yargıtay 11. H.D., 12.05.2014, E. 2014/685, K. 2014/8941 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 20.08.2020).

¹⁹⁸ Yönetim kurulu üyelerinin müzakereye katılma yasağını düzenleyen hükmün kapsamına 436. maddeden farklı olarak, üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları da sokulmuştur. İki hüküm arasındaki bu farklılığın öngörülme sebebi gerekçede belirtilmemiştir. Bu hususta bkz. **Güner**, s. 168-169, dn. 768.

hakkından yoksundur. *Teoman*, evlat edinenin evlatlığın yasal mirasçısı olamayacağı için oydan yoksunluk hükümlerinin uygulanmaması gerektiğini belirtmiştir¹⁹⁹. Ancak TTK m. 436/1 kapsamındaki kişiler alt ve üst soy olarak belirtilmiş, mirasçılık ilişkisinin varlığı veya yokluğu bir kıstas olarak öngörülmemiştir. Geçerli olarak kurulan bir evlatlık ilişkisi de alt soy- üst soy hısımlığı oluşturmaktadır. Bu sebeple evlatlık, evlat edinen ile şirket arasında kişisel nitelikte bir iş, işlem veya yargı kurumu ya da hakemdeki davaya dair kararda oy hakkından yoksun olmaktadır.

4. Pay Sahibinin, Eşinin, Alt ve Üst Soyunun Ortağı Olduğu Şahıs Şirketleri veya Hâkimi Oldukları Sermaye Şirketleri

ETK’da pay sahibinin kendisi ve belirli derece yakınlarının anonim şirket ile arasındaki şahsi nitelikteki iş ve davalarda oy hakkından yoksun oldukları düzenlenmiş, pay sahibinin ortağı olduğu şirketler yoksunluk kapsamına sokulmamıştır. TTK m. 436’nın kapsamı ETK’daki düzenlemeye nazaran genişletilmiştir. Maddede belirtilen kişilerin ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile anonim şirket arasındaki kişisel nitelikte bir iş, işlem, herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin kararlar yönünden de oydan yoksunlarının gündeme geleceği düzenlenmiştir²⁰⁰.

Hükümde belirtilen şahıs ve sermaye şirketlerinin hangileri olduğu TTK m. 124/2’den anlaşılmaktadır. Buna göre, “*bu Kanunda, kollektif ile komandit şirket şahıs; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket sermaye şirketi sayılır.*”. Hâkimiyet altında olma hâli hükmün gerekçesine göre, içtihat yolu açık olmak

¹⁹⁹ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 100, dn. 68.

²⁰⁰ *Toraman Çolgar*, ticaret şirketlerinin adi sahaları olmadığı gerekçesiyle “*kışisel nitelik*” kavramının kullanılmasını eleştirmiştir (**Toraman Çolgar**, s. 1739).

üzere TTK m. 195'in kıyasen uygulanması suretiyle belirlenecektir^{201, 202}. Buna göre, bir ticaret şirketi diğer bir ticaret şirketinin²⁰³, doğrudan veya dolaylı olarak; oy haklarının çoğunluğuna sahipse veya şirket sözleşmesi uyarınca yönetim organında karar alabilecek çoğunluğu oluşturan sayıda üyenin seçimini sağlayabilmek hakkını haizse veyahut kendi oy hakları yanında bir sözleşmeye dayanarak, tek başına, diğer pay sahipleri ya da ortaklarla birlikte oy haklarının çoğunluğunu oluşturuyorsa hâkimiyet hâli kabul edilir. Buna ek olarak, bir ticaret şirketi, diğer bir ticaret şirketini, bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla²⁰⁴ hâkimiyeti altında tutabiliyorsa, birinci şirket hâkim, diğeri de bağlı şirket kabul edilir. Madde ayrıca hâkimiyetin varlığına ilişkin bir karine de öngörmüştür. Buna göre, yukarıda sayılan hâller dışında, bir ticaret şirketinin başka bir ticaret şirketinin paylarının çoğunluğuna veya onu yönetebilecek kararları alabilecek miktarda paylarına sahip bulunması, birinci şirketin hâkimiyetinin varlığına karinedir. Söz konusu düzenleme ile hükümde belirtilen oy veya pay çoğunluğunu doğrudan ya da dolaylı olarak elde eden pay sahipleri hâkim konumunda kabul edilecek ve bu şirketler ile anonim şirket arasında kişisel nitelik arz edecek kararlarda oy hakkından yoksun olacaklardır.

Hâkimiyetin tespitinde pay sahibi ve hükümde sayılan yakınlarının sermaye şirketinde sahip olduğu paylar birlikte değerlendirilmelidir. Buna göre pay sahibi tek

²⁰¹ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 209.

²⁰² Hâkimiyetin tespitinde oy hakkından yoksunluk hâllerinin dikkate alınmayacağına yönelik ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Okutan Nilsson**, Gül, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Şirketler Topluluğu Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2009, s. 110-111; **Akay**, Hasan Onur/ **Tokcan**, Fahriye Pelin, “Şirketler Topluluğu”, Türk Hukukunun Avrupa Birliği Hukukuna Uyumu Özel Hukuk, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2020, s. 292-293.

²⁰³ Madde kapsamından yalnızca bir ticaret şirketlerinin hâkim şirket konumunda olabileceği anlamının çıkartılmasına karşın, gerçek kişi pay sahibi veya ticaret şirketi olmayan dernek, vakıf veya teşebbüslerin varlığı hâlinde de TTK m. 195 kıyas yoluyla uygulama alanı bulacaktır. Bkz. **Toraman Çolgar**, s. 1742.

²⁰⁴ TTK m. 195/1'in gerekçesinde, “birinci fıkranın (b) bendinde ilk planda borçlar hukuku bağlamında hakimiyet sözleşmeleri kastedilmiştir. Bu sözleşmeler temelinde sözleşmesel şirketler topluluğu kurulur. Hakimiyet sözleşmeleri dışındaki sözleşmelerle, meselâ paysahipleri sözleşmeleriyle de hakimiyet sağlanabilir. Hükümdeki “başka bir yolla” ibaresi geniş yoruma olanak sağlamaktadır. Birleşmeler, bölünmeler ve pay alımları da bu ibare içine girebilirler.” [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 136].

başına bir sermaye şirketinde hâkimiyeti haiz olmamakla birlikte, maddede sayılan yakınları ile hâkimiyete ulaşıyorsa, ilgili sermaye şirketi ile anonim şirket arasındaki kişisel nitelikteki kararlar yönünden de oydan yoksunluğu gündeme gelecektir.

5. Oy Hakkından Yoksun Pay Sahibinin Hâkimi Olduğu Sermaye Şirketlerinin Durumu

Birbirleriyle iştirak ilişkisinde olan ticaret şirketlerinin anonim şirkette pay sahibi olması durumunda oydan yoksunluğu tespit etmek, TTK m. 436'nın lafzı karşısında kolay olmayabilir. TTK m. 436/1'e göre, hükümde sayılan kişiler ile şirket arasında kişisel nitelik arz eden kararlarda pay sahibi oydan yoksun olacaktır. Hükümde pay sahibinin kendisinin oydan yoksun olmasının ortağı olduğu şahıs şirketleri veya hâkim konumda olduğu sermaye şirketlerinin durumunu nasıl etkileyeceğine ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır. Örneğin, (X) A.Ş.'nin pay sahipleri gerçek kişi (A), (Z) A.Ş., ve diğerleridir. Gerçek kişi (A), aynı zamanda (Z) A.Ş.'nin hâkim pay sahibidir. Buraya kadarki anlatılanlardan hareketle, gerçek kişi (A), (Z) A.Ş. ile (X) A.Ş. arasındaki kişisel nitelikteki bir iş, işlem veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davada (X) A.Ş.'nin genel kurulunda oy kullanamayacaktır.

Peki, kişisel nitelikte iş, işlem veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki dava, gerçek kişi (A) ile (X) A.Ş. arasında ise bu durumda (Z) A.Ş., (X) A.Ş.'nin genel kurulunda oy kullanabilecek midir? Bu durumda (Z) A.Ş.'nin oydan yoksun olduğunun söylenebilmesi için gerçek kişi (A)'nın; (Z) A.Ş.'nin kendisi, eşi, alt veya üst soyu ya da hâkimi olduğu bir sermaye şirketi olması gerekmektedir. Gerçek kişilerde bu ihtimallerin hiçbiri gerçekleşmeyeceğine göre, TTK m. 436/1'e göre (Z) A.Ş., gerçek kişi (A) ile (X) A.Ş. arasındaki kişisel nitelik arz eden kararda oy kullanabilecektir. Peki kanun koyucunun amaçladığı gerçekten bu mudur? Verdiğimiz örnekte, gerçek kişi (A)

oy hakkından yoksunken, kararlarını etkileme olanağına sahip olduğu (Z) A.Ş. oy hakkından yoksun olmayacaktır. TTK ile ilk kez oydan yoksunluk kapsamına sokulan “*ortağı olduğu şahıs şirketi veya hâkimiyeti altındaki sermaye şirketi*” kıstasının, söz konusu durumu da kapsayacak şekilde düzenlenmemesinin yerindeligi tartışılabilir. Bu açıdan oy hakkından yoksun kişiler arasına pay sahibinin ortağı olduğu şahıs şirketleri ve hâkimiyeti altındaki sermaye şirketlerinin de eklenmesi daha yerinde bir düzenleme olurdu. Ancak bu kişiler açısından yoksunluk hükümlerini uygulamak, kendisi için kişisel nitelik arz etmeyen bazı kararlarda da pay sahibi şirketin oy hakkının kısıtlanmasına neden olacaktır. Zira bir şirket, tek pay sahibinin var olduğu durumlarda dahi, pay sahiplerinden ayrı bir kişiliğe sahiptir. Bu açıdan hâkim pay sahibinin anonim şirketle arasındaki kişisel nitelikteki bir iş, işlem veya dava, her durumda hâkim oldukları şirket açısından kişisel nitelik arz etmeyebilir. Oy hakkından yoksunluk düzenlemesinin yetersiz olduğunu düşünmekle birlikte, hükmün kapsamını kişisel nitelik kıstasının dışına çıkararak genişletmenin, oy hakkının vazgeçilmezliği ilkesine aykırı olacağı gerekçesiyle mümkün olmadığını düşünmekteyiz²⁰⁵. Yargıtay da anonim şirkette pay sahibi konumundaki bir şirketin aynı zamanda hâkim ortağı ve yöneticisi de olan pay sahibinin, anonim şirket genel kurulundaki oy hakkından yoksunluğunun söz konusu şirketin de oydan yoksunluğuna sebep olmayacağını belirtmiştir²⁰⁶.

²⁰⁵ ETK döneminde kaleme aldığı eserinde *Teoman*, sermaye şirketinin paylarının çoğunluğuna sahip olup şirketin iradesini etkileyebilecek konumdaki pay sahibinin oydan yoksunluğunun, hâkimiyet altındaki sermaye şirketinin de oydan yoksunluğuna sebep olacağını belirtmiştir (**Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 93). Aynı yönde bkz. **Tekil**, Anonim Şirketler, s. 294.

²⁰⁶ “Görüşülüp karara bağlanan gündem maddesinde, mahkemece oydan yoksun oldukları değerlendirilen anonim şirketlerin ne kendileri ile davalı şirket arasında, ne de yine bu anonim şirketlerin ortağı olduğu şahıs şirketi ile hâkimiyetleri altındaki şirketler arasında kişisel nitelikte bir iş görüşülüp karara bağlanmış değildir. TTK’ da oydan yoksunluk haline ilişkin mevcut düzenleme, anonim şirketin pay sahiplerinin oy hakkına ve bunun doğumuna ilişkin 434. ve 435. maddeleri gözetildiğinde istisnai nitelikte olup istisna hükümlerinin yorum yoluyla kapsamının genişletilmesi kaçınılmazı gereken bir yöntemdir. Bu nedenlerle, TTK’ nın 436. maddesinde hükme bağlanan oydan yoksunluk halinin uyuşmazlık konusu 10 nolu karar yönünden oluşmadığı nazara alınmaksızın yanlışlığı değerlendirmeye dayalı, yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.” [Yargıtay 11. H.D., 19.12.2019, E. 2018/1327, K. 2019/8307 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 20.01.2021)].

Öte yandan (X) A.Ş.’nin pay sahiplerinin ticaret şirketi (Y) A.Ş. ve (Z) A.Ş. olduğu ve (Z) A.Ş.’nin de (Y) A.Ş.’nin hâkimiyetinde bulunduğu varsayımında, (X) A.Ş. ile (Y) A.Ş. arasındaki kişisel nitelikteki bir iş, işlem veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davada (Z) A.Ş.’nin de oydan yoksun olması için (Y) A.Ş.’nin hâkimi olması gerekecektir. Eğer (Z) A.Ş. aynı zamanda (Y) A.Ş.’nin de hâkimi ise (çift yönlü nitelikli karşılıklı iştirak²⁰⁷), bu durumda (Z) A.Ş. oydan yoksun olacaktır.

B. Hükümün Maddi Uygulama Alanı

1. Kişisel Nitelik Kavramı

1926 tarihli Ticaret Kanunu’nda öngörülen oydan yoksunluk düzenlemesinde, ETK ve TTK’dan farklı olarak, “*şahsen alakadar olma*” ölçütü getirilmişti. ETK’da bu ölçüt yerini “*şahsi iş veya dava*” kavramına bırakmıştı²⁰⁸. TTK’daki oydan yoksunluk düzenlemesinde ise “*kişisel nitelikte iş, işlem veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki dava*” ifadesi kullanılmıştır.

“*Kişisel nitelik*” kavramı, anonim şirketin taraf olduğu iş, işlem, yargı kurumu veya hakemdeki davaya ilişkin bir kararın pay sahibinin şirket dışı bir unsuru içeren menfaatiyle ilgili olması demektir^{209, 210}. Pay sahipleri, kural olarak, şirketin menfaatini

²⁰⁷ Bkz. TTK m. 197.

²⁰⁸ Doktrinde oydan yoksunluk kapsamının belirlenmesinde “*şahsen alakadar olma*” ölçütünün getirilmesinin daha yerinde bir kıstas olduğu belirtilmiştir. Bkz. **Arslanlı**, Anonim Şirket, s. 54; **İmregün**, Anonim Ortaklıklar, s. 137.

²⁰⁹ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 104; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 989a, s. 40; **Yanlı**, Veliye, “Hâkimiyet Sözleşmeleri”, RTHD, C. 3, S. 1, 2013, s. 13; **Kendigelen**, Abuzer, Hukuki Mütalaalar, Arıkan Yayıncılık, C. 2, 3. Baskı, İstanbul, 2006, s. 175.

²¹⁰ Yönetim kurulu üyelerinin şirket dışı kişisel menfaatlerini ilgilendiren kararlarda müzakereye katılma yasağını öngören TTK m. 393 hükmünün gerekçesine göre, “*‘kişisel’ sözcüğü ile bizzat üyeye veya yakınına yönelik, onları konu alan veya onlarla ilgili bulunan bir menfaat kastedilmiştir, yoksa bir topluluğa ait olup da kişinin de yararlanabileceği bir kazanç, bir avantaj, bir zararın önlenmesi vb. haller kişisel sayılmaz.*” [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 187]. Derneklerde oy hakkında yoksunluğu düzenleyen TMK m. 82’e göre, “*Hiçbir dernek üyesi, dernek ile kendisi, eşi, üstsoyu ve altsoyu arasındaki bir hukukî işlem veya uyumsuzluk konusunda alınması gereken kararlarda oy kullanamaz.*”. Derneklerde oy hakkında yoksunluk, anonim şirketlerde olduğu gibi, üyenin üye sıfatı ile değil, üçüncü bir kişi gibi giriştiği işlemler yönünden uygulama alanı bulmaktadır. Bkz. **Sabuncu**, Burak, Derneklerde Genel Kurul

gözetme yükümü altında değildir²¹¹. Bu sebeple, genel kurulda oy kullanırken şirketin menfaatinden ziyade kendi menfaatlerini ön planda tutabilmektedirler. Anonim şirket genel kurulunda alınan bir karar pay sahibinin ortaksal menfaatinden ziyade, doğrudan şahsi menfaatini ilgilendirebilir²¹². Örneğin, sermaye artırımı, şirketin feshi, kâr dağıtımı, yönetim kurulu üyelerinin seçimi ve azli²¹³ gibi kararlar pay sahibinin menfaatini ilgilendiren hususlar olsa da pay sahibi sıfatıyla elde ettikleri ortaksal bir menfaattir. Ancak, yönetim kurulu üyesi pay sahiplerinin rekabet etme veya şirketle işlem yapma yasağının kaldırılması²¹⁴ veya pay sahibine ait bir gayrimenkulün şirketin tescilinden itibaren iki yıl içerisinde kiralanmasına ilişkin karar²¹⁵ pay sahibinin şirket dışı menfaatine hizmet eden işlemlerdir. Pay sahibinin söz konusu kararlarda oy hakkından yoksunluğu gündeme gelmektedir. TTK m. 436/1'e göre pay sahibi, üçüncü kişi sıfatıyla girdiği iş, işlem veya yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin kararlarda oy hakkından yoksundur²¹⁶.

Önemli miktarda şirket varlığının pay sahibine toptan satışına²¹⁷ ilişkin bir kararda ilgili pay sahibi oy hakkından yoksundur. Ancak bu işlemin hem şirketin hem de pay sahibinin menfaatine yönelik olması oy hakkından yoksunluk hükümlerinin uygulanmasını etkiler mi? Bir görüşe göre, şirketle pay sahibi arasında kişisel nitelik arz

Organı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2021, s. 302-303.

²¹¹ Yukarıda bkz. Birinci Bölüm, I, D, 4.

²¹² **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 104; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 989, s. 513.

²¹³ Aşağıda bkz. İkinci Bölüm, I, B, 3, b.

²¹⁴ Aşağıda bkz. İkinci Bölüm, I, B, 3, d.

²¹⁵ Anonim şirketlerde aynı sermaye alımı, satımı, kiralanması veya üzerinde bir ayni hak tesisine ilişkin işlemlerde TTK m. 374 gereği yönetim kurulu yetkilidir. Ancak TTK m. 356'da düzenlenen şirketin tescilinden itibaren iki yıl içerisinde bir işletme veya aynın, sermayenin onda birini aşacak bedel karşılığında devralınması veya kiralanması işlemi ile TTK m. 408 kapsamında önemli miktarda şirket varlığının toptan satışına ilişkin kararlarda genel kurul yetkilidir (aynı zamanda bkz. TTK m. 538/2).

²¹⁶ **Hirsch**, s. 294, **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, N. 14-60, s. 372; **Teoman**, Değerlendirme, s. 616; **Doğanay**, s. 1093. *Pulaşlı*, pay sahibi ile şirket arasındaki ilişkinin ortaksal temele dayalı olup olmadığının önemli olmadığını, söz konusu ilişkide şirket ile pay sahibinin taraf olmalarının yeterli olacağını belirtmiştir (**Pulaşlı**, Genel Esaslar, N. 51, s. 585).

²¹⁷ Bu konudaki ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Songur**, Damla, Anonim Şirketlerde Önemli Miktarda Malvarlığı Üzerinde İşlemler, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 186.

eden hususlarda şirketin de menfaatinin bulunması yoksunluğun ortadan kalkmasına neden olmamaktadır²¹⁸. Buna göre, alınan kararda şirketin menfaatinin olup olmadığına bakılmaksızın, ilgili pay sahibinin oydan yoksunluğu gündeme gelmektedir. Aksi görüş ise, oydan yoksunluğun şirket ile pay sahibi arasındaki menfaat çatışmasının varlığı hâlinde gündeme geleceğini, aksi hâlde pay sahibini oydan yoksun bırakmanın hükmün getiriliş amacıyla çelişeceğini belirtmiştir²¹⁹. Kanımızca, TTK m. 436/1 kapsamında değerlendirilebilen bir kararda şirketin de menfaatinin olması oydan yoksunluğun ortadan kalkmasına neden olmamalıdır. Alınacak kararda pay sahibinin üçüncü kişi konumunda olması ve kişisel bir menfaatinin bulunması yeterlidir. Şirketin menfaatinin varlığı ya da yokluğu yoksunluğun uygulanmasında bir kıstas değildir. Zira pay sahibinin menfaat çatışmasında kimi üstün tuttuğu yoksunluğun uygulanması açısından önem arz etmemektedir. Pay sahibinin oy hakkından yoksunluğu yalnızca olumlu oy vermeyi değil, aynı zamanda olumsuz oy vermeyi de içermektedir²²⁰. Bu açıdan TTK m. 436/1 kapsamına giren bir kararın şirketin menfaatine olması, yoksunluk hükümlerinin uygulanmasını engellememektedir.

2. İş veya İşlem veya Herhangi Bir Yargı Kurumu ya da Hakemdeki Dava Kavramı

TTK m. 436/1, ETK'dan farklı olarak daha geniş kapsamlı bir oydan yoksunluk öngörmüştür. Mülga Kanunda oy hakkından yoksunluk, yalnızca şahsi bir işe veya davaya dair müzakereler açısından öngörülmekteydi. Doktrinde şahsi iş kavramının geniş yorumlanması gerektiği ve ifadenin hem sözleşmeleri hem de tek taraflı işlemleri kapsadığı belirtilmekteydi²²¹. Dava kavramı da bu kapsamda geniş yorumlanmakta ve

²¹⁸ Çeker, Oy Hakkı, s. 203; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku, N. 989, s. 513.

²¹⁹ İmregün, Anonim Ortaklıklar, s. 139; Pulaşlı, Şerh, N. 235, s. 1920; Sarıalioğlu, s. 27.

²²⁰ Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 125.

²²¹ Çeker, Oy Hakkı, s. 203; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku, N. 989, s. 513.

davanın açılıp açılmayacağına dair karar, davadan feragat, sulh gibi uyuşmazlıkların çözümünü de ilgilendiren yargı kurumuna ilişkin her türlü kararı kapsayacağı belirtilmekteydi²²². TTK'da doktrindeki görüş ile Kanun arasında uyum sağlanmış, “işlemler” kapsama alınmış ve “dava” sözcüğü açıklığa kavuşturulmuştur²²³.

TTK m. 436'da yer alan “iş” kavramı ile hukuksal sonuç doğurmayan tüm faaliyetler kastedilmektedir^{224, 225}. Örneğin, şirkete gayrimenkul alınmasına dair tavsiye niteliğinde bir karar, “iş” statüsüne girmektedir. Karara konu gayrimenkul pay sahibine aitse, ilgili pay sahibi oy hakkından yoksundur. Pay sahibi, karar ile hukuki bir sonucun doğmadığı veya herhangi bir menfaat elde etmediği iddiasıyla oy kullanabileceği itirazında bulunamaz. Zira oy hakkından yoksunluğun varlığı için kararın iş statüsünde olması ve pay sahibinin bu karar yönünden şirket dışı bir menfaatinin bulunması yeterlidir. Kararın hukuki bir sonuç doğurması veya pay sahibinin söz konusu iş sebebiyle bir menfaat elde etmesi oydan yoksunluk hükümlerinin uygulanması için şart değildir²²⁶.

Hukuki işlem kavramı ise, belirli bir hukuki sonuca yönelen ve hukuk düzenince kendisine sonuç bağlanan irade açıklaması olarak tanımlanmaktadır²²⁷. Hukuki işlemler, tek taraflı hukuki işlemler ve çok taraflı hukuki işlemler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır^{228, 229}. Tek taraflı hukuki işlemler, tek bir kişinin irade beyanıyla meydana

²²² Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 105; Çeker, Oy Hakkı, s. 203.

²²³ Bkz. TTK m. 436/1 gerekçesi [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 209].

²²⁴ Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar II, N. 989b, s. 40.

²²⁵ ETK döneminde oy hakkından yoksunluğun kapsamı açısından şahsi nitelikte “iş” öngörülmüşken, TTK döneminde kişisel nitelikte “iş veya işlem” ifadesi kullanılmıştır. ETK döneminde iş ifadesi ile hukuki işlemlerin kastedildiğinin anlaşılması gerektiği ifade edilmekteydi. Bkz. Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 101; Çeker, Oy Hakkı, s. 202. Ancak TTK'da aynı anlamı barındıran iki ifadenin de birlikte kullanılmasının yerindeliliği tartışmalıdır. Bkz. Kırca/ Gürel, s. 214.

²²⁶ Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar II, N. 989b, s. 40.

²²⁷ Akipek, Şebnem, “Tamamlayıcı Olgunun Hukukî İşleme Etkisi”, AÜHFD, C. 44, S. 1, 1995, s. 273; Cansel, Erol/ Özel, Çağlar, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2017, N. 101, s. 53; Antalya/ Topuz, s. 200.

²²⁸ Cansel/ Özel, N. 114, s. 62; Antalya/ Topuz, s. 229.

gelen ve hukuksal sonuç doğuran işlemleri ifade eder²³⁰. Çok taraflı hukuki işlemler ise, iki veya daha fazla tarafın irade beyanında bulunmasıyla gerçekleştirilen işlemlerdir²³¹. Genel kurulda alınacak kararların tek ya da çok taraflı olması, oy hakkından yoksunluğun gündeme gelmesi açısından önem arz etmemektedir. Anonim şirketin taraf olduğu bir kararın pay sahibinin şirket dışı bir unsuru içeren menfaatiyle ilgili olması belirleyici olmaktadır.

“*Herhangi bir yargı kurumu*” ifadesi ile adli ve idari yargının her kademesindeki davalar kastedildiği gibi, aynı zamanda davadan feragat, davanın kabulü, sulh gibi hâlleri de kapsamaktadır. “*Hakemdeki dava*” ifadesi ise, tahkim yargılamasını ifade etmektedir. Tahkim yargılaması, tarafların, kanunun tahkim yolu ile çözümlenmesine izin verdiği konularda, taraflar arasındaki doğmuş veya doğması muhtemel bir uyuşmazlığın hakemler tarafından çözüme kavuşturulması amacıyla anlaşmasıdır²³². Tahkim yargılaması, zorunlu ve ihtiyari olarak ikiye ayrılmaktadır²³³. İhtiyari tahkimde taraflar aralarında yapacakları tahkim sözleşmesi²³⁴ ile uyuşmazlığın yerel mahkemeler önüne görülmesi yerine, bir üçüncü kişi tarafından çözüme kavuşturulması hususunda

²²⁹ Doktrinde genel kurul kararlarının çok taraflı hukuki işlem olduğu çoğunluk tarafından kabul edilmektedir. Bkz. **Hirsch**, s. 292; **Yiğit**, s. 260; **Akbay**, s. 255; **Özer**, Genel Kurul, s. 183; **Poroy (Tekinalp/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 715, s. 379; **Pulaşlı**, Hasan, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi”, İÜHFİM, C. 71, S. 2, 2013, s. 335. Genel kurul kararlarının tek taraflı hukuki işlem olduğu yönünde bkz. **Deryal**, s. 388. Doktrinde genel kurul kararlarının “*ortak irade*” olduğunu ileri süren yazarlar da mevcuttur. Bkz. **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 712, s. 588; **Diren**, Sinan Can, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı ve Karar Yetersayıları, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018, s. 47.

²³⁰ **Antalya/ Topuz**, s. 229.

²³¹ **Antalya/ Topuz**, s. 229-230.

²³² **Biçkin**, İnci, “Hakem Sözleşmesi ve Hakem Yargılaması”, TBBD, S. 67, 2006, s. 384 vd.; **Konuralp**, Cengiz Serhat, Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları: Tahkim, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2011, s. 128; **Atalı**, Murat/ **Ermenek**, İbrahim, Medeni Usul Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2020, s. 386.

²³³ **Atalı/ Ermenek**, s. 386.

²³⁴ HMUK m. 412/1’e göre, “*tahkim sözleşmesi, tarafların, sözleşme veya sözleşme dışı bir hukuki ilişkiden doğmuş veya doğabilecek uyuşmazlıkların tamamı veya bir kısmının çözümünün hakem veya hakem kuruluna bırakılması hususunda yaptıkları anlaşmadır.*”.

anlaşmaktadır²³⁵. Zorunlu tahkimde ise²³⁶, tarafların iradelerine bakılmaksızın uyuşmazlığın çözümünde tahkime gitme zorunluluğu bulunmaktadır²³⁷. Bir hukuki uyuşmazlığın kesin çözüm yollarından biri olan tahkim yargılaması da kanun koyucu tarafından oy hakkından yoksunluğun kapsamına dâhil edilmiştir. Bu açıdan pay sahibi, kendisi veya TTK m. 436/1’de belirtilen yakınları ile şirket arasındaki kişisel nitelik arz eden hakemdeki davaya ilişkin kararda oy hakkından yoksundur.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun²³⁸ (TKHK) belirli koşulların varlığı hâlinde devlet mahkemelerinde dava açmadan önce tüketici hakem heyetine²³⁹ başvurulması hususunu düzenlemiştir. Kanunda değeri belirli bir meblağın altındaki uyuşmazlıklar açısından tüketici hakem heyetine başvuru zorunlu kılınmıştır. TKHK m. 70/1’e göre, “*il ve ilçe tüketici hakem heyetinin verdiği kararlar tarafları bağlar.*”. TKHK’da tüketici hakem heyetine başvurunun bir tahkim veya diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinden mi yoksa bir yargı yolu mu olduğu belirtilmemiştir. Doktrinde de bu husus tartışmalıdır²⁴⁰. Anayasa Mahkemesi tüketici hakem heyetlerinin

²³⁵ Yargılama yetkisi devlet tekelinde bulunmaktadır. Esas olan uyuşmazlıkların devlet mahkemelerinde çözülmesidir. Ancak bu kuralın tek istisnasını tahkim yargılaması oluşturmaktadır. Tahkim yargılaması, kural olarak ihtiyaridir. HUMK’da düzenlenen tahkim yolu, ihtiyari tahkimdir. Tahkim yargılamasına ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Ermenek**, İbrahim, “Hakem Yargılamasında Bağlantılı Davalar”, Hakan Pekcanitez’e Armağan, DEÜHFD, C. 16, S. Özel Sayı, 2014, s. 1225 vd.; **Bacanlı**, Mehmet Rıfat, “Hakem Sözleşmesinde Esasa Uygulanacak Hukuk”, UMD, C. 5, S. 10, 2017, s. 113 vd.

²³⁶ Türk hukukundaki zorunlu tahkim düzenlemelerine ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Konuralp**, s. 136 vd.

²³⁷ **Bacanlı**, s. 78.

²³⁸ Resmî Gazete, 28.11.2013, Sayı:28835.

²³⁹ Tüketici hakem heyetleri, tüketici işlemleri ile tüketiciye yönelik uygulamalardan doğabilecek uyuşmazlıklara çözüm bulmak amacıyla Bakanlık tarafından oluşturulur (TKHK m. 66/1).

²⁴⁰ **Konuralp**, tüketici hakem heyetine başvurunun zorunlu olduğu hâllerde zorunlu tahkim; başvurunun ihtiyari olduğu durumlarda ise ihtiyari tahkim niteliğinde olduğunu belirtmiştir (**Konuralp**, s. 138-139). Tüketici hakem heyetine başvurunun ne bir tahkim yolu ne de alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemi olduğu yönünde bkz. **Budak**, Ali Cem, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’a Göre Tüketici Hakem Heyetleri”, Hakan Pekcanitez’e Armağan, DEÜHFD, C. 16, S. Özel Sayı, 2014, s. 79-80; **Tutumlu**, Mehmet Akif, Tüketici Yargılaması Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2019, s. 46. **Ersen Perçin** ise, tüketici hakem heyetine başvurunun istisnai yargılama faaliyeti olduğunu ileri sürmüştür (**Ersen Perçin**, Gizem, “Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerinden Arabuluculuğun Hukuksal Düzenlemelerdeki Yeri”, MHMÖHB, C. 31, S. 2, 2011, s. 194).

hukuki niteliğinin bir yargı yolu olmadığını açıkça belirtmiştir²⁴¹. Kanaatimizce tüketici hakem heyetinin yargılamaya ilişkin birtakım yetkilerinin bulunması (bilirkişi atama, bilgi ve belge isteme vb.) ve alınan kararların tarafları bağlaması tahkim yolu olarak kabul edilmesini; tarafların hakemleri ve uygulanacak kuralları seçme konusunda bir etkilerinin bulunmaması ve bu yola başvurunun ihtiyari olmaması da zorunlu tahkim yolu olarak kabul edilmesi sonucunu doğurmaktadır²⁴². Değeri belirli bir meblağın altındaki uyuşmazlıklarda tüketici hakem heyetine başvurulmasına ilişkin karar, “*hakemdeki dava*” kapsamında değerlendirilmelidir. Bu açıdan tüketici konumundaki pay sahibi²⁴³ veya maddede sayılan yakınlarını ilgilendiren tüketici hakem heyetine başvurulmasına ilişkin kararda pay sahibi oy hakkından yoksundur.

TTK m. 436 veya gerekçesinde alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki dava kapsamına girip girmediği belirtilmemiştir. 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu’nda²⁴⁴ (HUAK) düzenlenen ve bir uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak öngörülen arabuluculuk²⁴⁵, ihtiyari²⁴⁶ ve zorunlu arabuluculuk olarak ikiye ayrılmaktadır²⁴⁷. Özel

²⁴¹ Anayasa Mahkemesi, 31.05.2007, E. 2007/53, K. 2007/61 (Resmî Gazete, 27.12.2007, Sayı: 26739); Anayasa Mahkemesi, 20.03.2008, E. 2006/78, K. 2008/84 (Resmî Gazete, 01.07.2008, Sayı: 26923).

²⁴² **Bacanlı**, s. 79; **Atalı**, Murat, “Yargılama İlkeleri Çerçevesinde Tüketici Hakem Heyetleri”, Tüketici Hukukunda Uyuşmazlık Çözümüne İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 71.

²⁴³ TTK m. 19/1 gereği, tacirlerin borçlarının ticari olması asıldır ve kanunda tüzel kişiler açısından bir istisna öngörülmemiştir. TKHK’ya göre tüketici, ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi ifade etmektedir. Anonim şirketin işlemlerinin ticari olması asıl olduğuna göre, anonim şirketler “*tüketici*” kavramına dâhil edilmemektedir.

²⁴⁴ Resmî Gazete, 22.06.2012, Sayı: 28331.

²⁴⁵ Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu m. 2/1-b hükmüne göre, “*arabuluculuk: sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyari olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini ifade eder.*”.

²⁴⁶ İhtiyari arabuluculuk yönteminde arabulucu, hukuki uyuşmazlığa çözüm odaklı bakarak tarafları birleştirici rol üstlenmektedir. Alınan kararların, kural olarak, hukuki bir bağlayıcılığı yoktur. Arabuluculuk yöntemine ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Ersen Perçin**, s. 185 vd.

²⁴⁷ **Atasoy**, Ömer Adil/ **Bilgin**, Berk Olçum, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Konusunda Açılacak Ticari Davalarda Zorunlu Arabuluculuk Uygulaması ve Sorumluluk Davasına

kanunlarda dava açılmasından önce arabulucuya başvurulmuş olmasını dava şartı sayan hâller, zorunlu arabuluculuk olarak nitelendirilebilir. 7155 sayılı Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Kanun²⁴⁸ m. 20 ile TTK'ya eklenen 5/A maddesi uyarınca arabuluculuk, 01.01.2019 tarihi itibarıyla ticari davalar bakımından dava şartı olarak kabul edilmiştir. Hükme göre, “*bu Kanunun 4 üncü maddesinde ve diğer kanunlarda belirtilen ticari davalardan, konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri hakkında dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır*”²⁴⁹. Bu açıdan şirket işlerinin görülmesi sebebiyle ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümü ile şirketin uğradığı zararlar sebebiyle açılacak tazminat ve sorumluluk davalarında arabuluculuk bir dava şartıdır²⁵⁰.

Hükümde alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin sayılmaması, arabuluculuğun oy hakkından yoksunluk kapsamı dışında tutulduğu sonucunu doğurmamalıdır. İstisnai nitelikteki hükümlerin dar yorumlanmasının, hükmün yalnızca lafzına bakarak yorum yapılmasını gerektirmediğine daha önce değinmiştik. TTK m. 436'da öngörülen “*herhangi bir yargı kurumu veya hakemdeki dava*” ifadesi ile esasen bir uyuşmazlığın çözümünde tarafların başvurabileceği yollar kastedilmektedir. Tarafların ihtiyari veya zorunlu olarak uyuşmazlık çözüm yöntemlerine başvurması da yargılama sürecine dâhil edilmektedir. Zira zorunlu arabuluculuk için bu yola başvurulmamış olması açılan davanın usulden reddedilmesine sebep olacağı gibi (HMUK m. 115/2), arabuluculuk görüşmeleri neticesinde anlaşmaya varılması da anlaşılan hususlar yönünden daha sonradan mahkemeye başvuru olanağını ortadan

Etkisi”, İAÜHFD, C. 5, S. 2, 2019, s. 133; **Oğuz**, Özgür/ **Koçak**, Ayşegül Merve, “Ticari Uyuşmazlıklarda Zorunlu Arabuluculuk”, RTHD, C. 5, S. 3, 2020, s. 488; **Atalı/ Ermenek**, s. 404.

²⁴⁸ Resmî Gazete, 19.12.2018, Sayı: 30630.

²⁴⁹ Hangi hususların bu hüküm ile zorunlu arabuluculuk kapsamına girdiğine ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Oğuz/ Koçak**, s. 496 vd.

²⁵⁰ **Atasoy/ Bilgin**, s. 136-138; **Taş**, Alihsan, Limited Şirkette Müdürler, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019, s. 187-188.

kaldırmaktadır (HUAK m. 18/5). Bu açıdan arabuluculuk görüşmelerinin söz konusu davaların açılmasında bir etkisi olmadığı ileri sürülemez. Örneğin, uyuşmazlık kendisi açısından kişisel nitelik arz eden pay sahibinin oy kullanarak arabulucuya başvurmama yönünde karar aldırması, TTK m. 5/A kapsamına giren davaların açılmasını da dolaylı olarak engellemektedir. Bu açıdan oydan yoksunluk hükmünün getiriliş amacı ve arabuluculuk yönteminin şirketler hukuku alanına dâhil edilmesi birlikte değerlendirildiğinde, arabuluculuğun da TTK m. 436 kapsamına sokulması gerektiğini düşünmekteyiz. Sonuç olarak pay sahibi, kendisi veya maddede öngörülen yakınları için kişisel nitelik arz eden uyuşmazlıklarda arabulucuya başvurulmasına ilişkin kararda oy hakkından yoksundur.

3. Kişisel Nitelik Taşıyan İş, İşlem ve Davaların Somutlaştırılması

a. Genel Olarak

TTK m. 436/1 düzenlemesi, şirket ile pay sahibi arasında kişisel nitelik arz eden kararlarda oy hakkından yoksunluğu öngörmektedir. Pay sahibinin ortak sıfatıyla değil, üçüncü kişi konumunda katıldığı kararlar yönünden oydan yoksunluğu gündeme gelmektedir. Bu açıdan oy hakkından yoksunluk, pay sahibi ile şirketi taraf gibi karşı karşıya getiren ve pay sahibinin şirket dışı bir menfaatinin bulunduğu kararlar yönünden öngörülmüştür²⁵¹. Hükümde yer alan “*arasında*” ifadesi de bunu teyit eder niteliktedir. Örneğin, pay sahibinin doğrudan menfaatine yönelik olsa dahi, şirketin yeni hisse senedi çıkarması, kâr payı dağıtım kararı, ibra niteliği taşımayan bilançonun onaylanması kararı²⁵², şirket ile pay sahibi arasında kişisel nitelik arz etmediğinden yoksunluk kapsamında değerlendirilmeyecektir. Zira pay sahibinin bu kararlarda bir

²⁵¹ Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 87.

²⁵² Bu örnekler çoğaltılabilir. Bu hususta bkz. Hirsch, s. 295; Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 102 vd.; Arslanlı, Anonim Şirket, s. 54-55; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar II, N. 989a2, s. 40.

menfaatinin bulunması tek başına oy hakkından yoksunluğun uygulanması için yeterli değildir. Pay sahibi söz konusu kararlara ortak sıfatıyla katılmakta ve bu sıfatı dolayısıyla bir menfaat elde etmektedir. Oysaki oy hakkından yoksunluk pay sahibinin üçüncü kişi konumunda katıldığı kararlarda uygulama alanı bulmaktadır.

Kişisel nitelikte iş, işlem veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davanın içeriği hâkim tarafından belirlenecektir. Hâkim bu belirlemeyi yaparken TMK m. 4'teki yetkisini kullanacaktır. Bu noktada kişisel nitelik kavramının geniş mi yoksa dar mı yorumlanacağı çözüme kavuşturulmalıdır. Kanaatimizce hâkim kişisel nitelik kavramını hükmün amaçları dışına çıkacak şekilde geniş yorumlamamalıdır. Oy hakkının vazgeçilmez niteliği bunu gerektirmektedir. Buna ek olarak, anonim şirketlerin kişisel ögelere çok az yer veren katı bir sermaye şirketi niteliğinde olması ve esasen hükmün dernekler hukukundan aktarılması da bu kıstasın sınırlarının belirlenmesinde hâkime yol gösterici nitelikte olmalıdır²⁵³. Tereddüt hâlinde iş, işlem veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davanın kişisel nitelikte olup olmayacağı bu açıklamalar kapsamında yorumlanmalı ve somut olaya uygulanmalıdır.

Kişisel nitelikte iş, işlem veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki dava kavramının içeriği hâkim tarafından doldurulacağı için bu kavramın somutlaştırılması gerekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki kararların kişisel nitelikte olup olmayacağı değerlendirilecektir.

²⁵³ Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 87.

b. Yönetim Kurulu Üyeleri ile Denetçilerin Seçimi ve Azline İlişkin Karar

TTK m. 408/2-b'e göre, yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi ve azli genel kurulun devredilmez yetkileri arasındadır²⁵⁴. Yönetim kurulu üyelerinin seçilmeleri ve görevden alınmaları, pay sahiplerinin şirket yönetimine katılmalarını sağlamaktadır. Bu açıdan yönetim kurulu üyelerinin seçilmesine ilişkin genel kurul kararında²⁵⁵, üye olarak seçilecek pay sahibi oy kullanabilir. Pay sahibinin söz konusu karar yönünden bir menfaatinin olduğu ileri sürülse bile, söz konusu menfaat ortak sıfatıyla elde ettiği bir menfaattir. Sonuç olarak, pay sahibinin yönetim kurulu üyesi olarak seçilmesi veya azli, şirket ile pay sahibi arasında kişisel nitelikte bir işlem arz etmemektedir²⁵⁶. Bu açıdan pay sahibi, yönetim kurulu üyesi seçilmesine veya görevden alınmasına ilişkin genel kurul kararında oy hakkından yoksun değildir²⁵⁷.

Yönetim kurulunun hazırladığı finansal tablolar ile yıllık faaliyet raporları, pay sahiplerinin seçeceği denetçiler tarafından uluslararası denetim standartlarına uygun şekilde denetlenir (TTK m. 397/1)²⁵⁸. TTK m. 408/2-c hükmüne göre, kanundaki istisnalar dışında, denetçilerin seçimi ve görevden alınmaları genel kurulun devredilmez yetkileri arasındadır²⁵⁹. Peki pay sahibinin yakınlarının şirkete denetçi olarak

²⁵⁴ Genel kurulun bu konudaki devredilmez yetkilerine ilişkin olarak kanunda bazı istisnalar öngörülmüştür. Bkz. TTK m. 339/3, TTK m. 363/1, TTK m. 334. Ayrıca aşağıda bkz. İkinci Bölüm, II, F, 2.

²⁵⁵ Kanun koyucu, yönetim kurulu üyelerinin seçimi ve azlinde özel bir nisap öngörmemiştir. TTK m. 418'e göre, esas sözleşmede aksine bir düzenleme öngörülmemişse yönetim kurulu üyeleri, sermayenin en az dörtte birinin bulunduğu toplantıda, hazır bulunan oyların çoğunluğu ile seçilirler.

²⁵⁶ **Erdem**, Nuri, "Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyesinin Azli", İÜHFM, C. 76, S. 2, 2018, s. 525, dn. 81.

²⁵⁷ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 108; **Hirsch**, s. 295; **Arslanlı**, Anonim Şirket, s. 54, dn. 144a; **Akdağ Güney**, Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, Vedat Kitapçılık, 2. Baskı, İstanbul, 2016, s. 61; **Doğanay**, s. 1093; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 989a2, s. 40; **Yanlı**, Hâkimiyet Sözleşmeleri, s. 13.

²⁵⁸ Denetlenecek tablolar ve belgelere ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Çelik**, Denetim, s. 551 vd.; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, N. 643, s. 519 vd.

²⁵⁹ ETK döneminde denetçi anonim şirketin zorunlu organları arasında yer almaktaydı. TTK ile denetim, bağımsız, tarafsız ve anonim şirket dışındaki kişilerce yapılabilir. Ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Çelik**, Aytekin, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirketlerin Denetimi", Prof. Dr. Tuğrul

seçilmesine ilişkin genel kurul kararında²⁶⁰ pay sahibi oy hakkından yoksun olacak mıdır? Yönetim kurulunca hazırlanan finansal tabloları incelemek çoğu zaman uzmanlık gerektirmektedir. Yapılan inceleme neticesinde denetçi, herkesin anlayabileceği bir dille ve açık bir biçimde bir rapor düzenler ve görüş yazısını açıklar (TTK m. 402 vd.). Olumlu görüş yazısı, yönetim kurulu üyelerinin ibrasına gerekçe oluşturabileceği gibi, olumsuz görüş yazısı da sorumluluklarına dayanak oluşturabilmektedir²⁶¹. Olumsuz görüş yazısı yazılan hâllerde genel kurul, yeni bir yönetim kurulu seçer ve seçilen yönetim kuruluna yeniden finansal tablolar hazırlatır (TTK m. 403/5). Görüldüğü gibi denetçilerin faaliyetleri neticesinde pay sahipleri yönetim kurulunu ve hazırladıkları finansal tabloları denetleyebildikleri gibi, görüş yazısı ile yeni yönetim kurulunu seçme, ibra etme ve sorumluluk davası açma kararlarına da dayanak bulmaktadırlar²⁶². Bu açıdan pay sahipleri atayacakları denetçi yoluyla şirketi denetleme olanağına kavuşmaktadır. Pay sahibinin eşinin ya da alt veya üst soyunun denetçi olarak seçilmesine ilişkin genel kurul kararı, şirket ile pay sahibi arasında kişisel nitelikte bir iş arz etmemektedir. Zira pay sahibi söz konusu karara üçüncü kişi gibi katılmamakta, söz konusu kararda ortaksal bir menfaati bulunmaktadır. Bu açıdan pay sahibi, yakınlarının denetçi olarak seçilmesine ilişkin kararda oy hakkından yoksun değildir²⁶³.

Ansay'a Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara, 2006, s. 548 vd.; **Poroy (Tekinalp/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 630, s. 341 vd.; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 251.

²⁶⁰ TTK m. 400'de şirkette denetçi olamayacak kişiler öngörülmüştür. Hükümde denetçi olamayacak kişiler arasında pay sahibinin kendisi sayılmasına karşın, yakınları sayılmamıştır. Bu açıdan pay sahibinin eşinin ya da alt veya üst soyunun denetçi olarak seçilmesi mümkündür.

²⁶¹ Bkz. TTK m. 403 düzenlemesine ilişkin gerekçe [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 194].

²⁶² TTK m. 403'ün gerekçesine göre, "bu yazı yöneticilerin sorumluluğuna dayanak oluşturan bir belge olarak kabul edilebilir. Denetçinin olumsuz görüş yazısı vermesi halinde, söz konusu finansal tabloların sonuçlarına dayanılarak hiçbir karar alınamaz. Çünkü, denetlenen yılsonu finansal tablolarının, faaliyet döneminin sonuçlarını belirlemediği, belirlemeye uygun olmadığı anlaşılmıştır. Açıklanan sonuçlar, başka bir anlatımla, kâr veya zarar gerçek değildir; gerçek sonucu yansıtmamaktadır." [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 194].

²⁶³ **Hirsch**, s. 295. Karş. **Domanıç**, Hayri, Anonim Şirketler, Eğitim Yayınları, İstanbul, 1978, s. 706-707.

c. Yönetim Kurulu Üyelerinin Mali Haklarının Belirlenmesine İlişkin Karar

TTK m. 394 hükmüne göre, “*yönetim kurulu üyelerine, tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye prim ve yıllık kârdan pay ödenebilir*”²⁶⁴. TTK m. 408/2-b gereği, yönetim kurulu üyelerini ilgilendiren ücret veya huzur hakkı gibi mali hakların belirlenmesi, genel kurulun devredilmez görev ve yetkileri arasındadır²⁶⁵. Peki genel kurulda alınacak yönetim kurulu üyelerinin mali haklarının belirlenmesine ilişkin kararda, pay sahibi yönetim kurulu üyesi oy hakkından yoksun olacak mıdır²⁶⁶? *Tekinalp*, konuyu anonim şirketin tek pay sahipli olup olmamasına göre değerlendirmektedir. Tek pay sahipli şirketlerde pay sahibi ile şirket arasındaki sözleşmelerin geçerliliğini yazılı şekilde yapılmasına bağlayan TTK m. 371/6 hükmü gereği, bu kararda pay sahibi yönetim kurulu üyesinin oy kullanamayacağını belirtmiştir²⁶⁷. *Yanlı* ise, alınacak kararda yönetim kurulu üyesi pay sahibinin kişisel bir menfaat elde ettiği gerekçesiyle oy hakkından yoksun olacağını

²⁶⁴ Hükümde “*ödenir*” ifadesi yerine, “*ödenebilir*” ifadesi kullanılmıştır. Bu sebeple yönetim kurulu üyelerine söz konusu hakkın sağlanması zorunlu bir husus değildir. Bkz. **Yanlı**, Mali Haklar, s. 42.

²⁶⁵ Hükme getirdiği eleştiri için bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s. 177. SPK’ya tabi halka açık anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin mali haklarının belirlenmesinde TTK’daki sistemden farklı bir düzenleme getirilmiştir. Buna göre, üyelerin mali haklarının belirlenmesi için ücret komisyonun oluşturulması zorunludur. Komitelerin en az iki üyeden oluşması ve üyelerin çoğunluğunun icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinden seçilmesi de zorunlu kılınmıştır. Komite başkanları ise, bağımsız yönetim kurulu üyeleri arasından seçilmektedir. II- 17.1 sayılı Kurumsal Yönetim Tebliği’nin (Resmî Gazete, 03.01.2014, Sayı: 28871) ekinde belirtilen Kurumsal Yönetim İlkeleri m. 4.5.13’e göre, “*ücret komitesi, ücretlendirmede kullanılan kriterlere ulaşma derecesi dikkate alınarak, yönetim kurulu üyelerine ve idari sorumluluğu bulunan yöneticilere verilecek ücretlere ilişkin önerilerini yönetim kuruluna sunar*”. Kurumsal Yönetim İlkeleri m. 4.6.2’de ise, “*yönetim kurulu üyelerinin ve idari sorumluluğu bulunan yöneticilerin ücretlendirme esasları yazılı hale getirilmeli ve genel kurul toplantısı gündeminde ayrı bir madde olarak pay sahiplerinin bilgisine sunularak ortaklara bu konuda görüş bildirme imkânı tanınmalıdır*”. Düzenlemede sunulan öneri ile genel kurulda pay sahiplerine görüşünü bildirme imkânı tanındığı belirtilmiştir. Hükümdeki ifadede bildirilen görüşün bağlayıcı mı yoksa tavsiye niteliğinde mi olduğu anlaşılamamaktadır. Oysa TTK’da yönetim kurulu üyelerinin mali haklarının belirlenmesinde genel kurul münhasıran yetkilidir.

²⁶⁶ Limited şirketlerde söz konusu kararda yönetim kurulu üyesi pay sahibi oy kullanabilir. Bkz. **Yıldırım**, Ali Haydar, Limited Ortaklık Müdürünün Hukuki Durumu, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir, 2008, s. 41-42; **Taş**, s. 153.

²⁶⁷ **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 12-90, s. 146.

belirtmiştir²⁶⁸. Doktrinde bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre²⁶⁹, yönetim kurulu üyelerinin mali haklarının belirlenmesinde yönetim kurulu üyesi pay sahibi oy hakkından yoksun değildir. Burada yönetim kurulu üyelerine şirketin yönetim ve temsilde görev almaları karşılığında sağlanan bir hak mevcuttur. Yönetim kurulu üyelerine sağlanan ücret veya huzur hakkı, üyenin şahsına yönelik bir hak değildir²⁷⁰. Bu açıdan karar yönünden yönetim kurulu üyeleri ile şirket arasında kişisel nitelikte bir işlemin gerçekleştiği ileri sürülemez²⁷¹. Açıklanan gerekçelerle yönetim kurulu üyelerine sağlanacak mali hakların tespitine ilişkin genel kurul kararında yönetim kurulu üyesi pay sahibi oy hakkından yoksun değildir.

d. Şirketle İşlem Yapma ve Rekabet Etme Yasağının Kaldırılması Kararı

TTK m. 395'te yönetim kurulu üyelerinin, genel kuruldan izin almadan, şirketle işlem yapmaları yasaklanmıştır. TTK m. 396'da ise, yönetim kurulu üyelerinin, genel kurulun iznini almadan, şirketin işletme konusuna giren ticari iş türünden bir işlemi kendi veya başkaları hesabına yapamayacakları gibi, aynı tür ticari işlemlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak sıfatıyla da giremeyecekleri düzenlenmiştir. Genel kurul alacağı bir kararla TTK m. 395 ve 396 kapsamına giren bir işleme izin verebileceği gibi, yapılan işleme sonradan icazet de verebilir. Peki yönetim kurulu üyelerine TTK m. 395 ve 396 kapsamında izin veya sonradan icazet verilmesine ilişkin genel kurul kararında, yönetim kurulu üyesi pay sahibinin oy hakkından yoksunluğu gündeme gelecek midir? Şirketle işlem yapan veya yapacak olan pay sahibi yönetim kurulu üyesi, pay sahipliğinden kaynaklanan bir hakkını kullanmamakta, şirket

²⁶⁸ **Yanlı**, Mali Haklar, s. 67. Aynı yönde bkz. **Özer**, Işık, Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde Anonim Şirket Yöneticilerinin Mali Hakları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 227; **Celep**, Faruk, Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Mali Hakları, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011, s. 62.

²⁶⁹ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 108, dn. 98.

²⁷⁰ **Pulaşlı**, Genel Esaslar, N. 168, s. 433.

²⁷¹ Bkz. Yargıtay 11. H.D., 07.01.2020, E. 2018/2906, K. 2020/94 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 20.08.2020).

karşısında üçüncü kişi konumunda bulunmaktadır. Burada şirket ile işlem yapan yönetim kurulu üyesinin şirketle menfaatlerinin karşı karşıya geldiği durumlarda kendi menfaatini ön planda tutması ve TTK m. 369’da öngörülen bağlılık yükümlülüğüne aykırı davranışı önceden alınan bir kararla veya sonradan verilen bir icazetle kabul edilmektedir. Söz konusu iş veya işlem pay sahibi açısından kişisel nitelik taşımaktadır. Ayrıca, pay sahibinin menfaati ile şirket menfaati çoğu durumda zıt olacaktır. Bu sebeple yönetim kurulu üyesi pay sahibi, şirketle işlem yapma veya rekabet yasağının ortadan kaldırılmasına ilişkin genel kurul kararında oy hakkından yoksundur. Doktrinde²⁷² ve Yargıtay kararlarında²⁷³ da yönetim kurulu üyesi pay sahibinin söz konusu karar yönünden oy hakkından yoksun olduğu kabul gören bir görüştür.

e. Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı ve Özel Denetçi Atanması Talebi

TTK m. 437’de pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkı düzenlenmiştir. Buna göre, pay sahibinin ticari defterler ile şirket yazışmalarında inceleme hakkını kullanabilmesi için genel kurulun izni veya yönetim kurulunun bu yönde bir kararı olması gereklidir. Peki genel kurulda alınacak kararda, pay sahibinin, TTK m. 436/1 kapsamında oydan yoksunluğu gündeme gelecek midir? Bu soruyu olumsuz yanıtlamak gerekir. Zira bu karar yönünden pay sahibinin kişisel değil, ortaksal menfaatinin bulunduğu açıktır. Buna ek olarak, pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkı,

²⁷² **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 109-111; **Franko**, Nisim, “Ticaret Şirketlerinde Rekabet Memnuiyeti”, BATİDER, C. 13, S. 1, 1985, s. 41; **Domanıç**, s. 457; **Arslanlı**, Anonim Şirket, s. 156; **Yasan**, Mustafa, “Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Rekabet Yasağı (TTK m. 335)”, İrfan Baştuğ Anısına Armağan, DEÜHFD, C. 7, S. Özel Sayı, 2005, s. 435; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 203; **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s. 229; **Demirci**, Ebru, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Şirketle İşlem Yapma ve Şirkete Borçlanma Yasağı, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2018, s. 51; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 989b, s. 40; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim I, s. 666.

²⁷³ Yargıtay 11. H.D., 14.03.2011, E. 2009/10138, K. 2011/2606; Yargıtay 11. H.D., 12.05.2014, E. 2014/685, K. 2014/8941; Yargıtay 11. H.D., 03.12.2016, E. 2015/11835, K. 2016/8672; Yargıtay 11. H.D., 24.04.2017, E. 2016/2632, K. 2017/2360; Yargıtay 11. H.D., 27.04.2017, E. 2016/3815, K. 2017/2497 (Kararlar için bkz. www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 20.01.2021).

vazgeçilmez nitelikte bir pay sahipliği hakkıdır²⁷⁴. Bu talep kişisel nitelikte olmayıp, bizatihi pay sahipliği haklarının kullanılmasıdır. Pay sahibinin alınacak kararda oydan yoksunluğu, bilgi alma ve inceleme hakkının kanunda öngörülen kapsamın dışında sınırlandırılmasına sebep olacaktır. Sonuç olarak, bilgi alma ve inceleme talebine ilişkin genel kurulda alınacak kararda pay sahibi oy hakkından yoksun değildir²⁷⁵.

TTK m. 438’de her pay sahibinin, bilgi alma ve inceleme hakkını önceden kullanması koşuluyla, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını genel kuruldan isteyebileceği düzenlenmiştir. Bu durumda özel denetim istemine ilişkin genel kurul kararının, yönetim kurulu üyesinin şirketle arasında kişisel nitelikte bir iş olup olmadığı sorunu gündeme gelmektedir. Pay sahibinin özel denetçi atanmasına ilişkin talebi, şirket yönetim ve denetimine katılımını sağlayan bir araç niteliğindedir²⁷⁶. Pay sahibi bu karara üçüncü kişi konumunda katılmamakta ve söz konusu talebi ortaksal menfaatine hizmet etmektedir²⁷⁷. Buna ek olarak, özel denetçinin hazırlayacağı rapor ne yönetim kurulu üyelerinin doğrudan ibra edilmelerine ne de sorumluluklarının doğmasına sebep olmaktadır²⁷⁸. Bu açıdan özel denetçi atanmasına ilişkin kararda, pay

²⁷⁴ TTK m. 437/6’ya göre, “bilgi alma ve inceleme hakkı, esas sözleşmeyle ve şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz.”.

²⁷⁵ Konuyu limited şirketler açısından inceleyen *Bilgili ve Cengil*, bilgi alma ve inceleme talebinin onaylandığı genel kurul kararında pay sahibinin de lege ferenda oydan yoksun olacağını belirtmiştir. Bu görüşün dayanağının da ortağın bağlılık yükümüne ve rekabet yasağına aykırı faaliyetlerinin onaylanmasına ilişkin kararda oy hakkından yoksunluğu düzenleyen TTK m. 619/3 hükmü olduğunu belirtmiştir (*Bilgili/ Cengil*, s. 100). *Can* ise, şirket sırları niteliğindeki bilgileri öğrenmek için bilgi alma ve inceleme talebinde bulunan pay sahibinin oy hakkından yoksun olacağını belirtmiştir. Söz konusu kararda pay sahibini oydan yoksun kılmamanın, TTK m. 619/3 kapsamında değerlendirilebilen ve hükmün amacına uygun düşen bir yorum olduğunu belirtmiştir (*Can*, *Düşünceler*, s. 58 vd.).

²⁷⁶ *Poroy (Tekinalp/ Çamoğlu)*, Ortaklıklar Hukuku, N. 642, s. 347.

²⁷⁷ *Teoman*, Oydan Yoksunluk, s. 112; *Çeker*, Oy Hakkı, s. 203.

²⁷⁸ Aksi yönde düşünen *Moroğlu*, özel denetçi tarafından incelenmesi öngörülen işlemde dolayı sorumlulukları doğacak kurucu, yönetici veya denetçilerin, özel denetçi atanması kararında oy hakkından yoksun olacaklarını belirtmiştir (*Moroğlu*, Erdoğan, “Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi”, *İÜHF*, C. 42, S. 1-4, 1976, s. 347). Aynı yönde bkz. *Üçışık/ Çelik*, s. 316, dn. 170. *Topsoy*, TTK m. 436/1’de öngörülen kişilerle ilgili bir husus için özel denetçi atanmasına ilişkin kararda oydan yoksunluğun uygulama alanı bulacağını belirtmiş, ancak yönetim kurulu için bir istisna öngörmüştür. Yazara göre, yönetim kurulu hakkında özel denetime ilişkin bir istemde, yönetim kurulu üyeleri ve maddede sayılan yakınlarının oy kullanmasında hukuken bir sakınca yoktur [*Topsoy*, Fevzi, “Anonim Şirket Pay Sahibinin Özel Denetim İsteme Hakkı, Anonim Şirketlerde Bireysel ve Azınlık Pay Sahibi Hakları”, (Ed. *Ulusoy*, Erol), Bilge Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2016, s. 319].

sahibi yönetim kurulu üyesinin kişisel bir menfaatinin olduğu da ileri sürülemez. Son olarak, TTK m. 439'da genel kurulun söz konusu talebi reddetmesi hâlinde, azınlığın²⁷⁹ mahkemeden özel denetçi atanmasını isteyebileceği düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere özel denetim isteme hakkı, TTK'da bir azınlık hakkı olarak da düzenlenmiştir²⁸⁰. Azınlığa karşı tanınan bu yetki yanında ayrıca yönetim kurulu üyesinin oydan yoksun kılınmasının pratik bir yararı kalmamaktadır²⁸¹. Açıklanan gerekçelerle özel denetçi atanmasına ilişkin kararda yönetim kurulu üyesi pay sahibinin oy hakkından yoksunluğu gündeme gelmeyecektir²⁸².

f. Yapısal Değişiklik Kararları

TTK m. 134 ve devamı hükümlerinde şirketlerin birleşme, bölünme ve tür değiştirmeleri düzenlenmiştir. Anonim şirketin başka bir şirketle birleşmesi veya malvarlığının belirli bir bölümünün diğer şirketlere devredilmesi kararında, aynı zamanda işlemin tarafı diğer şirkette de pay sahibi olan kişi açısından oydan yoksunluk hükümleri uygulama alanı bulacak mıdır²⁸³? Doktrinde çoğu yazar, bu tür yapısal değişiklik kararlarının şirket ile pay sahibi arasında kişisel nitelikte bir iş olmadığını ve bu sebeple oydan yoksunluğun gündeme gelmeyeceğini belirtmiştir²⁸⁴. *Toraman*

²⁷⁹ TTK m. 439'a göre azınlık, "*sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri veya paylarının itibari değeri toplamı en az bir milyon Türk Lirası olan pay sahiplerini*" ifade eder.

²⁸⁰ Bkz. TTK m. 439 gerekçesi [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 121].

²⁸¹ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 112-113; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 203.

²⁸² **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 992a, s. 43; **Erdem**, Azil, s. 525, dn. 81. Bu yöndeki Yargıtay kararı için bkz. Yargıtay 11. H.D., 26.09.1994, E. 2800, K. 6771 (**Eriş**, Şirketler III, s. 2944).

²⁸³ SPK m. 29/6, halka açık anonim ortaklıklarda önemli nitelikteki işlemlere TTK m. 436/1'e göre taraf olan ortakların bu işlemlerin onaylanacağı genel kurul kararında oy kullanmayacaklarını düzenlenmiştir. SPK m. 23/1'de halka açık anonim ortaklıkların birleşme, bölünme ve tür değiştirme işlemlerinin önemli nitelikte işlemlerden olduğu belirtilmiştir. Ancak Sermaye Piyasası Kurulu tarafından çıkartılan II-23.3 sayılı Önemli Nitelikteki İşlemler ve Ayrılma Hakkı Tebliği m. 10/3'e göre, önemli nitelikteki işlemlerden olan birleşme, bölünme ve tür değiştirme işlemlerinin kişisel nitelikte sonuç doğurmadığının kabul edileceği belirtilmiş, söz konusu kararlarda oydan yoksunluğun gündeme gelmeyeceği özel olarak düzenlenmiştir (Resmî Gazete, 27.06.2020, Sayı: 31168).

²⁸⁴ **Hirsch**, s. 294; **Toraman Çolgar**, s. 1743; **Ulusoy**, Erol, "Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması", BÜHFD, C. 9, S. 117-118, 2014, s. 94-95; **Gürel**, Murat, Anonim

*Çolgar*²⁸⁵, oydan yoksunluğa ilişkin TTK m. 436/1 hükmünün şirketler topluluğuna uygulanması hâlinde TTK m. 195 vd. hükümlerinin fiilen uygulanamayacağını öne sürmüştür. Örneğin, hâkim şirketin kontrol ettiği iki şirketini birleştirmesine ilişkin kararda, şirkette tek pay sahibi bulunması hâlinde karar hiç alınamayacak, azınlığın mevcut olduğu durumlarda ise karar azınlığın takdirine bırakılacaktır. Bu sebeple yazar, söz konusu kararda yoksunluk hükümlerinin dar yorumlanması gerektiğini belirtmiştir. *Yasaman*, devralan şirketin, devreden şirketin paylarını elinde bulundurması hâlinde, devreden şirketin genel kurulunda bu paylara ilişkin oy haklarını kullanabileceğini belirtmiştir²⁸⁶. Aksi yönde düşünen *Kendigelen* kaleme aldığı bilirkişi raporunda, anonim şirketin pay sahibine devrini, pay sahibi ile şirket arasında kişisel nitelikte bir iş olarak görmekte ve oydan yoksunluğun gündeme geleceğini belirtmektedir²⁸⁷. *Moroğlu* da pay senetlerinin %90'ını elinde bulundurduğu (A) anonim şirketini devralarak birleşecek olan bir (B) anonim şirketinin, (A) anonim şirket genel kurulunda oy hakkından yoksun olacağını belirtmiştir²⁸⁸.

Kanaatimizce, yapısal değişiklik kararları şirket ile pay sahibi arasında kişisel nitelikte bir iş konumunda değildir. Bu karar ile pay sahibinin şirket yönetimine katılımı sağlanmaktadır. Zira bu işlemler ile şirket yeni bir oluşuma girecek ve bu açıdan pay sahipliği çevresi ile yönetim organizasyonu değişime uğrayacaktır. Benzer sonuç işlemin tarafı olan şirkette hâkim konumda bulunan pay sahibi açısından da geçerli olmalıdır. Aksi görüşün kabulü hâlinde, hâkimiyet ilişkisinin varlığında bağlı şirkette alınacak birçok karar TTK m. 436 kapsamında değerlendirilebilecektir. Bu da

Şirketin Kendi Paylarının İktisabı Amacıyla Finansal Destek Verme Yasağı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2014, s. 182.

²⁸⁵ *Toraman Çolgar*, s. 1742-1743.

²⁸⁶ *Yasaman*, İbrahim Hamdi, Anonim Ortaklıkların Birleşmesi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1987, s. 82.

²⁸⁷ *Kendigelen*, Hukuki Mütalaa II, s. 175. Benzer yönde bkz. *Sevi*, Ali Murat, Anonim Ortaklıkta Payın Devri, Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara, 2018, s. 138; *Sarılioğlu*, s. 27.

²⁸⁸ *Moroğlu*, Oy Sözleşmeleri, s. 65.

yoksunluk hükümlerinin uygulanmasıyla esasen korunmaya çalışılan şirket menfaatini olumsuz yönde etkileyecektir. Son olarak, hâkimiyet ilişkisinin varlığı hâlinde oydan yoksunluk hükümlerini uygulamak, hâkimiyetin kullanılması sonucu alınan birleşme ve bölünme işlemlerinde sorumluluğu düzenleyen TTK m. 202 hükmünü etkisiz kılma sonucunu da doğurmaktadır²⁸⁹. Ancak kanundaki bir hüküm, diğer bir hükmü etkisiz kılacak nitelikte geniş yorumlanmamalıdır. Açıklanan gerekçelerle, genel kurulda alınacak birleşme ve bölünme kararları, TTK m. 436/1'e göre oydan yoksunluk kapsamına girmeyecektir²⁹⁰.

Birleşmeye katılan şirketteki pay sahipleri, birleşme sözleşmesinde ayrılma akçesi öngörülmüşse, ayrılma akçesi olarak şirketten çıkabilmektedirler (TTK m. 141/1). Yeni oluşumda bulunması istenmeyen pay sahiplerine ise TTK m. 141/2'ye göre zorunlu ayrılma akçesi öngörülmekte ve pay sahibi şirketten çıkartılabilmektedir. TTK m. 141/2'nin gerekçesinde hükmün özelliğinin, birleşmeye karşı olan ortağın veya ortakların şirketten çıkarılmaları olanağını devredilen şirkete sağlaması olduğu ve şirkette istenmeyen, devamlı sorun çıkaran azınlığı veya ortağı, ayrılma akçesini ödeyerek şirketten çıkarma hakkının, TTK m. 151/5 gereği sermayenin yüzde doksanını oluşturan büyük çoğunluğa verildiği belirtilmiştir²⁹¹. Peki birleşme sözleşmesinde ismen belirtilen pay sahibinin, söz konusu kararda oy hakkından yoksunluğu gündeme gelecek midir? Birleşme kararının şirket ile pay sahibi arasında kişisel nitelikte bir iş niteliğinde olmadığını yukarıda belirtmiştik. Zorunlu ayrılma akçesinin öngörüldüğü birleşme

²⁸⁹ Gürel, s. 183.

²⁹⁰ Yargıtay'ın bu yöndeki kararları için bkz. Yargıtay 11. H.D., 27.11.2001, E. 2001/7293, K. 2001/9377 (**Kendigelen**, Hukuki Mütalaa II, s. 180-181.); Yargıtay 11. H.D., 19.7.2011, E. 2009/10155, K. 2009/9018 (**Kendigelen**, Hukuki Mütalaa X, s. 38.).

²⁹¹ TTK m. 141/2'de pay sahibini çıkartma sebepleri öngörülmemiştir. Ancak hükmün gerekçesinde çıkarmaya neden oluşturacak nitelikte sebepler öngörülmüş ve bu nisapla alınan karara çıkarılmaları birleşme sözleşmesinde ismen belirtilmiş pay sahiplerinin itiraz edemeyecekleri ve bu açıdan çıkartılan pay sahiplerinin haklarının ortadan kaldırıldığı belirtilmiştir [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 116].

kararında da pay sahibi şirkete karşı üçüncü kişi konumunda değildir. Pay sahibinin söz konusu kararda şirket dışı bir menfaatinden ziyade, ortaksal bir menfaati bulunmaktadır. Ayrıca TTK m. 141/2'nin gerekçesinde, çıkartılan pay sahibinin bu karara itiraz edemeyeceği düzenlenmiştir²⁹². Söz konusu kararda kendi menfaatini üstün tutan pay sahibinin çıkartılma kararına itiraz hakkı elinden alınarak şirketin menfaati özel olarak korunmuştur. Buna ek olarak, ayrılma akçesi içeren birleşme sözleşmesi (TTK m. 141/2) genel kurulda sermayenin en az yüzde doksanının olumlu oyu ile alınabileceğinden, sermayenin en fazla yüzde onu oranındaki payı temsil eden ortak veya azınlık şirketten çıkarılabilecektir²⁹³. Bu kararda pay sahibini oydan yoksun kılmak, esasen arzu edilmeyen “azınlığın” değil, yüzde onu aşan düzeyde payı bulunan pay sahibinin de çıkarılmasına olanak sağlamaktadır. Zira oy hakkından yoksun pay sahipleri karar nisabında dikkate alınmazlar. Yoksunluğun uygulanması hâlinde hüküm, azınlığın çıkartılmasına hizmet etmekten ziyade, çoğunluğu oluşturan pay sahiplerinin diledikleri kişileri şirketten çıkarmalarına olanak sağlamaktadır. Ancak gerekçeden de anlaşıldığı üzere hüküm, şirkette istenmeyen azınlığın büyük çoğunluk tarafından çıkarılması yanında, suistimalleri ve keyfî çıkarma işlemlerini engellemeyi de amaçlamaktadır²⁹⁴. Açıklanan gerekçelerle, birleşme sözleşmesinin zorunlu ayrılma akçesi öngördüğü hâllerde, birleşme sözleşmesinde adı geçen ortakların TTK m. 436/1 kapsamında oydan yoksunlukları gündeme gelmemektedir²⁹⁵.

²⁹² Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 116.

²⁹³ **Kendigelen**, Abuzer, Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, On İki Levha Yayıncılık, 3. Baskı, İstanbul, 2016, s. 139; **Tekinalp**, Ünal, “Birleşmede Ayrılma Akçesi”, RTHD, C. 2, S. 1, 2012, s. 25-26.

²⁹⁴ TTK m. 141/2 gerekçesi [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 116].

²⁹⁵ **Ulusoy**, Çıkarılma, s. 94. TTK m. 640'ta limited şirketlerde pay sahibinin genel kurul kararıyla şirketten çıkartılması düzenlenmiştir. Limited şirketlerde pay sahibinin çıkartılması kararı, TTK m. 619'da öngörülen oy hakkından yoksunluk hâlleri arasında sayılmamıştır. Ancak doktrinde bazı yazarlar, oydan yoksunluk düzenlemelerinin kimsenin kendi davasının yargıcı olamayacağı genel hukuk kuralının bir yansıması olduğunu ve pay sahibinin ortaklıktan çıkartılmasına ilişkin kararda oydan yoksun olacağını belirtmişlerdir. **Çamoğlu**, Çıkarılma, s. 9-10; **Öztürk Dirikkan**, Hanife, Limited Şirket Ortağının

g. Hâkimiyet Sözleşmesine İlişkin Karar

TTK m. 195 ve devamı hükümlerinde şirketler topluluğuna ilişkin düzenlemeler öngörülmüştür. Buna göre hâkimiyet ilişkisi, oy, pay veya yönetim kurulu üye sayısı bakımından şirketi yönetebilecek çoğunluğa sahip olunması suretiyle kurulabileceği gibi, bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla bir ticaret şirketinin hâkimiyet altında tutulması ile de kurulabilir²⁹⁶.

TTK m. 195/1-b kapsamında bir sözleşme ile kurulan hâkimiyet ilişkisi, bir ticaret şirketinin başka bir ticaret şirketinin idaresi altına girmesi ve yönetim yetkilerini devretmesi olarak tanımlanmaktadır²⁹⁷. Ticaret Sicili Yönetmeliği²⁹⁸ m. 106/1'e göre hâkimiyet sözleşmesi, *“hâkimiyet sözleşmesi aralarında doğrudan veya dolaylı iştirak ilişkisi bulunmayan, bulunsa bile bu ilişkiden bağımsız ve soyutlanmış bir şekilde taraflardan birinin, sermaye şirketi olan diğerinin yönetim organına hiçbir şarta bağlı olmadan talimat verme yetkisini içeren sözleşmedir.”*. Hâkimiyet ilişkisinde görüldüğü üzere, hâkim şirket ve talimat alan bağlı şirket olmak üzere ikili bir yapı bulunmaktadır²⁹⁹. Bir sözleşme gereğince kurulan hâkimiyet ilişkisinde hâkim şirket,

Ayrılması ve Ayrılma Payı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2005, s. 83. Bu görüşe getirilen eleştiriler için bkz. **Kırca/ Gürel**, s. 220 vd.; **Bahtiyar**, Mehmet, “İki Kişilik Limited Ortaklıkta Haklı Sebeple Çıkarma Davası ve Yargıtay Kararları”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, S. 30, Ankara, 2016, s. 110-111; **Akdağ Güney**, Necla, “Limited Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarma”, Prof. Dr. Ali Necip Ortan’a Armağan, BFHD, C. 8, S. 32 (Özel Sayı), 2019, s. 971; **Tathl**, s. 179-180; **Aker**, Halit, “Anonim ve Limited Şirketlerde Ortaklık Sıfatının Sona Ermesi Ve Özellikle Haklı Sebeple Fesih Davasına İlişkin Bazı Değerlendirmeler”, BATİDER, C. 32, S. 1, 2016, s. 97.

²⁹⁶ **Yavuz**, Mustafa, “Türk Hukukunda Hâkimiyet Sözleşmeleri”, GTD, C. 7, S. 21, 2020, s. 45-46.

²⁹⁷ **Yanlı**, Hâkimiyet Sözleşmeleri, s. 5-6; **Yavuz**, Hâkimiyet, s. 47.

²⁹⁸ Resmî Gazete, 27.01.2013, Sayı: 28541.

²⁹⁹ **Okutan Nilsson**, Şirketler Topluluğu, s. 67; **Can**, Mehmet Çelebi, Hâkimiyet Sözleşmesi, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 122; **Yavuz**, Hâkimiyet, s. 45. Şirketler topluluğunun varlığı için en az kaç bağlı/ hâkim şirket bulunması gerektiğine yönelik ayrıntılı açıklamalar ve doktrindeki görüşler için bkz. **Gündoğdu**, Gökmen, “Bir Şirketler Topluluğu En Az Kaç Bağlı Şirketten Oluşur Ticaret Sicil Yönetmeliği m. 105 Hükmünün Türk Ticaret Kanunu m. 195 Hükmü ile Uyumsuzluğu Sorunu”, LHD, C. 12, S. 133, 2014, s. 111 vd.

bağlı şirketin yönetimine ilişkin temel konularda talimatlar vermektedir³⁰⁰. Bağlı şirket ise, hâkim şirketin talimatlarına uyarak hareket etmektedir³⁰¹.

TTK'da şirketler topluluğunun bir sözleşme gereğince oluşturulabileceği belirtilmiş, ancak hâkimiyet sözleşmesi düzenlenmemiştir³⁰². Ancak şirketin üst düzey yönetimi ve temsili hususunda münhasıran yetkili olan organın, hâkimiyet sözleşmesinin imzalanması aşamasında da yetkili olması gerekmektedir. Buna ek olarak, söz konusu ilişki ile bağlı şirketin yönetim yetkilerini devrettiği ve söz konusu yetkinin devrinin de münhasıran yönetim kuruluna ait olduğu düşünülecek olursa, hâkimiyet sözleşmesinin imzalanmasında yetkili organ yönetim kurulu olmalıdır. Ancak söz konusu sözleşme ile bağlı şirketin koruduğu menfaat süjelerinin değişmesi ve yönetimin başka bir şirketin talimatlarına bırakılması göz önüne alınacak olursa³⁰³, yapısal değişiklik kararlarında olduğu gibi, genel kurulun onay kararının hâkimiyet sözleşmesinin geçerliliği açısından da aranması yerinde olacaktır³⁰⁴. Zira Ticaret Sicili Yönetmeliği m. 106/2 hükmü de bu hususta “*hâkimiyet sözleşmesinin geçerli olabilmesi için, bağlı şirketin genel kurulunca onaylanması ve sicile tescil ettirilmesi şarttır.*” öngörmüştür.

Peki hâkimiyet sözleşmesinin bağlı şirket genel kurulunda onaylanmasında³⁰⁵, aynı zamanda bağlı şirkette pay sahibi olan hâkim şirketin TTK m. 436 kapsamında oy

³⁰⁰ Yanlı, Hâkimiyet Sözleşmeleri, s. 6; Okutan Nilsson, Gül, “Şirketler Topluluğu”, BD, S. 79, 2011, s. 93; Can, Hâkimiyet, s. 133 vd.; Yavuz, Hâkimiyet, s. 46.

³⁰¹ Yanlı, Hâkimiyet Sözleşmeleri, s. 8; Akın, İrfan, Şirketler Topluluğu Sorumluluk Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 122.

³⁰² Bu hususta getirilen eleştiriler için bkz. Can, Hâkimiyet, s. 34; Pulaşlı, Genel Esaslar, N. 24, s. 165, dn. 22. Ancak hükmün gerekçesinde, hâkimiyet sözleşmesinin borçlar hukuku karakterli bir sözleşme olduğu belirtilmiştir. Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 136.

³⁰³ Talimat verme yetkisinin kapsamı ve sınırları açısından bkz. Can, Hâkimiyet, s. 136-137.

³⁰⁴ Can, Hâkimiyet, s. 102 vd.; Pulaşlı, Genel Esaslar, N. 24, s. 165; Akın, Şirketler Topluluğu, s. 123.

³⁰⁵ Genel kurulda alınacak onay kararında nisabın ne olacağı hususu doktrinde tartışmalıdır. Pulaşlı, TTK m. 151/1-a hükmünün burada da uygulanması gerektiğini belirtmiştir (Pulaşlı, Genel Esaslar, N. 24, s. 166). Ancak doktrinde TTK m. 421/3 hükmünün uygulama alanı bulacağını ileri süren yazarlar da mevcuttur. Bkz. Can, Hâkimiyet, s. 116; Akın, Şirketler Topluluğu, s. 123.

hakkından yoksunluğu gündeme gelecek midir? *Can*, yönetim kurulu üyesi olarak seçilmesine ilişkin kararda oy hakkından yoksun olmayan kişinin, yönetim kurulu üyelerine talimat verilmesi hakkının tanınmasında da oy hakkına sahip olması gerektiğini belirtmiştir. Bu açıdan yazar, bağlı şirket genel kurulunda alınacak hâkimiyet sözleşmesinin onaylanmasına ilişkin kararda, hâkim şirketin oy hakkının bulunduğunu belirtmiştir³⁰⁶. Ancak, hâkimiyet ilişkisinin kurulması hâlinde bağlı şirketin yönetiminin hâkim şirketin talimatları doğrultusunda gerçekleştirileceği düşünüldüğünde, hâkim şirketin bu kararda ortaksal bir menfaatinin bulunduğunu söylemek pek mümkün gözükmemektedir. Bu sebeple, hâkimiyet sözleşmesinin onaylanmasına ilişkin kararda hâkim şirket oy hakkından yoksun olmalıdır³⁰⁷.

h. Sorumluluk Davası Açılmasına İlişkin Karar

Anonim şirketin yönetim ve temsil organı olan yönetim kurulu, aldığı kararlar ve yürüttüğü işlemler ile şirketi hak ve borç altına sokabilmektedir. TTK m. 553/1’de de yönetim kurulu üyelerinin, kanun ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihmal etmeleri hâlinde, doğan zarar sebebiyle hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı sorumlu olduğu düzenlenmiştir. Geniş yetkilerle donatılmış yönetim kurulunun pay sahipleri tarafından denetlenebilmesi de yönetim kurulu üyelerinin ibrasına ve sorumluluk hükümleri çerçevesinde haklarında dava açılmasına karar verilmesi ile sağlanmaktadır.

ETK m. 341’de, yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açabilmesi için genel kurulun bu yönde bir karar almış olması gerektiği özel olarak düzenlenmiştir. Ancak TTK’da sorumluluk davasının açılabilmesi için bu yönde alınmış bir kararın gerekli olup olmadığına yönelik açık bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak Yargıtay

³⁰⁶ *Can*, Hâkimiyet, s. 117-118.

³⁰⁷ *Yanlı*, Hâkimiyet Sözleşmeleri, s. 13.

sorumluluk davası açılabilmesi için bu yönde alınmış bir kararın varlığını aramaktadır³⁰⁸. Doktrinde sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararı almaya hangi organın yetkili olduğu hususunda görüş birliği bulunmamaktadır. Söz konusu kararı almada genel kurulun yetkili olduğunu savunan yazarlar³⁰⁹, sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda oy hakkında imtiyazın uygulanmayacağını düzenleyen TTK m. 479/3-c hükmünü gerekçe göstermektedir³¹⁰. Buna ek olarak, sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararın kendi sorumluluklarını doğuracak yönetim kurulu üyelerince alınmasının, sorumluluk hükümlerinin işletilememesine sebep olacağını belirtmişlerdir³¹¹. Bu görüşün savunucularından *Bahtiyar*, TTK'da genel kurulun devredilmez yetkilerini düzenleyen hükmün sınırlı sayıda olmadığını, yönetim kurulu üyelerinin seçimi, görevden alınması, mali haklarının belirlenmesi ve özellikle ibralarına ilişkin kararda yetkili olan genel kurulun, sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda da yetkili olacağını belirtmiştir³¹². Ancak doktrinde yönetim kurulunun söz konusu kararı almada yetkili olduğunu savunan yazarlar da mevcuttur. *Çamoğlu*, ETK m. 341'de sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda genel kurulun yetkili

³⁰⁸ Yargıtay, 1980 tarihinden itibaren sorumluluk davasının açılmasına ilişkin kararı davanın dinlenme şartlarından birisi olarak kabul etmekle birlikte, bu kararın eksikliği hâlinde davacıya ek süre vererek bu eksikliğin tamamlanmasını istemektedir. Kararlar için bkz. Yargıtay 11. H.D., 30.09.2014, E. 2014/5386, K. 2014/14890; Yargıtay 11. H.D., 17.12.2015, E. 2015/560, K. 2015/13614; Yargıtay 11. H.D., 29.11.2018, E. 2016/14101, K. 2018/7479 (Kararlar için bkz. www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 20.01.2021).

³⁰⁹ **Arslan**, İbrahim/ **Tüzemen Atik**, Ebru, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Aleyhine Sorumluluk Davası Açılması Kararı ve Açılacak Davada Şirketin Temsili”, BaÜHFD, C. 2, S. 2, 2016, s. 23 vd.; **Altaş**, Soner, “Anonim ile Limited Şirket Yöneticileri Hakkında Sorumluluk Davası Açabilmek İçin Genel Kurul Onayı Gerekir Mi?”, MÇD, C. 27, S. 141, 2017, s. 157; **Atasoy/ Bilgin**, s. 123; **Kendigelen**, İlk Tespitler, s. 308, dn. 164; **Üçışık/ Çelik**, s. 549. Limited şirketler açısından aynı gerekçelerle benzer sonuca varan görüş için bkz. **Yıldız**, Şükrü, “Limited Ortaklıklarda Müdürlerin Sorumluluğu”, İTÜSBD, C. 12, S. 24, 2013, s. 77-78; **Çalışkan**, s. 104.

³¹⁰ TTK m. 479/3-c hükmünde öngörülen genel kurul kararını yalnızca yönetim kuruluna karşı açılacak sorumluluk davasında aranacağını belirten *Yanlı*, TTK m. 553 kapsamında “yöneticiler” aleyhine açılacak davalarda yönetim kurulunun yetkili olduğunu belirtmiştir (**Yanlı**, Veliye, “Şirkete Verilen Zarar Sebebiyle Sorumluluk Bağlamında ‘Yönetici’ Kavramı ve Genel Kurul Kararı Gerekliliği Sorunu”, THD, C. 14, S. 151, 2019, s. 54).

³¹¹ **Arslan/ Tüzemen Atik**, s. 21 vd.

³¹² **Bahtiyar**, Mehmet, “Anonim Şirket Adına Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davasında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu”, Prof. Dr. Seza Reisoğlu Armağanı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2016, s. 406 vd. Limited şirketler açısından benzer gerekçelerle aynı görüş için bkz. **Güner**, s. 191.

olduğunu düzenleyen hükmün TTK'ya alınmamasının bilinçli bir tercih olduğunu, TTK m. 479/3-c hükmünün ise Kanunda unutulmuş olduğunu belirtmiştir³¹³. Yazar, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisine bırakılmamış kararlarda yönetim kurulunun yetkili olacağını düzenleyen TTK m. 374 hükmünü gerekçe göstermiş ve söz konusu kararda yönetim kurulunun yetkili olduğunu belirtmiştir. Doktrinde her iki organın da yetkili olduğunu savunan yazarlar da mevcuttur. *Helvacı*, sorumluluk davasının açılmasına ilişkin kararda öncelikle yönetim kurulunun yetkili olduğunu belirtmekle birlikte, yönetim kurulunun karar alamadığı durumlarda genel kurulun yetkili olduğunu ve TTK m. 479/3-c hükmünün bu durumda uygulama alanı bulacağını belirtmiştir³¹⁴. *Reisoğlu* ise, söz konusu kararda yönetim kurulunun yetkili olduğunu, ancak esas sözleşmede öngörerek söz konusu yetkinin genel kurula bırakılabileceğini belirtmiştir³¹⁵.

Kanaatimizce, sorumluluk davası açılabilmesi için genel kurul tarafından önceden alınmış bir karar olması gerekmektedir. Zira yönetim kurulu üyelerinin seçimi, azli ve ibrasında münhasıran yetkili olan organın, sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda da yetkili olması kaçınılmazdır. Mevcut yönetim kurulu üyesi/ üyelerinin sorumluluğuna sebep olacak nitelikte bir davayı açma kararının yönetim kurulunun yetkisinde olması sorumluluk hükümlerinin işletilememesi sonucunu

³¹³ **Çamoğlu**, Ersin, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davalarında Zamanaşımı”, YD, S. 233, 2012, s. 228.

³¹⁴ **Helvacı**, Mehmet, “Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül”, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Saygı Sempozyumu, GaÜHFD, S. 2, 2013, s. 78. Aynı yönde bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s. 218; **Kayar**, İsmail, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Davalarında Genel Kurul Kararı”, Prof. Dr. Ersin Çamoğlu’na Saygı Günü- Şirketler Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 76 vd.; **Bozkurt Yaşar**, Sevgi, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Aleyhine Şirket Adına Sorumluluk Davası Açılmasına Karar Vermeye Yetkili Organ”, BATİDER, C. 34, S. 1, 2018, s. 158 vd.; **Bora Çınar**, Sevda, “Anonim Şirketlerde Sorumluluk Davası Açılmasında Genel Kurul Kararı Alınmasının Gerekli Olup Olmadığı Üzerine Bir Değerlendirme”, Turkish Academic Research Review, C. 4, S. 2, 2019, s. 249 vd.; **Yördem**, Yılmaz, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 206; **Bilgili/ Demirkapı**, s. 596. Limited şirketler açısından aynı yönde bkz. **Yıldırım**, Müdürler, s. 167.

³¹⁵ **Reisoğlu**, Seza, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirketlerle İlgili Başlıca Yeni ve Farklı Düzenlemeleri”, BD, S. 79, 2011, s. s. 125.

doğurabilmektedir. Son olarak, TTK m. 479/3-c’de oyda imtiyazın uygulanmayacağı hâller arasında “*ibra ve sorumluluk davası açılmasına ilişkin karar*” ifadesinin yer alması, söz konusu kararda genel kurulun yetkili olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Açıklanan gerekçelerle, sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda genel kurul yetkilidir³¹⁶.

Peki, sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda, yönetim kurulu üyeleri ve hükümde sayılan yakınlarının TTK m. 436/1 kapsamında oy hakkından yoksunlukları gündeme gelecek midir? Doktrinde bazı yazarlar³¹⁷, TTK m. 436/1’in sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda uygulama alanı bulacağını belirtmekte, bunu da ikinci fıkra hükmüne dayandırmaktadır³¹⁸. ETK döneminde kaleme aldığı eserinde *Çelik*, kanunda öngörülen “*şahsi iş veya dava*” ifadesinin sorumluluk davasını da kapsayacağını ileri sürmüştür. Yazar, pay sahibi ve maddede belirtilen yakınlarının şirketin menfaatinden ziyade kendi menfaatlerini koruma amacı güdeceklerini ve bu sebeple bu kararda oy hakkından yoksun olmaları gerektiğini belirtmiştir³¹⁹. *Tekinalp* ise, kendi ibralarında oy kullanamayan yönetim kurulu üyelerinin, ibra edilmemenin doğal sonucu olan ve ibradan daha ağır bir durumu ifade eden sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda da oy kullanma hakkına sahip olamayacaklarını belirtmiştir. Yazar, eş ile üyenin alt ve üst soyunun üye ile ilgili sorumluluk davası oylamasında oya

³¹⁶ Yargıtay’ın bu yöndeki kararları için bkz. Yargıtay 11. H.D., 28.05.2014, E. 2014/4452, K. 2014/9938 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 20.01.2021); Yargıtay 11. H.D., 17.12.2015, E. 2015/560, K. 2015/13614 (*Altaş*, Soner, Şirketler Hukukuna İlişkin Yüksek Yargı Kararları, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2018, s. 656-657); Yargıtay 11. H.D., 02.06.2016, E. 2015/7487, K. 2016/6166; Yargıtay 11. H.D., 13.10.2016, E. 2016/1271, K. 2016/8111; Yargıtay 11. H.D., 12.07.2017, E. 2016/8829, K. 2017/4095 (Kararlar için bkz. www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 20.01.2021).

³¹⁷ *Domanıç*, s. 542; *Üçışık/ Çelik*, s. 314.

³¹⁸ *Teoman*, ETK m. 374/1’de öngörülen “*şahsi iş ve dava*” ifadesinin ibra ile ilgili kararlar açısından da uygulanacağını, ibrada oy kullanamayan üyenin, ibra edilmeme ile ilgili olmak koşuluyla, sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda da oy kullanamayacağını belirtmiştir (*Teoman*, Oydan Yoksunluk, s. 107).

³¹⁹ *Çelik*, İbra, s. 138.

katılamayacaklarını belirtmiştir³²⁰. Bizim de katıldığımız aksi görüşteki yazarlar ise³²¹, yönetim kurulunun faaliyetlerinin kişisel iş niteliğinde olmayacağını, bu sebeple TTK m. 436/1 hükmünün söz konusu kararda uygulama alanı bulmayacağını belirtmişlerdir. Buna göre, yönetim kurulu üyesi seçiminde ve azlinde yetkili olan pay sahibinin yakınlarının, sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda oydan yoksun olmalarının pratik bir yararı olmayacaktır. Bu görüşü savunan yazarlar, ibranın tamamlayıcısı niteliğindeki sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda oydan yoksunluğun TTK m. 436/2 kapsamında gündeme geleceğini belirtmişlerdir³²². Bu sebeple, sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda yönetim kurulu üyesinin eşi ile alt ve üst soyu oy hakkından yoksun değildir. Yargıtay'ın kararları da bu yöndedir³²³.

i. Pay Devrinin Onaylanmasına İlişkin Karar

Anonim şirketlerde pay sahipleri sahip oldukları pay ve pay senetleri üzerinde serbestçe tasarruf edebilmektedirler³²⁴. Ancak serbestçe tasarruf etme yetkisi, kanunda veya esas sözleşmede öngörülen istisnai hâllerde sınırlandırılabilir³²⁵. Kanunda öngörülen istisnalardan ilki, bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı payların ancak şirketin onayıyla devredilebileceğini düzenleyen TTK m. 491 hükmüdür. İkinci istisna

³²⁰ **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 990, s. 40-41. Ancak yazar, ETK döneminde kaleme aldığı eserinde sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda oy hakkından yoksunluk hükümlerinin uygulama alanı bulacağını aynı gerekçeye dayandırmakla birlikte, eş ile alt ve üst soyun ibra oylamasına katılabileceklerini belirtmiştir [**Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 990, s. 514].

³²¹ **Altaş**, Soner, “Anonim Şirkette İbra Kararı Alınırken Uyulacak Usul ve Oy Hakkından Yoksunluk Hâli”, THD, C. 13, S. 143, 2018, s. 60; **Önder/ Karademir**, s. 185; **Helvacı**, Mehmet, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, Beta Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul, 2001, s. 113; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 204.

³²² Bizim de katıldığımız görüş bu olmakla birlikte, ileride bu konuyu daha ayrıntılı inceleyeceğimiz için yalnızca değinmekle yetiniyoruz. Aşağıda bkz. İkinci Bölüm, II, E, 3.

³²³ Yargıtay 11. H.D., 08.05.2006, E. 2005/5156, K. 2006/5293; Yargıtay 11. H.D., 13.03.2014, E. 2012/13035, K. 2014/4826 (Kararlar için bkz. www.kazanci.com, erişim tarihi: 25.11.2020); Yargıtay 11. H.D., 30.09.2014, E. 2014/5386, K. 2014/14890 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 20.11.2020).

³²⁴ **Tekinalp**, Yeni Bağlam, N. 1-01, s. 1; **İncesu**, Elif Bilge, “Anonim Şirketlerde Payın Devri ve Bağlam”, İBD, C. 93, S. 6, 2019, s. 125.

³²⁵ Devir sınırlandırmalarının öngörülme sebebi, şirketin tüzel kişiliğini, pay sahiplerini, alacaklıları ve kamuyu koruma düşüncesidir. Bu hususta ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Tekinalp**, Yeni Bağlam, N. 1-26, s. 11 vd.; **Karasu**, Rauf, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Nama Yazılı Payların Devrinin Sınırlandırılması”, GÜHFD, C. 12, S. 1-2, 2008, s. 129 vd.; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 272; **İncesu**, s. 125-126.

ise, TTK m. 492 ve devamı hükümlerinde öngörülen esas sözleşme ile getirilen sınırlandırmalardır. Buna göre, esas sözleşmede nama yazılı payların ancak şirketin onayıyla devredilebileceği öngörülebilir³²⁶. Hükümde “*şirket*” ifadesi kullanıldığı için devre onay vermeye yetkili organ yönetim kurulumdur³²⁷. Ancak pay devrine ilişkin onay kararı, TTK m. 375’te yönetim kurulunun devredilmez görev ve yetkileri arasında sayılmadığı için genel kurul da bu konuda yetkilendirilebilir³²⁸. Peki bu kapsamda genel kurulda alınacak devrin onaylamasına ilişkin kararda, payını devreden pay sahibinin TTK m. 436/1 kapsamında oy hakkından yoksunluğu gündeme gelecek midir? Devre ilişkin onay kararı, pay sahibi ile şirket arasında kişisel nitelikte bir karar değildir. Zira burada pay sahibi, şirkete karşı üçüncü kişi konumunda değildir. Buna ek olarak, devrin geçerliliğinde pay sahibini oydan yoksun kılmak, ancak Kanunun belirlediği sınırlar çerçevesinde uygulanabilen bağlam hükümlerini daha da genişletme sonucunu doğurmaktadır. Bu sebeple pay sahibi, devrettiği paylarına ilişkin onay verilmesine ilişkin kararda oy hakkından yoksun değildir³²⁹.

II. YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN İBRASINA İLİŞKİN KARARLAR

TTK m. 436’da düzenlenen oy hakkından yoksunluk hâllerinden ikincisi ise, şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişilerin,

³²⁶ Esas sözleşmede öngörülen devir sınırlandırmalarına ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Narbay, Şafak**, “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Pay ve Pay Senetlerinin Devri”, EBYÜHFD, C. 16, S. 3-4, 2012, s. 218 vd.

³²⁷ **Tekinalp**, Yeni Bağlam, N. 2-11, s. 21; **Bozkurt**, Bağlam, s. 321-324; **İncesu**, s. 127.

³²⁸ **Tekinalp**, Yeni Bağlam, N. 2-11, s. 21; **Bozkurt**, Bağlam, s. 321-322.

³²⁹ **Bozkurt**, Bağlam, s. 327. Limited şirketler açısından da doktrinde benzer gerekçelerle aynı görüş savunulmuştur. Buna göre, kimsenin kendi davasının yargıcı olamayacağı genel hukuk kuralına dayanarak yoksunluk kapsamında değerlendirilemeyen hususlarda oydan yoksunluğu uygulamak, hükmün kapsamını ucu açık bir şekilde genişletme sonucunu doğuracaktır. Bu sebeple, devre onay verilmesine ilişkin kararda payını devreden pay sahibi oy hakkından yoksun değildir. Bkz. **Kırca/ Gürel**, s. 220; **Poroy (Tekinalp/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 1663b, s. 799; **Nerad**, Hasan, “Limited Şirketlerin Geleceği– Bir Deneme”, İrfan Baştuğ Anısına Armağan, DEÜHFD, C. 7, S. Özel Sayı, 2005, s. 229. *Bilgili/ Cengil* ise, esas sözleşmede söz konusu kararda devreden ortağın oy hakkından yoksun olacağına ilişkin bir hükmün öngörülebileceğini, ancak böyle bir düzenleme yoksa oydan yoksunluğun mevcut düzenlemeler kapsamında uygulama alanı bulamayacağını belirtmiştir (**Bilgili/ Cengil**, s.101-102).

yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamayacağıdır.

TTK m. 436/2'nin gerekçesinde, ETK m. 374/2'nin³³⁰ korunduğu ifade edilmiştir³³¹. Ancak ETK oydan yoksun kişiler yönünden belirsiz ve TTK'ya nazaran daha geniş kapsamlı bir düzenleme içermektedir³³². Buna ek olarak, yönetim kurulu üyelerinin kendilerine ait paylardan doğan oy hakkını kullanamayacakları yeni sistemde açıkça öngörülmüştür. Bu sebeple gerekçede hükmün korunduğunun belirtilmesi yanlış bir ifade olmakta ve doktrinde eleştirilmektedir³³³.

A. İbra Kavramı ve Hukuki Niteliği

Anonim şirket, yönetim kurulunca yönetilir (TTK m. 365). Yönetim kurulunun görev ve yetkilerini düzenleyen TTK m. 374'e göre, *“yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir.”*. Yönetim kurulunun kendisine bırakılan alanlarda yürüttüğü işlerde gerekli özen ve dikkati gösterme yükümlülüğü bulunmaktadır. Zira şirket yönetimine katılan yönetim kurulu üyeleri, belirli bir faaliyet dönemi sonunda yaptıkları işlemler sebebiyle şirkete karşı hesap verme yükümü altındadırlar. TTK m. 409'a göre, her faaliyet dönemi sonundan itibaren

³³⁰ Hükmün mehzazını İsviçre Borçlar Kanunu m. 695 oluşturmaktadır. Ancak TTK m. 374/2 hükmü anlam olarak mehzaz kanundan daha geniştir. Bkz. **Arslanlı**, Umumi Heyet, s. 254, dn. 145.

³³¹ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 209.

³³² ETK kapsamında hükmün kişisel uygulama alanına ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 130 vd.

³³³ **Kendigelen**, İlk Tespitler, s. 337; **Eriş**, Şirketler III, s. 2941; **Akkaya**, s. 63; **Özboyacı**, Alper, Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası ve Özellikle İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2011, s. 64.

üç ay içinde olağan genel kurul toplantısı yapılır ve finansal tablolar, yıllık faaliyet raporları ile yönetim kurulu üyelerinin ibraları müzakere edilip karar alınır.

Kelime anlamı olarak “*aklama, temize çıkarma*” anlamına gelen ibra³³⁴, hukukta “*borçluyu borcundan kurtarmak*” veya “*alacaklının bir hakkından tamamen veya kısmen vazgeçmesi*” olarak tanımlanmaktadır³³⁵. Şirketler hukuku açısından ibra kavramı, hem şirket işlerinin görülmesinde faaliyetlerde bulunan kişilerin bu faaliyetleri sebebiyle şirkete karşı sorumluluklarının doğmayacağı yönündeki beyanı³³⁶ hem de bu kişilere yürüttükleri faaliyetler için verilen güven beyanını ifade etmektedir^{337, 338}.

Şirketler hukuku anlamında ibra, borçlar hukuku alanındaki ibra sözleşmesinden ayrılmaktadır³³⁹. Geçerli bir ibra kararı ile ilgili kişilerin sorumluluklarının ortadan

³³⁴ Bkz. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük (<https://sozluk.gov.tr>).

³³⁵ **Aytaç**, İbra, s. 7; **Çelik**, İbra, s. 14; **Altaş**, İbra, s. 57.

³³⁶ **Moroğlu**, Erdoğan, “Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerinin İbralarının Zamanı, Kapsamı ve Geri Alınması”, Makaleler, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010, s. 475; **Bahtiyar**, Mehmet, “Anonim Ortaklıkta İbraya İlişkin Bazı Sorunlar”, KHÜHFD, C. 6, S. 1, 2018, s. 102; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 616, s. 465; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, N. 150, s. 698.

³³⁷ **Çamoğlu**, Ersin, “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Sorumluluk Davalarına Etkisi”, İÜHFM, C. 36, S. 1-4, 1970, s. 323; **Akdağ Güney**, Necla, “Banka Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Edilmiş Olmasının Bankacılık Kanununa İstinaden Açılan Şahsi İflas Davasına Etkisi”, YÜHFD, C. 4, S. 1, 2007, s. 50; **Önder/ Karademir**, s. 174-175; **Aydemir**, Fatih, “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Hukuki Sonuçları”, İÜHFM, C. 69, S. 1-2, 2011, s. 1079; **Ayhan/ Çağlar/ Özdamar**, s. 408.

³³⁸ TTK m. 413/3’e göre, üyelerin görevden alınmaları ve yenilerinin seçilmesi yılsonu finansal tabloların müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır. Hükmün getiriliş amacı, finansal tabloların sonuçlarından memnun kalmayan genel kurulun, her toplantıda üyeyi görevden alabilmesini sağlamaktır. Bkz. TTK m. 413 gerekçesi [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 199]. Yeniden yönetim kurulu üyesi seçilebilmek için ibra edilmiş olmak şart olmamakla birlikte, bilanço görüşmeleri ve ibranın yönetim kurulu üyelerinin azli ile bağlantılı olduğu kabul edilmektedir. Bu açıdan yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmiş olmaları da kendilerine verilen bir güvenoyunu ifade etmektedir. Bilanço görüşmelerinin ertelenmesi ve ibraya henüz karar verilmemiş olmasının eski yönetim kurulu üyelerinin yeniden seçilmesine ilişkin gündemin de ertelenmesine sebep olacağı yönünde bkz. **Teoman**, Ömer, “Bilanço Görüşmelerinin Azınlığın İstemi Üzerine Ertelendiği Genel Kurul Toplantılarında Yeni Yönetim Kurulu Seçilebilir Mi? Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin Bir Kararı Nedeniyle”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 655; **Çamoğlu**, Ersin, “Azınlığın Bilanço Erteleme Gündemdeki Diğer Maddeleri Nasıl Etkiler”, Bilgi Toplumunda Hukuk- Ünal Tekinalp’e Armağan, Beta Yayıncılık, C. 1, İstanbul, 2003, s. 292; **Bozbel**, Savaş, “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Azınlığın Bilanço Görüşmelerini Ertetmesi (Yeni TTK. m. 420)”, Prof. Dr. Mustafa Dural’a Armağan, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2013, s. 352; **Pulaşlı**, Şerh, N. 30, s. 2008. Karş. **Akipek**, Seda, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Azlığin Finansal Tabloların Müzakeresini Erteleme Hakkı”, Akademik Yaşamının 55. Yılı Onuruna Rona Aybay’a Armağan, LHD, C. 1, S. Özel Sayı, 2014, s. 309.

³³⁹ **Akdağ Güney**, Banka Yönetim Kurulu, s. 50, **Yörtem**, s. 255; **Ömür**, Rahmi Can/ **Çalışkan**, Merdan, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 174.

kaldırılıp tazminat isteminden vazgeçildiği ikrar edilir³⁴⁰. İbra kararı, tek taraflı yenilik doğurucu bir hak niteliğini haizdir³⁴¹. Bu açıdan ibra, genel kurul kararı ile karşı tarafın onayına gerek duyulmaksızın geçerlilik kazanır³⁴². Genel kurul kararı ile ibranın geri alınamaması da ibranın hukuki niteliği ile ilişkilidir (Bkz. TTK m. 558/1)³⁴³. Oysa ibra sözleşmesi, alacaklı ve borçlu tarafın aralarında yapacakları bir sözleşme ile geçerli bir hâl alır³⁴⁴. Bu açıdan alacaklının tek taraflı bir irade açıklamasıyla borçlunun borcundan kurtulması mümkün olmamaktadır.

İbra kararı ile alacağın talep edilmeyeceği ikrar edilerek borç sona erdirilmektedir. Bu açıdan öğretide ibranın hukuki niteliği³⁴⁵, menfi bir borç ikrarı olarak kabul edilmektedir^{346, 347}. Yargıtay da bu görüşü kabul etmektedir. Yargıtay bir

³⁴⁰ **Çamoğlu**, Ersin, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Vedat Kitapçılık, 3. Baskı, İstanbul, 2010, s. 249; **Atasoy/ Bilgin**, s. 118; **Yavuz**, Mustafa, “Anonim ve Limited Şirketlerde İbra Kararının Sorumluluk Davalarına Etkisi”, MÇD, C. 26, S. 138, 2016, s. 137.

³⁴¹ **Aytaç**, İbra, s. 34; **Çelik**, İbra, s. 101; **Canözü**, Salih, “Anonim Şirketlerde İbra Kararının Kapsamı ve Şartları”, The Journal of International Scientific Researches, C. 5, S. 3, 2020, s. 333; **Pulaşlı**, Hasan, “Eski Yönetim Kurulu Üyelerinin Genel Kurulun İbra Etmeme Kararının İptalini Dava Etme Hakkının Türk Ticaret Kanununa ve Tasarıya Göre Değerlendirilmesi”, Prof. Dr. Tuğrul Ansay’a Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara, 2006, s. 265.

³⁴² **Önder/ Karademir**, s. 176.

³⁴³ **Kırca**, İsmail, “İbra Kararının Geri Alınması ve Bankacılık Kanunu’nun 133. Maddesi Uyarınca Açılacak Sorumluluk Davalarında İbranın İptali ve Zamanaşımı”, BATİDER, C. 33, S. 3, 2006, s. 35; **Moroğlu**, Erdoğan, “Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun İbrayı Kaldıran Kararı Hakkında Açılan İptal veya Geçersizliğin Tespiti Davasının Dinlenebilirliği Sorunu”, Prof. Dr. Tuğrul Ansay’a Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara, 2006, s. 230; **Balsever**, Sergül, “Kuruluş ve Sermaye Artırımında İbra (TTK md. 559)”, İÜHFM, C. 76, S. 1, 2018, s. 160; **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 16-143, s. 310; **Canözü**, s. 333; **Ceyhan Camuzcu**, Nesibe, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2020, s. 172. **Helvacı**, ibranın yenilik doğurucu bir hak olması sebebiyle geri alınamayacağını belirtmekte ve TTK m. 558’in ayrıca öngörülmesine ihtiyaç olmadığını belirtmektedir (**Helvacı**, Farklılaşmış Teselsül, s. 79).

³⁴⁴ Borçlar hukuku alanındaki ibraya ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Özboyacı**, s. 46-49.

³⁴⁵ İbranın hukuki niteliği, İsviçre hukukunda “*menfi borç ikrarı*” olarak kabul edilirken, Alman hukukunda “*güven açıklaması*” olarak kabul edilmektedir. Bkz. **Akdağ Güney**, Banka Yönetim Kurulu, s. 52-53; **Çamoğlu**, Sorumluluk Davası, s. 326-328. Türk hukukundaki görüşlere yönelik ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Ulusoy**, Erol, “Şirketler Hukukunda İbranın Hukuki Niteliği”, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz’e Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara, 2003, s. 258-277.

³⁴⁶ **Postacioğlu**, İlhan, “Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti ile İlgili Bazı Meseleler”, Halil Arslanlı’nın Anısına Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul, 1978, s. 508; **Turanlı**, Hüsnü, “Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıkta İbra”, KHÜHFD, C. 2, S. 2, 2014, s. 108; **Önder/ Karademir**, s. 176; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 613d, s. 458; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, N. 174, s. 707; **Şener**, s. 512; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 391; **Altaş**, Anonim Şirket, s. 915; **Ayhan/ Çağlar/ Özdamar**, s. 405; **Balsever**, s. 154; **Yördem**, s. 256; **Çebi**, Hakan, Şirketler Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 229.

³⁴⁷ **Ulusoy**, ibra kararının ibraya olumsuz veya çekimser oy veren pay sahipleri ile şirket alacaklılarının dava hakkını ortadan kaldırmadığı gerekçesiyle menfi bir borç ikrarı olarak nitelendirilmesinin doğru

kararında³⁴⁸, “*ibra hukuki niteliği itibariyle menfi borç ikrarıdır. İbra edilen işlemler hakkında sonradan maddi bir hataya dayanılmadan ibradan dönülerek ibraya konu işlemler hakkında dava açılması mümkün değildir. Ancak, ibranın borçtan kurtarıcı sonucu doğurabilmesi ibraya konu işlemlerin açıkça ortaya konulması, bilinmesi ve tartışılmasına bağlıdır.*” ifadelerini kullanmıştır.

İbra kararını vermeye yetkili organ genel kuruldur. TTK m 408/2-b hükmüne göre bu yetki, genel kurulun devredilmez görev ve yetkileri arasındadır. TTK m. 418 gereği, esas sözleşmede daha ağır bir nisap öngörülmediği takdirde ibra kararı, sermayenin en az dörtte birinin temsil edildiği genel kurulda, hazır bulunan oyların çoğunluğu ile alınabilecektir.

B. İbra Türleri

1. Açık İbra

Açık ibra, genel kurulun bilgisine ulaşmış konularda³⁴⁹ ve ibra kararına ilişkin bir gündem maddesinin varlığı hâlinde gündeme gelmektedir³⁵⁰. TTK m. 558 esasen

olmayacağını belirtmiştir. Yazara göre ibranın hukuki niteliği, şahsi bir def’idir (**Ulusoy**, İbra, s. 277-278). *Ansay* ise, ibranın hukuki niteliğinin feragati içeren menfi bir borç ikrarı olduğunu belirtmiştir (**Ansay**, Tuğrul, “Anonim Şirketlerin Ehliyeti, İdare Meclisinin İbrası, İdare Meclisi Aleyhine Mesuliyet Davası ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı”, BATİDER, C. 3, S. 3, 1966, s. 422).

³⁴⁸ Yargıtay 11. H.D., 28.11.2016, E. 2015/11856, K. 2016/9175 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 20.01.2021).

³⁴⁹ *Moroğlu*, TTK m. 424’ün (ETK m. 380) açık ibrayı değil, örtülü ibrayı düzenlediğini, bu sebeple genel kurulun bilgisine sunulan hususlarla sınırlı olmaksızın, açık ibranın yönetim kurulu üyelerinin şirkete yönelik sorumluluğunun tamamını ortadan kaldıracığını belirtmiştir (**Moroğlu**, İbra, s. 481). *Moroğlu*’nun görüşüne getirdiği eleştiri için bkz. **Akdağ Güney**, Banka Yönetim Kurulu, s. 57-60; **Canözü**, s. 336. Yargıtay da genel kurulun bilgisine ulaşmayan veya pay sahiplerince bilinmeyen hususları ibra kapsamı dışında tutmaktadır. Bkz. Yargıtay 11. H.D., 08.05.2013, E. 9207, K. 9344 (**Eriş**, Şirketler II, s. 2254); Yargıtay 11 H.D., 13.05.2013, E. 2012/10807, K. 2013/9792 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 20.02.2021); Yargıtay 23. H.D., 22.03.2013, E. 2013/1093, K. 2013/1811 (**Altaş**, Yargıtay Kararları, s. 671-673).

³⁵⁰ **Aytaç**, İbra, s. 228; **Aksu Özkan**, Raziye, “Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirkette Genel Kurulun Bilançoya İlişkin Kararının Açık İbra Kararına Etkisi”, HÜHFD, C. 11, S. 1, 2021, s. 285; **Özboyacı**, s. 67; **Ceyhan Camuzcu**, s. 159-160; **Uysal**, Levent, “6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu –II”, TBBD, S. 81, 2009, s. 27.

açık ibrayı düzenlemektedir³⁵¹. Açık ibra, genel ibra ve özel ibra olarak ikiye ayrılmaktadır³⁵². Her faaliyet yılı sonunda genel kurulda alınan ibra kararı, kural olarak genel ibra kararıdır³⁵³. Genel ibra kararında, yönetim kurulu üyelerinin ilgili hesap dönemini kapsayan işlemlerinin ibra edilmesi söz konusudur³⁵⁴. Ancak genel kurulda alınacak ibra kararının, süre, kişi veya konu bakımından sınırlandırılması da mümkündür³⁵⁵. Buna göre, yönetim kurulu üyelerinin bir kısmının veya yapılan işlemlerin bir bölümünün ya da belirli bir zaman aralığındaki tüm faaliyetlerin ibra edilmesi mümkündür³⁵⁶. Bu durumda alınacak karar, özel ibra kararı³⁵⁷ olarak nitelendirilmektedir³⁵⁸. Bu sayede şirket, ibra kapsamı dışındaki hususlarda sorumluluk davası açma hakkını saklı tutmaktadır³⁵⁹.

2. Örtülü (Zımnî) İbra

TTK m. 424'te, bilançonun³⁶⁰ onaylanmasına ilişkin kararın, aksine bir açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve denetçilerin ibrası

³⁵¹ **Bahtiyar**, İbra, s. 104; **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 16-18, s. 259. TTK'da yalnızca örtülü ibranın düzenlendiğini, açık ibranın açıkça düzenlenmediğini belirten yazarlar da mevcuttur. Bkz. **Moroğlu**, Tasarı, s. 600; **Canözü**, s. 330.

³⁵² **Bahtiyar**, İbra, s. 102; **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s. 427; **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 123; **Ömür/ Çalışkan**, s. 174.

³⁵³ **Çamoğlu** Sorumluluk, s. 226; **Çelik**, İbra, s. 52; **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s. 427; **Aydemir**, s. 1083.

³⁵⁴ **Çelik**, İbra, s. 52; **Canözü**, s. 335.

³⁵⁵ **Çamoğlu**, Sorumluluk, s. 228; **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s. 419; **Aydemir**, s. 1087.

³⁵⁶ **Çelik**, İbra, s. 54.

³⁵⁷ TTK m. 559'da düzenlenen kurucular, yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerin kuruluş ve sermaye artırımından doğan sorumluluklarına ilişkin alınacak ibra kararı, özel ibra niteliğindedir.

³⁵⁸ **Bahtiyar**, İbra, s. 102; **Dinç**, Serhan, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, 2021, s. 174.

³⁵⁹ **Atasoy/ Bilgin**, s. 120.

³⁶⁰ TTK'da bilançonun tanımı yapılmamıştır. Ancak TTK m. 68'de, bilanço ve gelir tablosunun finansal tabloları oluşturduğu; finansal tabloların ise, her faaliyet dönemi sonunda, varlık ve borçların tutarlarının ilişkisini gösteren tablolar olduğu belirtilmiştir [Ayrıca bkz. TTK m. 73, m. 514, m. 515, m. 516 ile Şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik (Resmî Gazete, 28.08.2012, Sayı: 28395)]. Bilanço kavramına ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 1458, s. 695 vd.; **Çebi**, s. 182 vd. Doktrinde bilanço ifadesinin geniş yorumlanması, kar-zarar hesabı, yıllık faaliyet ve denetçi raporu ile sözlü açıklamaların da kapsama dâhil edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bkz. **Aytaç**, İbra, s. 140; **Çamoğlu**, Sorumluluk, s. 227; **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s. 424; **Önder/ Karademir**, s. 178; **Aydemir**, s. 1085; **Canözü**, s. 337.

sonucunu doğuracağı düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm ile bilançonun onaylanmasına ilişkin kararın örtülü ibra³⁶¹ niteliğinde olduğu kabul edilmiştir³⁶². Hükümün devamında, bilançonun bazı hususları hiç veya gereği gibi içermemesi veya şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içermesi ve bu hususta bilinçli hareket edilmesi hâlinde onamanın ibra etkisi doğurmayacağı belirtilmiştir. Hükme göre, bilançonun bazı hususları içermemesi, onaylanan bilançonun ibra niteliği taşıması için tek başına yeterlidir. Ancak, bilançonun şirketin gerçek durumunun görülmesini engelleyecek hususları içermesinin bu sonucu doğurması için bu hususta bilinçli hareket edilmesi gerekmektedir³⁶³. Buna ek olarak, genel kurulda bilançonun onaylanmasına ilişkin kararının ibra niteliği taşımadığı da kararlaştırılabilir. Bu sayılan hâllerde alınan bilançonun onaylanması kararı ibra niteliği taşımayacak ve ilgililerin sorumluluğuna gidilebilecektir.

C. Hükümün Amacı

Oy hakkında yoksunluk düzenlemelerinin getiriliş amacının pay sahibinin kişisel menfaati ile şirketin menfaatinin çatıştığı durumlarda anonim şirketi, diğer pay

³⁶¹ Doktrinde söz konusu kararı “*ibra varsayımı*” olarak nitelendiren yazarlar da mevcuttur. Bkz. **Aytaç**, İbra, s. 114; **Helvacı**, Sorumluluk, s. 140; **Çamoğlu**, Sorumluluk, s. 227; **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 16-140, s. 309.

³⁶² TTK m. 409/1 hükmünde, genel kurul gündeminde yer alması ve karara bağlanması zorunlu hususlar arasında ibranın sayılması sebebiyle bilançonun onaylanmasının örtülü ibra niteliği kazanamayacağını belirten yazarlar da mevcuttur. Bkz. **Bahtiyar**, İbra, s. 106-107; **Ömür/ Çalışkan**, s. 175. Ancak kanaatimizce TTK’nın ETK’den farklı olarak ibrayı da hükmün kapsamına alması, TTK m. 424’ün uygulanmasını ortadan kaldırma amacı taşıdığı şeklinde yorumlanmamalıdır. Kanun koyucunun amacı, esasen yönetim kurulu üyelerinin ibralarına ilişkin kararın örtülü veya açık olması fark etmeksizin görüşülmesi zorunlu bir husus olarak öngörmektir.

³⁶³ TTK m. 424’ün gerekçesine göre, “6762 sayılı Kanunun 380 inci maddesinin esas itibarıyla tekrarıdır. Ancak “bu hususta bilinçli hareket edilmişse” ibaresi metne eklenmiştir. İbare sadece “bilânço şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak yanlış bir takım hususları içeriyorsa” ifadesi ile ilgili olup, anılan cümle parçasını nitelendirmektedir. Peçeleme bilinçsiz bir şekilde de yapılmış olabilir veya bilânçoya konulan bir kalem mesela karşılık amacını aşan bir şekilde gerçek durumun görülmesine engel olabilir. Bu hâller ibraya engel olmamalıdır. “Bilinç” sözcüğü “kast” sözcüğünden kaçınmak amacıyla konulmuştur.” [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 202].

sahiplerini ve azınlığı koruma düşüncesi olduğunu belirtmiştik³⁶⁴. TTK m. 436/1 bu amaçla getirilmiş bir oy hakkından yoksunluk düzenlemesidir. Peki TTK m. 436/2’de öngörülen oy hakkından yoksunluk düzenlemesi, anonim şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki menfaat çatışmasında üyenin tarafsız kalamayacağı düşüncesiyle mi, yoksa ibranın niteliği gereği kişinin kendi davasının yargıcı olamayacağı gerekçesiyle mi öngörülmüştür?

Doktrinde bazı yazarlar söz konusu kararda şirket ile yönetim kurulu üyesi pay sahibi arasında bir menfaat çatışmasının var olduğunu ve ibranın kişisel nitelikte bir iş arz ettiğini ileri sürmüşlerdir³⁶⁵. Bu sebeple TTK m. 436/2 hükmünün getiriliş amacının yalnızca kimsenin kendi davasının yargıcı olamayacağı genel hukuk kuralına dayanmadığı, aynı zamanda menfaat çatışmasının varlığını da kapsadığı belirtilmiştir³⁶⁶. Bu görüşü savunan yazarlar, ibranın ayrı bir fıkra da öngörülmesi sebebinin, birinci fıkra da öngörülenlerin yanında yönetim işlerine karışanların da oy hakkından yoksunluk kapsamına alınması olduğunu belirtmişlerdir³⁶⁷. Aksi görüşteki yazarlar ise, ibranın hukuki niteliği gereği oy hakkından yoksunluk kapsamına alınarak ayrı bir fıkra da düzenlendiğini ve kimsenin kendi davasının yargıcı olamayacağı genel hukuk kuralının bir yansıması olduğunu belirtmişlerdir³⁶⁸. Buna göre, ibranın niteliği sebebiyle bu faaliyetlere iştirak etmiş kişilerin oy kullanarak kendilerine güven duyduklarını

³⁶⁴ Yukarıda bkz. Birinci Bölüm, II, C.

³⁶⁵ **Postacıoğlu**, s. 511; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 614, s. 459; **Tokcan**, Fahriye Pelin, Limited Ortaklıkta Oy Hakkından Yoksunluk, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 38-39; **Avcı**, Nihan, Anonim Ortaklıklarda İbra, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2007, s. 93.

³⁶⁶ Limited şirketlerde ibra kararında oy hakkından yoksunluğu düzenleyen TTK m. 619/1 açısından aynı yöndeki görüş için bkz. **Can**, Düşünceler, s. 51-52.

³⁶⁷ **Çelik**, İbra, s. 138-139; **Tokcan**, s. 41; **Üçışık/ Çelik**, s. 314; **Kahyaoğlu**, Emin Cem, “Yargıtay Kararları Çerçevesinde Limited Şirket Müdürlerinin Hukuki Sorumluluğu”, Prof. Dr. Ersin Çamoğlu’na Saygı Günü- Şirketler Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 133.

³⁶⁸ **Teoman**, Değerlendirme, s. 615; **Önder/ Karademir**, s. 182; **Akkaya**, s. 63; **Haşiloğlu**, Sadrettin, “Anonim Ortaklıkta Pay Sahibi Olan Tüzel Kişilerin, Yönetim Kurullarında Temsilcilerinin Vasıtasıyla Genel Kurulda Yönetim Kurulunun İbrası Hususunda Oy Kullanıp Kullanmayacakları”, AÜİİBD, C. 8, S. 3-4, 1990, s. 125.

açıklamalarının bir çelişki yaratacağı belirtilmiştir³⁶⁹. *Teoman* ayrıca, ETK m. 374/2'ye kaynaklık eden İsviçre hukukunda menfaat çatışmasının bulunduğu kararlar yönünden genel bir oydan yoksunluğun kabul edilmediğini, menfaat çatışmasını oydan yoksunluk için yeterli görmeyen bir sistemde ibranın menfaat çatışması sebebiyle öngörülen bir hâl olduğu varsayımının da yerinde olmayacağını belirtmiştir³⁷⁰.

Kanaatimizce ikinci görüş daha isabetlidir. TTK m. 436/1 hükmü, pay sahibinin şirket dışı bir unsur içeren menfaatini ilgilendiren kararlarda, şirketin menfaatinden ziyade kendi menfaatini üstün tutacağı düşüncesi ile getirilmiştir. İbranın ayrı bir fıkra da öngörülmüş olması da hükmün getiriliş amacının menfaat çatışmasından ziyade ibranın niteliğinden kaynaklandığını göstermektedir. İlk olarak, kimsenin kendi davasının yargıcı olamayacağı genel hukuk kuralını genel kurulda alınacak bütün kararlar yönünden uygulamak, oy hakkından yoksunluğun uygulama alanını sınırları belirsiz şekilde genişletme sonucunu doğurabilir³⁷¹. Bu açıdan şirket faaliyetlerine katılan kişilerin işlemlerinin onaylandığı ibra kararında oy hakkından yoksunluğun özel olarak düzenlenmesi gerekmiştir. Zira kişinin kendi davasının yargıcı olması ve kendisine güven duyduğunu açıklaması bir çelişki arz etmektedir. Buna ek olarak, TTK m. 436/1 hükmü yalnızca şirketi değil, aynı zamanda diğer pay sahiplerini ve alacaklıları koruma amacını da gütmektedir. Ancak TTK m. 558/2 gereği, ibra kararı neticesinde sorumluluk davası açma ve zararların tazminini talep etme hakkı ibraya olumsuz oy veren pay sahipleri açısından ortadan kalkmamaktadır. TTK m. 556 gereği, şirket alacaklıları da şirketin iflas etmiş olması durumunda yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açabilmektedirler. Görüldüğü üzere, her iki oydan yoksunluk

³⁶⁹ Çeker, Oy Hakkı, s. 204; Önder/ Karademir, s. 182; Şener, s. 512; Sertoğlu, s. 82-83.

³⁷⁰ Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 121.

³⁷¹ Kırca/ Gürel, s. 220.

düzenlemesi yönünden korunmaya değer menfaat grupları farklılık göstermekte ve esasen hükümlerin getiriliş amaçları bu farklı düzenlemelere gerekçe oluşturmaktadır.

D. İbra Kararında Oy Hakkından Yoksun Kişilerin Belirlenmesi

ETK m. 374/2 düzenlemesinde oy hakkından yoksun kişiler, “*şirket işlerinin görülmesine herhangi bir surette iştirak etmiş kişiler*” olarak belirlenmişti. ETK döneminde hüküm oydan yoksun kişiler açısından sınırları belirsiz bir düzenleme öngörmesi sebebiyle eleştirilmiştir³⁷². TTK m. 436/2’de, ibra kararında oydan yoksun olanların kapsamı “*şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler*” olarak belirlenmiştir³⁷³. Buna karşın, limited şirketlerde oydan yoksunluk açısından “*herhangi bir şekilde şirket yönetimine katılmış bulunma*” kısıtası korunmuştur.

1. Yönetim Kurulu Üyeleri

Anonim şirketin yönetim ve temsilinde yetkili olan yönetim kurulunun yapısı ve işleyişi, üyelik sıfatının kazanılması ve kaybedilmesi, üyelerin yetkileri ile bu faaliyetleri sonucunda doğabilecek sorumlulukları TTK’da ayrıntılı bir biçimde düzenlenmiştir. TTK’da yönetim kurulu üyeleri, SPK kapsamına giren anonim şirketlerde olduğu gibi³⁷⁴, icrada görevli olan/ olmayan veya bağımsız yönetim kurulu üyeliği gibi bir ayrıma tabi tutulmamıştır. Yönetim kurulu, kural olarak, şirket yönetim ve temsilinde eşit hak ve yetkilerle donatılmış kişilerden oluşur. Yönetim kurulu

³⁷² Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 125-126.

³⁷³ Teoman, TTK dönemindeki düzenlemenin sınırları belirli ve daha cimri bir düzenleme içermesine karşın, ETK düzenlemesinin daha yerinde bir oydan yoksunluk tesis ettiğini belirtmiştir (Teoman, Pay Sahibinin Oy Hakkı, s. 187).

³⁷⁴ Bu husustaki ayrıntılı açıklamalar için bkz. Ayan, Özge, “Pasif Yönetim Kurulu Üyesi, İcrada Görevli Olmayan Yönetim Kurulu Üyesi ve Bağımsız Yönetim Kurulu Üyesinin Karşılaştırılması”, AHBVÜ-HFD, C. 25, S. 1, 2021, s. 66 vd.

üyelerini seçme yetkisi ise, genel kurulun devredilmez yetkilerindendir (TTK m. 408/2-b).

TTK m. 436/2'ye göre, yönetim kurulu üyeleri ibra kararında oy hakkından yoksundur. Zira yönetim kurulu üyeleri, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, verdikleri zararlar sebebiyle anonim şirkete karşı sorumlu olmaktadır (TTK m. 553 vd.). İbra kararı ile şirketin tazminat talepleri ortadan kalkmakta ve dava açılmayacağı beyan edilmektedir. Bu kararlar doğrudan ilişkili olan yönetim kurulu üyelerinin de ibra kararında oy hakkından yoksun olmaları bu açıdan kaçınılmazdır.

Yönetim kurulu üyelerinin tamamının birlikte veya tüm faaliyet dönemini kapsayacak şekilde ibra edilmesi zorunlu bir husus değildir. Bu açıdan yönetim kurulu üyeleri toplu hâlde ibra edilebilecekleri gibi, ayrı ayrı da ibra edilebilirler³⁷⁵. Peki yönetim kurulu üyelerinin ibralarının ayrı ayrı oylandığı genel kurul kararında üyeler birbirleri hakkında oy kullanabilirler mi? Doktrinde³⁷⁶ ve Yargıtay kararlarında³⁷⁷ yönetim kurulu üyelerinin yalnızca kendi ibralarında değil, birbirlerinin ibralarına ilişkin kararlarda da oy hakkından yoksun oldukları genel kabul gören bir görüştür. TTK m. 436/2'nin ifadesinde de oydan yoksunluğun yönetim kurulu üyelerinin ibrasına ilişkin kararlarda gündeme geldiği açıkça belirtilmiştir. Ancak hükümde öngörülen bu

³⁷⁵ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 126; **Çamoğlu**, Sorumluluk, s. 226. *Pulaşlı*, yönetim kurulu üyelerinin tek tek değil, alınacak bir genel kurul kararı ile hep birlikte ibra edilebileceklerini belirtmiştir (**Pulaşlı**, Genel Esaslar, N. 151, s. 699). *Tekinalp* ise, yönetim kurulu üyelerinin toptan ibra edilemeyeceklerini, ayrı ayrı ibra edilmelerinin mümkün olduğunu belirtmiştir [**Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 991b, s. 42].

³⁷⁶ **Postacıoğlu**, s. 506; **Arsılanlı**, Anonim Şirket, s. 55; **Domaniç**, s. 542; **Çelik**, İbra, s. 139; **Önder/Karademir**, s. 181; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 206; **Helvacı**, Sorumluluk, s. 140; **Kendigelen**, Hukuki Mütalaa II, s. 156; **Tokcan**, s. 46; **Akkaya**, s. 64; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 697b, s. 564-565; **Turanlı**, s. 122; **Çalışkan**, s. 73.

³⁷⁷ Yargıtay 11. H.D., 14.11.2013, E. 2013/4501, K. 2013/20427 [**Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 614a, s. 459]; Yargıtay 11. H.D., 11.06.2015, E. 2015/1843, K. 2015/8132; Yargıtay 11. H.D., 31.05.2016, E. 2015/9554, K. 2016/5992; Yargıtay 11. H.D., 13.01.2017, E. 2017/7, K. 2017/4; Yargıtay 11. H.D., 08.04.2019, E. 2018/353, K. 2019/2685 (Kararlar için bkz. www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021).

düzenlemenin gerekçesinin ne olduğu hususunda doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır. Doktrinde çoğunluğun görüşüne göre hükmün gerekçesi, yönetim kurulu üyeleri arasındaki müteselsil sorumluluk olarak gösterilmiştir³⁷⁸. Ancak *Teoman*, söz konusu gerekçenin üyenin kusurunun bulunmadığı hâllerde yetersiz kalacağını, buna ek olarak “*üyeler arasındaki dayanışma, birbirini koruma, gelecekte birlikte çalışma düşüncesi gibi kişisel unsurların da dikkate alınması gerektiğini*” belirtmiştir³⁷⁹. *Ayhan/ Çağlar/ Özdamar* ise, kanun koyucunun amacının yönetim kurulu üyelerinin birbirleri lehine oy kullanarak ibra müessesesini etkisiz kılmalarını engellemek olduğunu belirtmiştir³⁸⁰. Kanaatimizce bu düzenlemenin getiriliş sebebini doktrinde öngörülen gerekçelerden yalnızca birine dayandırmak hükmün yorumlanmasında yetersiz kalacaktır. Bu sebeple hükmün getiriliş amacının belirlenmesinde, hem müteselsil sorumluluk hem üyeler arasındaki dayanışma hem de ibra müessesesini etkisiz bırakmanın önlenmesi bir bütün olarak ele alınmalıdır.

Peki ibra kararında oy hakkından yoksunluk kapsamına yönetim kurulu üyelerinin hukuki halefleri de girecek midir? Oy hakkından yoksunluk pay sahibinin kişiliğinden kaynaklanmakta ve yalnızca yoksun kişi hakkında uygulama alanı bulmaktadır. Bu sebeple ibra kararında yönetim kurulu üyesinin hukuki halefinin oydan yoksunluğu gündeme gelmeyecektir³⁸¹. Belirli bir hesap dönemi boyunca yönetimde görev almış bir yönetim kurulu üyesinin payının genel kurul toplantısından kısa süre önce hukuki haleflerine geçmesi durumunda bu kişiler, yönetim kurulu üyesi veya

³⁷⁸ *Aytaç*, İbra, s. 123; *Çamoğlu*, Sorumluluk, s. 232-233; *Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)*, Ortaklıklar II, N. 991a, s. 41; *Güzelsu*, Sebile Zeynep, Anonim Şirketlerde İbra, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019, s. 41.

³⁷⁹ *Teoman*, Oydan Yoksunluk, s. 128. Aynı yönde bkz. *Çelik*, İbra, s. 139.

³⁸⁰ *Ayhan/ Çağlar/ Özdamar*, s. 282.

³⁸¹ *Teoman*, Oydan Yoksunluk, s. 134; *Aytaç*, İbra, s. 122; *Çamoğlu*, Sorumluluk, s. 232; *Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)*, Ortaklıklar Hukuku, N. 992b, s. 516; *Sertoğlu*, s. 85; *Şimşek Güzelsu*, s. 42.

yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişilerden olmadıkları sürece paydan doğan oy haklarını kullanabilmelidirler.

2. Yönetimde Görevli İmza Yetkisini Haiz Kişiler

TTK m. 365 gereği anonim şirket, yönetim kurulunca yönetilir ve temsil olunur. Doktrinde yönetim kavramının, şirketin iç işleyişini ilgilendiren ve şirketin amacının gerçekleştirilmesi için yapılması gereken hususlar ile şirket ve pay sahipleri arasındaki ilişkileri düzenleyen faaliyetleri kapsadığı belirtilmektedir³⁸². Yönetim kurulu bir iç yönerge düzenleyerek şirketin iç işleyişini, görev dağılımlarını belirler. Yönetim kurulu esas sözleşmede öngörülecek bir hüküm ve hazırlanacak bir iç yönergeyle yönetim yetkisini kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine ya da üçüncü kişilere devredebilir (TTK m. 367/1).

Temsil kavramı ise, şirket adına yetkili olanların yaptıkları işlemler ile anonim şirketi hak ve borçlar altına sokabilme yetkisini ifade eder³⁸³. TTK'da, mülga düzenlemeden farklı olarak, yönetim ve temsil yetkisinin devri ayrı ayrı düzenlenmiştir. TTK m. 367 yalnızca yönetimin devrini içermektedir³⁸⁴. Yönetim kurulu alacağı bir kararla temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya üçüncü kişilere devretmemişse, temsil yetkisi yönetim kurulundadır³⁸⁵. Yönetim kurulu bu yetkisini,

³⁸² Yıldırım, Müdürler, s. 106; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim I, s. 527-528; Sevi, Ali Murat, "Anonim Ortaklıkta Tüzel Kişi Yönetim Kurulu Üyesi Adına Tescil Edilen Gerçek Kişinin Hukuki Sorumluluğu", BATİDER, C. 32, S. 3, 2016, s. 49; Karabağ, s. 57; Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp), Ortaklıklar I, N. 523, s. 371.

³⁸³ Ayan, Yönetim, s. 64; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 224; Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp), Ortaklıklar I, N. 537, s. 384.

³⁸⁴ Soykan, İsmail Cem, "Türk Ticaret Kanunu'nda ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili", LHD, C. 8, S. 91, 2010, s. 2383; Özdamar, Mehmet, "6552 Sayılı Kanun ile TTK'da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili", GÜHFD, C. 18, S. 3-4, 2014, s. 141; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim I, s. 598; Ayan, Yönetim, s. 64.

³⁸⁵ Temsil yetkisinin devredilebilmesi için, yönetimin devrinden farklı olarak, esas sözleşmede buna ilişkin bir hükmün yer alması gerekmektedir. Bkz. Yanlı, Veliye, "Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından Mı Atanabilir?", İÜHFM, C. 71, S. 2, 2013, s. 448; Pulaşlı, Hasan, "Anonim Şirketlerde Temsil Şekli, Özel Temsil Halleri ve Temsil Yetkisinin Murahhaslara Devredilmesi", BATİDER, C. 36, S. 2, 2020, s. 7; Soykan, s. 2402; Kırca (Şehirali Çelik/

şirket adına ve onun unvanı altında imza atmak suretiyle kullanır. TTK m. 375/1- d gereği, imza yetkisini haiz bulunanları atama ve görevden alma yetkisi münhasıran yönetim kuruluna aittir³⁸⁶. Bu açıdan yönetim kurulu alacağı bir kararla, herhangi bir kişiyi şirket adına yapılacak işlemlerde imza yetkisi vererek temsil yetkisini devredebilir.

Yukarıda kısaca değindiğimiz şekliyle yönetim ve temsil yetkisinin devredilmesi hâlinde, yönetimde görevli ve/ veya imza yetkisini haiz kişiler kavramı ortaya çıkmaktadır. Yönetim kurulu üyesi sıfatı taşımayan bu kişilerin yaptıkları işlemler anonim şirketi hak ve borç altına sokabilmektedir. Bu sebeple TTK m. 553 hükmü yalnızca yönetim kurulu üyelerini değil, yöneticileri de kapsamaktadır. Ayrıca kanun koyucu, şirket adına işlemler yapıp faaliyette bulunan yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişilerin de yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmesine ilişkin kararda oy hakkından yoksun olacağını düzenlemiştir. Bu açıdan genel müdür, müdürler, ticari temsilciler, genel veya özel olarak yetkilendirilmiş ticari vekiller ve yöneticiler de imza yetkisini haiz olmak kaydıyla oy hakkından yoksunluk hükümlerine tabi olmaktadır³⁸⁷. Ancak, yönetimde görevli olup imza yetkisi bulunmayan kişiler oy hakkından yoksunluk kapsamında değerlendirilmeyecektir. Zira hüküm açıkça imza yetkisini haiz kişilerin bu kapsama dâhil olduğunu belirtmiştir.

Manavgat), Anonim I, s. 559. Karş. **Kendigelen**, İlk Tespitler, s. 261-262. Ancak TTK m. 339/2- g hükmü gereği, şirket adına imza koymaya yetkili olanların esas sözleşmede öngörülmesi zorunludur. Söz konusu düzenlemenin temsil yetkisinin devrini yönetim kurulunun devredilmez yetkileri arasında sayan TTK m. 375/1- d hükmü ile çeliştiği yönünde bkz. **Demirel**, Duygu, “Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri”, HÜHFD, C. 7, S. 2, 2017, s. 236, dn. 106.

³⁸⁶ Hükmün yorumuna ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Yanlı**, İmza Yetkisi, 440 vd.; **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s. 152 vd.

³⁸⁷ Şirketi temsile yetkili kılınan imza yetkisini haiz kişiler, ticari mümessil veya ticari vekil olarak atanabileceği gibi herhangi bir üçüncü kişi de olabilirler. Bkz. **Yanlı**, İmza Yetkisi, s. 446. **Tekinalp**, imza yetkisini haiz kişilerin dar yorumlanması gerektiğini, bu sebeple iç ilişkide kalan imzalar ile elektrik, su, doğalgaz aboneliğine ilişkin belgeleri imzalamaya yetkili kişilerin kapsam dışında tutulması gerektiğini belirtmiştir (**Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 12-45, s. 130).

3. TTK m. 436/1’de Sayılan Kişiler İbra Kararında Oy Hakkından Yoksun Mudur?

TTK m. 436/2 gereği, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararda yönetim kurulu üyeleri ile yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler oy hakkından yoksundur. Ancak maddede oy hakkından yoksun pay sahiplerinin belirli dereceye kadar yakınlarının da oydan yoksun olacağı düzenlenmemiştir. Peki kişisel nitelik arz eden kararlarda, pay sahibinin TTK m. 436/1’de sayılan yakınları da ibra kararında oy hakkından yoksun olacak mıdır? Yönetim kurulu üyelerinin ibrası sonucunu doğuran kararların bu kapsamda kişisel nitelikte iş kabul edilip birinci fıkrada öngörülen yakınların da oydan yoksunluğunun gündeme gelmesi mümkün müdür?

Bu hususta doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır. Bir görüş³⁸⁸, ibra kararının pay sahibi ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir iş olarak kabul edilemeyeceğini ve şirket ile yönetim kurulu üyesi pay sahibi arasında menfaat çatışması olmadığını belirtmiştir. Oydan yoksunluğu düzenleyen maddede ibranın ayrı bir fıkrada öngörülmesinin de bu görüşü doğrular nitelikte olduğu belirtilmiştir³⁸⁹. Pay sahibi, söz konusu karar yönünden şirketle karşı karşıya gelmemekte ve üçüncü kişi konumunda bulunmamaktadır. Bu görüşe göre, yönetim kurulu üyesi seçiminde oydan yoksun olmayan yakınların ibra kararında oydan yoksun kılınmalarının haklı bir gerekçesi de yoktur³⁹⁰. Bu açıdan TTK m. 436/1 ile TTK m. 436/2 düzenlemeleri birbirlerinden

³⁸⁸ Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 115; Çeker, Oy Hakkı, s. 204; Altaş, İbra, s. 60; Helvacı, Sorumluluk, s. 141; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 441; Önder/ Karademir, s. 182; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar II, N. 992, s. 42; Pulaşlı, Şerh, N. 239, s. 1922; Bilgili/ Demirkapı, s. 500, dn. 1280; Ömür/ Çalışkan, s. 179; Yasaman, İbrahim Hamdi, Şirketler Hukuku ve Sermaye Piyasası Hukuku İle İlgili Makaleler, Mütalaalar, Bilirkişi Raporları, Vedat Kitapçılık, C. 2, İstanbul, 2013, s. 89; Kendigelen, Hukuki Mütalaa X, s. 129; Yiğit, s. 217; Sertoğlu, s. 85; Sever, Rabia, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Bakımından Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2012, s. 124.

³⁸⁹ Teoman, Değerlendirme, s. 615; Helvacı, Sorumluluk, s. 141; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar II, N. 992, s. 42; Diren, s. 33.

³⁹⁰ Teoman, Değerlendirme, s. 618.

ayrılmakta ve birbirlerinin kapsamına dâhil olmamaktadır. Yargıtay'ın vermiş olduğu kararlar da bu yöndedir³⁹¹.

Diğer bir görüş ise³⁹², fıkra da belirtilen yakınların ibra edilmesi sonucunu doğuracak kararların, pay sahibinin kişisel menfaatini şirketin menfaatinden üstün tutmasına sebep olacağını³⁹³, bu sebeple iki fıkra hükmünün birlikte uygulanabileceğini belirtmiştir. Bu görüşe göre, her iki hükümde öngörülen oydan yoksun kişilerin birbirlerinden farklı olması sebebiyle iki hükmün birlikte uygulanması, ikinci fıkranın düzenlenmesini anlamsız kılmamaktadır³⁹⁴. ETK döneminde *Postacıoğlu*, “*şahsi iş ve dava*” ifadesinin geniş yorumlanması gerektiğini ve maddede sayılan yakınların ibra kararında oydan yoksun olacağını belirtmiştir³⁹⁵. *Çamoğlu* ise, TTK m. 436/1’de sayılan kişiler ile yönetim kurulu üyesi pay sahibi arasında yasal mirasçılık ilişkisinin var olduğunu, bu sebeple yönetim kurulu üyesinin ibrasında dolaylı da olsa menfaati olan bu kişilerin oy hakkından yoksun olmaları gerektiğini ileri sürmüştür³⁹⁶.

Bizim de katıldığımız birinci görüşe göre, ibrada oydan yoksunluğun kapsamına pay sahibinin TTK m. 436/1’de öngörülen yakınları girmemektedir. Pay sahibinin yönetim kurulu üyelerini seçmesi, azletmesi, ücretlerini belirlemesi ve ibralarına karar vermesi kişisel menfaatini değil, ortaksal menfaatini ilgilendirmektedir. Bu işlemlerde pay sahibi şirketle karşı karşıya gelmediği gibi, üçüncü bir kişi konumunda da

³⁹¹ “yönetim kurulunun sorumluluğu ve ibrasının şirketle pay sahibi arasında şahsi bir iş veya dava konumunda olmadığını, bu sebeple birinci fıkra da öngörülen yönetim kurulu üyesi pay sahibinin yakınlarının oydan yoksunluk kapsamında sayılamayacaktır.”. [Yargıtay 11. H. D., 08.01.1976, E. 1975/3644, K. 1976/45 (*Aytaç*, İbra, s. 119)]. Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. H. D., 19.07.2007, E. 2006/2171, K. 2007/5293 (*Yasaman*, Hamdi, Şirketler Hukuku ve Sermaye Piyasası Hukuku İle İlgili Makaleler, Mütalaalar, Bilirkişi Raporları, Vedat Kitapçılık, C. 2, İstanbul, 2013, s. 83-84); Yargıtay 11. H. D., 19.07.2007, E. 2006/2171, K. 2007/10775 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021); Yargıtay 11. H. D., 24.10.2014, E. 2013/13148, K. 2014/16463 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 20.01.2021).

³⁹² *Aytaç*, İbra, s. 118-119; *Çelik*, İbra, s. 138; *Çamoğlu*, Sorumluluk, s. 232; *Domanic*, s. 542; *Sarialioğlu*, s. 31; *Yördem*, s. 258; *Ömür/ Çalışkan*, s. 179; *Balsever*, s. 163; *Avcı*, s. 92; *Ceyhun Camuzcu*, s. 157; *Uysal*, s. 26.

³⁹³ *Tokcan*, s. 36 vd.; *Üçışık/ Çelik*, s. 314; *Akkaya*, s. 62; *Şimşek Güzelsu*, s. 46.

³⁹⁴ *Çelik*, İbra, s. 138.

³⁹⁵ *Postacıoğlu*, s. 507-508.

³⁹⁶ *Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)*, Ortaklıklar Hukuku, N. 614, s. 316.

bulunmamaktadır. Yönetim kurulu üyesinin ibrada oy hakkından yoksun olmasının ayrı bir fıkra da öngörülmesi de bu düşünceyi destekler niteliktedir³⁹⁷. Sonuç olarak, yönetim kurulu üyesinin birinci fıkra da öngörülen yakınları ibra kararında oydan yoksun değildirler.

E. Oydan Yoksunluk Kapsamının Belirlenmesi

1. Genel Olarak

TTK m. 409 gereği ibra kararı, genel kurul tarafından alınan ve olağan kurulda görüşölüp karara bağlanması zorunlu olan bir husustur. İbra kararı ile yönetim kurulu üyelerinin ilgili hesap dönemine ilişkin faaliyetleri onaylanmaktadır. Ayrıca şirket tarafından üyelere karşı tazminat davası açılmayacağı da beyan edilmiş olmaktadır.

Oy hakkında yoksun pay sahibi, yönetim kurulu üyelerinin ibrasına ilişkin kararda temsilci vasıtasıyla oy kullanamaz³⁹⁸. Zira oy hakkında yoksunluk temsili de kapsar. Aksi görüşün kabulü, yoksunluk düzenlemelerinin dolanılması sonucunu doğuracak ve TTK m. 433/1 hükmüne aykırılık teşkil edecektir³⁹⁹.

Oy hakkında yoksun kişilerin temsilci sıfatıyla başkasına ait paylardan doğan oy hakkını kullanıp kullanamayacağı hususu her iki Kanun döneminde de tartışmalıdır. ETK döneminde çoğunluk tarafından, “*rey hakkını haiz değildir*” ifadesi kullanıldığından pay sahibinin temsilci sıfatıyla da oy kullanamayacağı

³⁹⁷ Yukarıda ayrıca bkz. İkinci Bölüm, II, C.

³⁹⁸ **Kırca**, İsmail, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Oylamasında Temsilci Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu”, AÜHFD, C. 53, S. 1, 2004, s. 65; **Kaya**, Temsil, s. 60; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 208; **Aytaç**, İbra, s. 120; **Teoman**, Ömer, “1975 Tarihli Son Tasarıya Göre- Avrupa Anonim Ortaklığında Genel Kurul (Türk Ticaret Kanunu’nun İlgili Hükümleri ile Karşılaştırmalı Olarak)”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 439; **Tokcan**, s. 79; **Pulaşlı**, Şerh, N. 241, s. 1923; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 992b, s. 516; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 614a, s. 460; **Kalpsüz**, Turgut, “Bilanço ve Oy Kullanma Esaslarına Aykırılık Sebebiyle Genel Kurul Kararının İptali”, BATİDER, C. 10, S. 1, 1979, s. 41; **Haşiloğlu**, s. 125; **Ayan**, Temsil, s. 38

³⁹⁹ **Bilgili/ Cengil**, s. 104; **Karamanhoğlu**, s. 306.

belirtilmektedir⁴⁰⁰, ⁴⁰¹. Bu dönemdeki Yargıtay kararları temsilci sıfatıyla oy kullanmanın mümkün olduğu yönündeydi⁴⁰². TTK döneminde oy hakkından yoksun kişilerin temsilci sıfatıyla oy kullanamayacağını ileri süren yazarlar⁴⁰³, hükmün düzenleniş amacı ve işlevinin bu sonucu doğurduğunu, “*kimsenin kendi davasının yargıcı olamayacağı*” genel hukuk kuralının da bu görüşün gerekçesini oluşturduğunu belirtmişlerdir⁴⁰⁴. Aksi görüşteki yazarlar ise⁴⁰⁵, “*kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamayacakları*” ifadesinin kullanılması ile temsilci sıfatıyla oy kullanma olanağının açıkça düzenlendiğini belirtmişlerdir⁴⁰⁶.

Kanaatimizce TTK’da öngörülen açık hüküm karşısında, oy hakkından yoksun kişilerin temsilci sıfatıyla oy kullanamayacakları ileri sürülemez. Zira hüküm, “*kendilerine ait paylardan doğan oy hakkı*” ifadesini kullanmak suretiyle, temsilci sıfatıyla katılım olanağının önünü açmış bulunmaktadır. Buna ek olarak, Anonim

⁴⁰⁰ Arslanlı, Anonim Şirket, s. 55; İmregün, Menfaat İhtilafları, s. 36; Postacıoğlu, s. 506; Domaniç, s. 541; Aytaç, İbra, s. 121; Doğanay, s. 1093; Çamoğlu, Sorumluluk, s. 232; Sertoğlu, s. 87; Akbay, s. 197. Karş. Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 171-172; Çeker, Oy Hakkı, s. 208; Kırca, İbra, s. 71-76; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku, N. 992b, s. 515; Kalpsüz, s. 39-41; Yiğit, s. 219; Bilgili, Fatih, Anonim Şirket Genel Kurulunda Yönetim Kurulu Hakkında İbra Kararı Alınmasında Yönetim Kurulu Üyelerinin veya Diğer Yöneticilerin Vekâleten Oy Kullanabilmeleri, E-Akademi, 2004, N. 13 (<http://www.e-akademi.org/makaleler/fbilgili-3.htm>, erişim tarihi: 18.06.2021).

⁴⁰¹ ETK döneminde Türk ve İsviçre doktrinindeki görüşlere yönelik ayrıntılı açıklamalar için bkz. Kırca, İbra, 66-71.

⁴⁰² Yargıtay 11. H.D., 02.06.1959, E. 507, K. 1637 (Doğanay, s. 1094); Yargıtay 11. H.D., 31.03.1994, E. 5684, K. 2511 (Eriş, Şirketler II, s. 2254); Yargıtay 11. H.D., 08.03.2011, E. 2009/9025, K. 2011/2462 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021).

⁴⁰³ Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp), Ortaklıklar I, N. 614a, s. 459; Üçışık/ Çelik, s. 316; Turanlı, s. 122; Özboyacı, s. 64; Ömür/ Çalışkan, s. 178.

⁴⁰⁴ Pulaşlı, Şerh, N. 240, s. 1922-1923; Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp), Ortaklıklar I, N. 614b, s. 460; Akbay, s. 197. Kaya, oy hakkından yoksun pay sahibinin TTK m. 436/1 kapsamına giren kararlarda temsilci sıfatıyla oy kullanılabileceği görüşünü savunmakla birlikte, TTK m. 428 gereği ibra kararı yönünden bu olanağın bulunmadığını belirtmiştir (Kaya, Temsil, s. 60). Ancak söz konusu hüküm 7099 sayılı Kanun’un 23. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır (Resmî Gazete, 10.03.2018, Sayı: 30356).

⁴⁰⁵ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 439; Önder/ Karademir, s. 183; Altaş, İbra, s. 60; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 309; Karamanlioğlu, s. 309-314; Bilgili/ Demirkapı, s. 500-501; Sever, s. 131; Akbulak, Yavuz, “Türk Ticaret Kanunu Bakımından Anonim Şirket Pay Sahiplerinin Önemli Bazı Hakları”, LHD, C. 19, S. 2018, s. 800; Sarılioğlu, s. 28.

⁴⁰⁶ Teoman, Pay Sahibinin Oy Hakkı, s. 187; Toraman Çolgar, s. 1743; Kendigelen, İlk Tespitler, s. 337; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, N. 14-60, s. 372; Ayhan/ Çağlar/ Özdamar, s. 283; Sertoğlu, s. 88; Şimşek Güzelso, s. 47. Konuyu limited şirketler açısından inceleyen Bilgili ve Cengil, temsilci sıfatıyla oy kullanılmasının mümkün olmadığı görüşünü belirtmektedir. Ancak anonim şirketlere ilişkin düzenlemede “*kendilerine ait paylardan doğan oy hakkı*” ifadesinin yer almasını, temsilci sıfatıyla oy kullanma imkânının açıkça tanındığı şeklinde yorumlanacağını belirtmiştir (Bilgili/ Cengil, s. 105-106).

Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik m. 19/4'e göre, “*şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler veya bunların temsilcileri, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz. Ancak anılan kişiler, yönetim kurulu üyesi olmayan diğer pay sahiplerinin oy haklarını temsilen kullanabilirler.*”. Görüldüğü üzere Yönetmelikte de oy hakkından yoksun kişilerin temsilci sıfatıyla oy kullanabilecekleri açıkça öngörülmüştür⁴⁰⁷. Bu düzenlemeler ekseninde oy hakkından yoksun kişiler, yönetim kurulu üyelerinin ibrasına ilişkin kararda temsilci sıfatıyla oy kullanabilirler⁴⁰⁸. Benzer şekilde tüzel kişinin genel kuruldaki temsilcisinin aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olması hâlinde, yönetim kurulu üyelerinin ibrasına ilişkin kararda pay sahibi tüzel kişinin paylardan doğan oy hakkı kullanılabilir⁴⁰⁹.

2. Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Karar

TTK m. 409/1'e göre, her faaliyet döneminin sonundan itibaren üç ay içerisinde yapılan olağan genel kurul toplantısında, finansal tabloların, yıllık faaliyet raporlarının ve yönetim kurulu üyelerinin ibralarının görüşülüp karara bağlanması zorunludur. Ancak ibra kararı ile bilançonun onaylanması kararının ayrı gündem maddeleri olarak belirlenmesi zorunlu bir husus değildir. Zira TTK m. 424/1 gereği, kararda aksine açıklık bulunmadığı veya ibranın ayrı bir gündem maddesi olarak görüşülmediği

⁴⁰⁷ Hükümde yalnızca “*yönetim kurulu üyesi olmayan pay sahibi*” ifadesinin kullanılmasının yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişileri dışlayan nitelikte bir anlam içerdiği yönünde bkz. **Bilgili/ Demirkapı**, s. 501, dn. 1283.

⁴⁰⁸ Bu yöndeki Yargıtay kararları için bkz. Yargıtay 11. H.D., 16.02.2015, E. 14570, K. 1944 (**Eriş**, Şirketler II, s. 2245-2246); Yargıtay 11. H.D., 04.05.2016, E. 2015/10455, K. 2016/5038 (**Pulaşlı**, Şerh, N. 98, s. 1077).

⁴⁰⁹ Bu yöndeki Yargıtay kararı için bkz. Yargıtay 11. H.D., 29.04.1982, E. 1360, K. 1996 (**Eriş**, Şirketler III, s. 2946).

hâllerde bilançonun onaylanması ilişkin karar, ibra niteliği taşımaktadır⁴¹⁰. Bilançonun onaylanmasına ilişkin kararın örtülü ibra niteliği taşıdığı hâllerde TTK m. 436/2 hükmü uygulama alanı bulacak, yönetim kurulu üyeleri ile yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler oy hakkından yoksun olacaktır^{411, 412}. Ancak finansal tablo ve faaliyet raporlarının içerdiği bilgilerin gerçek durumu yansıtmaması veya eksik olması hâlinde alınan bilançonun onaylanması kararı ibra niteliği taşımayacaktır (TTK m. 424/1). Bu şekilde alınan bilançonun onaylanması kararı yönünden de pay sahiplerinin oy hakkından yoksunlukları gündeme gelmemektedir⁴¹³.

3. Sorumluluk Davası Açılmasına İlişkin Karar

TTK m. 553/1 hükmüne göre, “kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de alacaklılara karşı

⁴¹⁰ TTK m. 420’de azınlığa bilançonun görüşülmesini erteleme hakkı tanınmıştır. Doktrinde çoğunluk tarafından bilanço görüşmelerinin ertelenmesinin ibra kararını da kapsayacağı, bu sebeple genel kurulun devam eden gündeminde ibra kararı alınamayacağı belirtilmektedir. Bkz. **Tekinalp**, Ünal, “Azınlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Ertelenmesi İstemi”, İÜHFM, C. 42, S. 1-4, 1976, s. 237; **Akıpek**, Finansal Tablo, s. 304; **Bozbel**, s. 351; **Teoman**, Ömer, Yaşayan Ticaret Hukuku- 1, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1992, s. 128; **Çamoğlu**, Bilanço, s. 291; **Pulaşlı**, Şerh, N. 30, s. 2008; **Özsungur**, Fahri, Finansal Tabloların Müzakeresi Nedeniyle Limited Şirket Genel Kurul Toplantısının Ertelenmesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 95; **Ayan**, Özge, Limited Ortaklıklarda Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırma, Gündeme Madde Eklenmesini İsteme ve Sorumluluk Davası Açma Hakları, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir, 2004, s. 47. Yargıtay birçok kararında, bilanço görüşmelerinin ibra ile bağlantılı olduğuna ve görüşmelerin ertelenmesinin ibra kararını da kapsayacağına hükmetmiştir. Kararlar için bkz. Yargıtay 11. H.D., 24.03.2016, E. 6729, K. 3366 (**Altaş**, Yargıtay Kararları, s. 673-675); Yargıtay 11. H.D., 09.03.1992, E. 6300, K. 3338 (**Tekil**, Anonim Şirketler, s. 232). Ancak Yargıtay bir kararında, “bilanço ve ibranın önce veya sonra, birbirlerinden bağımsız olarak oylanması mümkün ve geçerlidir.” şeklinde hüküm tesis etmiştir [Yargıtay 23. H.D., 06.03.2014, E. 2013/8416, K. 2014/1668 (**Altaş**, Yargıtay Kararları, s. 673-675)].

⁴¹¹ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 124; **Ansay**, Anonim Şirketler, s. 249; **Toraman Çolgar**, s. 1737; **Helvacı**, Sorumluluk, s. 141; **Doğanay**, s. 1094; **Çelik**, İbra, s. 112; **Önder/ Karademir**, s. 182; **Altaş**, İbra, s. 60; **Bozkurt**, Tamer, “Türk Ticaret Kanunu ve Tasarısı Çerçevesinde Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukukî Sorumluluğu: Üyelerin Özellikle Doğrudan Doğruya Verdikleri Zararlardan Doğan Sorumlulukları ve Yargı Uygulaması”, TBBD, S. 83, 2009, s. 171; **Sever**, s. 128.

⁴¹² Yargıtay 11. H.D., 17.04.1980, E. 1980/1714, K. 2024 (**Doğanay**, s. 1095, dn. 83); Yargıtay 11. H.D., 12.04.2004, E. 9682, K. 3853 (**Eriş**, Şirketler III, s. 2943).

⁴¹³ **Çeker**, Oy Hakkı, s. 205; **Aytaç**, İbra, s. 122; **Tokcan**, s. 45; **Doğanay**, s. 1095; **Şener**, s. 512; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 991, s. 41. Bu yöndeki Yargıtay kararları için bkz. Yargıtay 11. H.D., 24.11.1987, E. 1987/5873, K. 6577 (**Doğanay**, s. 1095); Yargıtay 11. H.D., 23.12.1993, E. 731, K. 8583 (**Eriş**, Şirketler II, s. 2254).

verdikleri zararlardan sorumludurlar.”⁴¹⁴. Yönetim kurulu üyelerinin faaliyetlerinden dolayı anonim şirketin uğradığı zararların tazminini, şirket ve her bir pay sahibi isteyebilir. Şirketin uğradığı zararlar sebebiyle tazminat talebinde bulunabilmesi için yönetim kurulunu ibra etmemiş olması gerekmektedir. Zira ibra kararı, ibranın kapsamına giren hususlarda şirketin yönetim kurulu üyeleri aleyhine dava açma hakkını ortadan kaldırır (TTK m. 558/2). Buna ek olarak, genel kurulda ibra lehinde oy kullanan veya ibra kararını bilerek payı iktisap eden pay sahiplerinin de uğradıkları zararların tazminini dava yoluyla talep etme hakları ortadan kalkmaktadır.

Peki genel kurulda alınacak sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda, TTK m. 436/2 hükmü uygulama alanı bulacak mıdır⁴¹⁵? Bu soruyu olumlu yanıtlamak gerekir. Zira sorumluluk davası, ibra edilmemenin tamamlayıcısı niteliğindedir ve ibraya oranla daha ağır bir durumu ifade eder⁴¹⁶. İbra kararında oy kullanamayan kişinin, sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda oy hakkının bulunması çelişki arz edecektir⁴¹⁷. Ayrıca aksi görüşün kabulü, kimsenin kendi davasının yargıcı olamayacağı genel hukuk kuralına aykırılık teşkil edecektir. Açıklanan gerekçelerle, sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda yönetim kurulu üyeleri TTK m. 436/2 kapsamında oy hakkından yoksundur⁴¹⁸. Yargıtay’ın kararları da bu yöndedir⁴¹⁹.

⁴¹⁴ TTK’daki sorumluluk sistemine ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Çamoğlu**, Ersin, “Sorumluluk Hukukunun Evrensel İlkeleri Işığında Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu”, Prof. Dr. Şener Akyol’a Armağan, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2011, s. 409 vd.; **Kaplan**, İbrahim, “6102 Sayılı YTTK Hükümlerine Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri ve Diğer Üst Yöneticilerin, Şirkete, Ortaklara ve Şirket Alacaklılarına Karşı Hukuki Sorumluluğu”, AÜHFD, C. 65, S. 4, 2016, s. 3499 vd.; **Ünlü**, Ufuk, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurullarının Sorumluluğuna İlişkin Sorunlu Alanlar”, RTHD, C. 5, S. 3, 2020, s. 583 vd.

⁴¹⁵ Limited şirketlerde oy hakkından yoksunluğu düzenleyen TTK m. 619 hükmü, anonim şirketlere benzer şekilde “*kişisel nitelik*” kıstasını öngörmemiştir. Doktrinde anonim şirketlerde ileri sürülen gerekçelere paralel olarak, sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararın ibra kapsamında değerlendirilip oydan yoksunluk hükümlerinin uygulanması gerektiği belirtilmektedir. Bkz. **Bilgili/ Cengil**, s. 98; **Tokcan**, s. 52-53; **Güner**, s. 192. Ancak TTK m. 619/1’in yalnızca ibrayı kapsadığını ve bu sebeple anonim şirketlere ilişkin TTK m. 436/1 (ETK m. 374/1) hükmünün kıyasen sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda uygulanması gerektiğini ileri süren görüş de mevcuttur. Bkz. **Ayan**, Azınlık, s. 139.

⁴¹⁶ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 106; **Altaş**, İbra, s. 60; **Çalışkan**, s. 72.

⁴¹⁷ **Çelik**, İbra, s. 140.

⁴¹⁸ Ayrıca yukarıda bkz. İkinci Bölüm, I, B, 3, h.

Doktrinde bazı yazarlar ibraya olumlu oy veren veya bunu bilerek payı iktisap eden pay sahiplerinin sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda oy kullanamayacaklarını belirtmiştir⁴²⁰. Bu görüşün TTK m. 558/2'ye istinaden sorumluluk hükümlerine dayanarak dava açamayacak kişilerin sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda da oy kullanamaması gerektiği düşüncesiyle temellendirildiğini düşünmekteyiz⁴²¹. Biz bu görüşe katılamıyoruz. İbra lehinde oy veren pay sahibinin sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda olumlu oy kullanması, hakkın dürüstçe kullanımı ilkesine aykırılık teşkil edebilir. Ancak, pay sahibinin ibra lehinde oy verirken, sorumluluk davası aleyhinde oy kullanması da kuvvetle muhtemeldir. Bu görüşün öngördüğü şekilde bir genelleme yapmak, oy hakkının kanunda öngörülen sınırlar dışında kapsamı çok geniş bir biçimde sınırlandırılması sonucunu doğurmaktadır. Ancak koşulları varsa, pay sahibinin ibra ve sorumluluk davası lehinde/ aleyhinde verdiği oyun, dürüstlük kurallarına aykırılığı gerekçesiyle iptali yoluna gidilmelidir.

F. Yönetim Kurulu Üyesinin Bir Tüzel Kişi Olması Hâlinde Oy Hakkından Yoksunluğun Uygulanması

1. Yönetim Kurulu Üyesinin Özel Hukuk Tüzel Kişisi Olması

ETK döneminde tüzel kişilerin yönetim kurulu üyesi olmalarına izin verilmemekteydi. Bu dönemde tüzel kişinin temsilcisi gerçek kişi, yönetim kurulu üyesi sıfatına sahip olmaktaydı (ETK m. 312/2). Bu sebeple yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunun gündeme geldiği hâllerde sorumluluk gerçek kişiye

⁴¹⁹ Yargıtay 11. H.D., 13.03.2014, E. 2012/13035, K. 2014/4826 (**Altaş**, Yargıtay Kararları, s. 668-670); Yargıtay 11. H.D., 18.06.2018, E. 2016/12403, K. 2018/4469 (**Çalışkan**, s. 72-73.). Ayrıca yukarıda bkz. dn. 323.

⁴²⁰ **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 16-18, s. 259; **Altaş**, Anonim Şirket, s. 918.

⁴²¹ TTK m. 558/2'ye göre, “*şirket genel kurulunun, sorumluluktan ibraya ilişkin kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak, şirketin, ibraya oy veren ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan pay sahiplerinin dava hakkını kaldırır.*”.

yükletilmektedir⁴²². TTK m. 359/2 hükmü gereği, artık tüzel kişiler de yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilmektedir. Hükme göre, “*yönetim kurulu üyesi seçilen tüzel kişi ile birlikte tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilan edilir.*”⁴²³. TTK ile getirilen bu yeni sistemde, anonim şirkete karşı gerçek kişi değil, tüzel kişi sorumlu olacaktır⁴²⁴. Zira tescil ile tüzel kişinin üyeliği, gerçek kişide somutlaşmaktadır⁴²⁵. Bu sayede anonim şirketlere güven olgusu artacak ve şirketin yanında pay sahipleri ile şirket alacaklıların hakları da korunabilecektir⁴²⁶.

Doktrinde tüzel kişi ile tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişi arasındaki ilişkinin niteliği hususunda görüş birliği bulunmamaktadır. ETK döneminde kaleme aldığı eserinde *Tekinalp*, tüzel kişinin üye sıfatını haiz olduğunu belirtmiş ve üye ile gerçek kişi arasındaki ilişkinin organ ilişkisi olduğunu belirtmiştir⁴²⁷. Ancak TTK döneminde gerçek kişi ile tüzel kişi arasındaki ilişkiyi iç ve dış ilişki olarak ikiye ayırmış, iç ilişkide hizmet ilişkisinin var olduğunu belirtmiştir⁴²⁸. Yazar, tüzel kişinin varlığının gerçek kişide somutlaştığını ve onun görüşünün gerçek kişinin görüşü

⁴²² Tüzel kişinin de sorumluluğuna gidilmesi gerektiğine ve bunun hukuki dayanaklarına ilişkin bkz. **Tekinalp**, Ünal, Anonim Ortaklıkların Yönetim Kurullarında Tüzel Kişilerin Temsili, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1965, s. 119 vd.

⁴²³ Hükmün eleştirisi için bkz. **Teoman**, Ömer, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Anonim Ortaklık Yönetim Kuruluna İlişkin Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, BATİDER, C. 26, S. 3, 2010, s. 9-10.

⁴²⁴ **Akdağ Güney**, Necla, “Yeni Yasal Düzenlemeler Çerçevesinde Tüzel Kişi Ortağın Yönetim Kurulunda Temsili”, İKÜHFD, C. 10, S. 2, 2011, s. 290; **Cenkci**, Esra, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği”, AkÜHFD, S. 1, 2011, s. 122.

⁴²⁵ **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 12-15, s. 119; **Altış**, Anonim Şirket, s. 256.

⁴²⁶ TTK m. 359/2'nin gerekçesine göre, “*bu fıkra ile çağdaş, hakça bir sorumluluk sistemi kabul edilerek, tüzel kişinin temsilcisinin üye seçilmesi ile üyenin (temsilcinin) tüzel kişi ile arasındaki bağın kesildiği ve tüzel kişinin, temsilcisinin eylem ve kararlarından sorumlu tutulamayacağı şeklindeki yapay teori reddedilmiştir. Artık, tüzel kişilerin temsilcilerinden oluşan zayıf malvarlıklı üyelerin sorumluluğu ile hukukî gerçeklere göz yumulmayacaktır.*” [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 166].

⁴²⁷ **Tekinalp**, Tüzel Kişi, s. 127. TTK açısından aynı yönde bkz. **Çoştan**, Hülya, “Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kurulu Üyeliği”, BATİDER, C. 29, S. 1, 2013, s. 124; **Akdağ Güney**, Temsil, s. 275; **Develi**, Emine, Tüzel Kişinin Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 117 vd.; **Kayıran**, Osman Tufan, Kamu Tüzel Kişilerinin Anonim Şirketler Yönetim Kurulunda Üyeliği, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, 2019, s. 53; **Sevi**, Sorumluluk, s. 44 vd.; **Demirci**, Ebru, “Tüzel Kişi Yönetim Kurulu Üyelerinin Anonim Şirkete Borçlanma Yasağı”, AHBVÜ- HFD, C. 22, S. 2, 2018, s. 49; **Güner**, s. 13-14.

⁴²⁸ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-15a, s. 229-230. **Reisoğlu** ise, yeni düzenleme ile gerçek kişi ile tüzel kişi arasında bir vekâlet akdi ilişkisi olduğunu belirtmiştir (**Reisoğlu**, s. 118).

olduğunu belirtmektedir. Tüzel kişi üyeliğini tescil ve ilan edilmiş gerçek kişi vasıtasıyla gerçekleştirmektedir^{429, 430}. Çamoğlu ise, tüzel kişi tarafından atanıp görevden alınan ve tüzel kişinin talimatları doğrultusunda görevini ifa eden gerçek kişi ile tüzel kişi arasında temsil ilişkisinin var olduğunu ileri sürmüştür⁴³¹.

Kanaatimizce, tüzel kişi ile gerçek kişi arasındaki ilişki, temsil ilişkisi olarak nitelendirilemez. Tüzel kişiler faaliyetlerini organları vasıtasıyla yerine getirirler. Organın faaliyetleri esnasında ortaya koyduğu irade, tüzel kişinin iradesidir. Ancak temsil ilişkisinde temsil edenin iradesi ortaya konulmakta, ancak hukuki sonuçlar temsil olunanı bağlamaktadır. Buna ek olarak, TTK ile getirilen yeni sistemin öngörülme sebeplerinden biri de tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi olabilmesine imkân vermek ve sorumluluk hukukunun işlerliğini sağlamaktır⁴³². Ancak temsil ilişkisinin kabulü hâlinde gerçek kişinin faaliyetleri sırasında işlediği fiillerden dolayı tüzel kişinin sorumluluğuna gidilememektedir⁴³³. Son olarak kanun koyucu, gerçek kişi açısından “*temsilci*” ifadesini kullanmaktan imtina etmiş, “*tüzel kişi adına tescil edilen*” ifadesini kullanmıştır. Bu sebeple gerçek kişi ile tüzel kişi arasındaki ilişki organ ilişkisidir^{434, 435}.

⁴²⁹ Tekinalp, Tek Ortaklık, N. 12-15, s. 119.

⁴³⁰ Kırca, tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişinin tüzel kişinin organı olabileceği gibi, bir üçüncü kişi de olabileceğini belirtmiştir. Tüzel kişi ile gerçek kişi arasındaki ilişkinin hukuki niteliğinin ne olduğunun tüzel kişinin iç ilişkisine yönelik bir sorun olduğunu, bu sebeple gerçek kişinin tayininin tüzel kişinin tabi olduğu hukuki rejime göre belirleneceğini belirtmiştir (Kırca, İsmail, “Anonim Şirketlerde Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyeliği”, BATİDER, C. 28, S. 2, 2012, s. 55).

⁴³¹ Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp), Ortaklıklar I, N. 546, s. 391. Aynı yönde bkz. Kahyaoglu, Emin Cem, “Anonim Şirkette Yönetim Kurulunun Teşkili”, BÜHFD, C. 9, S. 117-118, 2014, s. 114-115. ETK dönemindeki benzer görüşler için bkz. Yasaman, Şirketler Hukuku II, s. 287-288. Bu görüşe getirdiği eleştiri için bkz. Tandoğan, Haluk, “Hükmi Şahısların Anonim Şirket İdare Meclisinde Temsili”, BATİDER, C. 1, S. 1, 1961, s. 22.

⁴³² Bkz. TTK m. 359/2 gerekçesi [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 166].

⁴³³ Sevi, Sorumluluk, s. 44; Çoştan, s. 124; Tekinalp, Tek Ortaklık, N. 12-15, s. 119.

⁴³⁴ TTK m. 390/2 gereği, “*yönetim kurulu üyeleri birbirlerini temsilen oy veremeyecekleri gibi, toplantılara vekil aracılığıyla da katılamazlar.*”. Tüzel kişi yönetim kurulu üyesi de kendisini temsilci vasıtasıyla yönetim kurulunda temsil ettirememektedir. Bu sebeple tüzel kişi üyenin kendisi adına tescil ettireceği kişi temsilci sıfatını değil, tüzel kişinin organı vasfını haiz olmaktadır. Bkz. Çoştan, s. 123.

⁴³⁵ TTK m. 359/2’nin gerekçesine göre, “*tüzel kişinin temsilcisinin üye seçilmesi ile üyenin (temsilcinin) tüzel kişi ile arasındaki bağın kesildiği ve tüzel kişinin, temsilcisinin eylem ve kararlarından sorumlu tutulamayacağı şeklindeki yapay teori reddedilmiştir.*” [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 166].

Tüzel kişi tarafından tescil edilen gerçek kişi, tüzel kişinin organı olabileceği gibi bir üçüncü kişi de olabilir⁴³⁶. Ancak gerçek kişi ile anonim şirket arasında bir hukuki ilişki var olmamakta, yönetim kurulu üyeliği sıfatı tüzel kişiye ait olmaktadır⁴³⁷.

Tüzel kişi adına tescil edilen gerçek kişinin işlediği fiil ve yaptığı faaliyetler sebebiyle şirkete verdiği zararlardan gerçek kişi değil, tüzel kişi sorumlu olmaktadır⁴³⁸. Bu açıdan anonim şirket, uğradığı zararlar sebebiyle gerçek kişi aleyhine sorumluluk davası açamamaktadır⁴³⁹. Üye sıfatının tüzel kişide olması sebebiyle, yönetim kurulu üyelerinin ibralarına ilişkin kararda pay sahibi tüzel kişi oy hakkından yoksun olmaktadır^{440, 441}. Gerçek kişinin tüzel kişi adına yönetim kurulunda faaliyetlerde

⁴³⁶ Akdağ Güney, Temsil, s. 276; Kırca, Yönetim, s. 55.

⁴³⁷ Kırca, İsmail, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirket Yönetim Kurulu- Başlıca Yenilikler”, EBYÜHFD, C. 16, S. 3-4, 2012, s. 122; Karaege, Özge, “Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyeliğine Seçilme Koşulları”, GÜHFD, C. 16, S. 3, 2012, s. 82; Eminoğlu, Cafer/ Çakır, Fatma Betül, “Anonim Ortaklıklarda Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyesi Seçilmesi ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kuruluna Temsilci Ataması”, GÜHFD, C. 18, S. 3-4, 2014, s. 279; Sevi, Sorumluluk, s. 49; Güner, s. 15; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-15, s. 229.

⁴³⁸ Çoştan, s. 127; Kırca, Yönetim, s. 59; Yasaman, Hamdi, “Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davaları”, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Saygı Sempozyumu, GaÜHFD, S. 2, 2013, s. 100; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 281; Eminoğlu/ Çakır, s. 286; Dedeoğlu, Ender/ Sapan, Oğuzhan, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu, 2013, s. 12 (<http://www.ankarabarosus.org.tr/Siteler/2012yayin/2011sonrasikitap/anonim-sirketlerde-yonetim-kurulu.pdf>, erişim tarihi: 26.04.2021); Koç, Himmet, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Sorumluluklarına Genel Bir Bakış”, NEÜHFD, C. 3, S. 1, 2020, s. 77; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 230; Tokcan, s. 48.

⁴³⁹ Gerçek kişinin anonim şirkete karşı sözleşme ilişkisinden doğan bir sorumluluğu olmamakla birlikte, haksız fiil sorumluluğu devam etmektedir. TMK m. 50/3’te, organların kusurlarından dolayı ayrıca kişisel olarak sorumlu oldukları düzenlenmiştir. Organın bu sorumluluğu haksız fiile dayanmaktadır. Bkz. Sevi, Sorumluluk, s. 62; Çoştan, s. 128; Develi, s. 149. Reisoğlu ise, “gerek haksız fiillerden, gerekse yeni TTK. 562 ve 563. maddelerine göre yönetim kurulu üyelerinin işledikleri suçlar ve cezalardan sorumlu olan, doğrudan tüzel kişiyi temsil eden gerçek kişidir.” ifadelerini kullanmıştır (Reisoğlu, s. 119).

⁴⁴⁰ Önder/ Karademir, s. 183; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 438; Tokcan, s. 49; Develi, s. 172; Altaş, İbra, s. 61; Sever, s. 133-134; Özboyacı, s. 64; Akkaya, s. 68; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar II, N. 991a, s. 41; Pulaşlı, Şerh, N. 237, s. 1922; Bilgili/ Demirkapı, s. 500, dn. 1279; Şimşek Güzelsu, s. 46; Karshoğlu, s. 220, dn. 632; Kayıran, s. 92; Ceyhan Camuzcu, s. 157; Taş, s. 195.

⁴⁴¹ ETK döneminde bazı yazarlar, yoksunluk hükümlerinin dolanılmasına yol açacağı için ibra kararında tüzel kişinin de oy hakkından yoksunluğunun gündeme geleceğini belirtmişlerdir. Bkz. Çeker, Oy Hakkı, s. 208; Domaniç, s. 541. Pulaşlı ise, gerçek kişinin tüzel kişinin aynı zamanda hâkim ortağı olması hâlinde, tüzel kişinin de ibra kararında oy hakkından yoksun olacağını belirtmiştir (Pulaşlı, Şerh, N. 238, s. 1922). Tekinalp, tüzel kişinin organı niteliğindeki gerçek kişi vasıtasıyla şirket yönetimine katılmış bulunduğunu, bu sebeple oy hakkından yoksunluğun tüzel kişi açısından da uygulama alanı bulacağını belirtmiştir (Tekinalp Tüzel Kişi, s. 138-139). Aynı yönde bkz. Helvacı, Sorumluluk, s. 141. Ancak doktrinde tüzel kişinin oy hakkından yoksun olmayacağını ileri süren yazarlar da mevcuttur. Bkz. İmregün, Anonim Ortaklıklar, s. 138; Doğanay, s. 1096. Bu görüşü savunan yazarlar, tüzel kişi ile temsilci arasında organik bir bağın olmaması sebebiyle temsilcinin fiillerinden tüzel kişinin sorumlu tutulamayacağını belirtmişlerdir. Bu açıdan ibra kararında pay sahibi olan tüzel kişinin oy hakkından

bulunması, gerçek kişiye tek başına “yönetici” sıfatını kazandırmamaktadır^{442, 443}. Bu açıdan gerçek kişinin tüzel kişi adına yönetimde görev alıp şirketi temsil etmesi, gerçek kişiyi doğrudan yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler kapsamına sokmamaktadır⁴⁴⁴. Bu sebeple gerçek kişinin aynı zamanda pay sahibi olduğu hâllerde, kendisine ait paylardan doğan oy hakkını kullanabilecektir^{445, 446}. Ancak gerçek kişiye yönetim kurulu tarafından TTK m. 367 ve m. 370 kapsamında yönetim ve temsil yetkisi verilmesi de pek muhtemeldir. Bu durumda gerçek kişi hem tüzel kişi adına yönetimde görev almakta hem de yönetim kurulu tarafından atanıp TTK m. 553 kapsamında “yönetici” statüsüne sokulmaktadır. Pay sahibi gerçek kişinin bu son durumda yönetimde görevli imza yetkisini haiz konumda olması, ibra kararında oy hakkından yoksunluğuna sebep olacaktır.

yoksunluğunun gündeme gelmeyeceğini ileri sürmüşlerdir. Bkz. **Tandoğan**, Temsil, s. 31-34; **Aytaç**, İbra, s. 130; **Çamoğlu**, Sorumluluk, s. 236-237; **Teoman**, Değerlendirme, s. 620. Bu yöndeki Yargıtay kararları için bkz. Yargıtay 11. H.D., 06.10.1997, E. 1997/5583, K. 1997/6609 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021); Yargıtay 11. H.D., 27.11.2001, E. 2001/7293, K. 2001/9377 (**Akdağ Güney**, Temsil, s. 291). Doktrinde ayrıca, gerçek kişinin aynı zamanda tüzel kişinin genel kuruldaki temsilcisi olduğu varsayımında, tüzel kişinin genel kurulda temsil edilmek üzere bir başka kişiyi ataması gerektiği belirtilmektedir. Bkz. **Tandoğan**, Temsil, s. 31-34; **Aytaç**, İbra, s. 131; **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 133; **Aytaç**, İbra, s. 130-131; **Çelik**, İbra, s. 145; **Hasiloğlu**, s. 126; **Sertoğlu**, s. 85-86. Yargıtay ise, tüzel kişiyi hem yönetim kurulunda hem de genel kurulda temsil eden kişinin, başka bir temsilcinin atanmasına gerek olmaksızın, tüzel kişiye ait paylardan doğan oyları kullanabileceğini belirtmiştir. [Yargıtay 11. H.D., 14.10.1982, E. 1982/3556, K. 1982/3887 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021)]; [Yargıtay 11. H.D., 29.04.1982, E. 1982/1360, K. 1996 (**Doğanay**, s. 1096)].

⁴⁴² **Sevi**, Sorumluluk, s. 49; **Develi**, s. 172; **Güner**, s. 17.

⁴⁴³ Doktrinde tüzel kişi adına faaliyetlerde bulunarak şirketin yönetiminde etkili olma imkânı bulunan bir kişinin, üyenin tabi olduğu yükümlülüklerle tabi olması gerektiği ileri sürülmektedir. Yönetim kurulu üyesi tüzel kişinin şirketle işlem yapma, şirkete borçlanma yasağı vb. yükümlülüklerinin adına tescil edilen gerçek kişi açısından da uygulama alanı bulacağı ileri sürülmektedir. Bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, Anonim I, s. 407; **Çoştan**, s. 126; **Eminoğlu/ Çakır**, s. 284. Aksi görüşteki yazarlar ise belirtilen uygulamanın hakkaniyete uygun olabileceği, ancak mevcut düzenlemeler kapsamında uygulanmasının mümkün olmadığını ileri sürmektedir. Bkz. **Özdamar**, Mehmet/ **Doğan**, İlker, “Banka Anonim Şirketi Yönetim Kurulu Üyelerinin Borçlanma Yasağı”, BD, S. 86, 2013, s. 6-7. **Demirci**, Yönetim Kurulu, s. 48, 54.

⁴⁴⁴ Karş. **Saralioğlu**, s. 29.

⁴⁴⁵ **Önder/ Karademir**, s. 183; **Develi**, s. 173; **Altaş**, İbra, s. 61; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 991a, s. 41; **Şimşek Güzelsu**, s. 46. Karş. **Saralioğlu**, s. 29; **Ayhan/ Çağlar/ Özdamar**, s. 495.

⁴⁴⁶ Üye sıfatının tüzel kişide olması ve gerçek kişinin de üyenin organı konumunda olması bizi bu sonuca götürmektedir. Gerçek kişi yönetim kurulunda kendi iradesini değil, tüzel kişinin iradesini ortaya koymaktadır. Gerçek kişi ne yönetim kurulu üyesi ne de yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişi kapsamına girmektedir. Bu açıdan yönetim kurulunda kendi iradesini yansıtmayan, faaliyetlerinin sonuçları kendisini bağlamayan bir kişiyi ibra kararında oy hakkından yoksun kılmanın haklı bir gerekçesi bulunmamaktadır.

2. Yönetim Kurulu Üyesinin Kamu Tüzel Kişisi Olması

Yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi ve azli genel kurulun devredilmez yetkileri arasındadır. Bu devredilmez yetkinin kanunda öngörülen bazı istisnaları bulunmaktadır. Bunlardan biri de kamu tüzel kişilerine yönetim kuruluna üye atama yetkisi tanınmasıdır. TTK m. 334/1'e göre, *“devlet, il özel idaresi belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişilerinden birine, esas sözleşmede öngörülecek bir hükümle, pay sahibi olmasalar da, işletme konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerin yönetim kurullarında temsilci bulundurma hakkı verilebilir.”*^{447, 448}. Maddenin ikinci fıkrasında ise, pay sahibi olan kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulundaki temsilcilerinin, yine bu kamu tüzel kişilerin görevden alınabileceği düzenlenmiştir⁴⁴⁹. Hükümün öngörülme amacı ve sorumluluğun kamu tüzel kişisine yükletilmesi ile TTK m. 359/2'de tüzel kişinin türü bakımından sınırlandırma getirilmediği hususu⁴⁵⁰ birlikte değerlendirilecek olursa, yönetim kurulu üyeliği sıfatı kamu tüzel kişisine aittir^{451, 452}. Kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulu üyeliğine ilişkin bir diğer düzenleme ise 6455 sayılı Gümrük

⁴⁴⁷ Hükümün mehzasını 1936 tarihli İsviçre Borçlar Kanunu m. 762 oluşturmaktadır. ETK'daki düzenleme, dili güncelleştirilerek TTK'ya alınmıştır. Bkz. TTK m. 334/1 gerekçesi [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 154].

⁴⁴⁸ Hüküm doktrinde birçok açıdan eleştirilmiştir. İlk olarak, maddede yer alan *“pay sahibi olmasalar da”* ifadesinin gereksiz olduğu belirtilmiştir. Zira TTK ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmaları şartı ortadan kaldırılmıştır. Bkz. **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 231. Söz konusu ifadenin pay sahibi olan veya olmayan kamu tüzel kişilerinin yönetim kuruluna temsilci gönderme imkânı verdiğine ilişkin bkz. **Eminoğlu/ Çakır**, s. 287; **Demirci**, Yönetim Kurulu, s. 40. Hükme getirilen bir diğer eleştiri ise, maddede yer alan *“temsilci”* ifadesinin yönetim kurulu üyesi sıfatının kimde olduğuna ilişkin ETK döneminden beri süregelen tartışmaları sona erdirmediği yönündedir. Bkz. **Eminoğlu/ Çakır**, s. 288.

⁴⁴⁹ Hükümün pay sahibi olmayan kamu tüzel kişilerini de kapsadığı kabul edilmelidir. Yönetim kurulu üyesini atamaya yetkili olan kişinin, bu üyenin azlinde de yetkili olması hem hükümün amacına hem de kanun sistematığına uygun bir yorum olacaktır. Bkz. **Karaege**, s. 85.

⁴⁵⁰ **Çoştan**, s. 120-121; **Develi**, s. 172; **Demirci**, Yönetim Kurulu, s. 45.

⁴⁵¹ **Tekinalp**, Tüzel Kişi, s. 55 vd.; **Çoştan**, s. 133; **Develi**, s. 52 vd.; **Koç**, s. 77; **Yağcıoğlu**, Kaan Muharrem, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyeliğinin Sona Ermesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 31. Karş. **Tandoğan**, Temsil, s. 4; **Çelik**, Aydın, “Kamu Tüzel Kişileri Tarafından Anonim Ortaklık Yönetim ve Denetim Kuruluna Üye Seçilmesi”, LMHD, S. 40, 2008, s. 838 vd.; **Eminoğlu/ Çakır**, s. 288-289; **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s. 16; **Demirci**, Yönetim Kurulu, s. 55; **Kayıklık**, Abdurrahman, “Kamu Tüzel Kişilerinin Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Temsili (TK m. 334)”, GÜHFD, C. 2, S. 2, 2020, s. 1604-1607; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim I, s. 418; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, N. 22, s. 385; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 232.

⁴⁵² Yargıtay da yönetim kurulu üyesinin alacağı ücretin kamu tüzel kişisine ödenmesi gerektiğini belirtmiş ve üye sıfatının kamu tüzel kişisinde olduğunu belirtmiştir [Yargıtay 11. H.D., 12.01.2004, E. 2003/11480, K. 2004/55 (www.kazanci.com), erişim tarihi: 12.01.2021)].

Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un⁴⁵³ 79. maddesi ile TTK'ya eklenen hükümdür. TTK m. 359/5'e göre, "devlet, il özel idaresi belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişilerinin pay sahibi olduğu şirketlerde, sayılan tüzel kişiler veya bunların gerçek kişi temsilcileri yönetim kuruluna seçilebilir."⁴⁵⁴. Doktrinde hükmün esasen TTK m. 359/2'nin tekrarı mahiyetinde olduğu⁴⁵⁵ ve bu fıkra giren hâllerde yönetim kurulu üyesi sıfatının pay sahibi kamu tüzel kişisinde olacağı belirtilmektedir⁴⁵⁶.

TTK m. 334/3'te, kamu tüzel kişilerinin atadıkları kişilerin bu sıfatları dolayısıyla işledikleri fiillerden dolayı şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına karşı sorumluluğunun bulunduğu düzenlenmiştir⁴⁵⁷. Bu açıdan yönetim kurulu üyelerinin ibrasına ilişkin kararda kamu tüzel kişisi oy hakkından yoksun olacaktır⁴⁵⁸. Kamu tüzel kişisinin temsilcisinin aynı zamanda pay sahibi olduğu varsayımında temsilci, kamu tüzel kişisinin ibrasına ilişkin kararda oy hakkından yoksun olmayacaktır⁴⁵⁹.

⁴⁵³ Resmî Gazete, 11.04.2013, Sayı: 28615.

⁴⁵⁴ Söz konusu düzenleme birçok yönden TTK m. 334'ten ayrılmaktadır. İlk olarak, TTK m. 334'teki düzenleme işletme konusu kamu hizmeti olan şirketlere yönelik bir düzenleme içerirken, TTK m. 359/5 hükmü işletme konusu kamu hizmeti olmayan şirketlere ilişkindir. Diğer bir fark ise, TTK m. 334'e göre gerçek kişi kamu tüzel kişisince seçilirken, TTK m. 359/5'te genel kurulca seçilmektedir. Son olarak, TTK m. 334'ün uygulanması için pay sahibi olma koşulu gerekmezken, TTK m. 359/5'te bu koşul aranmaktadır. İki hükmün karşılaştırılmasına ilişkin bkz. **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s. 16-17; **Kırca**, Yenilikler, s. 123; **Develi**, s. 77; **Kayıran**, s. 43.

⁴⁵⁵ **Kırca**, Yenilikler, s. 123; **Develi**, s. 161; **Demirci**, Yönetim Kurulu, s. 43.

⁴⁵⁶ **Develi**, s. 76; **Kırca**, Yenilikler, s. 123; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 546, s. 391; **Altaş**, Anonim Şirket, s. 258; **Yağcıoğlu**, s. 32; **Kayıran**, s. 92. Karş. **Eminoğlu/ Çakır**, s. 286. **Akdağ Güney**, TTK m. 334 kapsamına giren hâllerde kamu tüzel kişisinin yönetim kuruluna "üye atadığını" belirtirken, TTK m. 359/5 kapsamına giren hâllerde "üye seçildiğini" belirtmiştir (**Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s. 16).

⁴⁵⁷ Doktrinde kamu tüzel kişisinin atadığı gerçek kişinin sorumluluğunun devam edeceği belirtilmektedir. Buna göre şirket, atanan üyeye karşı da sorumluluk davası açabilecektir. Bkz. **Tandoğan**, Temsil, s. 17; **Tekinalp**, Tüzel Kişi, s. 135; **Çelik**, Üye Seçilme, s. 852; **Eminoğlu/ Çakır**, s. 294; **Kayıklık**, s. 1612; **Çamoğlu**, Sorumluluk, s. 219. Karş. **Develi**, s. 163. Aynı yöndeki Yargıtay kararı için bkz. Yargıtay 11. H.D., 01.04.2013, E. 2012/5398, K. 2013/6495 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021).

⁴⁵⁸ **Aytaç**, İbra, s. 131; **Domanıç**, s. 541; **Üçşık/ Çelik**, s. 321; **Sever**, s. 134. Doktrinde üye sıfatının kamu tüzel kişisinde olmasının bu sonucu meydana getirdiği de belirtilmektedir. Bkz. **Tekinalp**, Tüzel Kişi, s. 138-139; **Develi**, s. 172; **Kayıran**, s. 92; **Akkaya**, s. 68. Oy hakkından yoksunluğun gündeme gelmeyeceği yönünde bkz. **Tandoğan**, Temsil, s. 32; **Haşiloğlu**, s. 127.

⁴⁵⁹ **Develi**, s. 172.

G. Tüm Ortakların veya Tek Ortaklı Şirkette Ortağın Yönetim Kurulu Üyesi Olduğu Hâllerde Hükümün Uygulanabilirliği

TTK ile anonim şirketlerin tek pay sahibi ile kurulmasına imkân tanınmıştır (Bkz. TTK m. 338)⁴⁶⁰. Bu durumda tek pay sahibinin aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olduğu durumlarda TTK m. 436/2 hükmünün uygulanıp uygulanamayacağı sorunu gündeme gelmektedir. Doktrinde çoğunluk tarafından söz konusu durumda oy hakkından yoksunluk hükümlerinin uygulama alanı bulacağı, bu sebeple de ibra kararının alınamayacağı ileri sürülmektedir⁴⁶¹. Söz konusu durumda ibra kararının alınamamasının yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmemiş olduğu sonucunu doğurmayacağı belirtilmiştir⁴⁶². Bir diğer görüş ise, söz konusu durumda anonim şirketi ve pay sahiplerini korumaya değer bir menfaatin kalmadığını, bu sebeple de oy hakkından yoksunluk hükümlerinin uygulanmayacağını belirtmektedir⁴⁶³.

Kanaatimizce söz konusu durumda oy hakkından yoksunluk hükümleri uygulama alanı bulacak ve genel kurulda ibra kararı alınamayacaktır. Ancak ibra kararının alınamayacak olması, üyelerin ibra edilmediği sonucunu doğurmamaktadır. İbra kararının alınması ya da alınmaması alacaklıların dava haklarını ortadan kaldırmayacağı için bu yolla haklarının ihlal edildiği iddiasında bulunulamaz⁴⁶⁴. Bu

⁴⁶⁰ ETK m. 277'e göre, "bir anonim şirketin kurulması için şirkette pay sahibi en az beş kurucunun bulunması şarttır."

⁴⁶¹ **Aytaç**, İbra, s. 128; **Pulaşlı**, Hasan, "Tek Kişilik Anonim Şirket Genel Kurullarıyla İlgili Olarak Ortaya Çıkabilecek Sorunlar", LHD, C. 12, S. 139, 2014, s. 70; **Kendigelen**, Hukuki Mütalaa X, s. 129; **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s. 439; **Eminoğlu**, s. 156; **Altaş**, İbra, s. 58; **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 13-04, s. 164; **Bilgili/ Cengil**, s. 88; **Üçışık/ Çelik**, s. 321-322; **Şener**, s. 512; **Akkaya**, s. 70; **Şimşek Güzelsu**, s. 43; **Özboyacı**, s. 54; **Karşoğlu**, s. 219. *Domanıç* ise, oydan yoksunluk düzenlemelerinin uygulanacağını, ancak ibra kararının alınabilmesi için iki olanağın var olduğunu belirtmiştir. İlk olarak, genel kurulda oy hakkından yoksun kişilerce ibra kararının alınacağını, ancak 3 aylık iptal davası açma süresinin geçirilmesinden sonra hukuka aykırı genel kurul kararının geçerlilik kazanacağını belirtmiştir. Yazara göre bir diğer olanak ise, yönetim kurulu üyelerinin ibra davası açarak, mahkemeden ibra edilmelerini istemeleridir (**Domanıç**, s. 542).

⁴⁶² **Pulaşlı**, Hasan, "Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Tek Ortaklı Sermaye Şirketleri ve Buna İlişkin Bazı Özel Durumlar", RTHD, S.1, 2011, s. 20; **Çelik**, İbra, s. 154.

⁴⁶³ **Yıldırım**, Müdürler, s. 187; **Akbay**, s. 187.

⁴⁶⁴ **Pulaşlı**, Tek Ortak, s. 20.

sebeple tek pay sahibinin aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olduğu anonim şirketlerde TTK m. 436/2 hükmü uygulama alanı bulacak ve ibra kararı alınamayacaktır. Ancak pay sahibi paylarının bir kısmı üzerinde TTK m. 433'e aykırı olmayacak şekilde intifa hakkı tesis etmişse, intifa hakkı sahibi oy kullanarak geçerli bir ibra kararı alabilecektir.

Tüm pay sahiplerinin aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olduğu aile tipi anonim şirketler açısından da aynı gerekçelerle benzer sonuca ulaşmak mümkündür. Söz konusu durumda da TTK m. 436/2 hükmü uygulama alanı bulacak ve ibra kararı alınamayacaktır⁴⁶⁵. Yargıtay'ın görüşü de bu yöndedir⁴⁶⁶.

⁴⁶⁵ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 129, dn. 44; **Aytaç**, İbra, s. 127; **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s. 440; **Çamoğlu**, Sorumluluk, s. 233; **Çelik**, İbra, s. 154; **Akkaya**, s. 70; **Şener**, s. 512; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 992b, s. 516; **Şimşek Güzelsu**, s. 43; **Karşlıoğlu**, s. 219.

⁴⁶⁶ Yargıtay 11. H.D., 04.05.2015, E. 2015/4284, K. 2015/6207 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 20.02.2021).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OY HAKKINDAN YOKSUNLUĞUN ETKİLERİ İLE YOKSUNLUK

HÜKÜMLERİNE AYKIRILIK VE BUNUN YAPTIRIMI

I. OY HAKKINDAN YOKSUNLUĞUN ETKİLERİ

A. Pay Sahipleri Açısından

Pay sahibinin oy hakkından yoksunluğunun en önemli sonucu, genel kurulda alınacak kararlarda sahip olduğu paylardan doğan oy hakkını kullanamamasıdır⁴⁶⁷. Ancak söz konusu yoksunluk, genel kurul gündeminin tamamına yayılmamakta, yoksunluğa sebep olan gündem maddeleri açısından uygulama alanı bulmaktadır⁴⁶⁸. Zira pay sahibinin oy hakkından yoksunluğu, yalnızca yoksunluğa sebep olan gündem maddesi ile ilişkilidir. Oy hakkından yoksun olan kişi, yoksunluğun ortadan kalktığı kararlar yönünden oy hakkını kullanabilmektedir. Örneğin, açık ibra kararında oy hakkından yoksun olan pay sahibi, bilançonun görüşülmesine ilişkin kararda oyunu kullanabilmektedir. Pay sahibinin oy hakkından yoksunluğu süreklilik arz eden nitelikte değildir. Örneğin, pay sahibinin eşinden ayrılması veya yönetim kurulu üyeliğinden istifa etmiş olması, daha sonradan yapılacak genel kurul toplantılarında oy hakkından yoksunluğunun ortadan kalkmasına sebep olabilmektedir.

Pay sahibi, sahip olduğu paylardan doğan haklarını temsilci vasıtasıyla kullanabilmektedir. Pay sahibi oy hakkını bizzat kullanabileceği gibi, yapacağı bir

⁴⁶⁷ Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 165.

⁴⁶⁸ Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 166; Tokcan, s. 77.

yetkilendirme ile üçüncü kişi vasıtasıyla da kullanabilmektedir⁴⁶⁹. Ancak oy hakkından yoksun bir pay sahibinin temsil yetkisi vermek suretiyle oyunu bir başkasına kullandırması mümkün değildir⁴⁷⁰. Zira oydan yoksunluk temsili de kapsar⁴⁷¹.

Oy hakkından yoksun pay sahibi temsilci sıfatıyla başkasına ait paylardan doğan oy hakkını kullanabilecek midir? Yukarıda da belirtildiği gibi, TTK m. 436/2 hükmünde oy hakkından yoksun kişiler için “*kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamayacakları*” düzenlenmiştir. Bu sebeple TTK m. 436/2 kapsamında pay sahibi kendisine ait paylardan doğan oy hakkını kullanamasa dahi, başkasına ait paylardan doğan oy hakkını temsilci sıfatıyla kullanabilir⁴⁷². Ancak TTK m. 436/1 hükmünde oy hakkından yoksun pay sahibinin temsilci sıfatıyla oy kullanma imkânını öngören açık ifade yer almamaktadır. Kanaatimiz, söz konusu yoksunluk açısından da temsilci sıfatıyla oy kullanma imkânının mevcut olduğu yönündedir⁴⁷³. Zira oydan yoksunluk pay sahibinin kişiliğinden kaynaklanmakta ve sahip olduğu paylar açısından gündeme gelmektedir. Bu açıdan başkasına ait paylardan doğan oy hakkı, temsilci sıfatıyla oydan yoksun kişiler tarafından da kullanılabilir. Buna ek olarak, hüküm temsilci sıfatıyla oy kullanmayı sınırlandıran bir ifade de içermemektedir. Pay sahibine ibra kararı açısından tanınan bu olanağın kişisel nitelik arz eden kararlarda tanınmaması da çelişki yaratmaktadır. Kanun koyucunun bu iki fıkra arasında temsilen oy kullanma bakımından farklılık yaratma amacı gütmeyeceğini de söyleyebiliriz. Sonuç olarak oy

⁴⁶⁹ Temsil yetkisinin veriliş şekline ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Sarıkaya**, Merve, “Anonim Şirket Genel Kuruluna Katılmaya Yetkili ve Katılmak Zorunda Olanlar ile Katılmamanın Hukuki Sonuçları”, YBHD, C. 6, S. 1, 2021, s. 437 vd.

⁴⁷⁰ Yukarıda bkz. İkinci Bölüm, I, A, 1.

⁴⁷¹ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 167; **Kaya**, Temsil, s. 60; **Ayan**, Temsil, s. 37; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, Ortaklıklar I, N. 992a, s. 43.

⁴⁷² Bu hususta ayrıntılı açıklamalar için yukarıda bkz. İkinci Bölüm, II, E, 1.

⁴⁷³ Ayrıca yukarıda bkz. İkinci Bölüm, I, A, 1.

hakkından yoksun bir pay sahibi, temsilci sıfatıyla başkasına ait paylardan doğan oy hakkını kullanabilecektir⁴⁷⁴.

Peki pay sahibinin temsilci sıfatıyla oy kullanmasında, kendisine verilen yetkinin iradi veya kanuni⁴⁷⁵ olması arasında bir ayrım var mıdır? Pay sahibinin bir yetkilendirmeye veya ergin olmayan çocuğun kanuni temsilcisi ya da mahkeme kararına dayanarak vasi sıfatıyla bir başka pay sahibini temsil etmesi⁴⁷⁶, oy hakkından yoksunluk hükümlerinin uygulanmasını etkiler mi? Soruyu olumsuz yanıtlamak gerekir. Temsil ilişkisinin kaynağının kanuni veya iradi olması, oydan yoksunlukta adi temsilciliğe ilişkin hükümlerin uygulanması açısından bir farklılığa sebep olmamaktadır. Zira kanuni temsilci de bir adi temsilcidir⁴⁷⁷. Ergin olmayan çocuğunun sahip olduğu paylardan doğan oy hakkını kullanan bir velinin oy hakkından yoksunluğu, TTK m. 436/1 kapsamına giren hâller hariç, çocuğun da oydan yoksunluğu sonucunu doğurmamaktadır⁴⁷⁸. Bu açıdan ibra kararında oy hakkından yoksun olan pay sahibi veli (anne), üzerinde tasarruf yetkisine sahip olduğu çocuğuna ait paylardan doğan oy hakkını temsilci sıfatıyla kullanabilecektir. Yargıtay da oy hakkından yoksun

⁴⁷⁴ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 171-172; **Arslanlı**, Anonim Şirket, s. 55; **Kaya**, Temsil, s. 60; **Yiğit**, s. 219; **Özer**, Genel Kurul, s. 161.

⁴⁷⁵ Kanuni temsil, pay sahibinin iradesi dışında kanun veya mahkeme kararına dayanarak kendisine veli, vasi, vasiyeti temyiz memuru atanmasını içeren temsil şeklidir. Ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Karamanlıoğlu**, s. 9 vd. Sınırlı ehliyetsizlere mahkeme kararıyla yasal danışman atanması da kanuni temsil kapsamına girmektedir. Ancak TMK m. 429 düzenlemesinde sınırlı ehliyetli kişilerin sahip olduğu paylardan doğan oy haklarını kullanmak için kendisine yasal danışman atanması yönünde bir ifade yer almadığı için, sınırlı ehliyetliler bu kapsamda değerlendirilmeyecektir.

⁴⁷⁶ TMK m. 448'e göre, "vesayet dairelerinin yetkilerine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla vasi, vesayet altındaki kişiyi bütün hukukî işlemlerinde temsil eder.". TMK m. 342/3'e göre, "vesayet makamlarının iznine bağlı hususlar dışında kısıtlıların temsiline ilişkin hükümler velâyetteki temsilde de uygulanır.".

⁴⁷⁷ **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 13-47, s. 179.

⁴⁷⁸ **Tokcan**, oy hakkından yoksun vasi açısından temsilci sıfatıyla oy kullanma olanağını reddederken, veli sıfatıyla hareket eden anne/ babanın oy hakkından yoksun olmasının çocuğun paylarından doğan oy hakkını temsilci sıfatıyla kullanmalarına engel olmayacağını belirtmiştir (**Tokcan**, s. 119-120).

yönetim kurulu üyesinin babasına vesayeten kullandığı oyu yoksunluk kapsamında saymamıştır⁴⁷⁹.

Pay sahibinin payı üzerinde intifa hakkı tesis etmesi durumunda oy hakkından yoksunluk, intifa hakkı sahibi açısından gündeme gelmektedir⁴⁸⁰. Pay üzerinde hapis veya rehin hakkı mevcut olduğu hâllerde ise, oydan yoksunluk pay sahibi açısından uygulanacaktır. Pay sahibinin rehin veya hapis hakkı sahibine paylardan doğan oy hakkını kullanma yetkisi vermesi de bu sonucu değiştirmeyecektir. Zira bu durumda da kendisini temsilci vasıtasıyla temsil ettirmesi gündeme gelecek ve oydan yoksunluk sebepleri temsil olunan açısından aranacaktır.

B. Genel Kurula Katılım Açısından

Pay sahipleri pay sahipliğinden doğan haklarını genel kurulda kullanırlar (TTK m. 407/1). Pay sahibinin yönetsel haklarının başında genel kurula katılma hakkı gelmektedir. Pay sahiplerinin genel kurula katılmaları hem iradelerini yansıtmaları hem de pay sahipliğinden doğan oy kullanma, bilgi alma ve denetleme, iptal davası açma vb. hakları kullanabilmeleri açısından önem taşımaktadır. Bu açıdan pay sahibinin genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı birbiri ile sıkı ilişki içerisindeki iki haktır⁴⁸¹. Pay sahibi oy hakkını fiziki veya elektronik yolla katıldığı genel kurul toplantısında

⁴⁷⁹ Yargıtay 11. H.D., 09.03.2020, E. 2018/4050, K. 2020/2455 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 12.10.2020). Karara muhalefet şerhinde, “*daire çoğunluğunun bu görüşü iradi temsilde doğru olmakla birlikte, kanuni temsilde uygulama yeri olmadığı, en azından, kısıtlı ile vasi arasında ibra kararının sonuçları bakımından bir çıkar çatışmasının bulunduğu kabulü zorunludur. Aksi yöndeki bir çözümü kabul etmek, yönetim kurulu üyesinin şahsından kaynaklanan oydan yoksunluk halinin dolanma yoluyla ortadan kaldırılması sonucu doğurur ki böyle bir sonuç hukuken korunmaz. TMK’nın 426/2.bendi gereğince kayyım ile kısıtlının menfaati çatışıyorsa vesayet makamı ilginin isteği üzerine veya resen temsil kayyımı atanması gerekmektedir. Somut olayda vesayet makamının genel kurul toplantısından önce böyle bir tedbir almamış olması çıkar çatışmasının olmadığını göstermeyeceği gibi, oydan yoksun olan yönetim kurulu üyesinin vesayet ilişkini kullanarak lehine dolanma yoluyla sonuç çıkarması hukuken korunamaz.*” ifadeleri yer almıştır.

⁴⁸⁰ Bu hususta yukarıda bkz. İkinci Bölüm, I, A, 1.

⁴⁸¹ Akbay, s. 105; Tekinalp, Tek Ortaklık, N. 14-46, s. 209.

kullanabilmektedir. Bu açıdan genel kurula katılma hakkı oy kullanma hakkının vazgeçilmez bir ön koşulu niteliğindedir⁴⁸².

Oy hakkından yoksunluğun pay sahibinin genel kurula ve müzakerelere katılma, görüş bildirme, bilgi alma, iptal davası açma vb. hakları üzerinde bir etkisi yoktur⁴⁸³. Oy hakkından yoksunluk, yoksunluğa ilişkin gündem maddesinde pay sahibinin genel kurula katılma hakkını etkilememektedir⁴⁸⁴. Zira TTK m. 436 düzenlemesi genel kurula katılma yasağını değil, oy kullanma yasağını düzenlemektedir⁴⁸⁵. Oy hakkından yoksun pay sahibi, genel kurula katılıp görüş bildirebileceği gibi, yönetim kuruluna soru yöneltilip bilgi alabilmekte, ayrıca oy hakkından yoksun olduğu gündem maddesine ilişkin iptal davası açabilmektedir⁴⁸⁶. Yargıtay da esas sözleşmede pay sahiplerinin şahsen ilgili oldukları meselelerin görüşülmesi sırasında görüşmeye katılamayacaklarının öngörülmesinin geçersiz olacağını belirtmiştir⁴⁸⁷.

Peki oy hakkından yoksun pay sahibinin oy kullanamayacağı gündem maddesine ilişkin oylamada genel kuruldan geçici olarak çıkartılması gündeme gelebilir mi? Pay sahiplerinin genel kurul toplantılarının işleyişini aksatacak davranışlardan kaçınmaları

⁴⁸² Arslanlı, Umumi Heyet, s. 226; Çeker, Oy Hakkı, s. 118; Dağ, s. 15; Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 174; Tokcan, s. 86; Özdemir/ Tamer, s. 337; Sarıkaya, s. 429; Üçışık/ Çelik, s. 287.

⁴⁸³ Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 174; Tokcan, s. 86; Üçışık/ Çelik, s. 252; Çelik, İbra, s. 134; Çebi, s. 138; Kaya, Bilgi Alma, s. 133; Can, Düşünceler, s. 51; Zengin, İbrahim Çağrı, Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Yeter Sayılar, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktor Tezi, İstanbul, 2020, s. 430.

⁴⁸⁴ Arslanlı, Umumi Heyet, s. 226; Ansay, Anonim Şirketler, s. 184; Tekil, Anonim Şirketler, s. 306; Yiğit, s. 156; Deryal, s. 387; Ayoğlu, Tolga, "Oydan Yoksun Pay Sahiplerinin Katılımı ile Alınan Genel Kurul Kararlarının Akıbeti (TTK m.361/3'ün Uygulama Alanı)", Prof. Dr. Kemal Oğuzman'a Armağan, GaÜHFD, S. 1 (Özel Sayı), 2002, s. 742; Özer, Genel Kurul, s. 58; Toraman Çolgar, s. 1738; Akbay, s. 105; Pulaşlı, Sorunlar, s. 65; Karshoğlu, s. 123; Sarıkaya, s. 429; Üçışık/ Çelik, s. 252; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku, N. 988, s. 513; Şener, s. 511; Kayar, İsmail, Ticaret Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 5. Baskı, Ankara, 2018, s. 428.

⁴⁸⁵ Kanun koyucu genel kurula katılma hakkını da yasak kapsamına sokmak isteseydi TTK m. 393'teki gibi bir düzenleme öngörürdü. Ancak TTK m. 436'da yalnızca "oy kullanamaz" ifadesi kullanılmıştır.

⁴⁸⁶ İmregün, Anonim Ortaklıklar, s. 137; Çeker, Oy Hakkı, s. 227; Doğanay, s. 1094; Özer, Genel Kurul, s. 168; Erdoğan, s. 51.

⁴⁸⁷ Yargıtay 11. H.D., 04.03.1965, E. 1964/3347, K. 1965/727 (Doğanay, s. 1094, dn. 79).

gerekmektedir⁴⁸⁸. Aksi hâlde bu kişiler toplantıdan çıkarılabilmektedir⁴⁸⁹. Hakların kötüye kullanılması kapsamında değerlendirilen ve toplantının işleyişini engelleyen davranışlar, toplantıdan çıkarma sebepleri arasında yer almaktadır⁴⁹⁰. Ancak oy hakkından yoksunluk, bir toplantıdan çıkarılma sebebi değildir⁴⁹¹. Zira pay sahibinin genel kurula katılma hakkının engellenmesi, akabinde görüş açıklama, bilgi alma vb. vazgeçilmez haklarının da engellenmesine sebep olmaktadır⁴⁹². Bu açıdan oy hakkından yoksun pay sahibinin yoksun olduğu gündem maddesinin görüşülmesi esnasında genel kuruldan çıkarılmasının mümkün olmadığını düşünmekteyiz.

C. İptal Davası Açma Hakkı Açısından

TTK m. 445’de iptal davasının sebepleri öngörülürken, TTK m. 446’de ise iptal davası açabilecek kişiler düzenlenmiştir. Genel kurul kararlarına karşı iptal davası açabilecek kişilerin başında pay sahipleri gelmektedir. Buna göre, olumsuz oy kullanan ve bu muhalefetini tutanağa geçiren (TTK m. 446/1-a) veya belli usulü aykırılıkların varlığı hâlinde bu koşulu gerçekleştirmeksizin (TTK m. 446/1-b) her bir pay sahibi genel kurul kararlarının iptali için dava açabileceklerdir. Ancak hükümde oy hakkından yoksun kişilerin olumsuz oy kullanmalarının mümkün olmaması sebebiyle iptal davası açma haklarının akıbetinin ne olacağı düzenlenmemiştir. İptal davası açma hakkı, pay sahiplerinin vazgeçilmez nitelikteki haklarından biridir⁴⁹³. Pay sahibinin oy hakkından yoksunluğu da oy hakkı dışındaki diğer yönetime katılma haklarını etkilememektedir.

⁴⁸⁸ Özdemir/ Tamer, s. 347; Özer, Genel Kurul, s. 123 vd.

⁴⁸⁹ Çeker, Oy Hakkı, s. 187; Özdemir/ Tamer, s. 347; Özer, Genel Kurul, s. 125-126; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku, N. 958, s. 494; Bilgili/ Demirkapı, s. 308; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 291; Çebi, s. 146. Genel kurul toplantısından çıkarılmaya ilişkin ayrıntılı açıklamalar için ayrıca bkz. Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 62 vd.

⁴⁹⁰ Özer, Genel Kurul, s. 125-126; Tokcan, s. 87.

⁴⁹¹ Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 175; Yiğit, s. 221; Sertoğlu, s. 117.

⁴⁹² Özer, Genel Kurul, s. 162, dn. 727; Tokcan, s. 92.

⁴⁹³ Kırca (Şehirli Çelik/ Manavgat), Anonim II, s. 42; Pulaşlı, Şerh, N. 13, s. 2001; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, N. 14-29, s. 353; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 304.

Bu açıdan hükmün oy hakkı bulunmayan pay sahiplerinin iptal davası açma haklarını ortadan kaldırdığı şeklinde yorumlanması amaca uygun bir yorum olmayacaktır. TTK m. 446’da öngörülen olumsuz oy kullanma koşulunun “*amaçsal sınırlandırma*”⁴⁹⁴ yapılarak oy kullanma hakkı bulunmayan pay sahipleri yönünden aranmaması gerekmektedir⁴⁹⁵. Zira oy hakkından yoksunluk, yalnızca olumlu oy vermeyi değil, olumsuz oy vermeyi de kapsar⁴⁹⁶. Bu açıdan oy hakkından yoksun pay sahipleri, toplantıya katılmaları ve muhalefetlerini tutanağa geçirmeleri şartıyla⁴⁹⁷ veya koşulları varsa TTK m. 446/1-b kapsamına giren hâllerde bu koşulları gerçekleştirmeden de iptal davası açabileceklerdir.

D. Nisaplar Açısından

Genel kurulda müzakere edilen konuların hukuken varlık kazanabilmesi için TTK’da öngörülen şekilde toplanılmış ve karar alınmış olması gerekmektedir. Genel kurul kararlarının geçerliliğini etkileyen unsurlardan biri de toplantı ve karar nisabına

⁴⁹⁴ Kavrama ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Kırca**, Çiğdem, “Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (Teleologische Reduktion)”, AÜHFD, C. 50, S. 1, 2001, s. 98 vd.

⁴⁹⁵ **Yıldırım**, Ali Haydar, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararları Aleyhine Toplantıda Hazır Bulunan Pay Sahibinin İptal Davası Açmasının Şartları ve Özellikle Muhalefet Şerhi”, İnÜHFD, C. 7, S. 2, 2016, s. 402.

⁴⁹⁶ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 125.

⁴⁹⁷ **Arsılanlı**, Anonim Ortaklık, s. 85; **İmregün**, Oğuz, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Pay Sahiplerinin İptal Davası Açma Hakkı”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul, 1995, s. 131; **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 279; **Kendigelen**, Abuzer, “İptal Davası Açma Hakkı ve Pay Sahipliği Sıfatının Cüz’i Halefiyet (Payların Devri) Sonucu Değişmesi”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı, Beta Yayıncılık, C. 1, İstanbul, 2001, s. 308; **Kırca** (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim II, s. 183; **Aytaç**, İbra, s. 200; **Doğanay**, s. 1134; **Üçışık/ Çelik**, s. 366; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, N. 151, s. 368; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 741c, s. 608; **Bilgili/ Demirkapı**, s. 354, dn. 680; **Teoman**, Ticaret Hukuku 15, s. 108; **Türk**, s. 156; **Yiğit**, s. 147; **Çebi**, s. 163, dn. 86; **Sever**, s. 198. Yargıtay’ın oy hakkından yoksun yönetim kurulu üyelerinin, ibra kararına karşı muhalefet şartı koymasalar da iptal davası açabilecekleri yönündeki kararları için bkz. Yargıtay 11. H.D., 03.06.1967, E. 65/2410, K. 67/2379 (BATİDER, C. 4, S. 3, 1968, s. 553); Yargıtay 11. H.D., 25.11.2004, E. 2554, K. 11495 (**Eriş**, Şirketler III, s. 3013).

uyulmasıdır. TTK m. 418 genel kurulda alınacak olağan kararlarda, TTK m. 421 ise esas sözleşme değişikliğinde uyulması gereken nisapları öngörmektedir⁴⁹⁸.

1. Toplantı nisabı

Toplantı nisabı, anonim şirketlerde toplantıların yapılabilmesi ve akabinde karar alınabilmesi için kanunda belirlenen en az sermayenin genel kurulda temsil edilmesini içeren nisaptır⁴⁹⁹. Toplantı nisabı, pay sahiplerinin genel kurula yabancılaşmamasına ve kurulun demokratik yapısının korunmasına aracılık etmektedir⁵⁰⁰. TTK m. 418/1'e göre, *“genel kurullar, bu Kanunda veya esas sözleşmede, aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan hâller hariç, sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır.”*. Görüldüğü üzere genel kurulda toplantı yapıp karar alınabilmesi için, sermayenin dörtte birini oluşturan payların sahiplerinin genel kurula katılmış olması gerekmektedir⁵⁰¹.

Toplantı nisabının toplantı süresince korunması şarttır (TTK m. 418/1). ETK düzenlemesinde yer almayan bu ifadenin yorumlanmasında doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür⁵⁰². Kanaatimizce maddedeki ifadenin amacı, her bir gündem maddesi için toplantı nisabının varlığını ayrı ayrı aramak ve toplantının devamı sırasında bu

⁴⁹⁸ TTK'da bazı kararlar açısından öngörülen özel nisaplar için bkz. TTK m. 151, TTK m. 173, TTK m. 189. Ayrıca çağrısız genel kurul toplantıları için bkz. TTK m. 416.

⁴⁹⁹ **İmregün**, Oğuz, “Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayıları”, İÜHFM, C. 50, S. 1-4, 1984, s. 349-350; **Yiğit**, s. 119; **Karşlıoğlu**, s. 176; **Özer**, Genel Kurul, s. 102.

⁵⁰⁰ **İmregün**, Yetersayı, s. 353-355; **Yiğit**, s. 119, dn. 473; **Karşlıoğlu**, s. 177.

⁵⁰¹ Limited şirketler açısından TTK m. 620'e göre, *“kanun veya şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği takdirde, seçim kararları dâhil, tüm genel kurul kararları, toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile alınır.”*. Görüldüğü gibi, limited şirketlerde olağan kararlar yönünden toplantı nisabı aranmamaktadır. Ancak TTK m. 621 hükmünde önemli kararlar açısından nitelikli nisap öngörülmüş, genel kurulda karar alınabilmesi için toplantı ve karar nisabının varlığı aranmıştır. Bu hususta ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Biçer/ Hamamcıoğlu**, Limited Şirket, s. 344 vd.; **Erdoğan**, s. 58 vd.

⁵⁰² Bir görüş, maddedeki ifadenin nisabın toplantı boyutunda değil, her bir gündem maddesi için ayrı ayrı aranacağı şeklinde anlaşılması gerektiği yönündedir. Bkz. **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 708, s. 583; **Bilgili/ Demirkapı**, s. 308; **Erdem**, Nuri, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Toplantı Yetersayıları Bağlamında Pay Sahibinin Toplantıdan Ayrılmasının Alınan Kararların Geçerliliğine Etkisi”, İAÜHFD, C. 4, S. 2, 2018, s. 94; **Zengin**, s. 467; **Altaş**, Anonim Şirketler s. 160. Diğer bir görüş ise, genel kurul gündemindeki maddelerin görüşülmesi sırasında toplantı nisabı ortadan kalkarsa, nisabın varlığında alınan genel kurul kararlarının da geçersiz sayılacağını belirtmiştir. Bkz. **Moroğlu**, Değerlendirme, s. 236; **Bahtiyar/ Hamamcıoğlu**, s. 368.

nisapta eksilme olması hâlinde başka bir gündem maddesinin görüşüp karara bağlanamamasını sağlamaktır. Aksi görüşün kabulü, önceden alınan kararları beğenmeyen pay sahiplerinin toplantıdan çıkmak suretiyle toplantı nisabını yetersiz kılmalarına ve daha önce alınan kararların bu yolla geçersiz sayılmasını sağlamalarına aracılık edecektir. TTK m. 418/1'in devamında ayrıca, ilk genel kurul toplantısında bu nisaba ulaşılamadığı takdirde, ikinci toplantı için nisap aranmayacağı öngörülmüştür⁵⁰³,⁵⁰⁴. İkinci toplantıda hiçbir şekilde aranmayan bu nisabın ilk toplantı için toplantı süresince aranması ve bazı gündem maddeleri kabul edildikten sonra toplantı nisabının sağlanamaması hâlinde önceki kararları da geçersiz saymak genel kurulun işleyişini olumsuz yönde etkileyecektir. Bu açıdan söz konusu ifade, toplantı nisabının her bir gündem maddesi için ayrı ayrı aranmasını içermektedir.

Toplantı nisabı, esas sermayenin katılımına göre belirlenmektedir⁵⁰⁵. Peki oy hakkından yoksun paylar toplantı nisabının hesaplanmasında dikkate alınacak mıdır? Doktrinde bir görüş⁵⁰⁶, oy hakkından yoksun payların toplantı nisabında dikkate alınmayacağını ileri sürmüştür. Ancak çoğunluğun katıldığı aksi görüşe göre, oy

⁵⁰³ Hükme getirilen eleştirilere ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. **Teoman**, Ömer, “Yeni Türk Ticaret Kanunu İle Yürürlük Kanununun Anonim ve Limited Ortaklık Genel Kurullarında Toplantı Nisabı Aranmayacağını Öngören Hükümleri”, RTHD, C. 2, S. 2, 2012, s. 6-7; **Kendigelen**, İlk Tespitler, s. 317-318. Bu sistemin isabetli olduğu yönünde bkz. **Şener**, s. 514.

⁵⁰⁴ Kanundaki ifade daha anlaşılır kılınmak için Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik m. 22/1’de farklı düzenlenmiştir. Buna göre, “*ilk toplantıda bu nisabın bulunmaması halinde, yapılacak ikinci toplantıda hazır bulunan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin temsil ettikleri sermayenin miktarı ne olursa olsun müzakere yapmaya ve karar vermeye yetkilidir.*”. İkinci toplantı için nisap aranmayacağını belirten bu düzenlemeler, ilk toplantıda gereken nisaba ulaşılamaması akabinde yapılacak olan ikinci toplantı için uygulama alanı bulacaktır. Örneğin, azınlığın bilanço görüşmelerini erteletmesi veya mücbir sebepler dolayısıyla genel kurul toplantısının yapılamaması bu kapsamda değerlendirilmemektedir. Bkz. **Karshoğlu**, s. 179-180.

⁵⁰⁵ **Biçer/ Hamamcıoğlu**, Anonim Ortaklık, s. 79; **Erdem**, Yetersayı, s. 80; **Poroy (Tekinalp/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 681, s. 366.

⁵⁰⁶ **Kendigelen**, Abuzer, “Anonim Şirketlere İlişkin Hükümlerde Benimsenen Bazı Ağırlaştırılmış Nisaplar Bilinçli Bir Tercihin Ürünü Mü?”, 60. Yıl Armağanı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2015, s. 132; **Deryal**, s. 397.

hakkından yoksun payların sahipleri toplantı nisabının oluşmasında dikkate alınmalıdır⁵⁰⁷.

Bizim de katıldığımız bu son görüşe göre, TTK'da açıkça ifade edildiği gibi toplantı nisabı, esas sermayenin dörtte birini oluşturan payların sahiplerinin katılımı ile oluşmaktadır. Toplantı nisabında temsil edilen oylar değil, esas sermaye payı önem arz etmektedir. Oy hakkından yoksunluğuna sebep olan karar yönünden dahi genel kurula katılma, görüş bildirme vb. hakları bulunan pay sahibinin toplantı nisabında dikkate alınmamasının haklı bir gerekçesi olduğunu da düşünmemekteyiz. Buna ek olarak, çağrısız genel kurul toplantısının bütün pay sahiplerinin katılımı ile yapılabileceği ve söz konusu nisabın korunduğu sürece karar alınabileceğini öngören TTK m. 416 düzenlemesi, toplantı nisabında oy hakkından yoksun kişilerin de dikkate alınacağı görüşümüzü desteklemektedir⁵⁰⁸.

Konuyu bir örnekle netleştirecek olursak, bir anonim şirkette eşit itibari değerli 12 pay olduğunu ve her pay sahibinin bir paya sahip olduğunu varsayalım. Pay sahiplerinden 10 tanesinin alınacak ibra kararında oy hakkından yoksunluğu söz konusu olsun. Toplantı nisabında esas sermayenin dörtte birinin katılımını öngören hükme göre, en az 3 payın katılımıyla genel kurul toplantı nisabı oluşturulabilecektir. 10 payın ibra kararında oy hakkından yoksun olması, yalnızca karar nisabının hesabında dikkate alınması gereken bir husustur. Buna göre, oy hakkından yoksun olmayan iki pay sahibi

⁵⁰⁷ **Arslanlı**, Umumi Heyet, s. 235; **Biçer/ Hamamcıoğlu**, Anonim Ortaklık, s. 112-113; **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 181; **Zengin**, s. 432; **Toraman Çolgar**, s. 1737; **Yiğit**, s. 120; **Karshoğlu**, s. 218; **Özer**, Genel Kurul, s. 102; **Akbay**, s. 198, dn. 569; **Çelik**, İbra, s. 135; **Çelikyurt**, s. 94; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, N. 169, s. 706; **Üçışık/ Çelik**, s. 312; **Bilgili/ Cengil**, s. 79; **Önder/ Karademir**, s. 183; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 293.

⁵⁰⁸ Yargıtay da oy hakkından yoksun bir pay sahibinin katılımı olmaksızın çağrısız genel kurul toplantısı yapılamayacağını belirterek bu görüşü benimsemiştir. Bkz. Yargıtay 11. H.D., 10.12.2019, E. 1269, K. 8039 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.03.2021); Yargıtay 11. H.D., 06.05.2019, E. 2018/1922, K. 2018/3396 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 12.03.2021). Ancak kooperatiflere ilişkin vermiş olduğu bir başka kararında aksi yönde görüş bildirmiştir. Bkz. Yargıtay 11. H.D., 27.01.2006, E. 134, K. 615 (**Eriş**, Şirketler III, s. 2942-2943).

ve bir yönetim kurulu üyesi pay sahibinin katılımıyla genel kurulda ibra kararı görüşülebilmektedir. İbra kararına ilişkin gündemin görüşülmesi esnasında yönetim kurulu üyelerinin suiistimal amaçlı genel kuruldaki çıkmaları varsayımında dahi TTK m. 418/1'in son cümlesine göre ikinci toplantı yapılacak ve bu toplantı için toplantı nisabı aranmayacaktır. Bu sayede hem azınlığın korunması sağlanacak hem de genel kurulda ibra kararı müzakere edilebilecektir. Sonuç olarak, toplantı nisabının hesabında oydan yoksun paylar, donmuş oyların aksine⁵⁰⁹, esas sermayeden düşülmez.

2. Karar Nisabı

Genel kurulda karar alınabilmesi için gerekli olan bir diğer nisap ise karar nisabıdır. Karar nisabı, genel kurulda karar alınabilmesi için temsil edilen en az ne kadar miktarda oyun karar yönünde kullanılması gerektiğini ifade eden nisaptır⁵¹⁰. TTK m. 418/2'ye göre, “kararlar toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile verilir.”. Görüldüğü üzere anonim şirketlerde karar alınabilmesi için, kural olarak, nitelikli bir nisap öngörülmemiştir. Hükümde yer alan “hazır bulunan oylar”⁵¹¹ ifadesi ile temsil edilen oylar⁵¹² kastedilmektedir^{513, 514}. TTK'da karar nisabı için öngörülen çoğunluk, mutlak çoğunluktur⁵¹⁵. Mutlak çoğunluk, oy verenlerin yarısından bir fazlasını ifade

⁵⁰⁹ Yukarıda bkz. Birinci Bölüm, II, D, 1.

⁵¹⁰ İmregün, Yetersayı, s. 350; Karşloğlu, s. 236; Kayar, Ticaret Hukuku, s. 428.

⁵¹¹ İfade doktrinde eleştirilmiştir. Biçer/ Hamamcıoğlu'na göre, genel kurulda hazır bulunacakların oylar değil, pay sahipleri veya temsilcileri olacağı, bu sebeple ifadenin “toplantıda hazır bulunan pay sahipleri veya temsilcilerinin oylarının çoğunluğu” şeklinde öngörülmesi gerektiğini belirtmiştir (Biçer/ Hamamcıoğlu, Anonim Ortaklık, s. 81, dn. 42).

⁵¹² “Toplantıda temsil edilen oylar” ifadesi, pay sahibi veya temsilcisi ya da intifa hakkı sahibi tarafından temsil edilen her esas sermaye payından doğan kullanılabilir oyları ifade etmektedir. Bkz. Bahtiyar, Yetersayı, s. 63; Önder/ Karademir, s. 183; Akbay, s. 212.

⁵¹³ Erdem, Yetersayılar, s. 80.

⁵¹⁴ TTK'da düzenlenen karar nisaplarında terim farklılıklarına gidilmiştir. Buna göre anonim şirketlerde olağan kararlar yönünden “toplantıda hazır bulunan oylar” ifadesi kullanılırken, limited şirketler açısından “temsil edilen oy” ifadesi kullanılmıştır. Söz konusu ifadelerin uygulamada bir farklılık yaratmadığı yönünde bkz. Biçer/ Hamamcıoğlu, Limited Şirket, s. 348, dn. 21.

⁵¹⁵ İmregün, Yetersayı, s. 357; Bahtiyar, Yetersayı, s. 65; Biçer/ Hamamcıoğlu, Anonim Ortaklık, s. 78, dn. 30; Karşloğlu, s. 237; Diren, s. 48; Özer, Genel Kurul, s. 186; Zengin, s. 184.

etmektedir⁵¹⁶. Buna göre, toplantıda hazır bulunan oyların yarısından bir fazlasının varlığı hâlinde genel kurulda alınacak kararlar geçerli kabul edilecektir.

Karar nisabı hesaplanırken oy hakkından yoksun paylar dikkate alınmayacaktır⁵¹⁷. Zira karar nisabı toplantıda temsil edilen kullanılabilir oylara göre hesaplanmaktadır. Oy hakkından yoksun pay sahiplerinin ise yoksunluğa sebep olan gündem maddelerinde oy hakkı bulunmamaktadır. Oy kullanma hakkına sahip olmayan kişilerin temsil edilen oylar kapsamında kabul edilip, karar nisabında dikkate alınmaları mümkün değildir. Bu sebeple oy hakkından yoksun paylar karar nisabının hesabında esas sermayeden düşülür, dikkate alınmazlar.

II. OY HAKKINDAN YOKSUNLUK HÜKÜMLERİNE AYKIRILIK VE BU AYKIRILIĞIN YAPTIRIMI

A. Oy Hakkından Yoksunluk Hükümlerine Aykırılık

1. Doğrudan Aykırılık

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, pay sahibinin genel kurula katılma ve görüşlerini açıklama hakkı oy hakkından yoksun olduğu gündem maddelerinde de devam etmektedir. Pay sahibinin oy hakkından yoksunluğu yalnızca oy kullanmaya ilişkindir. Ancak pay sahiplerinin bu yasaklara aykırı şekilde hareket etmeleri ve oy kullanmaları ihtimali gündeme gelebilir. Pay sahibinin gerek kendisi gerek temsilcisi vasıtasıyla oy

⁵¹⁶ **Bahtiyar**, Yetersayı, s. 64; **Diren**, s. 48. Mutlak çoğunluk ile kararın alınabilmesi için olumlu oyların çoğunluğu (%50+1) oluşturması aranmakta, çekimser oylar da olumsuz oylar gibi etki doğurmaktadır. Bkz. **Arslanlı**, Anonim Şirket, s. 57; **İmregün**, Anonim Ortaklıklar, s. 147; **Bahtiyar**, Yetersayı, s. 65; **Üçışık/ Çelik**, s. 277. Karş. **Zengin**, s. 423-424.

⁵¹⁷ **Hirsch**, s. 299; **Arslanlı**, Anonim Şirket, s. 57; **Domanıç**, s. 543; **İmregün**, Anonim Ortaklıklar, s. 137; **Biçer/ Hamamcıoğlu**, Anonim Ortaklık, s. 113; **Bahtiyar**, Yetersayı, s. 63-64; **Zengin**, s. 434; **Toraman Çolgar**, s. 1737; **Çelik**, İbra, s. 135; **Önder/ Karademir**, s. 183; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 697e, s. 566. Bu yöndeki Yargıtay kararları için bkz. Yargıtay 11. H.D., 25.01.2011, E. 2879, K. 677 (**Eriş**, Şirketler II, s. 2252); Yargıtay 11. H.D., 24.10.2014, E. 13148, K. 16463 (**Eriş**, Şirketler II, s. 2248); Yargıtay 11. H.D., 24.10.2014, E. 2013/13148, K. 2014/16463 (**Altaş**, Yargı Kararları, s. 143-146).

hakkından yoksun olduğu gündem maddelerinde oy kullanmış olması, oy hakkından yoksunluk düzenlemelerine doğrudan aykırılık teşkil etmektedir⁵¹⁸. Yoksunluk hükümlerine doğrudan aykırılık hâlinde uygulanacak yaptırımları aşağıda inceleyeceğiz⁵¹⁹.

2. Dolaylı Aykırılık

a. Genel Olarak

Pay sahipleri bizzat veya temsilci vasıtasıyla oy kullanarak yoksunluk hükümlerini ihlal edebildikleri gibi, kanunu dolanmak suretiyle de söz konusu hükümlere aykırı davranabilirler. Kanun koyucu oy hakkına ilişkin sınırlamalarda dolaylı aykırılıkları engellemek amacıyla TTK m. 433 düzenlemesini öngörmüştür⁵²⁰. TTK m. 433/1'e göre, *“oy hakkının kullanılmasına ilişkin sınırlamaları dolanmak veya herhangi bir şekilde etkisiz bırakmak amacıyla, payların veya pay senetlerinin devri ya da pay senetlerinin başkasına verilmesi geçersizdir.”*⁵²¹. Dolanma, oy kullanamayacak durumdaki pay sahibinin iradesi doğrultusunda oy kullanılmasını sağlaması olarak ifade edilebilir⁵²². Bu açıdan kanuna karşı hile ve muvazaalı işlemler dolanma kapsamında değerlendirilir⁵²³. Etkisiz bırakmak ise, oy hakkından yoksunluk düzenlemelerinin etkisini azaltmak amacıyla yapılan işlemleri ifade etmektedir⁵²⁴. İnançlı devir işlemleri, pay üzerinde intifa hakkı tesis edilmesi ve akabinde oy sözleşmeleri yapılması oy

⁵¹⁸ **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 210; **Özer**, Genel Kurul, s. 163.

⁵¹⁹ Aşağıda bkz. B, 1.

⁵²⁰ Bkz. TTK m. 433 gerekçesi [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 207].

⁵²¹ Doktrinde bir grup yazar, oy hakkının kullanılmasına ilişkin sınırlamaların dolanılması hâlinin söz konusu sınırlamaların etkisiz bırakılması kapsamına girdiği, bu sebeple *“dolanmak”* sözcüğünün ayrıca öngörülmesine ihtiyaç olmadığını belirtmiştir. Bkz. **Kendigelen**, İlk Tespitler, s. 333-334; **Taşdelen**, Nihat, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Anonim Ortaklık Pay Devrine Getirdiği Sınırlamalar”, Hakan Pekcanitez’e Armağan, DEÜHFD, C. 16, S. Özel Sayı, 2014, s. 3376.

⁵²² **Tokcan**, s. 135.

⁵²³ **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 1004, s. 52.

⁵²⁴ **Tokcan**, s. 135; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 1004, s. 52.

hakkından yoksunluk hükümlerine dolaylı aykırılık hâllerini oluşturmaktadır⁵²⁵.

Aşağıda dolaylı aykırılık oluşturabilecek hâlleri tek tek inceleyeceğiz.

b. Pay Mülkiyetinin İnançlı Devri

Oy hakkında yoksunluk hükümlerini dolanmak amacıyla başvurulabilecek yolların başında pay mülkiyetinin inançlı işlemle devri gelmektedir⁵²⁶. Oy hakkında yoksun pay sahibi, payını inançlı olarak bir üçüncü kişiye devrederek paylardan doğan oy haklarının iradesi doğrultusunda kullanılmasını sağlamaktadır. Görünürde mülkiyetin geçirildiği bir devir olan bu işlem, esasında tarafların payı devreden kişinin talimatlarına uyulacağı ve daha sonra tekrar bu kişiye devredileceği yönünde anlaşmış olmalarıdır⁵²⁷.

c. Pay Üzerinde İntifa Hakkı Tesis Edilmesi

Pay üzerinde intifa hakkı tesis edildiği hâllerde oy kullanma hakkı, aksi kararlaştırılmamışsa, intifa hakkı sahibine aittir (TTK m. 432/2). Bu durumda oy hakkında yoksunluk hükümleri pay sahibi açısından değil, intifa hakkı sahibi açısından uygulama alanı bulmaktadır. Bu sebeple oy hakkında yoksunluğa ilişkin hükümleri etkisiz bırakmak maksadıyla başvurulabilecek yöntemlerden bir diğeri de pay üzerinde intifa hakkı tesis edilmesidir⁵²⁸. TTK m. 433'ün uygulama alanını yalnızca payın mülkiyetinin devir yoluyla geçişi olarak sınırlandırmak, hükmün öngörülme amacıyla çelişmekte ve oy hakkında yoksunluk hükümlerinin dolanılmasını

⁵²⁵ Teoman, Değerlendirme, s. 619; Çeker, Oy Hakkı, s. 229; Bilgili/ Cengil, s. 111; Aytaç, İbra, s. 124; Önder/ Karademir, s. 184; Çelik, İbra, s. 155-156; Yiğit, s. 223; Özer, Genel Kurul, s. 163; Üçışık/ Çelik, s. 323; Sever, s. 135.

⁵²⁶ Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 187; Kendigelen, İntifa Hakkı, s. 276; Ayhan/ Çağlar/ Özdamar, s. 284; Sertoğlu, s. 89.

⁵²⁷ Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 187; Moroğlu, Oy Sözleşmeleri, s. 65-66; Tokcan, s. 137.

⁵²⁸ Kendigelen, İntifa Hakkı, s. 276; Çeker, Oy Hakkı, s. 229; Tokcan, s. 138; Ayhan/ Çağlar/ Özdamar, s. 284; Sertoğlu, s. 91.

kolaylaştırmaktadır⁵²⁹. Bu açıdan oy hakkından yoksun pay sahibinin yoksunluk hükümlerini etkisiz bırakmak maksadıyla payları üzerinde intifa hakkı tesis etmesi de TTK m. 433 kapsamında değerlendirilmelidir⁵³⁰.

Pay sahiplerinin payları üzerinde intifa hakkı tesis etmesi ve akabinde oy sözleşmeleri yapması da oy hakkından yoksunluk hükümlerini dolanmak maksadıyla girişecekleri yöntemlerden bir diğeridir⁵³¹. Pay sahibi payları üzerinde intifa hakkı kurmakta ve intifa hakkı sahibiyle oy sözleşmeleri yaparak iradesi doğrultusunda oy kullanılmasını sağlamaktadır. Bu yapılan işlem de TTK m. 433 kapsamında kabul edilecektir.

B. Oy Hakkından Yoksunluk Hükümlerine Aykırılığın Yaptırımı

1. Doğrudan Aykırılık Hâlinde

Oy hakkından yoksun pay sahibinin veya temsilcisinin ilgili gündem maddesinde oy kullandığının tespiti ve bunun önüne geçilmesi, dolaylı aykırılık hâllerine nazaran daha kolaydır. Doğrudan aykırılığın gündeme geldiği hâllerde yetkisiz katılmaya ilişkin TTK m. 433/2 düzenlemesi kıyasen burada da uygulama alanı bulacaktır⁵³². Pay sahibine tanınacak bu yetki, kanuna aykırı davranışın engellenmesi ve genel kurul kararlarının alınabilmesi açısından önem arz etmektedir. İlgili gündem maddesinin görüşülmesi esnasında her bir pay sahibi, doğrudan aykırılık oluşturan

⁵²⁹ **Tokcan**, s. 138.

⁵³⁰ ETK m. 361/1'e göre, "*rey hakkına mütedair tahditlerden birini tesirsiz bırakmak maksadıyla hisse senetlerinin, umumi heyette rey hakkını kullanmak üzere başkasına verilmesi caiz değildir.*". Görüldüğü üzere ETK döneminde oy hakkına ilişkin sınırlanmaların dolanılması pay senetlerinin başkasına verilmesi ile sınırlandırılmıştır. Ancak doktrinde bu ifadenin dar yorumlanmaması gerektiği, bu amaçla pay üzerinde intifa hakkı tesis edilmiş olması hâlinde de hükmün uygulama alanı bulacağı belirtilmiştir. Bkz. **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 186; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 229.

⁵³¹ **Kendigelen**, İntifa Hakkı, s. 276; **Moroğlu**, Oy Sözleşmeleri, s. 65; **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 201; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 242; **Tokcan**, s. 138; **Üçışık/ Çelik**, s. 325; **Yüksel**, s. 68.

⁵³² **Arslanlı**, Anonim Şirket, s. 56; **Çeker**, Oy Hakkı, s. 231-332; **Yiğit**, s. 223; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 1005, s. 52. Karş. **İmregün**, Menfaat İhtilafları, s. 158; **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 204; **Bilgili/ Cengil**, s. 112; **Özer**, Genel Kurul, s. 164; **Sertoğlu**, s. 93.

hususlar hakkında itirazda bulunabilir. Bu hâlde oydan yoksun kişinin kullanmak istediği oy, dikkate alınmaz⁵³³.

Peki oy hakkından yoksun pay sahibinin veya temsilcisinin TTK m. 436 kapsamına giren bir kararda oy kullanmış olması durumunda alınan genel kurul kararının akıbeti ne olacaktır⁵³⁴? Toplantı veya karar nisabının şeklen oluşmadığı kararlar yönünden yokluk yaptırımı gündeme gelmektedir^{535, 536}. Zira iptal davasının açılabilmesi için bir genel kurul kararının var olması gerekmektedir⁵³⁷. Ancak nisaplara uyulmaması hâlinde kurucu irade oluşmamakta ve bu sebeple bir genel kurul kararının

⁵³³ Tokcan, s. 146.

⁵³⁴ Genel kurul kararlarına karşı ileri sürülebilecek yaptırımlar, yokluk, butlan, iptal edilebilirlik ve askıda hükümsüzlük olmak üzere dört şekilde karşımıza çıkmaktadır. İptal edilebilirlik ve butlan yaptırımları TTK'da açıkça öngörülmüşken, yokluk yaptırımı düzenlenmemiştir. Askıda hükümsüzlük yaptırımı ise, belirli kararlar yönünden ilgili oldukları madde hükümlerinde özel olarak düzenlenmiştir. Yaptırımlara ilişkin genel açıklamalar için bkz. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 27; **Atila Yörük**, Pelin/ **Yörük**, Atılgan Barış, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarında Yokluk ve Butlan”, İKÜHFD, C. 16, S. 2-1, 2017, s. 209 vd.; **Alhan**, Acem Süleyman, Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018, s. 34 vd. Söz konusu yaptırımların genel hatlarıyla karşılaştırılmasına ilişkin bkz. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 27 vd.; **Tekil**, Fahman, “Yokluk, Hükümsüzlük ve İptal Edilebilirlik Sorunları”, Prof. Dr. Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2000, s. 1093 vd.; **Tamer**, Hüseyin, “Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Sözleşmesel Hakkı Genel Kurul Kararı ile İhlal Edilebilir Mi? Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Karar İncelemesi”, Cevdet Yavuz'a Armağan, MÜHFHAD, C. 22, S. 3 (Özel Sayı), 2016, s. 2583 vd.

⁵³⁵ **Domanic**, s. 643; **Tekil**, Hükümsüzlük, s. 1098; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 10; **Deryal**, s. 381; **Ayoğlu**, s. 736; **Biçer/ Hamamcıoğlu**, Anonim Ortaklık, s. 117; **Atila Yörük/ Yörük**, s. 212; **Erdem**, Yetersayı, s. 79; **Diren**, s. 86; **Üçışık/ Çelik**, s. 277; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, N. 169, s. 706; **Poroy (Tekinalp/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 691, s. 369; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 722a, s. 594; **Şener**, s. 531; **Yiğit**, s. 123; **Alhan**, s. 36; **Kayar**, Ticaret Hukuku, s. 431. Yargıtay'ın görüşü de bu yöndedir. Bkz. Yargıtay 11. H.D., 06.09.2013, E. 2013/2111, K. 2013/15128 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021); Yargıtay 11. H.D., 17.03.2014, E. 2013/16032, K. 2014/5097; Yargıtay 11. H.D., 20.03.2015, E. 2014/15040, K. 2015/3881; Yargıtay 11. H.D., 19.11.2015, E. 2014/10188, K. 2015/12314; Yargıtay 11. H.D., 07.04.2016, E. 2015/10548, K. 2016/3865 (Kararlar için bkz. www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 12.03.2021); Yargıtay 11. H.D., 21.03.2016, E. 2015/15625, K. 2016/3083 (BATİDER, C. 32, S. 2, 2016, s. 303-308). Yargıtay'ın nisaplara aykırılık hâlinde alınan kararın butlan yaptırımına tabi olduğunu öngören bir kararı da mevcuttur. Bkz. Yargıtay 11. H.D., 27.05.1997, E. 1997/1979, K. 1997/3933 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021).

⁵³⁶ Ancak doktrinde nisaplara uyulmadan alınan genel kurul kararlarının iptal edilebilirlik yaptırımıyla karşılaşılabileceğini belirten yazarlar da mevcuttur. Bu durumun nispi emredici nitelikteki hükümlere aykırılık teşkil edeceği ve bunun da genel kurul kararının iptaline sebep olacağı belirtilmiştir. Bkz. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 139; **Nomer**, Haluk, Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2008, s. 63; **Özer**, Genel Kurul, s. 188. **Kayar**, kanunda öngörülen basit nisaplara aykırılığın yaptırımının iptal, ağırlaştırılmış nisaplara aykırılığın ise yokluk olduğunu belirtmiştir (**Kayar**, İsmail, “AO ve Kooperatiflerde Genel Kurul Toplantı ve Karar Yetersayılarına Uyulmamasının Sonuçları ve İptal Kararının Etkileri”, EÜHFD, C. 3, S. 2, 2008, s. 253). **Özer**, Genel Kurul, s. 188.

⁵³⁷ **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 202; **Tamer**, s. 2590; **Üçışık/ Çelik**, s. 350.

varlığından da söz edilememektedir⁵³⁸. Bu sebeple nisabın şeklen oluşmadığı kararlarda iptal değil, yokluk yaptırımı gündeme gelmektedir. Bununla birlikte, genel kurulda şeklen oluşmuş bir karar nisabı mevcutsa ve kullanılan bir kısım oyların geçersizliği karar nisabının oluşmasında etkili olmuşsa, bu durumda alınan kararın iptali gündeme gelecektir⁵³⁹. TTK m. 445'e göre, "446'ncı maddede belirtilen kişiler, kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kurallarına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler."⁵⁴⁰. Oy hakkından yoksun kişilerin katılımı ile alınan genel kurul kararları da iptal yaptırımına tabi olacaktır^{541, 542}.

⁵³⁸ Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), Anonim II, s. 10; Tamer, s. 2586; Üçışık/ Çelik, s. 337; Bilgili/ Demirkapı, s. 342.

⁵³⁹ Üçışık/ Çelik, s. 277; Bilgili/ Demirkapı, s. 348.

⁵⁴⁰ Kanuna aykırılık ifadesinin ne anlama geldiğinin anlaşılması, iptal edilebilirlik yaptırımı ile yokluk ve butlan arasındaki sınırın çizilmesinde önem arz etmektedir. Doktrinde bir görüş, kanunun yedek ve yorumlayıcı hükümleri ile pay sahiplerini çıkarlarını korumayı amaçlayan ve sürekli olmayan nispi nitelikteki hükümlere aykırılıkların bu kapsama girdiğini belirtmiştir. Bkz. Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 223-224. Erdem, alacaklıları ve üçüncü kişileri korumaya yönelik mutlak emredici nitelikteki hükümlere aykırılığın yokluk ve butlan yaptırımına, pay sahiplerini korumaya yönelik nispi emredici nitelikteki hükümlere aykırılığın ise iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olması gerektiğini belirtmiştir (Erdem, Azil, s. 521). Aynı yönde bkz. Türk, s. 99-100. İmregün ise, mutlak emredici/ nispi emredici şeklindeki ayrımı eleştirmiş ve kanunun yedek ve açıklayıcı nitelikteki hükümlerinin bu kapsama gireceğini belirtmiştir (İmregün, Oğuz, "Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Kanun Yolları", Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2003, s. 151). Aytaç da mutlak ve nispi emredici hükümler ayrımına girmeden, yokluk ve butlan sebepleri dışında kalan bütün kanun hükümlerine aykırılıkların iptal sebebi olacağını belirtmiştir (Aytaç, İbra, s. 198). Aynı yönde bkz. Pulaşlı, Genel Esaslar, N. 139, s. 364. Şener ise, kanun ifadesinin geniş yorumlanması gerektiğini, bu açıdan yalnızca pay sahiplerini korumayı amaçlayan hükümlere ihlallerin bu kapsama girmediğini belirtmiştir (Şener, s. 537). Çamoğlu ise, TTK m. 447 ve TBK m. 27 dışında kalan kanuna aykırılık hâllerinde TTK m. 445'in gündeme geleceğini belirtmiştir [Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp), Ortaklıklar I, N. 733, s. 601]. Benzer yönde bkz. Bilgili/ Demirkapı, s. 350; Arslan, s. 272. Aksi yönde düşünen Tekinalp, TTK m. 445'teki "kanuna aykırı" ifadesinin kanunda öngörülen emredici hükümlerin tamamını kapsadığını, bu açıdan TBK m. 27 kapsamında "emredici nitelikteki hükümlere aykırılığın" genel kurul kararları yönünden artık bir butlan sebebi olamayacağını belirtmiştir (Tekinalp, Ünal, "Emredici Hükümler Açısından Genel Kurul Kararlarının İptali ve Butlanı Sorunu", Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Saygı Sempozyumu, GaÜHFD, S. 2, 2013, s. 16).

⁵⁴¹ Domaniç, s. 643; Arslanlı, Anonim Şirket, s. 56; Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 210; İmregün, İptal Davası, s. 137; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 156; Çeker, Oy Hakkı, s. 230; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 441; Toraman Çolgar, s. 1738; Önder/ Karademir, s. 184; Bilgili/ Demirkapı, s. 501; Yiğit, s. 225; Canöz, s. 341; Ayhan/ Çağlar/ Özdamar, s. 496. Doktrinde bir görüş, oy hakkından yoksun kişilerin katılımı ile alınan kararın yaptırımının iptal değil, yokluk olacağını belirtmiştir. Buna göre oy hakkından yoksun kişilerin kullandıkları oy nisaplara etki ediyorsa, alınan karar yok hükmündedir. Bkz. Özboyacı, s. 65-66. Yargıtay da yerleşmiş içtihatlarında iptal yaptırımının gündeme geleceğini belirtmekle birlikte, bir kararda oy hakkından yoksun kişilerin kullandıkları oylar çıkartıldığında karar nisabı oluşmuyorsa alınan kararın mutlak butlanla batıl olacağı yönünde hüküm tesis etmiştir [Yargıtay 11. H.D., 04.07.2014, E. 2014/6337, K. 2014/12935 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021)]. Bir başka kararda ise, "dava konusu ibra kararında oy kullanması yasak olan müdürün oyu haricinde kalan

Genel kurul kararının iptal edilebilmesi için söz konusu aykırılığın kararın alınmasında etkili olması gerekmektedir⁵⁴³. Oy hakkından yoksun kişilerin TTK m. 436'ya aykırı şekilde oy kullanmaları hâlinde, kullandıkları oy geçersizdir. Bu durumda geçersiz sayılan oylar karar nisabından düşülecektir. Kalan oylar ile geçerli bir karar nisabı sağlanamıyorsa, bu durumda genel kurul kararı iptal edilecektir. Bu açıdan oy hakkından yoksun kişilerin oy kullanması doğrudan kararın iptaline sebep olmamakta, geçersiz sayılan oylar olmaksızın karar nisabı sağlanamıyorsa alınan kararın iptali gündeme gelmektedir. Yargıtay da TTK m. 436'ya doğrudan aykırılık hâlinde alınan kararların iptali için söz konusu aykırılığın kararın alınmasında etkili olması şartını aramaktadır⁵⁴⁴.

TTK m. 446/1-a'ya göre genel kurul kararlarına karşı iptal davası açılabilmesi için pay sahiplerinin öncelikle toplantıya katılmış olmaları gerekmektedir⁵⁴⁵. İptal

oyların ibra için yeterli karar nisabını oluşturup oluşturmadığı belirlenerek yokluk sonucunu doğurup doğurmadığı belirlenmelidir. Karar nisabı yeterli ise o takdirde davacının muhalefet şerh bulunup bulunmadığı, ibra kararının iptalin talep edip edemeyeceği değerlendirilmelidir.” ifadesini kullanmıştır [Yargıtay 11. H.D., 02.06.2014, E. 2014/3504, K. 2014/10251 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021)].

⁵⁴² Bilançonun bazı hususları hiç veya gereği gibi içermemesi veya şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içermesi ve bu hususta bilinçli hareket edilmesi durumunda onama ibra niteliği taşımaz ve bu bilançolara dayanarak geçerli bir ibra kararı alınamaz (TTK m. 424). Geçersiz bir ibra başlangıçtan itibaren hüküm ve sonuç doğurmayacaktır. Söz konusu karar TTK m. 436'ya aykırı olarak alınsa bile pay sahipleri bu kararın iptalini değil, geçersizliğin tespitini talep edebilecektir. Bkz. **Aytaç**, İbra, s. 204; **Akdağ Güney**, Banka Yönetim Kurulu, s. 61-62; **Sever**, s. 200; **Balsever**, s. 165-166.

⁵⁴³ **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 243-244; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 198; **Bilgili/ Cengil**, s. 112; **Türk**, s. 170; **Akdağ Güney**, Yönetim Kurulu, s. 441; **Pulaşlı**, Şerh, N. 242, s. 1923; **Bilgili/ Demirkapı**, s. 501; **Şener**, s. 512; **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar II, N. 993, s. 43; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 614c, s. 460; **Şimşek Güzelsu**, s. 49; **Sever**, s. 138; **Sarılioğlu**, s. 32. **Yanlı**, Hâkimiyet Sözleşmeleri, s. 15.

⁵⁴⁴ Yargıtay 11. H.D., 24.10.2014, E. 2013/13148, K. 2014/16463; Yargıtay 11. H.D., 08.06.2017, E. 2016/4850, K. 2017/3533; Yargıtay 11. H.D., 07.03.2019, E. 2017/2696, K. 2019/1902 (Kararlar için bkz. www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 12.03.2021).

⁵⁴⁵ **İmregün**, İptal Davası, s. 131; **Türk**, s. 154; **Göktürk**, Kürşat, “Anonim Şirket Pay Sahipliği Haklarının Kullanılmasında Muhalefet Şartı”, İnÜHFD, C. 8, S. 2, 2017, s. 57. Pay sahipleri genel kurul toplantılarına bizzat katılabilecekleri gibi temsilci vasıtasıyla da katılabilirler. Ancak toplantıda hazır bulunma kıtasının gerçekleşmiş sayılabilmesi için pay sahiplerinin ilgili yasal düzenlemelerde öngörülen şekilde temsil yetkisini üçüncü kişilere tanımış olmaları gerekmektedir. Aksi takdirde toplantıda hazır bulunma koşulu gerçekleşmeyecek ve pay sahipleri iptal davası açamayacaklardır. Bu yöndeki Yargıtay kararı için bkz. Yargıtay 11. H.D., 27.12.2004, E. 3489, K. 12889 (**Yıldırım**, İptal Davası, s. 397, dn. 39).

davası açılabilmesi için pay sahiplerinin ayrıca, olumsuz yönde oy kullanmış⁵⁴⁶ ve bu muhalefetlerini tutanağa geçirmiş olmaları⁵⁴⁷ gerekmektedir^{548, 549}. Bu açıdan pay sahibinin çekimser oy kullanması⁵⁵⁰ veya olumsuz yönde oy kullanmış olmakla birlikte muhalefetini tutanağa geçirmemiş olması⁵⁵¹ iptal davası açma hakkını ortadan kaldırmaktadır^{552, 553}. Ancak TTK m. 446/1-b kapsamına giren hâllerde pay sahiplerinin

⁵⁴⁶ TTK m. 192’de birleşme, bölünme ve tür değiştirme kararlarına karşı açılacak iptal davasında pay sahibinin “olumlu oy kullanmamış” olması aranmaktadır. İki hüküm arasında bu farklılığa gidilmesinin sebebi TTK gerekçesinde belirtilmemiştir. Söz konusu ifadenin TTK m. 446/1-a’daki gibi anlaşılması gerektiği yönünde bkz. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 270-271.

⁵⁴⁷ **Arslanlı**, Anonim Şirket, s. 86; **Aytaç**, İbra, s. 201; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 180; **Kendigelen**, Hukuki Mütalaa II, s. 173; **Akyazan**, Sıtkı, “Anonim Ortaklıklarda Paydaşların Müktesep Hakları”, BATİDER, C. 8, S. 2, 1975, s. 46. **Göktürk**, s. 56; **Alhan**, s. 88. ETK döneminde kaleme aldığı eserinde **Teoman**, iptal davası açılabilmesi için muhalefetin tutanağa geçirilmesi şartının gereksiz olduğunu ve kanundan çıkartılması gerektiğini belirtmiştir (**Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 211). Aynı yönde bkz. **Sertoğlu**, s. 98. **Moroğlu** da bu görüşe katılmakla birlikte, muhalefetini tutanağa geçirme şartının yalnızca oy hakkından yoksun pay sahiplerini kapsayacak şekilde düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir (**Moroğlu**, Değerlendirme, s. 262).

⁵⁴⁸ Yargıtay 11. H.D., 14.06.1979, E. 2546, K. 3160 (**Doğanay**, s. 1132, dn. 158); Yargıtay 11. H.D., 16.03.1982, E. 1982/760, K. 1982/1097 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021); Yargıtay 11. H.D., 20.11.2001, E. 2001/6860, K. 2001/9182; Yargıtay 11. H.D., 06.02.2014, E. 2014/818, K. 2014/2043; Yargıtay 11. H.D., 16.06.2014, E. 2014/9003, K. 2014/11527; Yargıtay 11. H.D., 08.12.2015, E. 2014/18887, K. 2015/13122 (Kararlar için bkz. www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 12.03.2021).

⁵⁴⁹ Olumlu yönde oy kullanan ancak muhalefetini tutanağa geçiren bir pay sahibinin iptal davası açma hakkının olmadığı yönünde bkz. **Tekil**, Hükümsüzlük, s. 1103; **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 272. Bu yöndeki Yargıtay kararları için bkz. Yargıtay 11. H.D., 05.02.2007, E. 14387, K. 1329 (**Eriş**, Şirketler III, s. 2996-2997); Yargıtay 11. H.D., 02.04.2013, E. 2011/4945, K. 2013/6594 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 12.03.2021).

⁵⁵⁰ **Okçuoğlu**, Yavuz, “Anonim ve Kooperatif Şirketler Genel Kurul Kararlarının İptali İçin Gerekli Olan Muhalefet ve Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi (TTK 381/1 ve Koop. K. 53/1)”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, S. 2, Ankara, 1985, s. 274; **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 271; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 182; **Aytaç**, İbra, s. 201; **Türk**, s. 154; **Üçışık/ Çelik**, s. 366; **Alhan**, s. 90; **Doğanay**, s. 1137; **Akyazan**, s. 46; **Göktürk**, s. 59, dn. 8; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 201; **Çebi**, s. 162; **Zengin**, s. 423. Karş. **Domanıç**, s. 645; **Arslanlı**, Umumi Heyet, s. 282.

⁵⁵¹ **Doğanay**, s. 1132; **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 277-278; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 182; **Tekil**, Hükümsüzlük, s. 1102; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 201; **Altaş**, Anonim Şirketler, s. 187. Olumsuz yönde oy kullanıldığının toplantı tutanağından anlaşılabildiği hâllerde pay sahibinin ayrıca muhalefetini tutanağa geçirmesine gerek olmayacağı yönünde bkz. **Okçuoğlu**, s. 271; **İmregün**, İptal Davası, s. 130; **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 269-270; **Kendigelen**, Hukuki Mütalaa X, s. 130; **Yıldırım**, İptal Davası, s. 405; **Türk**, s. 159; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 202.

⁵⁵² Yargıtay 11. H.D., 13.06.2005, E. 2004/9081, K. 2005/6091 [**Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 182, dn. 410]; Yargıtay 11. H.D., 16.01.2012, E. 7299, K. 130 (**Kendigelen**, Hukuki Mütalaa II, s. 132-133); Yargıtay 11. H.D., 02.06.2014, E. 2014/89, K. 2014/10265; Yargıtay 11. H.D., 01.10.2015, E. 2014/12784, K. 2015/9772; Yargıtay 11. H.D., 06.10.2015, E. 2014/13357, K. 2015/9986 (Kararlar için bkz. www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 12.03.2021); Yargıtay 11. H.D., 16.02.2015, E. 2014/16681, K. 2015/2045 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021).

⁵⁵³ Yargıtay ayrıca, pay sahiplerinin henüz gündem maddelerinin oylamasına geçilmeden peşin olarak olumsuz yönde oy kullanacaklarını belirtip bu durumu tutanağa geçirmelerinin “muhalefetini tutanağa geçirme” şartını karşılamayacağına hükmetmektedir. Bkz. Yargıtay 11. H.D., 15.04.2004, E. 9088, K. 4044 (**Şener**, s. 538, dn. 242); Yargıtay 11. H.D., 14.05.2005, E. 3160, K. 3680 (**Eriş**, Şirketler III, s. 3004); Yargıtay 11. H.D., 10.02.2015, E. 2014/3906, K. 2015/1627 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi:

genel kurula katılıp olumsuz oy kullanmaları ve bu muhalefetlerini tutanağa geçirmeleri şart değildir. Oy hakkından yoksunluk hükümlerine dolaylı aykırılık hâllerinde uygulama alanı bulan bu hükmün⁵⁵⁴ doğrudan aykırılık hâllerinde de uygulanıp uygulanmayacağı tartışılabilir⁵⁵⁵. Bu açıdan dolaylı aykırılık hâllerinde aranmayan olumsuz oy kullanma ve muhalefeti tutanağa geçirme şartı, oy hakkından yoksun kişilerin karara katılmaları hâlinde uygulama alanı bulacak mıdır? Pay sahiplerinin genel kurula katılmaya yetkili olan/ olmayan kişileri bilmelerinin kendilerinden beklenemeyecek olması, olumsuz oy kullanma ve muhalefeti tutanağa geçirme şartının öngörülmemesine gerekçe oluşturmaktadır. Peki pay sahiplerinin oy hakkından yoksun kişileri her koşulda bilmesinin kendisinden beklenmesi ne kadar hakkaniyetli bir uygulama olacaktır? Doğrudan ve dolaylı aykırılıklar yönünden kanun koyucunun koruduğu menfaatler farklılık göstermemekte, ancak iptal davası açılmasında öngörülen şartlar birbirinden ayrılmaktadır. TTK m. 446/1-b hükmünün “*genel kurula katılma veya oy kullanma hakkı olmayan kişiler*” şeklinde düzenlemeyip, yalnızca genel kurula katılma yetkisi olmayan kişileri kapsamı eksik bir düzenleme olmuştur⁵⁵⁶. Bu açıdan dolaylı aykırılıklarda öngörülmeyen olumsuz oy kullanma ve muhalefeti tutanağa geçirme şartının doğrudan aykırılık hâllerinde de aranmaması gerekmektedir⁵⁵⁷. Sonuç

12.03.2021). Muhalefet şerhinin kararın alınmasından önce de verilebileceği ve bunun hakkın kötüye kullanılması kapsamında değerlendirilemeyeceği yönünde bkz. **Eriş**, Şirketler III, s. 3004, dn. 151; **Yıldırım**, İptal Davası, s. 413. Karş. **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 741b, s. 608; **Pulaşlı**, Genel Esaslar, N. 154, s. 368-369; **Şener**, s. 538.

⁵⁵⁴ Bu hususta ayrıntılı açıklamalar için aşağıda bkz. B, 2.

⁵⁵⁵ Oy hakkından yoksunluk hükümlerine doğrudan aykırılık hâllerinde söz konusu hükmün uygulanamayacağı yönünde bkz. ve karş. **Tokcan**, s. 149-150; **Özboyacı**, s. 66.

⁵⁵⁶ **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 286; **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 198; **Bilgili/ Cengil**, s. 113, dn. 222; **Türk**, s. 170. Yargıtay yönetim kurulu üyelerinin katılımı ile alınan bir ibra kararında pay sahibinin iptal davası açabilmesi için muhalefeti tutanağa geçirmesinin gerekli olmadığı yönünde hüküm tesis etmiştir. Bkz. Yargıtay 11. H.D., 24.11.1975, E. 1975/4950, K. 1975/6648 (**Okçuoğlu**, s. 272). Benzer yönde bkz. Yargıtay 11. H.D., 05.05.1981, E. 1267, K. 2213; Yargıtay 11. H.D., 08.03.2011, E. 2008/9025, K. 2011/2462; Yargıtay 11. H.D., 11.06.2015, E. 2015/1843, K. 2015/8132 (Kararlar için bkz. www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021); Yargıtay 11. H.D., 05.08.2008, E. 2007/5426, K. 2008/7461 [**Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku, N. 993b, s. 516].

⁵⁵⁷ **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 198; **Pulaşlı**, Şerh, N. 242, s. 1923-1924. Karş. **Teoman**, Oydan Yoksunluk, s. 210; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 741c, s. 608. ETK

olarak, oy hakkından yoksun kişilerin oy kullanması neticesinde alınan bir genel kurul kararına karşı olumsuz oy kullanma ve muhalefetini tutanağa geçirme şartını gerçekleştirmeyen bir pay sahibi de iptal davası açabilecektir.

TTK m. 446'ya göre iptal davası açılacak kişiler, pay sahipleri, yönetim kurulu ve belirli koşullarda yönetim kurulu üyeleridir. Hükümde TTK m. 434/2 gereği oy kullanma hakkına sahip olan intifa hakkı sahibinin iptal davası açıp açamayacağı yönünde bir ifade yer almamaktadır. Doktrinde bu husus tartışmalıdır⁵⁵⁸. Bir görüş, iptal davası açma hakkının oy hakkı ile bağlantılı olduğunu⁵⁵⁹ ve intifa hakkı sahibine tanınması gerektiğini belirtmiştir⁵⁶⁰. *Tekil* ise, iptal davası açma hakkının pay sahibine ait olduğunu, TTK m. 446'da (ETK m. 381, TTK m. 361/3) iptal davası açabilecek kişiler arasında intifa hakkı sahibinin sayılmamış olmasının bu görüşün gerekçeleri arasında yer aldığını belirtmektedir⁵⁶¹. Bizim de katıldığımız diğer bir görüş ise, iptal davası açma hakkının hem pay sahibine hem de intifa hakkı sahibine ait olduğunu, oy kullanma hakkı bulunmayan pay sahibinin de muhalefetini tutanağa geçirmek suretiyle iptal davası açabileceğini belirtmektedir⁵⁶². Görüşün savunucularından *Çamoğlu*, iptal davası açma hakkının kural olarak pay sahibine ait olduğunu, ancak pay sahiplerinin katılmadıkları toplantılar yönünden intifa hakkı sahibine de bu hakkın tanınması

döneminde kaleme aldığı eserinde *Teoman*, yapılacak yasa değişikliği ile dolaylı aykırılık hâllerinde aranmayan muhalefet şartının, doğrudan aykırılık hâllerinde de aranmaması gerektiğini belirtmiştir (*Teoman*, Oydan Yoksunluk, s. 216-217).

⁵⁵⁸ Pay üzerinde rehin veya hapis hakkı bulunması durumunda iptal davası açma hakkı pay sahibine aittir. Bkz. *Domaniç*, s. 652; *Moroğlu*, Hükümsüzlük, s. 267; *Yıldırım*, İptal Davası, s. 394-395; *Türk*, s. 176; *Üçışık/Çelik*, s. 365.

⁵⁵⁹ Karş. *Kendigelen*, İntifa Hakkı, s. 303.

⁵⁶⁰ *Domaniç*, s. 652; *Arsılanlı*, Umumi Heyet, s. 282; *Teoman*, Ömer, "Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu", Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 374-375; *Üçışık/Çelik*, s. 365. Bu yöndeki Yargıtay kararları için bkz. Yargıtay 11. H.D., 28.03.1972, E. 72/245, K. 72/1567 (*Okçuoğlu*, s. 280); Yargıtay 11. H.D., 28.05.1981, E. 1981/2243, K. 1981/2768; Yargıtay 11. H.D., 29.04.2003, E. 2002/12676, K. 2003/4234 (Kararlar için bkz. www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021).

⁵⁶¹ *Tekil*, Hükümsüzlük, s. 1100.

⁵⁶² *Moroğlu*, Hükümsüzlük, s. 264 vd.; *Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)*, Anonim II, s. 184; *Yıldırım*, İptal Davası, s. 392 vd.; *Türk*, s. 173; *Yiğit*, s. 147; *Alhan*, s. 87-88; *Bilgili/Demirkapı*, s. 357; *Çebi*, s. 163, dn. 86.

gerektiğini, bu kişiler arasında ihtiyari dava arkadaşlığı olduğunu belirtmiştir⁵⁶³. *Okçuoğlu* ise, iptal davası açma hakkının pay sahibine ait olduğunu, ancak intifa hakkı sahibinin hukuki yararının bulunduğu hâllerde bu kişinin de iptal davası açma hakkının mevcut olduğunu belirtmiştir⁵⁶⁴. *Kendigelen* ise, iptal davası açma hakkına intifa hakkı sahibi yanında pay sahibinin de sahip olduğunu ve intifa hakkı sahibinden bağımsız olarak tek başına kullanabileceğini belirtmiştir⁵⁶⁵.

2. Dolaylı Aykırılık Hâlinde

TTK m. 433'e göre, "*oy hakkının kullanılmasına ilişkin sınırlamaları dolanmak veya herhangi bir şekilde etkisiz bırakmak amacıyla, payların ve pay senetlerinin devri ya da pay senetlerinin başkasına verilmesi geçersizdir.*"⁵⁶⁶. Buna göre devralan şeklen pay sahibi/ intifa hakkı sahibi olarak gözükmeye karşın, pay sahipliğinden doğan katılma haklarına (genel kurula katılma, oy kullanma) sahip değildir⁵⁶⁷. Yetkisiz katılmayla ilgili her pay sahibi toplantının yapılmasından önce hazır bulunanlar listesini hazırlayan yönetim kuruluna itirazda bulunabilir ve bu itirazın tutanağa geçirilmesini isteyebilir⁵⁶⁸. Toplantı esnasında ise, yetkisiz katılmaya ilişkin itirazı toplantı

⁵⁶³ *Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)*, Ortaklıklar I, N. 741d, s. 609.

⁵⁶⁴ *Okçuoğlu*, s. 280-282.

⁵⁶⁵ *Kendigelen*, İntifa Hakkı, s. 302 vd. Yazar ayrıca, tarafların aralarında yapacakları bir anlaşma ile oy kullanma hakkının pay sahibine tanındığı hâllerde de intifa hakkı sahibinin iptal davası açma hakkının devam edeceğini belirtmiştir (*Kendigelen*, İntifa Hakkı, s. 317). Aynı yönde bkz. *Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)*, Anonim II, s. 184.

⁵⁶⁶ ETK m. 361, bu amaçla yapılan pay devirlerinin caiz olmadığını belirtmekte, ancak yapılan devrin geçersiz olup olmayacağına dair bir ifadeye yer vermemektedir. Doktrinde bu hususta farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bu hususta bkz. *Taşdelen*, s. 3377 vd. Yargıtay ise, "*oy hakkından yoksunluğa ilişkin hükümlere uymamak ve bu kuralı dolanmak amacıyla yapılan pay senedi devirlerinin müeyyidesi, bizatihi devir işleminin geçersizliği olmayıp, kullanılması caiz olmayan oyların iştiraki ile alınan genel kurul kararının iptalinden ibarettir.*" görüşünü benimsemiştir [Yargıtay 11. H.D., 12.02.2013, E. 2012/19114, K. 2013/2322 (www.yargitay.gov.tr, erişim tarihi: 12.03.2021)]. Ancak TTK ile bu husus açıklığa kavuşturulmuş ve devrin geçersiz olacağı açıkça ifade edilmiştir.

⁵⁶⁷ *Domaniç*, s. 862; *Çeker*, Oy Hakkı, s. 231; *Yiğit*, s. 223; *Özer*, Genel Kurul, s. 163; *Sertoğlu*, s. 93. Karş. *Sever*, s. 136.

⁵⁶⁸ Bkz. TTK m. 433/2 gerekçesi [Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 208].

başkanlığına bildirilebileceği gibi, bu itirazın tutanağa geçirilmesi de istenebilir (TTK m. 433/2).

Yetkisiz katılmanın önceden tespit edilememesi sebebiyle devralanın genel kurula katılıp oy kullanması hâlinde alınan genel kurul kararı iptal yaptırımına tabi olacaktır⁵⁶⁹. ETK’da yetkisiz kişilerin katılımı ile alınan genel kurul kararının iptalinde iki farklı düzenleme getirilmiştir. ETK m. 361/3 hükmü, ETK m. 381’den farklı olarak, şirkete söz konusu aykırılığın kararın alınmasında etkili olmadığı savunmasını yapma hakkı tanımaktaydı^{570, 571}. TTK m. 446/1-b hükmü ise yerleşik Yargıtay uygulamasına uygun olarak etki kuralını içerir şekilde düzenlenmiştir⁵⁷². TTK m. 446/1-b gereği,

⁵⁶⁹ Taşdelen, s. 3379; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar II, N. 1006a, s. 53; Eriş, Şirketler II, s. 2233; Akbay, s. 129; Özboyacı, s. 66. ETK m. 361 ve 381 açısından aynı yönde bkz. Arslanlı, Umumi Heyet, s. 232; İmregün, Menfaat İhtilafları, s. 38; Teoman, Oydan Yoksunluk, s. 210; Çeker, Oy Hakkı, s. 230 vd.; Aytaç, İbra, s. 125.

⁵⁷⁰ ETK m. 381 düzenlemesi, iptal davasının şartlarını ve bu davayı açabilecek kişileri düzenlemiştir. Söz konusu hüküm, TTK m. 446/1-b’den farklı olarak, maddede düzenlenen usule ilişkin aykırılıkların kararın alınmasında etkili olması koşulunu içermemektedir. ETK’da yetkisiz katılma başlıklı m. 361/3 ise, genel kurula katılma yetkisi olmayanların karara katılmış olmaları hâlinde her pay sahibinin, itiraz etmemiş olsalar dahi, kararın iptalini dava edebileceğini düzenlemiştir. Buna ek olarak, şirketin bu katılımın karara etkisi olmadığını ispat etmesi durumunda iptal talebinin reddolunacağı düzenlenmiştir. Doktrinde bir grup yazar, oy hakkından yoksunluk hükümlerine doğrudan aykırılık hâlinde ETK m. 381 hükmünün, dolaylı aykırılık hâllerinde ise ETK m. 361/3 düzenlemesinin uygulama alanı bulacağını belirtmiştir. Bkz. Tekil, Anonim Şirketler, s. 306; Teoman, Ömer, “Oy Hakkından Yoksun Pay Sahiplerinin Karara Katılmış Bulunmaları Nedeniyle Açılan İptal Davasında, Anonim Ortaklık Bu Katılmanın Oylama Sonucunu Etkilemediği Savunmasını Yapamaz – Yargıtay’ın TK. m. 361, F. 3, C. 2’nin Uygulama Alanına İlişkin Görüşünün Eleştirisi”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 570; Yiğit, s. 224; Özer, Genel Kurul, s. 165; Sertoğlu, s. 97. Kendigelen kaleme aldığı bilirkişi raporunda, oy hakkından yoksun kişilerin katılımı ile alınan genel kurul kararlarının iptalinin ETK m. 361/3 kapsamında gündeme geleceğini belirtmiştir (Kendigelen, Hukuki Mütalaa II, s. 142). Domaniç ise, ETK m. 361/3 hükmünün nisap yokluğunu düzenlemesi gerekçesiyle genel kurul kararının iptalini değil, hükümsüzlüğünü içerdiğini ve hükmün ifadesinin bu şekilde düzeltilmesi gerektiğini belirtmiştir (Domaniç, s. 650).

⁵⁷¹ Yargıtay da dolaylı aykırılık hâllerinde ETK m. 361/3 hükmünü uygulamaktaydı. Bkz. Yargıtay 11. H.D., 28.03.1985, E. 1985/1457, K. 1985/1784 (Mildon, Yasemin, “Genel Kurul Kararlarının İptalinde Etki Teorisi”, GaÜHFD, S. 1, 2019, s. 548); Yargıtay 11. H.D., 24.10.1984, E. 4861, K. 5028 (Eriş, Şirketler III, s. 2945); Yargıtay 11. H.D., 11.03.1999, E. 1998/9971, K. 1999/2057 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021); Yargıtay 11. H.D., 16.11.2009, E. 11912, K. 11907 (Eriş, Şirketler III, s. 2985).

⁵⁷² Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı: 96, s. 498. Etki kuralı, iptal davası açabilecek kişilerin öngörüldüğü TTK m. 446 maddesinde usule ilişkin aykırılıklar hâlinde pay sahiplerinin açacakları iptal davasında dinlenilme şartı olarak öngörülmüştür. Doktrinde çoğu yazar bu hususu eleştirmiş ve etki kuralının ayrı bir iptal sebebi olarak öngörülmesinin daha yerinde olacağını belirtmiştir. Bkz. Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 242-243; Göktürk, s. 68-70. Pulaşlı ise, ifadenin yalnızca çağrının usulüne göre yapılmaması, gündemin gereği gibi ilan edilmemesi ve genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullanmalarını kapsadığını belirtmiştir. Yazar, pay sahibinin genel kurula katılmasına

“toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri iptal davası açabilir.”^{573, 574}. Görüldüğü üzere iptal davası açabilmek için TTK m. 433/2 gereği önceden itiraz edilmesi gerekmediği gibi⁵⁷⁵, TTK m. 446/1-a’da öngörüldüğü gibi toplantıya katılmak ve muhalefetini tutanağa geçirmiş olmak da şart değildir⁵⁷⁶. Ancak iptal yaptırımının gündeme gelmesi için söz konusu aykırılığın kararın alınmasında etkili olması gerekmektedir.

Doktrinde “ve yukarıda aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri” ifadesi “etki kuralı” olarak anılmakta⁵⁷⁷ ve bunun nisaplara işaret ettiği belirtilmektedir⁵⁷⁸. Ancak söz konusu ifadenin uygun illiyet bağı

ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmemesi hâlinin başlı başına bir iptal sebebi olduğunu belirtmiştir (**Pulaşlı**, Şerh, N. 85, s. 1073-1074).

⁵⁷³ Maddede öngörülen hâllerin sınırlı sayıda olmadığı yönünde bkz. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 242; **Pulaşlı**, Genel Kurul Kararı, s. 337; **Kırca**, İsmail, “Meydana Gelişine (Usule) İlişkin Hukuka Aykırılıklar Sebebiyle Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali (TTK m. 446/1-b)”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, S. 32, Ankara, 2018, s. 27. Karş. **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 15-07, s. 229; **Türk**, s. 166; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 738a, s. 605.

⁵⁷⁴ Hükümün mehzazını Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu m. 245 oluşturmaktadır. Ancak söz konusu düzenleme TTK m. 446/1-b’de öngörülen şekilde “illiyet bağı” kıstasını içermemektedir. Bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 107. Hüküm doktrinde birçok yönden eleştirilmiştir. Bu hususta bkz. **Moroğlu**, Değerlendirme, s. 262 vd.; **Kendigelen**, İlk Tespitler, s. 347; **Kırca**, Usule İlişkin Aykırılık, s. 21 vd.; **Yıldırım**, İptal Davası, s. 421; **Tamer**, s. 2591; **Bilgili/ Demirkapı**, s. 354-355; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 202; **Zengin**, s. 479, dn. 401.

⁵⁷⁵ **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 203; **Eriş**, Şirketler II, s. 2233; **Akbay**, s. 130.

⁵⁷⁶ **Kırca**, İsmail, “Türk Ticaret Kanunu’nun Genel Kurul Kararlarının İptali Sebepleri ile İptal Davası Açabilecek Kişilere İlişkin Hükümleri Hakkında Bazı Değerlendirmeler”, BATİDER, C. 31, S. 4, 2015, s. 9-10; **Yıldırım**, İptal Davası, s. 421.

⁵⁷⁷ **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 15-06, s. 228 vd.; **Mildon**, s. 538; **Dal**, s. 689. Söz konusu nitelendirmeye getirdiği eleştirisi için bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 149-150.

⁵⁷⁸ **Göktürk**, s. 67; **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 15-08, s. 229; **Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp)**, Ortaklıklar I, N. 738a, s. 605; **Ayan**, Temsil, s. 36.

işaret ettiğini belirten yazarlar da mevcuttur⁵⁷⁹. Görüşün savunucularından *Kırca*, illiyet bağının tespitinde usule ilişkin aykırılıkları sayısal olarak tespit edilebilen (nicelik) ve edilemeyen (nitelik) hukuka aykırılıklar olarak ikiye ayırmaktadır⁵⁸⁰. Yazar, etkili olma koşulunun salt yetersayılara (nicelik) ilişkin olmadığını, kişinin diğer pay sahiplerinin kararlarını etkileme olanağına sahip olduğu hâllerde de etkili olma şartının gerçekleşeceğini belirtmektedir⁵⁸¹. Yargıtay ise etki kuralını, ileri sürülen aykırılık ile genel kurul kararı arasında nedensellik (illiyet) bağının bulunması olarak yorumlamakta ve bu bağın varlığı hâlinde kararın iptaline karar vermektedir⁵⁸². Kanaatimizce kanundaki ifade illiyet bağı olarak yorumlanmalıdır⁵⁸³. Aksi görüşün kabulü, toplantı nisabının oluşmasında etkisi olmayan veya kararın alınmasını sayısal olarak etkileyecek düzeyde oyu bulunmayan pay sahiplerinin haklarının ihlaline yasal zemin hazırlayacaktır. Bu açıdan hüküm hem nisapları hem de diğer pay sahiplerinin kararlarında etkili olabilme imkânını içerir şekilde yorumlanmalı ve illiyet bağı kapsamında değerlendirilmelidir.

⁵⁷⁹ **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 242; **Türk**, s. 140 vd.; **Tamer**, s. 2591; **Bilgili/ Cengil**, s. 112, dn. 218; **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, s. 200. Bu görüşe getirdiği eleştiri için bkz. **Tekinalp**, Tek Ortaklık, N. 15-09, s. 229-230.

⁵⁸⁰ **Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat)**, Anonim II, s. 112 vd. Aynı yönde bkz. **Türk**, s. 146 vd.

⁵⁸¹ Aynı yönde bkz. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 245; **Mildon**, s. 559-560; **Kayar**, Ticaret Hukuku, s. 433, dn. 405.

⁵⁸² Yargıtay 11. H.D., 19.07.2007, E. 2006/2171, K. 2007/10775 (www.kazanci.com, erişim tarihi: 12.01.2021). Ayrıca yukarıda bkz. dn. 544, dn. 571.

⁵⁸³ Ancak belirtmemiz gerekir ki kanunda öngörülen ifade, oy hakkından yoksun kişilerin katılımı ile alınan genel kurul kararları açısından niteliği gereği etkili olma kıstasını değil, nisapları işaret etmektedir. Zira nicelik itibarı ile hukuka aykırılıklarda kararın iptalinin gündeme gelip gelmeyeceği matematiksel bir işlemle tespit edilebilmektedir. Bkz. **Kırca**, Usule İlişkin Aykırılık, s. 29.

SONUÇ

1. TTK'da öngörüldüğü üzere oy hakkı, pay sahibine tanınan vazgeçilmez nitelikte bir haktır. Oysuz pay sahibi olmaz ilkesi gereği, pay sahibi sadece bir paya sahip olsa dahi en az bir oy hakkını haizdir. Pay sahibi, sermayenin kanun ve esas sözleşmede öngörülen asgari tutarını ödediği takdirde oy hakkını kazanmaktadır. Pay sahibinin sahip olduğu oy hakkı ise, payların toplam itibari değerine göre belirlenmektedir.

2. Pay sahipleri oylarını serbestçe kullanma hakkına sahiptir. Pay sahipleri oy haklarını kullanırken, kural olarak, şirketin ve diğer pay sahiplerinin menfaatleri gözetmek yükümü altında değildirler. Ancak pay sahibinin sahip olduğu oy sayısı kadar farklı yönde oy kullanma hakkı bulunmamaktadır. Buna ek olarak, oy hakkının kullanılmasına genel hukuk kuralları kapsamında getirilen sınırlamalar da mevcuttur. Bunlar, oy hakkının dürüstlük kuralına uygun kullanımı ile hakların sakınılarak kullanılması olarak karşımıza çıkmaktadır.

3. Oy hakkının vazgeçilmez niteliği gereği bu hak, pay sahiplerinin rızasıyla dahi elinden alınamaz. Ancak birden fazla paya sahip pay sahibinin oy hakkı esas sözleşme ile sınırlandırılabilir. Buna ek olarak, kanunda oy hakkının kullanılmasına getirilen sınırlamalar da mevcuttur. Bunlardan biri de pay sahibinin oy hakkından yoksunluğudur.

4. TTK m. 436 hükmü, iki hâlde pay sahibinin oy hakkından yoksunluğunu öngörmektedir. Söz konusu hüküm, pay sahibi ile anonim şirketin menfaatinin karşı karşıya geldiği durumlarda pay sahibinin kendi menfaatini ön planda tutacağı gerekçesiyle, şirketi ve diğer pay sahiplerini koruma amacıyla getirilmiştir. İbra kararında oy hakkından yoksunluğu düzenleyen TTK m. 436/2 düzenlemesi de

kimsenin kendi davasının yargıcı olamayacağı ve kişinin kendisine güvenoyu vermesinin bir çelişki yaratacağı gerekçesiyle öngörülmüştür.

Oy hakkından yoksunluk düzenlemeleri, emredici nitelikte hükümlerdir. Bu açıdan esas sözleşmede öngörerek veya bir genel kurul kararı ile yeni bir oydan yoksunluk hâli yaratılamaz. Oy hakkından yoksunluğun kapsamının belirlenmesinde dar yorum yapılmalı, ancak hükmün öngörülme amacı ve kapsamı sınırları içerisinde kalarak kıyas yapılabilmelidir.

5. TTK m. 436/1'e göre pay sahipleri, kendisi, eşi, alt ve üst soyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasında kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin müzakerelerde oy kullanamazlar. Hükümde öngörülen kişisel nitelik kavramı, pay sahiplerinin şirket ile bir üçüncü kişi gibi karşı karşıya geldiği kararları ifade etmektedir. Bu açıdan pay sahiplerinin şirket dışı bir unsuru içeren menfaatinin olduğu kararlarda yoksunluk hükümleri uygulama alanı bulmaktadır. Ancak pay sahiplerinin ortaksal menfaatini ilgilendiren kararlar yönünden oy hakkından yoksunlukları gündeme gelmemektedir.

6. Oy hakkından yoksunluğun kapsamına gerçek ve tüzel kişi pay sahipleri girmektedirler. Pay üzerinde intifa hakkı tesis edilmiş ise, intifa hakkı sahibi oy hakkından yoksunluk hükümlerine tabi olmaktadır. Pay üzerinde rehin veya hapis hakkı bulunduğu hâllerde ise oy hakkından yoksunluk pay sahibi açısından gündeme gelmektedir.

Karı- koca ilişkisinin varlığı TMK hükümleri kapsamında değerlendirilecektir. Geçerli olarak kurulan veya geçersizliği henüz mahkeme kararına bağlanmayan bir evlilik, pay sahibinin eşi ile ilgili kişisel nitelikli kararlar yönünden oy hakkından

yoksunluğuna sebep olacaktır. Bu açıdan nişanlılık ilişkisi oy hakkında yoksunluk kapsamına girmemektedir. Pay sahibinin alt ve üst soyu ise, TMK’da düzenlenen düz çizgi hısımlığını ifade etmektedir. Bu sebeple kardeşler oy hakkında yoksunluk kapsamına girmemektedir. Hükümde öngörülen hâkimiyet ilişkisinin tespitinde ise, TTK m. 195 kıyasen uygulanacaktır.

7. TTK m. 436/1, pay sahibinin şirketle arasındaki kişisel nitelik arz eden kararlarda, aynı zamanda anonim şirkette de pay sahibi olan hâkimiyeti altındaki şirketin oy hakkında yoksun olup olmayacağı öngörülmemiştir. Hâkimiyet altındaki şirketin oydan yoksunluğu da ancak kendisi açısından kişisel nitelik arz eden kararların varlığında gündeme gelmektedir. Hüküm hâkim pay sahibinin oydan yoksunluğunun, kendisi için kişisel nitelik arz etmeyen bir kararda dahi hâkimiyet altındaki şirketin oydan yoksunluğuna sebep olacak şekilde geniş yorumlanmamalıdır. Bu durumda hâkimiyet altındaki şirketin oydan yoksun olması, ancak kararın kendisi için de kişisel nitelik arz etmesi hâlinde gündeme gelecektir.

8. TTK m. 436/1’de düzenlenen iş ve işlem ifadesi ile sözleşmeler, tek taraflı hukuki işlemler ve hukuki sonuç doğurmayan tüm faaliyetler kastedilmektedir. Herhangi bir yargı kurumu ifadesi, adli ve idari yargılamanın her aşamasındaki davalar ile davadan feragat, sulh gibi hâlleri de kapsamaktadır. Hakemdeki dava ifadesi ise, tahkim yargılamasının yanında, arabulucuya ve tüketici hakem heyetine başvurulmasına ilişkin kararları da kapsamaktadır.

9. TTK m. 436/1 düzenlemesinin maddi uygulama alanına giren önemli bazı kararları da belirlememiz gerekmektedir. Buna göre, yönetim kurulu üyesi veya denetçilerin seçilmeleri veya azillerine ilişkin karar, yönetim kurulu üyelerinin mali haklarının belirlenmesi, özel denetçi atanması, pay devrinin onaylanması, sorumluluk

davası açılması ve yapısal değişiklik kararları pay sahibi ile şirket arasında kişisel nitelik arz etmediğinden oy hakkından yoksunluk kapsamına girmemektedir. Ancak önemli miktarda şirket varlığının pay sahibine satışı, hâkimiyet sözleşmesinin onaylanması, yönetim kurulu üyelerinin şirketle işlem yapma ve rekabet etme yasağının kaldırılması kararları pay sahibi ile şirket arasında kişisel nitelik arz etmekte ve oy hakkından yoksunluğun kapsamına girmektedir.

10. TTK m. 436/2’de yönetim kurulu üyeleri ile yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişilerin yönetim kurulu üyelerinin ibrasına ilişkin kararda oy kullanamayacakları düzenlenmiştir. Hükmün kişisel uygulama alanına yönetim kurulu üyeleri ile imza yetkisi bulunmak koşuluyla yönetimde görevli CEO, ticari vekil, genel müdür ve yöneticiler girmektedir. Yönetim kurulu üyeleri, hükmün açık ifadesi ile birbirlerinin ibrasına ilişkin kararlarda da oy kullanamayacaklardır.

TTK ile getirilen önemli değişikliklerden biri de tüzel kişilerin yönetim kuruluna üye seçilebilmesidir. Buna göre tüzel kişiler kendi adına tescil edecekleri bir gerçek kişiyi görevlendireceklerdir. Yönetim kurulu üyesi sıfatının tüzel kişide olması sebebiyle, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararda pay sahibi tüzel kişi oy hakkından yoksun olacaktır. Tescil edilen gerçek kişinin aynı zamanda pay sahibi olduğu hâllerde ise, tüzel kişinin oy hakkından yoksunluğu, kendisinin de aynı karar yönünden oydan yoksunluğuna sebep olmamaktadır.

TTK m. 436/1’de öngörülen pay sahibinin yakınlarının ibra kararında oy hakkından yoksunlukları gündeme gelmeyecektir. Zira ibra kararı pay sahibi ile şirket arasında kişisel nitelik arz etmemekte, hükmün getiriliş amacı ile ikinci fıkrada yoksunluğun ayrıca öngörölmüş olması da bu sonucu teyit etmektedir.

11. İbra kararı yönünden öngörülen oydan yoksunluğun kapsamına hem açık ibra kararı hem de ibraya ilişkin ayrı bir gündem maddesinin bulunmadığı veya aksine kaydın konulmadığı hâllerde bilançonun onaylanmasına ilişkin karar (örtülü ibra) girmektedir. İbranın tamamlayıcısı niteliğinde olan ve ibraya oranla daha ağır bir durumu ifade eden sorumluluk davası açılmasına ilişkin karar da TTK m. 436/2 kapsamına girmektedir. Bu açıdan ibra kararında kendisi ve diğer yönetim kurulu üyeleri için oy kullanamayacak olan pay sahipleri, sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararda da oy kullanamazlar.

12. Oy hakkından yoksunluk düzenlemeleri, tüm pay sahiplerinin veya tek pay sahipli bir şirkette pay sahibinin yönetim kurulu üyesi olduğu durumlarda da uygulama alanı bulur ve geçerli bir ibra kararı alınamaz. Aynı sonuç tek pay sahipli bir şirkette, ortak ile şirket arasında kişisel nitelik arz eden kararlar açısından da gündeme gelmektedir. Bu durumda da pay sahibi oy hakkını kullanamayacak ve söz konusu karar alınamayacaktır.

13. Oy hakkından yoksunluğun genel kurula katılma, görüş açıklama, müzakerelerde bulunma, bilgi alma ve iptal davası açma gibi haklar üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır. Oy hakkından yoksunluk, yalnızca oya ilişkindir. Kanunda öngörülen hâllerde pay sahibi ne kendisi ne de temsilcisi vasıtasıyla genel kurulda oy kullanabilecektir. Ancak oy hakkından yoksun bir pay sahibinin temsilci sıfatıyla genel kurulda oy kullanmasında hukuki bir engel yoktur.

14. Oy hakkından yoksunluğun nisaplar üzerindeki etkisi ise nisaplara göre farklılık göstermektedir. Oy hakkından yoksun pay sahibi toplantı nisabının hesaplanmasında dikkate alınacaktır. Ancak söz konusu paylar karar nisabının hesabında esas sermayeden düşülecektir.

15. Oy hakkından yoksun bir pay sahibi doğrudan veya temsilcisi vasıtasıyla oy kullanmak suretiyle oy hakkına ilişkin sınırlamaları ihlal edebileceği gibi, pay senetlerini inançlı bir işlemle devrederek veya üzerinde intifa hakkı tesis ederek de ihlal edebilir. Söz konusu aykırılığın yaptırımını ise iptal edilebilirliktir. Ancak genel kurul kararının iptalinin gündeme gelebilmesi için söz konusu aykırılığın kararın alınmasında etkili olması gerekmektedir. Buna göre geçersiz sayılan oylar karar nisabından düşüldüğünde yeterli nisap sağlanamıyorsa, alınan genel kurul kararı iptal edilir.

KAYNAKÇA

Akay, Hasan Onur/ **Tokcan**, Fahriye Pelin, “Şirketler Topluluğu”, Türk Hukukunun Avrupa Birliği Hukukuna Uyumlu Özel Hukuk, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2020, s. 281-293.

Akbay, Direnç, Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010.

Akbulak, Yavuz, “Türk Ticaret Kanunu Bakımından Anonim Şirket Pay Sahiplerinin Önemli Bazı Hakları”, LHD, C. 19, S. 2018, s. 763- 804.

Akdağ Güney, Necla, “Banka Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Edilmiş Olmasının Bankacılık Kanununa İstinaden Açılan Şahsi İflas Davasına Etkisi”, YÜHFD, C. 4, S. 1, 2007, s. 49-75 (Anılış: Banka Yönetim Kurulu).

Akdağ Güney, Necla, “Yeni Yasal Düzenlemeler Çerçevesinde Tüzel Kişi Ortağın Yönetim Kurulunda Temsili”, İKÜHFD, C. 10, S. 2, 2011, s. 273-294 (Anılış: Temsil).

Akdağ Güney, Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, Vedat Kitapçılık, 2. Baskı, İstanbul, 2016 (Anılış: Yönetim Kurulu).

Akdağ Güney, Necla, “Anonim Şirketlerde Hakların Sakınılarak Kullanılması İlkesi ve Uygulaması”, Prof. Dr. Hikmet Sami Türk'e Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara, 2017, s. 45-65 (Anılış: Hakların Kullanılması).

Akdağ Güney, Necla, “Limited Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarma”, Prof. Dr. Ali Necip Ortan'a Armağan, BFHD, C. 8, S. 32 (Özel Sayı), 2019, s. 957-979.

Aker, Halit, “Hâkim İşletme ile Bağımlı Şirket Arasındaki Hukuki İlişki ve Hâkim İşletmenin Sadakat Borcu”, BATİDER, C. 32, S. 2, 2003, s. 153-204 (Anılış: Hâkimiyet).

Aker, Halit, “Anonim ve Limited Şirketlerde Ortaklık Sıfatının Sona Ermesi ve Özellikle Haklı Sebeple Fesih Davasına İlişkin Bazı Değerlendirmeler”, BATİDER, C. 32, S. 1, 2016, s. 63-150.

Akın, Murat Yusuf, Şirketler Hukukunda ve Özellikle Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Sadakat Borcu, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Yayınları, İstanbul, 2002 (Anılış: Sadakat Borcu).

Akın, İrfan, Şirketler Topluluğu Sorumluluk Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014 (Anılış: Şirketler Topluluğu).

Akipek, Şebnem, “Tamamlayıcı Olgunun Hukukî İşleme Etkisi”, AÜHFD, C. 44, S. 1, 1995, s. 269-291.

Akipek, Seda, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Azlığın Finansal Tabloların Müzakeresini Erteleme Hakkı”, Akademik Yaşamının 55. Yılı Onuruna Rona Aybay’a Armağan, LHD, C. 1, S. Özel Sayı, 2014, s. 283-317 (Anılış: Finansal Tablo).

Akkaya, Ayşegül, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun İbrası, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019.

Aksu Özkan, Raziye, “Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirkette Genel Kurulun Bilançooya İlişkin Kararının Açık İbra Kararına Etkisi”, HÜHFD, C. 11, S. 1, 2021, s. 282-307.

Aktaş, M. Murat, Oydan Yoksun Hisse Senetleri, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2006.

Akyazan, Sıtkı, “Anonim Ortaklıklarda Paydaşların Müktesep Hakları”, BATİDER, C. 8, S. 2, 1975, s. 37-54.

Alhan, Acem Süleyman, Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018.

Altaş, Soner, “Anonim ile Limited Şirket Yöneticileri Hakkında Sorumluluk Davası Açabilmek İçin Genel Kurul Onayı Gerekir Mi?”, MÇD, C. 27, S. 141, 2017, s. 153-160.

Altaş, Soner, Şirketler Hukukuna İlişkin Yüksek Yargı Kararları, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2018 (Anılış: Yargı Kararları).

Altaş, Soner, “Anonim Şirkette İbra Kararı Alınırken Uyulacak Usul ve Oy Hakkından Yoksunluk Hâli”, THD, C. 13, S. 143, 2018, s. 56-62 (Anılış: İbra).

Altaş, Soner, Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketler, Seçkin Yayıncılık, 10. Baskı, Ankara, 2021 (Anılış: Anonim Şirketler).

Altıntaş, Gülfem, Anonim Şirkette Pay Sahibinin Oy Hakkı ve Oyda İmtiyaz, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, 2019.

Ansay, Tuğrul, “Anonim Şirketlerin Ehliyeti, İdare Meclisinin İbrası, İdare Meclisi Aleyhine Mesuliyet Davası ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı”, BATİDER, C. 3, S. 3, 1966, s. 407-431.

Ansay, Tuğrul, Anonim Şirketler Hukuku, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 6. Baskı, Ankara, 1982 (Anılış: Anonim Şirketler).

Antalya, Gökhan/ **Topuz**, Murat, Medeni Hukuk, Seçkin Yayıncılık, C. 1, 4. Baskı, Ankara, 2021.

Arı, Zekeriyya, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Elektronik Ortama İlişkin Hükmü (Tasarı m. 1527) ve Sanal Genel Kurul”, EBYÜHFD, C. 8, S. 3-4, 2009, s. 177-199.

Arslan, İbrahim, Şirketler Hukuku Bilgisi, Mimoza Yayıncılık, 14. Baskı, Konya, 2010.

Arslan, İbrahim/ **Tüzemen Atık**, Ebru, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Aleyhine Sorumluluk Davası Açılması Kararı ve Açılacak Davada Şirketin Temsili”, BaÜHFD, C. 2, S. 2, 2016, s. 11-35.

Arslanlı, Halil, “Anonim Şirkette Pay ve Pay Sahipliği”, İÜHFM, C. 23, S. 3-4, 1958, s. 248- 290 (Anılış: Pay).

Arslanlı, Halil, “Anonim Şirketlerde Umumi Heyet”, İÜHFM, C. 24, S. 1-4, 1959, s. 204-288 (Anılış: Umumi Heyet).

Arslanlı, Halil, Anonim Şirketler I: Umumi Hükümler, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, C. 1, 3. Baskı, İstanbul, 1960 (Anılış: Umumi Hükümler).

Arslanlı, Halil, Anonim Şirketler II-III: Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, C. 2-3, İstanbul, 1960 (Anılış: Anonim Şirket).

Atalı, Murat, “Yargılama İlkeleri Çerçevesinde Tüketici Hakem Heyetleri”, Tüketici Hukukunda Uyuşmazlık Çözümüne İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 69-84.

Atalı, Murat/ **Ermenek**, İbrahim, Medeni Usul Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2020.

Atasoy, Ömer Adil/ **Bilgin**, Berk Olçum, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Konusunda Açılacak Ticari Davalarda Zorunlu Arabuluculuk Uygulaması ve Sorumluluk Davasına Etkisi”, İAÜHFD, C. 5, S. 2, 2019, s. 111-165.

Atila Yörük, Pelin/ **Yörük**, Atılğan Barış, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarında Yokluk ve Butlan”, İKÜHFD, C. 16, S. 2-1, 2017, s. 207-223.

Avcı, Nihan, Anonim Ortaklıklarda İbra, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2007.

Ayan, Özge, Limited Ortaklıklarda Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırma, Gündeme Madde Eklenmesini İsteme ve Sorumluluk Davası Açma Hakları, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir, 2004 (Anılış: Azınlık).

Ayan, Özge, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 428. Maddesinde Düzenlenen Organın Temsilcisi ve Bağımsız Temsilci”, GÜHFD, C. 16, S. 3, 2012, s. 1-46 (Anılış: Temsil).

Ayan, Özge, “Pasif Yönetim Kurulu Üyesi, İcrada Görevli Olmayan Yönetim Kurulu Üyesi ve Bağımsız Yönetim Kurulu Üyesinin Karşılaştırılması”, AHBVÜ- HFD, C. 25, S. 1, 2021, s. 61-98 (Anılış: Yönetim).

Ayan, Özge, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2021.

Aydemir, Fatih, “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Hukuki Sonuçları”, İÜHFM, C. 69, S. 1-2, 2011, s. 1075-1104.

Ayhan, Rıza/ **Çağlar**, Hayrettin/ **Özdamar**, Mehmet, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Yetkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, 2021.

Ayoğlu, Tolga, “Oydan Yoksun Pay Sahiplerinin Katılımı ile Alınan Genel Kurul Kararlarının Akıbeti (TTK m.361/3’ün Uygulama Alanı)”, Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan, GaÜHFD, S. 1 (Özel Sayı), 2002, s. 734-746.

Aytaç, Zühtü, Anonim Ortaklıklarda İbra, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1982 (Anılış: İbra).

Aytaç, Zühtü, “Sermaye Piyasası Hukuku Bağlamında Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Pay Sahipliği Hakları”, Avrupa Birliği Perspektifinden Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Sermaye Piyasası'na Etkileri, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2010, s. 59-137.

Bacanlı, Mehmet Rıfat, “Hakem Sözleşmesinde Esasa Uygulanacak Hukuk”, UMD, C. 5, S. 10, 2017, s. 111-156.

Bahtiyar, Mehmet/ **Hamamcıoğlu**, Esra, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirket Genel Kurulunun Fiziken Yapılması”, Prof. Dr. Erhan Adal’a Armağan, YÜHFD, C. 8, S. 2 (Özel Sayı), 2011, s. 333-381.

Bahtiyar, Mehmet, “Anonim Şirket Adına Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davasında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu”, Prof. Dr. Seza Reisoğlu Armağanı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2016, s. 393-414.

Bahtiyar, Mehmet, “İki Kişilik Limited Ortaklıkta Haklı Sebeple Çıkarma Davası ve Yargıtay Kararları”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, S. 30, Ankara, 2016, s. 103-129.

Bahtiyar, Mehmet, “Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı Yetersayısının ‘Toplantı Süresince Korunması’ Şartına İlişkin TTK. 418/1 Hükmünün Değerlendirilmesi”, Prof.

Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 59-102
(Anılış: Yetersayı).

Bahtiyar, Mehmet, “Anonim Ortaklıkta İbraya İlişkin Bazı Sorunlar”, KHÜHFD, C. 6, S. 1, 2018, s. 101-109 (Anılış: İbra).

Bahtiyar, Mehmet, Ortaklıklar Hukuku, Beta Yayıncılık, 15. Baskı, İstanbul, 2021
(Anılış: Ortaklıklar Hukuku).

Balsever, Sergül, “Kuruluş ve Sermaye Artırımında İbra (TTK md. 559)”, İÜHFM, C. 76, S. 1, 2018, s. 153-177.

Baş, Kadir, “Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Türk Ticaret Kanunu m. 198 Uyarınca Bildirim Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğe Aykırılığın Sonuçları”, BATİDER, C. 36, S. 1, 2020, s. 57-97.

Biçer, Levent/ **Hamamcıoğlu**, Esra, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Uygulanan Yetersayılar ve Bazı Değerlendirmeler”, BÜHFD, C. 12, S. 149-150, 2017, s. 71-134 (Anılış: Anonim Ortaklık).

Biçer, Levent/ **Hamamcıoğlu**, Esra, “Limited Şirket Genel Kurulunda Yetersayılar”, İKÜHFD, C. 16, S. 2, 2017, s. 343-381 (Anılış: Limited Şirket).

Biçkin, İnci, “Hakem Sözleşmesi ve Hakem Yargılaması”, TBBD, S. 67, 2006, s. 380-397.

Bilge, Mehmet Emin, “Pay Sahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternet Aracılığıyla Katılımı”, Bilgi Toplumunda Hukuk- Ünal Tekinalp’e Armağan, Beta Yayıncılık, C. 1, İstanbul, 2003, s. 219-236.

Bilgeç, Hakan, “7099 Sayılı Kanun İle Yapılan Limited Şirkette Nakdi Sermaye Payının Ödenmesine İlişkin Değişikliğin Ortakların Oy ve Kâr Payı Hakları Üzerindeki Etkileri”, TBBD, S. 143, 2019, s. 235-255.

Bilgili, Fatih, Anonim Şirket Genel Kurulunda Yönetim Kurulu Hakkında İbra Kararı Alınmasında Yönetim Kurulu Üyelerinin veya Diğer Yöneticilerin Vekâleten Oy Kullanabilmeleri, E-Akademi, 2004 (<http://www.e-akademi.org/makaleler/fbilgili-3.htm>, erişim tarihi: 18.7.2020).

Bilgili, Fatih/ **Demirkapı**, Ertan, Şirketler Hukuku, Dora Yayıncılık, 9. Baskı, Bursa, 2013.

Bilgili, Fatih/ **Cengil**, Fatih, “Limited Şirket Genel Kurulunda Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu”, GaÜHFD, S. 1, 2017, s. 69-120.

Bora Çınar, Sevda, “Anonim Şirketlerde Sorumluluk Davası Açılmasında Genel Kurul Kararı Alınmasının Gerekli Olup Olmadığı Üzerine Bir Değerlendirme”, Turkish Academic Research Review, C. 4, S. 2, 2019, s. 235-258.

Bozbel, Savaş, “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Azınlığın Bilanço Görüşmelerini Erteletmesi (Yeni TTK. m. 420)”, Prof. Dr. Mustafa Dural’a Armağan, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2013, s. 347-355.

Bozkurt, Tamer, “Türk Ticaret Kanunu ve Tasarısı Çerçevesinde Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukukî Sorumluluğu: Üyelerin Özellikle Doğrudan Doğruya Verdikleri Zararlardan Doğan Sorumlulukları ve Yargı Uygulaması”, TBBD, S. 83, 2009, s. 155-188.

Bozkurt, Tamer, Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Sınırlandırılması (Bağlam), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016 (Anılış: Bağlam).

Bozkurt Yaşar, Sevgi, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Aleyhine Şirket Adına Sorumluluk Davası Açılmasına Karar Vermeye Yetkili Organ”, BATİDER, C. 34, S. 1, 2018, s. 137-168.

Budak, Ali Cem, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’a Göre Tüketici Hakem Heyetleri”, Hakan Pekcanitez’e Armağan, DEÜHFD, C. 16, S. Özel Sayı, 2014, s. 77-103.

Can, Mustafa, ABD Ortaklıklar Hukukunun Tasarı Türk Ticaret Kanunundaki Ortaklıklar Hukukuna Etkileri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009.

Can, Ozan, “Bilgi Alma ve İnceleme Talebi Müdürler Tarafından Reddedilen Limited Şirket Ortağının Genel Kurulda Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorusu Üzerine Düşünceler”, ABD, S. 2, 2015, s. 45-66 (Anılış: Düşünceler).

Can, Mehmet Çelebi, Hâkimiyet Sözleşmesi, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020 (Anılış: Hâkimiyet).

Canözü, Salih, “Anonim Şirketlerde İbra Kararının Kapsamı ve Şartları”, The Journal of International Scientific Researches, C. 5, S. 3, 2020, s. 329-347.

Cansel, Erol/ **Özel**, Çağlar, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2017.

Celep, Faruk, Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Mali Hakları, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011.

Cenkci, Esra, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği”, AkÜHFD, S. 1, 2011, s. 119-137.

Ceyhun Camuzcu, Nesibe, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2020.

Çalışkan, Merdan, Anonim Şirketlerde Genel Kurul, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.

Çamoğlu, Ersin, “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Sorumluluk Davalarına Etkisi”, İÜHFM, C. 36, S. 1-4, 1970, s. 323-348 (Anılış: Sorumluluk Davası).

Çamoğlu, Ersin, “Azınlığın Bilanço Ertelemesi Gündemdeki Diğer Maddeleri Nasıl Etkiler”, Bilgi Toplumunda Hukuk- Ünal Tekinalp’e Armağan, Beta Yayıncılık, C. 1, İstanbul, 2003, s. 287-296 (Anılış: Bilanço).

Çamoğlu, Ersin, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Vedat Kitapçılık, 3. Baskı, İstanbul, 2010 (Anılış: Sorumluluk).

Çamoğlu, Ersin, “Sorumluluk Hukukunun Evrensel İlkeleri Işığında Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu”, Prof. Dr. Şener Akyol'a Armağan, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2011, s. 407-418.

Çamoğlu, Ersin, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davalarında Zamanaşımı”, YD, S. 233, 2012, s. 225-233.

Çamoğlu, Ersin, Limited Ortaklık Genel Kurulunda Nisaplar, 2012, (<http://www.ticaretkanunu.net/makale-23/>, erişim tarihi: 26.02.2021).

Çamoğlu, Ersin, “Limited Ortaklıktan Çıkarılma”, BATİDER, C. 30, S. 3, 2014, s. 5-22 (Anılış: Çıkarılma).

Çebi, Hakan, Şirketler Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

Çeker, Mustafa, “Anonim Ortaklık Payı Üzerinde Hapis Hakkı Bulunması Halinde Oy Hakkı Kime Aittir? (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Bir Kararı Münasebetiyle)”, BATİDER, C. 18, S. 4, 1996, s. 157-169 (Anılış: Hapis Hakkı).

Çeker, Mustafa, Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2000 (Anılış: Oy Hakkı).

Çelik, Aytekin, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Şirketlerin Denetimi”, Prof. Dr. Tuğrul Ansay’a Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara, 2006, s. 543-597 (Anılış: Denetim).

Çelik, Aytekin, Ticaret Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 11. Baskı, Ankara, 2021 (Anılış: Ticaret Hukuku).

Çelik, Aydın, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007 (Anılış: İbra).

Çelik, Aydın, “Kamu Tüzel Kişileri Tarafından Anonim Ortaklık Yönetim ve Denetim Kuruluna Üye Seçilmesi”, LMHD, S. 40, 2008, s. 833-858 (Anılış: Üye Seçilme).

Çelikyurt, Faruk, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkının Donması, Beta Yayıncılık, Ankara, 2018.

Çoştan, Hülya, “Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kurulu Üyeliği”, BATİDER, C. 29, S. 1, 2013, s. 117-137.

Dağ, Üner, Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1996.

Dal, Seniha, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Anonim Şirket Genel Kuruluna Özgü Düzenlemeleri”, Prof. Dr. Erhan Adal’a Armağan, YÜHFD, C. 9, S. 1 (Özel Sayı), 2012, s. 661-693.

Dedeagaç, Ender/ **Sapan**, Oğuzhan, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu, 2013,
(<http://www.ankarabarosus.org.tr/Siteler/2012yayin/2011sonrasikitap/anonim-sirketlerde-yonetim-kurulu.pdf>, erişim tarihi: 26.04.2021).

Demirci, Ebru, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Şirketle İşlem Yapma ve Şirkete Borçlanma Yasağı, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2018.

Demirci, Ebru, “Tüzel Kişi Yönetim Kurulu Üyelerinin Anonim Şirkete Borçlanma Yasağı”, AHBVÜ- HFD, C. 22, S. 2, 2018, s. 37-64 (Anılış: Yönetim Kurulu).

Demirel, Duygu, “Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri”, HÜHFD, C. 7, S. 2, 2017, s. 211-250.

Deryal, Yahya, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının Hukuki Niteliği”, Prof. Dr. Fahman Tekil’in Anısına Armağan, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2003, s. 377-399.

Develi, Emine, Tüzel Kişinin Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.

Dinç, Serhan, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, 2021.

Diren, Sinan Can, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirket Genel Kurulunda Toplantı ve Karar Yetersayıları, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018.

Doğanay, İsmail, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Beta Yayıncılık, C. 1, 4. Baskı, İstanbul, 2004.

Domanıç, Hayri, Anonim Şirketler, Eğitim Yayınları, İstanbul, 1978.

Eminoğlu, Cafer/ **Çakır**, Fatma Betül, “Anonim Ortaklıklarda Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyesi Seçilmesi ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kuruluna Temsilci Ataması”, GÜHFD, C. 18, S. 3-4, 2014, s. 277-297.

Eminoğlu, Cafer, “Tek Pay Sahipli Anonim Şirkette Genel Kurul”, İnÜHFD, C. 6, S. 1, 2015, s. 129-166.

Ercan, Tayfun, “Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi”, THD, C. 14, S. 154, 2019, s. 1244-1248.

Ercan, Tayfun/ **Arun**, Murat, “Anonim Ortaklıkta Pay Haklarının Geçışı”, RTHD, C. 6, S. 1, 2021, s. 45-76.

Erdem, Nuri, “6102 Sayılı ‘Yeni’ TTK.'ya Göre Anonim Ortaklık Pay Sahiplerinin ‘Müktesep’ (Kazanılmış) Hakları”, RTHD, C. 2, S. 1, 2012, s. 29-44 (Anılış: Müktesep Hak).

Erdem, Nuri, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyesinin Azli”, İÜHFM, C. 76, S. 2, 2018, s. 503-528 (Anılış: Azil).

Erdem, Nuri, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Toplantı Yetersayıları Bağlamında Pay Sahibinin Toplantıdan Ayrılmasının Alınan Kararların Geçerliliğine Etkisi”, İAÜHFD, C. 4, S. 2, 2018, s. 77-109 (Anılış: Yetersayı).

Erdoğan, Abdullah, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Limited Şirket Genel Kuruluna İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, GÜHFD, C. 17, S. 3, 2013, s. 39-60.

Ergincan, Yakup/ **Bülbül**, Özgür, “Türkiye’de Elektronik Genel Kurulların Ortakların Oy Haklarının Kullanımına Etkisi”, MÜHFD, C. 13, S. 2, 2014, s. 31-63.

Eriş, Gönen, Ticari İşletme ve Şirketler, Seçkin Yayıncılık, C. 2, 3. Baskı, Ankara, 2017 (Anılış: Şirketler II).

Eriş, Gönen, Ticari İşletme ve Şirketler, Seçkin Yayıncılık, C. 3, 3. Baskı, Ankara, 2017 (Anılış: Şirketler III).

Ermenek, İbrahim, “Hakem Yargılamasında Bağlantılı Davalar”, Hakan Pekcanıtez’e Armağan, DEÜHFD, C. 16, S. Özel Sayı, 2014, s. 1215-1252.

Ersen Perçin, Gizem, “Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerinden Arabuluculuğun Hukuksal Düzenlemelerdeki Yeri”, MHMÖHB, C. 31, S. 2, 2011, s. 177-201.

Franko, Nisim, “Ticaret Şirketlerinde Rekabet Memnuiyeti”, BATİDER, C. 13, S. 1, 1985, s. 21-64.

Göktürk, Kürşat, “Anonim Şirket Pay Sahipliği Haklarının Kullanılmasında Muhalefet Şartı”, İnÜHFD, C. 8, S. 2, 2017, s. 53-78.

Gündoğdu, Gökmen, “Bir Şirketler Topluluğu En Az Kaç Bağlı Şirketten Oluşur Ticaret Sicil Yönetmeliği m. 105 Hükmünün Türk Ticaret Kanunu m. 195 Hükmü ile Uyumsuzluğu Sorunu”, LHD, C. 12, S. 133, 2014, s. 107-126.

Güner, Temel, Limited Şirket Müdürlerinin Sorumluluğu, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2018.

Gürel, Murat, Anonim Şirketin Kendi Paylarının İktisabı Amacıyla Finansal Destek Verme Yasağı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2014.

Haşiloğlu, Sadrettin, “Anonim Ortaklıkta Pay Sahibi Olan Tüzel Kişilerin, Yönetim Kurullarında Temsilcilerinin Vasıtasıyla Genel Kurulda Yönetim Kurulunun İbrası Hususunda Oy Kullanıp Kullanmayacakları”, AÜİBD, C. 8, S. 3-4, 1990, s. 123-128.

Helvacı, Mehmet, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, Beta Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul, 2001 (Anılış: Sorumluluk).

Helvacı, Mehmet, “Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül”, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Saygı Sempozyumu, GaÜHFD, S. 2, 2013, s. 77-96 (Anılış: Farklılaşmış Teselsül).

Helvacı, Mehmet/ **Çamurcu**, Emir/ **Türkyıldız**, İsmail, “Özellikle Anonim Şirket Açısından Şirket Menfaati Kavramı”, Prof. Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 309-330.

Helvacı, Mehmet/ **Cankat**, Rıfat, “Karşılaştırmalı Hukukta Şirket Menfaati Kavramı”, Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 521-552.

Hirsch, Ernst, Ticaret Hukuku Dersleri, İsmail Akgün Kitabevi, 3. Baskı, İstanbul, 1948.

İmregün, Oğuz, Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunları Telif Çareleri, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1962 (Anılış: Menfaat İhtilafları).

İmregün, Oğuz, “Türk Hukukunda Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayıları”, İÜHFM, C. 50, S. 1-4, 1984, s. 349-362 (Anılış: Yetersayı).

İmregün, Oğuz, Anonim Ortaklıklar, Yasa Yayıncılık, 4. Baskı, İstanbul, 1989 (Anılış: Anonim Ortaklıklar).

İmregün, Oğuz, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Pay Sahiplerinin İptal Davası Açma Hakkı”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul, 1995, s. 127-137 (Anılış: İptal Davası).

İmregün, Oğuz, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Kanun Yolları”, Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2003, s. 145-154 (Anılış: Kanun Yolları).

İncesu, Elif Bilge, “Anonim Şirketlerde Payın Devri ve Bağlam”, İBD, C. 93, S. 6, 2019, s. 124-138.

Kahyaoğlu, Emin Cem, “Anonim Şirkette Yönetim Kurulunun Teşkili”, BÜHFD, C. 9, S. 117-118, 2014, s. 113-118.

Kahyaoğlu, Emin Cem, “Yargıtay Kararları Çerçevesinde Limited Şirket Müdürlerinin Hukuki Sorumluluğu”, Prof. Dr. Ersin Çamoğlu'na Saygı Günü- Şirketler Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 123-136.

Kalpsüz, Turgut, “Bilanço ve Oy Kullanma Esaslarına Aykırılık Sebebiyle Genel Kurul Kararının İptali”, BATİDER, C. 10, S. 1, 1979, s. 23-65.

Kaplan, İbrahim, “6102 Sayılı YTTK Hükümlerine Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri ve Diğer Üst Yöneticilerin, Şirkete, Ortaklara ve Şirket Alacaklılarına Karşı Hukuki Sorumluluğu”, AÜHFD, C. 65, S. 4, 2016, s. 3493-3510.

Karabağ, Sefa Berat, Limited Şirkette Yönetim, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

Karaege, Özge, “Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyeliğine Seçilme Koşulları”, GÜHFD, C. 16, S. 3, 2012, s. 67-94.

Karamanlioğlu, Argun, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Genel Kurulda Temsili, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2015.

Karasu, Rauf, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı”, BATİDER, C. 23, S. 2, 2005, s. 73-114 (Anılış: Bilgi Alma Hakkı).

Karasu, Rauf, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Nama Yazılı Payların Devrinin Sınırlandırılması”, GÜHFD, C. 12, S. 1-2, 2008, s. 127-147.

Karasu, Rauf, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi”, MÜHFHAD, C. 18, S. 2, 2012, s. 311-332.

Karasu, Rauf, “Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, TFM, C. 1, S. 1, 2015, s. 115-132.

Karşlıoğlu, Hasan, Anonim Şirketlerde Genel Kurul, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.

Kaya, Arslan, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2001 (Anılış: Bilgi Alma).

Kaya, Mustafa İsmail, “Pay Sahiplerinin Anonim Şirket Genel Kurulunda Temsil Edilmesi”, BATİDER, C. 30, S. 4, 2014, s. 45-95 (Anılış: Temsil).

Kayar, İsmail, “AO ve Kooperatiflerde Genel Kurul Toplantı ve Karar Yetersayılarına Uyulmamasının Sonuçları ve İptal Kararının Etkileri”, EÜHFD, C. 3, S. 2, 2008, s. 251-262.

Kayar, İsmail, Ticaret Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 5. Baskı, Ankara, 2018 (Anılış: Ticaret Hukuku).

Kayar, İsmail, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Davalarında Genel Kurul Kararı”, Prof. Dr. Ersin Çamoğlu'na Saygı Günü- Şirketler Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 67-86.

Kayihan, Şaban, Hukukun Temel Kavramları, Seçkin Yayıncılık, 9. Baskı, Ankara, 2021.

Kayıklık, Abdurrahman, “Kamu Tüzel Kişilerinin Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Temsili (TK m. 334)”, GÜHFD, C. 2, S. 2, 2020, s. 1587-1620.

Kayiran, Osman Tufan, Kamu Tüzel Kişilerinin Anonim Şirketler Yönetim Kurulunda Üyeliği, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, 2019.

Kendigelen, Abuzer, Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1994 (Anılış: İntifa Hakkı).

Kendigelen, Abuzer, “Anonim Ortaklık Payı (Pay Senedi) Üzerinde Hapis Hakkı ve Bu Hakka Konu Oluşturan Paya İlişkin Oy Hakkının Kime Ait Olduğu Sorunu”, BATİDER, C. 19, S. 1, 1997, s. 105-140.

Kendigelen, Abuzer, “İptal Davası Açma Hakkı ve Pay Sahipliği Sıfatının Cüz'i Halefiyet (Payların Devri) Sonucu Değişmesi”, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, Beta Yayıncılık, C. 1, İstanbul, 2001, s. 307-332.

Kendigelen, Abuzer, Hukuki Mütalaalar, Arıkan Yayıncılık, C. 2, 3. Baskı, İstanbul, 2006 (Anılış: Hukuki Mütalaa II).

Kendigelen, Abuzer, Hukuki Mütalaalar, On İki Levha Yayıncılık, C. 10, İstanbul, 2012 (Anılış: Hukuki Mütalaa X).

Kendigelen, Abuzer, “Anonim Şirketlere İlişkin Hükümlerde Benimsenen Bazı Ağırlaştırılmış Nisaplar Bilinçli Bir Tercihin Ürünü Mü?”, 60. Yıl Armağanı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2015, s. 97-133.

Kendigelen, Abuzer, Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, On İki Levha Yayıncılık, 3. Baskı, İstanbul, 2016 (Anılış: İlk Tespitler).

Kırca, Çiğdem, “Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (Teleologische Reduktion)”, AÜHFD, C. 50, S. 1, 2001, s. 91-119.

Kırca, İsmail, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Oylamasında Temsilci Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu”, AÜHFD, C. 53, S. 1, 2004, s. 65-76 (Anılış: İbra).

Kırca, İsmail, “İbra Kararının Geri Alınması ve Bankacılık Kanunu’nun 133. Maddesi Uyarınca Açılacak Sorumluluk Davlarında İbranın İptali ve Zamanaşımı”, BATİDER, C. 33, S. 3, 2006, s. 33-51.

Kırca, İsmail, “Anonim Şirketlerde Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyeliği”, BATİDER, C. 28, S. 2, 2012, s. 51-59 (Anılış: Yönetim).

Kırca, İsmail, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Başlıca Yenilikler”, EBYÜHFD, C. 16, S. 3-4, 2012, s. 121-137 (Anılış: Yenilikler).

Kırca, İsmail/ **Şehirali Çelik**, Feyzan Hayal/ **Manavgat**, Çağlar, Anonim Şirketler Hukuku, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, C. 1, Ankara, 2013 (Anılış: Anonim I).

Kırca, İsmail, “Türk Ticaret Kanunu’nun Genel Kurul Kararlarının İptali Sebepleri ile İptal Davası Açabilecek Kişilere İlişkin Hükümleri Hakkında Bazı Değerlendirmeler”, BATİDER, C. 31, S. 4, 2015, s. 5-11.

Kırca, İsmail/ **Gürel**, Murat, “Limited Şirket Ortağını Kendisini Çıkarmaya Yönelik Genel Kurul Kararının Alınmasında Oy Hakkına Sahip Olup Olmadığı Sorunu”, 60. Yıl Armağanı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2015, s. 195-224.

Kırca, İsmail/ **Şehirali Çelik**, Feyzan Hayal/ **Manavgat**, Çağlar, Anonim Şirketler Hukuku, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, C. 2/2, 2. Baskı, Ankara, 2017 (Anılış: Anonim II).

Kırca, İsmail, “Meydana Gelişine (Usule) İlişkin Hukuka Aykırılıklar Sebebiyle Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali (TTK m. 446/1-b)”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, S. 32, Ankara, 2018, s. 9-31 (Anılış: Usule İlişkin Aykırılık).

Koç, Himmet, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Sorumluluklarına Genel Bir Bakış”, NEÜHFD, C. 3, S. 1, 2020, s. 62-82.

Konuralp, Cengiz Serhat, Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları: Tahkim, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2011.

Korkut, Ömer, “Anonim Şirketlerde Şirket Menfaati Kavramının Somutlaştırılması”, ÇÜİİBFD, C. 11, S. 2, 2007, s. 1-9.

Kun, Eyüp, “Çoğunluk İlkesinin Sınırı Olarak Pay Sahipliği Haklarının Nitelikleri: Vazgeçilemez ve Müktesep Haklar”, RTHD, C. 4, S. 3, 2019, s. 433-456.

Mildon, Yasemin, “Genel Kurul Kararlarının İptalinde Etki Teorisi”, GaÜHFD, S. 1, 2019, s. 537-581.

Moroğlu, Erdoğan, “Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi”, İÜHFM, C. 42, S. 1-4, 1976, s. 341-358.

Moroğlu, Erdoğan, “Anonim Ortaklıkta Çoğunluk Paysahiplerinin Azınlık ve İmtiyazlı Paysahiplerine Karşı Korunması”, BATİDER, C. 17, S. 3, 1994, s. 47-55.

Moroğlu, Erdoğan, “Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun İbrayı Kaldıran Kararı Hakkında Açılan İptal veya Geçersizliğin Tespiti Davasının Dinlenebilirliği Sorunu”, Prof. Dr. Tuğrul Ansay’a Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara, 2006, s. 229-237.

Moroğlu, Erdoğan, “Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerinin İbralarının Zamanı, Kapsamı ve Geri Alınması”, Makaleler, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010, s. 475-483 (Anılış: İbra).

Moroğlu, Erdoğan, “Tasarı Hakkında Genel Değerlendirme”, Makaleler, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010, s. 597-608 (Anılış: Tasarı).

Moroğlu, Erdoğan, Oy Sözleşmeleri, Vedat Kitapçılık, 5. Baskı, İstanbul, 2015 (Anılış: Oy Sözleşmeleri).

Moroğlu, Erdoğan, Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, On İki Levha Yayıncılık, 8. Baskı, İstanbul, 2016 (Anılış: Değerlendirme).

Moroğlu, Erdoğan, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, On İki Levha Yayıncılık, 9. Baskı, İstanbul, 2020 (Anılış: Hükümsüzlük).

Narbay, Şafak, “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Pay ve Pay Senetlerinin Devri”, EBYÜHFD, C. 16, S. 3-4, 2012, s. 201-251.

Nerad, Hasan, “Limited Şirketlerin Geleceği– Bir Deneme”, İrfan Baştuğ Anısına Armağan, DEÜHFD, C. 7, S. Özel Sayı, 2005, s. 223-238.

Nomer, N. Fusun, Anonim Ortaklıkta Oydan Yoksun Paylar, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1994 (Anılış: Oydan Yoksun Paylar).

Nomer, N. Fusun, “Anonim Ortaklıkta Eşit Davranma (Eşit İşlem) İlkesi”, Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1998, s. 469-490.

Nomer, N. Fusun, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Sadakat Yükümlülüğü, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1999 (Anılış: Sadakat Yükümlülüğü).

Nomer, Haluk, Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2008.

Oğuz, Özgür/ **Koçak**, Ayşegül Merve, “Ticari Uyuşmazlıklarda Zorunlu Arabuluculuk”, RTHD, C. 5, S. 3, 2020, s. 485-502.

Okçuoğlu, Yavuz, “Anonim ve Kooperatif Şirketler Genel Kurul Kararlarının İptali İçin Gerekli Olan Muhalefet ve Muhalefetin Tutanağa Geçirilmesi (TTK 381/1 ve Koop. K. 53/1)”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, S. 2, Ankara, 1985, s. 264-282.

Okutan Nilsson, Gül, Anonim Ortaklık Paysahipleri Sözleşmeleri, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, İstanbul, 2004 (Anılış: Pay Sahipleri).

Okutan Nilsson, Gül, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Şirketler Topluluğu Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2009 (Anılış: Şirketler Topluluğu).

Okutan Nilsson, Gül, “Şirketler Topluluğu”, BD, S. 79, 2011, s. 90-103.

Ömür, Rahmi Can/ **Çalışkan**, Merdan, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

Önder, Mehmet Fahrettin/ **Karademir**, Halis, “İbra Kararında Oy Hakkından Yoksunluk”, ÖHDÜİİBFD, C. 10, S. 4, 2017, s. 173-186.

Özboyacı, Alper, Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası ve Özellikle İbranın Sorumluluk Davalarına Etkisi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2011.

Özdamar, Mehmet/ **Doğan**, İlker, “Banka Anonim Şirketi Yönetim Kurulu Üyelerinin Borçlanma Yasağı”, BD, S. 86, 2013, s. 3-26.

Özdamar, Mehmet, “6552 Sayılı Kanun ile TTK’da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili”, GÜHFD, C. 18, S. 3-4, 2014, s. 137-164.

Özdemir, Semih Sırrı/ **Tamer**, Elanur, “Kurumsal Yönetim İlkeleri Işığında Anonim Şirketlerde Genel Kurula İlişkin İlkelerin Değerlendirilmesi”, UMD, S. 14, 2019, s. 329-373.

Özer, Işık, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006 (Anılış: Genel Kurul).

Özer, Işık, Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde Anonim Şirket Yöneticilerinin Mali Hakları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013 (Anılış: Mali Haklar).

Özsungur, Fahri, Finansal Tabloların Müzakeresi Nedeniyle Limited Şirket Genel Kurul Toplantısının Ertelenmesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

Öztürk Dirikkan, Hanife, Limited Şirket Ortağının Ayrılması ve Ayrılma Payı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2005.

Pashı, Ali, “Anonim Ortaklıkta Kontrol Sahibinin Özel Durumu”, İÜHFİM, C. 66, S. 2, 2008, s. 345-358 (Anılış: Kontrol Sahibi).

Pashı, Ali, “Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Kullanılan ‘Oy’un Hukuki Niteliği”, İÜHFİM, C. 67, S. 1-2, 2009, s. 167-182 (Anılış: Oyun Hukuki Niteliği).

Poroy, Reha/ **Tekinalp**, Ünal/ **Çamoğlu**, Ersin, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Vedat Kitapçılık, 12. Baskı, İstanbul, 2010.

Poroy, Reha/ **Tekinalp**, Ünal/ **Çamoğlu**, Ersin, Ortaklıklar Hukuku II, Vedat Kitapçılık, 14. Baskı, İstanbul, 2019.

Poroy, Reha/ **Tekinalp**, Ünal/ **Çamoğlu**, Ersin, Ortaklıklar Hukuku I, Vedat Kitapçılık, 15. Baskı, İstanbul, 2021.

Postacıoğlu, İlhan, “Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti İle İlgili Bazı Meseleler”, Halil Arslanlı’nın Anısına Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul, 1978, s. 479-511.

Pulaşlı, Hasan, “Eski Yönetim Kurulu Üyelerinin Genel Kurulun İbra Etmeme Kararının İptalini Dava Etme Hakkının Türk Ticaret Kanununa ve Tasarıya Göre Değerlendirilmesi”, Prof. Dr. Tuğrul Ansay’a Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara, 2006, s. 263-283.

Pulaşlı, Hasan, “Türk Ticaret Kanununa ve Tasarıya Göre Anonim Şirket Genel Kurullarında Oy Hakkının Kullanılması”, Prof. Dr. Fikret Eren'e Armağan, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2006, s. 785-812 (Anılış: Oy Hakkının Kullanılması).

Pulaşlı, Hasan, “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Tek Ortaklı Sermaye Şirketleri ve Buna İlişkin Bazı Özel Durumlar”, RTHD, S.1, 2011, s. 13-37 (Anılış: Tek Ortak).

Pulaşlı, Hasan, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi”, İÜHFM, C. 71, S. 2, 2013, s. 335-346 (Anılış: Genel Kurul Kararı).

Pulaşlı, Hasan, “Tek Kişilik Anonim Şirket Genel Kurullarıyla İlgili Olarak Ortaya Çıkabilecek Sorunlar”, LHD, C. 12, S. 139, 2014, s. 61-74 (Anılış: Sorunlar).

Pulaşlı, Hasan, “Anonim Şirketlerde Esas Sözleşme ile Oy Hakkının Sınırlandırılması, Buna İlişkin Yöntemler ve Oyun Donduğu Haller”, BATİDER, C. 33, S. 3, 2017, s. 15-38 (Anılış: Sınırlandırma).

Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, Adalet Yayınevi, C. 2, 3. Baskı, Ankara, 2018 (Anılış: Şerh).

Pulaşlı, Hasan, “Anonim Şirketlerde Temsil Şekli, Özel Temsil Halleri ve Temsil Yetkisinin Murahhaslara Devredilmesi”, BATİDER, C. 36, S. 2, 2020, s. 5-39.

Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, 7. Baskı, Ankara, 2021 (Anılış: Genel Esaslar).

Reisoğlu, Seza, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirketlerle İlgili Başlıca Yeni ve Farklı Düzenlemeleri”, BD, S. 79, 2011, s. 104-143.

Sabuncu, Burak, Derneklerde Genel Kurul Organı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2021.

Sarıalioğlu, Gizem, Anonim Ortaklıkta Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.

Sarıkaya, Merve, “Anonim Şirket Genel Kuruluna Katılmaya Yetkili ve Katılmak Zorunda Olanlar ile Katılmamanın Hukuki Sonuçları”, YBHD, C. 6, S. 1, 2021, s. 415-460.

Savaş, Fatma Burcu, “Paysahiplerinin Anonim Şirkete Karşı Sadakat Yükümlülüğü”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, Vedat Kitapçılık, C. 1, İstanbul, 2007, s. 489-508.

Sertoğlu, Simge, Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Oy Hakkının Kullanılmasında Sınırlamalar, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.

Sever, Rabia, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Bakımından Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2012.

Sevi, Ali Murat, “Anonim Ortaklıkta Tüzel Kişi Yönetim Kurulu Üyesi Adına Tescil Edilen Gerçek Kişinin Hukuki Sorumluluğu”, BATİDER, C. 32, S. 3, 2016, s. 39-75 (Anılış: Sorumluluk).

Sevi, Ali Murat, Anonim Ortaklıkta Payın Devri, Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara, 2018.

Songur, Damla, Anonim Şirketlerde Önemli Miktarda Malvarlığı Üzerinde İşlemler, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

Soykan, İsmail Cem, “Türk Ticaret Kanunu’nda ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nda Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili”, LHD, C. 8, S. 91, 2010, s. 2361-2412.

Şener, Oruç Hami, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara, 2019.

Şimşek Güzelsu, Sebile Zeynep, Anonim Şirketlerde İbra, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.

Tamer, Hüseyin, “Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Sözleşmesel Hakkı Genel Kurul Kararı ile İhlal Edilebilir Mi? Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Karar İncelemesi”, Cevdet Yavuz’a Armağan, MÜHFHAD, C. 22, S. 3 (Özel Sayı), 2016, s. 2577-2595.

Tandoğan, Haluk, Anonim Şirketlerde Hissedarların Umumi Heyete İştirak ve Rey Haklarının Esas Mukavele ile Tahdidi, I. Ticaret ve Banka Hukuku Haftası, Ankara, 1960.

Tandoğan, Haluk, “Hükmi Şahısların Anonim Şirket İdare Meclisinde Temsili”, BATİDER, C. 1, S. 1, 1961, s. 3-35 (Anılış: Temsil).

Taş, Aliihsan, Limited Şirkette Müdürler, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019.

Taşdelen, Nihat, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Anonim Ortaklık Pay Devrine Getirdiği Sınırlamalar”, Hakan Pekcanitez’e Armağan, DEÜHFD, C. 16, S. Özel Sayı, 2014, s. 3351-3387.

Tatlı, Burçak, “Limited Şirketlerde Çıkma, Çıkarma ve Ayrılma Akçesi”, AHBVÜ-HFD, C. 25, S. 1, 2021, s. 165-210.

Tekil, Fahiman, Anonim Şirketler Hukuku, Alkım Yayınevi, 2. Baskı, İstanbul, 1998 (Anılış: Anonim Şirketler).

Tekil, Fahiman, “Yokluk, Hükümsüzlük ve İptal Edilebilirlik Sorunları”, Prof. Dr. Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2000, s. 1091-1114 (Anılış: Hükümsüzlük).

Tekinalp, Ünal, Anonim Ortaklıkların Yönetim Kurullarında Tüzel Kişilerin Temsili, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1965 (Anılış: Tüzel Kişi).

Tekinalp, Ünal, “Azınlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Ertelenmesi İstemi”, İÜHFM, C. 42, S. 1-4, 1976, s. 233-243.

Tekinalp, Ünal, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, Vedat Kitapçılık, 2. Baskı, İstanbul, 2012 (Anılış: Tek Ortaklık).

Tekinalp, Ünal, Anonim Ortaklıkta Yeni Bağlam Sisteminin Esasları, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2012 (Anılış: Yeni Bağlam).

Tekinalp, Ünal, “Birleşmede Ayrılma Akçesi”, RTHD, C. 2, S. 1, 2012, s. 21-27.

Tekinalp, Ünal, “Emredici Hükümler Açısından Genel Kurul Kararlarının İptali ve Butlanı Sorunu”, Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Saygı Sempozyumu, GaÜHFD, S. 2, 2013, s. 13-18.

Tekinalp, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, 5. Baskı, İstanbul, 2020 (Anılış: Sermaye Ortaklıkları).

Teoman, Ömer, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1983 (Anılış: Oydan Yoksunluk).

Teoman, Ömer, Yaşayan Ticaret Hukuku- 1, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1992.

Teoman, Ömer, Yaşayan Ticaret Hukuku- 12, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2008 (Anılış: Ticaret Hukuku 12).

Teoman, Ömer, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Anonim Ortaklık Yönetim Kuruluna İlişkin Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, BATİDER, C. 26, S. 3, 2010, s. 5-16.

Teoman, Ömer, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkı”, Tüm Makalelerim, Vedat Kitapçılık, C. 3, İstanbul, 2010, s. 167-191 (Anılış: Pay Sahibinin Oy Hakkı).

Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Birden Fazla Paya Sahip Olan Ortaklar Bir Öneri Konusunda Aynı Zamanda Olumlu ve Olumsuz Oy Kullanabilirler”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 13-32 (Anılış: Değişik Yönde Oy Kullanma).

Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 65-78.

Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklıklar Hukukunda Payın Birim (İtibari=Nominal) Değerinin Oy Hakkının Saptanılmasındaki İşlevi ve Türk Sistemi”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 79-92 (Anılış: İtibari Değer).

Teoman, Ömer, “Alman ve İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukukunda Pay Bedelinin Ödenme Oranının Oy Hakkına Etkisi ve Türk Sistemi Üzerine Düşünceler”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 319-342.

Teoman, Ömer, “Alman Paylı Ortaklıklar Kanunundaki Düzenlemeye Göre Oydan Yoksun Ayrıcalıklı Pay Kavramı”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 349-363.

Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 365-375.

Teoman, Ömer, “1975 Tarihli Son Tasarıya Göre- Avrupa Anonim Ortaklığında Genel Kurul (Türk Ticaret Kanunu’nun İlgili Hükümleri ile Karşılaştırmalı Olarak)”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 435-468.

Teoman, Ömer, “Oy Hakkından Yoksun Pay Sahiplerinin Karara Katılmış Bulunmaları Nedeniyle Açılan İptal Davasında, Anonim Ortaklık Bu Katılmanın Oylama Sonucunu Etkilemediği Savunmasını Yapamaz – Yargıtay’ın TK. m. 361, F. 3, C. 2’nin Uygulama Alanına İlişkin Görüşünün Eleştirisi”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 569-574.

Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi (1978–1982)”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 605-641 (Anılış: Değerlendirme).

Teoman, Ömer, “Bilanço Görüşmelerinin Azınlığın İstemi Üzerine Ertelendiği Genel Kurul Toplantılarında Yeni Yönetim Kurulu Seçilebilir Mi? Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin Bir Kararı Nedeniyle”, Tüm Makalelerim, On İki Levha Yayıncılık, C. 1-2, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 649-657.

Teoman, Ömer, “Yeni Türk Ticaret Kanunu İle Yürürlük Kanununun Anonim ve Limited Ortaklık Genel Kurullarında Toplantı Nisabı Aranmayacağını Öngören Hükümleri”, RTHD, C. 2, S. 2, 2012, s. 3-8.

Teoman, Ömer, Yaşayan Ticaret Hukuku- 15, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014 (Anılış: Ticaret Hukuku 15).

Tokcan, Fahriye Pelin, Limited Ortaklıkta Oy Hakkından Yoksunluk, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018.

Topsoy, Fevzi, “Anonim Şirket Pay Sahibinin Özel Denetim İsteme Hakkı, Anonim Şirketlerde Bireysel ve Azınlık Pay Sahibi Hakları”, (Ed. **Ulusoy**, Erol), Bilge Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2016, s. 291-337.

Toraman Çolgar, Emek, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Oy Hakkının Özellikleri ve Kullanılması”, Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, C. 2, İstanbul, 2010, s. 1707-1750.

Turanlı, Hüsnü, “Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıkta İbra”, KHÜHFD, C. 2, S. 2, 2014, s. 101-135.

Tutumlu, Mehmet Akif, Tüketici Yargılaması Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2019.

Türk, Mehmet Cemil, Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.

Ulusoy, Erol, “Şirketler Hukukunda İbranın Hukuki Niteliği”, Prof. Dr. Turgut Kalpsüz’e Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara, 2003, s. 253-282 (Anılış: İbra).

Ulusoy, Erol, “Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması”, BÜHFD, C. 9, S. 117-118, 2014, s. 77-102 (Anılış: Çıkarılma).

Uysal, Levent, “6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu –II”, TBBD, S. 81, 2009, s. 1-34.

Üçışık, Güzin/ **Çelik**, Aydın, Anonim Ortaklıklar Hukuku, Adalet Yayınevi, C. 1, Ankara, 2013.

Ünlü, Ufuk, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurullarının Sorumluluğuna İlişkin Sorunlu Alanlar”, RTHD, C. 5, S. 3, 2020, s. 581-598.

Yağcıoğlu, Kaan Muharrem, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyeliğinin Sona Ermesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.

Yanlı, Veliye, “Hâkimiyet Sözleşmeleri”, RTHD, C. 3, S. 1, 2013, s. 3-17 (Anılış: Hâkimiyet Sözleşmeleri).

Yanlı, Veliye, “Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından Mı Atanabilir?”, İÜHFM, C. 71, S. 2, 2013, s. 439-448 (Anılış: İmza Yetkisi).

Yanlı, Veliye/ **Okutan Nilsson**, Gül, “Türk Ticaret Kanunu'nun 198. Maddesi Uyarınca Bildirim Yapılmamasının Anonim Şirketteki Oy Haklarına Etkisi”, Prof. Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 771-790.

Yanlı, Veliye, “Yönetim Kurulu Üyelerine Sağlanacak Mali Haklar ile İlgili Bazı Değerlendirmeler”, BATİDER, C. 33, S. 4, 2017, s. 41-69 (Anılış: Mali Haklar).

Yanlı, Veliye, “Şirkete Verilen Zarar Sebebiyle Sorumluluk Bağlamında ‘Yönetici’ Kavramı ve Genel Kurul Kararı Gerekliliği Sorunu”, THD, C. 14, S. 151, 2019, s. 46-57.

Yasaman, Hamdi, Şirketler Hukuku ve Sermaye Piyasası Hukuku İle İlgili Makaleler, Mütalaalar, Bilirkişi Raporları, Vedat Kitapçılık, C. 2, İstanbul, 2013 (Anılış: Şirketler Hukuku II).

Yasaman, Hamdi, “Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılabilir Sorumluluk Davaları”, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Saygı Sempozyumu, GaÜHFD, S. 2, 2013, s. 97-112.

Yasan, Mustafa, “Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Rekabet Yasağı (TTK m. 335)”, İrfan Baştuğ Anısına Armağan, DEÜHFD, C. 7, S. Özel Sayı, 2005, s. 409-446.

Yavuz, Mustafa, “Anonim ve Limited Şirketlerde İbra Kararının Sorumluluk Davalarına Etkisi”, MÇD, C. 26, S. 138, 2016, s. 135-144.

Yavuz, Mustafa, “Türk Hukukunda Hâkimiyet Sözleşmeleri”, GTD, C. 7, S. 21, 2020, s. 43-53 (Anılış: Hâkimiyet).

Yıldırım, Ali Haydar, Limited Ortaklık Müdürünün Hukuki Durumu, Güncel Hukuk Yayınları, İzmir, 2008 (Anılış: Müdürler).

Yıldırım, Ali Haydar, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararları Aleyhine Toplantıda Hazır Bulunan Pay Sahibinin İptal Davası Açmasının Şartları ve Özellikle Muhalefet Şerhi”, İnÜHFD, C. 7, S. 2, 2016, s. 383-430 (Anılış: İptal Davası).

Yıldız, Şükrü, “Limited Ortaklıklarda Müdürlerin Sorumluluğu”, İTÜSBD, C. 12, S. 24, 2013, s. 61-79.

Yılmaz, Asuman, “Alman Anonim Ortaklıklar Hukuku’nda Hissedarın Oy Hakkı: Oy Hakkının Teorik Esasları”, İTÜSBD, S. 5, 2004, s. 55-84.

Yiğit, İlhan, Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2005.

Yongalık, Aynur, “İstisnalar Dar Yorumlanır Kuralı ve Değerlendirilmesi”, AÜHFD, C. 60, S. 1, 2011, s. 1-15.

Yördem, Yılmaz, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.

Yüksel, Sinan, Paysahipleri Sözleşmeleri, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003.

Zengin, İbrahim Çağrı, Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Yeter Sayılar, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktor Tezi, İstanbul, 2020.

ÖZET

“Anonim şirketlerde oy hakkından yoksunluk” başlıklı tezimizde, oy hakkının özellikleri ve kapsamının belirlenmesi üzerinden, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 436. maddesinde öngörülen oy hakkından yoksunluk düzenlemesi incelenmiştir.

Genel anlamıyla, pay sahibi ile şirket arasındaki menfaat çatışmasında şirketin menfaatini korumayı amaçlayan oy hakkından yoksunluk düzenlemeleri, aynı zamanda kişinin kendi davasının yargıcı olamayacağı genel hukuk kuralının da bir yansımasını oluşturmaktadır. Pay sahiplerinin kişisel konumu nedeniyle öngörülen bu düzenlemelerle oy hakkının kullanması engellenmektedir.

Bu çalışmada pay sahiplerinin oy hakkından yoksunluğu, söz konusu hükümlerin mehazı ve genel olarak oy hakkı dikkate alınarak, yoksunluk hükümlerinin maddi ve kişisel uygulama alanları ve diğer yönetsel haklara etkisi ile bu hükümlere aykırılığın yaptırımını incelenmektedir.

ABSTRACT

In our thesis titled "Deprivation of voting rights in joint stock companies", the regulation of deprivation of voting rights stipulated in Article 436 of the Turkish Commercial Code No. 6102 has been examined through the determination of the characteristics and scope of the voting right.

In general terms, deprivation of voting rights, which aim to protect the interests of the company in the conflict of interest between the shareholder and the company, also constitutes a reflection of the general law rule that the person cannot be the judge of his own case. Due to the personal position of the shareholders, the exercise of their voting rights is prevented by these regulations.

In this study, the effect of the deprivation provisions on the material and personal application areas and other administrative rights and the sanction of violation of these provisions are examined, taking into account the shareholders' deprivation of voting rights, the scope of the provisions in question and the right to vote in general.